

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ОПРЕДЕЛЯМ:

ЮЛИЯН ПОПОВ

Министър на околната среда и
водите

Дата:

28/09/2023

**Специфични и подробни цели на опазване на
защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“, съгласно
Решение по т. I от Протокол № 30 от заседание на
Националния съвет по биологично разнообразие,
проведено на 27.06.2023 г.**

Автори: Невена Иванова, Боян Мичев, Виктор Василев, Кирил Бедев, Ивайло Димчев

Contents

Специфични цели за A402 <i>Accipiter brevipes</i> (късопръст ястреб)	7
Специфични цели за A899 <i>Accipiter gentilis</i> (голям ястреб)	9
Специфични цели за A898 <i>Accipiter nisus</i> (малък ястреб)	13
Специфични цели за A229 <i>Alcedo atthis</i> (земеродно рибарче)	16
Специфични цели за A056 <i>Anas clypeata</i> (клопач), A857 <i>Spatula clypeata</i>	19
Специфични цели за A052 <i>Anas crecca</i> (зимно бърне)	22
Специфични цели за A55 <i>Anas penelope</i> (фиш), <i>Mareca penelope</i>	25
Специфични цели за A053 <i>Anas platyrhynchos</i> (зеленоглава патица)	28
Специфични цели за A255 <i>Anthus campestris</i> (полска бърница)	32
Специфични цели за A091 <i>Aquila chrysaetos</i> (скален орел)	34
Специфични цели за A509 <i>Aquila pomarina</i> , A858 <i>Clanga pomarina</i> (малък креслив орел)	37
Специфични цели за A028 <i>Ardea cinerea</i> (сива чапла)	41
Специфични цели за A029 <i>Ardea purpurea</i> (червена чапла)	44
Специфични цели за A059 <i>Aythya ferina</i> (кафявоглава потапница)	47
Специфични цели за A061 <i>Aythya fuligula</i> (качулата потапница)	50
Специфични цели за A062 <i>Aythya marila</i> (планинска потапница)	54
Специфични цели за A396 <i>Branta ruficollis</i> (червеногуша гъска)	57
Специфични цели за A087 <i>Buteo buteo</i> (обикновен мишелов)	60
Специфични цели за A403 <i>Buteo rufinus</i> (белоопашат мишелов)	64
Специфични цели за A243 <i>Calandrella brachydactyla</i> (късопръста чучулига)	67
Специфични цели за A149 <i>Calidris alpina</i> (тъмногръд брегобегач)	69
Специфични цели за A224 <i>Caprimulgus europaeus</i> (козодой)	72
Специфични цели за A136 <i>Charadrius dubius</i> (речен дъждосвирец)	75
Специфични цели за A031 <i>Ciconia ciconia</i> (бял щъркел)	78
Специфични цели за A030 <i>Ciconia nigra</i> (черен щъркел)	82
Специфични цели за A081 <i>Circus aeruginosus</i> (тръстиков блатар)	85
Специфични цели за A082 <i>Circus cyaneus</i> (полски блатар)	89
Специфични цели за A083 <i>Circus macrourus</i> (степен блатар)	92
Специфични цели за A084 <i>Circus pygargus</i> (ливаден блатар)	95
Специфични цели за A231 <i>Coracias garrulus</i> (синявица)	98
Специфични цели за A038 <i>Cygnus cygnus</i> (поен лебед)	101
Специфични цели за A036 <i>Cygnus olor</i> (ням лебед)	104

Специфични цели за A238 <i>Dendrocopos medius</i> , A868 <i>Leipopicus medius</i> (среден пъстър кълвач) ..	108
Специфични цели за A429 <i>Dendrocopos syriacus</i> (сирийски пъстър кълвач)	111
Специфични цели за A027 <i>Egretta alba</i> , A773 <i>Ardea alba</i> (голяма бяла чапла)	114
Специфични цели за A026 <i>Egretta garzetta</i> (малка бяла чапла)	116
Специфични цели за A379 <i>Emberiza hortulana</i> (градинска овесарка)	119
Специфични цели за A103 <i>Falco peregrinus</i> (сокол скитник)	122
Специфични цели за A099 <i>Falco subbuteo</i> (сокол орко)	125
Специфични цели за A096 <i>Falco tinnunculus</i> (черношипа ветрушка)	128
Специфични цели за A442 <i>Ficedula semitorquata</i> (полубеловрата мухоловка)	132
Специфични цели за A125 <i>Fulica atra</i> (лиска)	136
Специфични цели за A123 <i>Gallinula chloropus</i> (зеленоножка)	140
Специфични цели за A002 <i>Gavia arctica</i> (черногуш гмуркач)	143
Специфични цели за A001 <i>Gavia stellata</i> (червеногуш гмуркач)	145
Специфични цели за A127 <i>Grus grus</i> (сив жерав)	148
Специфични цели за A092 <i>Hieraetus pennatus</i> (малък орел)	150
Специфични цели за A439 <i>Hippolais olivetorum</i> (голям маслинов присмехулник)	154
Специфични цели за A022 <i>Ixobrychus minutus</i> (малък воден бик)	157
Специфични цели за A338 <i>Lanius collurio</i> (червеногърба сврачка)	160
Специфични цели за A339 <i>Lanius minor</i> (черночела сврачка)	162
Специфични цели за A459 <i>Larus cachinnans</i> (каспийска чайка)	165
Специфични цели за A182 <i>Larus canus</i> (чайка буревестница)	168
Специфични цели за A176 <i>Larus melanocephalus</i> (малка черноглава чайка)	171
Специфични цели за A177 <i>Larus minutus</i> , A862 <i>Hydrocoloeus minutus</i> (малка чайка)	174
Специфични цели за A179 <i>Larus ridibundus</i> (речна чайка)	177
Специфични цели за A246 <i>Lullula arborea</i> (горска чучулига)	180
Специфични цели за A068 <i>Mergus albellus</i> (малък нирец), A767 <i>Mergellus albellus</i>	183
Специфични цели за A069 <i>Mergus serrator</i> (среден нирец)	186
Специфични цели за A230 <i>Merops apiaster</i> (обикновен пчелояд)	189
Специфични цели за A073 <i>Milvus migrans</i> (черна каня)	192
Специфични цели за A074 <i>Milvus milvus</i> (червена каня)	195
Специфични цели за A 058 <i>Netta rufina</i> (червеноклюна потапница)	198
Специфични цели за A160 <i>Numenius arquata</i> (голям свирец)	201
Специфични цели за A094 <i>Pandion haliaetus</i> (орел рибар)	204
Специфични цели за A019 <i>Pelecanus onocrotalus</i> (розов пеликан)	207

Специфични цели за A072 <i>Pernis apivorus</i> (осояд).....	210
Специфични цели за A392 <i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i> (качулат корморан)	213
Специфични цели за A391 <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> (голям корморан).....	217
Специфични цели за A393 <i>Phalacrocorax pygmaeus</i> , A875 <i>Microcarbo pygmaeus</i> (малък корморан)	220
Специфични цели за A234 <i>Picus canus</i> (сив кълвач)	223
Специфични цели за A141 <i>Pluvialis squatarola</i> (сребриста булка).....	226
Специфични цели за A005 <i>Podiceps cristatus</i> (голям гмурец)	229
Специфични цели за A008 <i>Podiceps nigricollis</i> (черноврат гмурец)	233
Специфични цели за A120 <i>Porzana parva</i> (средна пъструшка), A892 <i>Zapornia parva</i>	237
Специфични цели за A119 <i>Porzana porzana</i> (голяма пъструшка)	240
Специфични цели за A464 <i>Puffinus yelkouan</i> (средиземноморски буревестник)	242
Специфични цели за A118 <i>Rallus aquaticus</i> (крещалец)	245
Специфични цели за A132 <i>Recurvirostra avosetta</i> (саблеклюн)	248
Специфични цели за A063 <i>Somateria mollissima</i> (обикновена гага).....	251
Специфични цели за A193 <i>Sterna hirundo</i> (речна рибарка)	254
Специфични цели за A307 <i>Sylvia nisoria</i> (ястребогушо коприварче).....	257
Специфични цели за A004 <i>Tachybaptus ruficollis</i> (малък гмурец).....	260
Специфични цели за A048 <i>Tadorna tadorna</i> (бял ангъч).....	263
Специфични цели за A164 <i>Tringa nebularia</i> (голям зеленоног водобегач).....	267
Специфични цели за A162 <i>Tringa totanus</i> (малък червеноног водобегач).....	270
Специфични цели за A142 <i>Vanellus vanellus</i> (обикновена калугерица)	273
Цитирана литература	277

Защитена зона **ВГ0002077 Бакърлъка** е обявена по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици и заема площ от 33507,8919 ха. Попада в Черноморски биогеографски регион и Морски Черноморски регион. Обявена е със Заповед № РД-530 от 26.05.2010 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 49 от 2010 г.), променена със Заповед № РД-563 от 22.07.2014 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 67 от 2014 г.). Съгласно Стандартния формуляр на зоната, в нея обект на опазване са 87 вида птици .

Защитена зона Бакърлъка е разположен на южното Черноморско крайбрежие и обхваща най-вдадената в морето част на Бургаския залив. Носи името на рида Бакърлъка (Меден рид) югозападно от град Созопол. По-голямата част от площта му представлява морска акватория обхващаща южната част на Бургаския залив, Созополски залив, залив Каваците, както няколко острова и част от териториалните води на България на няколко километра от брега от Поморие до Аркутино. Територията му се простира от долината на р. Росенска на запад и обхваща земите на изток до морето, включително и цялата брегова ивица от залив Ченгене скеле до блатото Аркутино. Срещат се няколко типа местообитания, като най-голяма площ заемат широколистните гори от благун (*Quercus frainetto*) със средиземноморски елементи, откритите пространства с ксеромезотермна тревна растителност с преобладаване на белизма (*Dichanthium ischaetum*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), пасищен райграс (*Lolium perenne*) и др., както и земеделските земи. Бреговата ивица се характеризира с поредица от дълбоко врязани в сушата заливи, плажове, крайбрежни скали и дюни обрасли с псамофитна растителност. ЗЗ Бакърлъка е едно от най-важните места в страната за гнездящите тук среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), голям маслинов присмехульник (*Hippolais olivetorum*) и голяма пъструшка (*Porzana porzana*). Мястото е типично и за срещания е тук средиземноморския буревестник (*Puffinus yelkouan*). През зимата морските заливи предоставят убежище и храна на значителни количества водолюбивы птици, включително черновратия (*Gavia arctica*) и червенувратия (*Gavia stellata*) гмуркачи и голямата бяла чапла (*Ardea alba*) (в Костадинова и Граматиков, 2007).

Настоящият документ включва следните раздели с важна информация:

- ✓ Код и наименование на типа местообитание/вида
- ✓ Кратка характеристика на целевия обект
- ✓ Състояние на биогеографско ниво и разпространение в мрежата
- ✓ Състояние на ниво защитена зона
- ✓ Анализ на наличната информация
- ✓ Цели за подобряване/поддържане на природозащитното състояние на местообитанието/вида в зоната
- ✓ Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона
- ✓ Използвана литература

Природозащитните цели са представени в текста по-долу в табличен вид, като са изведени на преден план основни параметри с техните целеви стойности, към които да се насочат природозащитните цели така, че да се постигне стабилна/нарастваща тенденция на популацията на вида. Не се разработват специфични за опазване цели за видовете с оценка D. В случаите на налични данни, че даден целеви обект може да бъде оценен с оценка различна от D, то тогава са предложени цели за опазване.

В случаите, когато е регистриран нов вид, направени са предложения за включване в Стандартния формуляр.

В случаите, когато са наблюдавани промени в популациите на целевите видове, това е отразено в аналитичната част на разработката и са направени съответни предложения за промени в Стандартния формуляр.

В СФД на тази зона няма видове птици с оценка D (незначителна популация) по отношение на показателя „Популация“.

Не се предлагат видове птици за отпадане или включване на нови в СФД на зоната.

В зоната не се срещат видове птици, които са определени от BUNARCO (2014) като **вагранти** за страната.

Постигането на заложените специфични и подробни цели за опазване на ниво защитена зона ще се извършва въз основа на стриктното спазване на българското законодателство, в т.ч. Закона за горите и подзаконовата нормативна база. При евентуално наличие на несъответствия, същите следва да бъдат отразени при актуализиране и повторно приемане на заложените цели.

Специфични цели за A402 *Accipiter brevipes* (късопръст ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 35-37 cm, размах на крилата: 70-75 cm. Мъжки: Горната страна на тялото синьо-сива, по главата по-светла, отстрани на шията с ръждиво-червени петна. Опащните пера сивокафяви с напречни ръждиво-червени препаски, средната двойка с едва забележими препаски или изцяло едноцветна. Гушата, гърдите и корема с напречни ръждиво-червени препаски. Женски: Горната страна на тялото сиво-кафява, гърлото с кафяви надлъжни ивици и неясна средна линия, а останалата част с напречни червено-кафяви препаски. И при двата пола клонът е сиво-черен, краката и восковицата жълти, върховете на крилата черни (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Мигрира на малки групи или на ята. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Гнезди по дървета. Гнездото е рехаво, разположено близо до ствола на височина 6-12 m. Според изследвания направени в Русия късопръстият ястреб използва за гнездене и стари гнезда на сврака (*Pica pica*) като ги преправя (Бородин и Смирнова, 2004). Пълното мътило е 2-5 яйца.

Характерно местообитание

Обитава разредени широколистни гори, залесени речни долини, групи дървета сред открити пространства. С ясно изразена привързаност към речни долини. Гнезди в ивици от дървета храсти и мозайки от тях, особено по бреговете на реки със запазена дървесна растителност, широколистни листопадни гори (често по склоновете на долини), алувиални и много влажни гори и храсталаци, градски паркове и градини (Янков, ред., 2007). На места отделните двойки гнездят на разстояние 1,5-6 km една от друга (С. Стойчев, Б. Николов, непубликувани данни). Ловува и в открити терени, и в селскостопански площи. Изследване направено в Русия (Федосов, 2013) показва, че дървесната растителност на гнездовите участъци, непременно са в съседство с открити пространства, тъй като основната храна на късопръстият ястреб – гущери, предпочита слънчеви, добре затоплени зони. По време на миграции и през зимата се среща в хълмисти райони, открити полета, обработваеми площи, паркове, покрайнини на селища (Симеонов и др., 1990).

Хранене

Храни се с дребни пойни птици (основно врабчета), мишевидни гризачи, гущери и насекоми (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението в България е в равнини и предпланини до около 700 m надморска височина (Симеонов и др., 1990). Видът е с ясно изразена привързаност към речни долини, която определя цялостното му разпространение в страната (Янков отг. ред., 2007). Предпочита речни долини, рядко гнезди в полета и ниски планини. У нас се среща основно по поречията на големите реки Арда, Марица, Тунджа, Струма, Дунав, техните притоци, Добруджа (предимно по суходолията) и по Северното Черноморие (Янков, ред. 2007).

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на късопръстият ястреб според IUCN е LC - Least Concern както за света, така и за Европа. Видът е включен в SPEC 2, като тенденцията е неизвестна (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен е в Червената книга на Р България (Стойчев и Николов, 2015) в категория „Уязвим“ (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на 190 – 470 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 популацията на

вида е стабилен и е оценен със същата численост. Мигриращата национална популация е оценена на 1100 – 1200 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (Стойчев и Николов, 2015) са посочени следните заплахи: загуба и деградация на местообитания вследствие на едромасабно залесяване, гола сеч (B01, B02, B03, B05, B09); строене на язовири (D02) и пожари (B13); смъртност, причинена от сблъскване с електрически стълбове и сгради, транспортни средства и електропроводи (D06); браконьерство (G10) и безпокойство (H08).

При докладването по чл.12 за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, D02, A08. Смятаме, че заплахата A08 няма отношение към вида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: A02, B02, F03, D02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Вида се среща в 62 зони от мрежата Натура 2000. Единствено в една зона - BG0000399 „Българка“ оценката на вида е D.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната, видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 18 индивида, което представлява 1,5-1,64 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена мигрираща численост от 18 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. е наблюдаван 1 мигриращ индивид от вида в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 18 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 18 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 6702	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09- Сухи ливади, степи, N15- Други обработваеми земи, N08- Равнини, шубраци, N23- други земи, N21-	Запазване и поддържане на открити характерните местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 6702 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Негорски площи, N12-Обширни зърнени култури. Тяхната обща площ е 6702 ha.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за мигриращата популация следва да се промени критерий А за размер и плътност на популацията на С (което е 1,5-1,64 % от националната мигрираща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>			c	18	18	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A899 *Accipiter gentilis* (голям ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-55 cm. Размах на крилата: 150-160 cm. Мъжките тежат между 630-1100 g, а женските между 860-1360 g. Възрастните птици отгоре са тъмносиво-кафяви с белезникави вежди и светло петно на тила, отдолу са сиви с тесни черни препаски. Ирисът е оранжев при мъжките и жълтеникав при женските. При младите гърбът е кафяв с белезникави ръбове на перата; оперението отдолу е кремаво до ръждиво-кафяво с удължени по-тъмни пера. Крилата са къси и широки. Първостепенните махови пера са разтворени като пръсти. Опашката дълга, а подопашката – бяла. Когато е кацнал изглежда гърбав. От другите видове ястреби се отличава по големина, заобленият край на опашката и S-овидния заден ръб на крилата при полет (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Размножителният период започва през март – началото на април. Строи големи гнезда, но използва и стари гнезда на други хищни или на вранови птици. Обикновено всяка двойка има по 2–3 гнезда в гнездовата си територия, които птиците използват през различни години. През април снася 2–5 яйца, най-често 3–4, които снася от два до три дни. Мъти 35–38 дни. Младите напускат гнездото на около 40 дни след излюпването си. Има относително равномерно разпределение на числеността – от 1 до 2-3 двойки/ km². По време на гнездовият период, използваната територия за лов е между 570 и 3500 ha. В много райони се наблюдава намаляване на броя на гнездящите двойки. През есенно-зимния период се среща до горната граница на гората. След 1985 г. е „твърде рядък“ с численост не по-голяма от 100 двойки (Симеонов и др., 1990), но според други автори – между 1700–2100 двойки с тенденция към увеличение (Нанкинов и др., 2004). Сега числеността му е около 1200–1500 двойки (Симеонов и др., 1990; Squires, Reynolds, 1997; Янков, ред., 2007; Стоянов и Боев в Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Това е единственият вид от рода *Accipiter*, открит както в Евразия, така и в Северна Америка. Има холарктично разпространение, заемайки голямо разнообразие с разпръснати единични гнездовища, групирани предимно в гористи планински и полупланински райони, също и в хълмистите равнини, с надморска височина от морското равнище до линията на гората (0–2714 м н.в.). В много райони на България гнезди в иглолистни култури, които сега са едно от типичните размножителни местообитания на вида. Нерядко гнездата се намират близо до селища (Стоянов и Боев в Червена книга на Р България, 2015). Обитава разредени широколистни, смесени и иглолистни гори, изпъстрени с обширни поляни в съседство с обработваеми площи и пустеещи земи и други открити пространства предимно в предпланини и планини. През есента и зимата се среща в културния ландшафт в равнини, обширни паркове, групи дървета и покрайнини на селища. Отсъства от някои равнинни райони с обширни земеделски площи поради липсата на подходящи горски местообитания (Симеонов и др., 1990; Penteriani 2002; Янков, ред., 2007).

В района на Аbruзо (Италия) е установена гнездова плътност от 5.03 дв./100 km², като е отчетено равномерно разпределение на гнездата в изследваната територия. Местата, където са разположени гнездата се характеризират със следното: в относително широк диапазон на надморска височина; в участъци от стара букова гора; гнездата са разположени по северни и източни склонове; предпочита централните части на гората; гнездата са разположени в долната част на короната на дърветата. Според авторите за запазване на вида е необходимо да се поддържат високостъблени гори. Също така, те установяват, че вида е адаптивен и може да използва за търсене на храна разнообразни местообитания като улавя и голямо разнообразие от плячка (Penteriani and Faivre, 1997).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са вероятно 9110, 9130, 9150, 9180, 91E0, 91F0, 91S0, 91W0, 95A0 и др., за търсене на храна – открити и пустеещи земи и повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009), а също градски и крайградски зони, покрайнини на села.

Хранене

Храни се с дребни и средно големи птици (птици с тегло между 100 и 400 g съставляват 75% от диетата му) *Columba livia domestica*, *Perdix perdix*, *Phasianus colchicus*, *Coturnix coturnix*, *Anas crecca*, *Garrulus glandarius*, *Streptopelia decaocto*, *Picus viridis*, *Columba palumbus*. Използва за храна и някои дневни и нощни грабливи птици (*Falco tinnunculus*, *Accipiter nisus*, *Athene noctua*, *Asio flammeus*). Бозайниците са представени от 8 вида, като най-значителна част има дивият заек и по-рядко катерица, лалугер, обикновен сънливец. (Симеонов и др., 1990; Squires and Reynolds, 1997; Стоянов и Боев в Червена книга на Р България 2015; Rebollo et al., 2017).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен с разпръснати единични гнездовища, по-групирани предимно в гористите планински и полупланински райони, също и в хълмистите равнини. Винаги малоброен, макар разпространението му да варира през отделните периоди. Относително широко разпространен в края на XIX в., като гнездящ намиран и в по-равнинните части на страната. Отсъства от някои равнинни райони с обширни земеделски площи поради липсата на подходящи горски местообитания. През есенно-зимния период се среща до горната граница на гората (Симеонов и др., 1990; Янков, ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN видът е „слабо засегнат“ LC (Least Concern) за територията на континентална Европа, а и за целия свят (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield, 2017). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория Застрашен (EN).

Съгласно Докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г., националната гнездяща популация на вида се оценява на 560-970 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същата численост и същите тенденции. Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 6000 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (2015) са посочени като заплахи: отстрел, преследване от гълъбари, улавяне в птичи стопанства (G10); сечи (B05, B09, B10, B12); горски пожари (M09); безпокойство от билкари, гълъбари, строителство в горите и др. (H08); изземване на яйца и малки от браконieri (G11).

Съгласно Докладването от 2019 г. не са посочени заплахи за вида.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Вида се среща в 40 зони от мрежата Natura 2000. Единствено в една зона вида е с оценка D - BG0002095 „Горни Дъбник - Телиш“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **гнездящ** (постоянен). Гнездящата популация се оценява на 1 двойка, което представлява 0,1 – 0,2 % от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 151 индивида, което е 2,5 – 3,0 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

При проучването на гнездящите птици през 2012 г. вида не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена същата стойност за гнездене на вида (в Костадинова и Граматиков, 2007). Няма други публикувани данни за вида през размножителния период.

Според Матеева и Янков (2013), тъй като големият ястреб е установен да прелита на широк фронт над територията на цялата страна, може да се допусне, че през територията на страната мигрират между 2000 и 2200 големи ястреба по време на есенната миграция. Най-големите числености на

вида са отчитани в Добруджа (в близост до морския бряг и в Централна Добруджа) и при Равадиново в Южна България. Това от една страна показва, че макар видът да лети на широк фронт над страната, той се концентрира основно в най-източните части на Черноморието.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена от СФД.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 151 инд.	Целевата стойност е определена от СФД.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 151 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 5361 ha.	Определена на база процентното участие на горските типове местообитания в зоната: N16-широколистни гори, N19-смесени гори и N17-иглолистни гори. Тяхната обща площ е 5361 ha. Тази площ на подходящите местообитания е напълно достатъчна за гнезденето на 1 двойка.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 5361 ha.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие откритите местообитания в зоната, които вида може да ползва за ловуване: N08- Равнини, шубраци, N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N21-негорски площи, N12-обширни зърнени култури. Тяхната обща площ е 5696 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 5696 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранително то местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранително то местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
пасища и ливади			необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на пляквата на вида.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на кода на вида, следва да се промени от A085 на A899.

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за мигрираща популация следва да се промени критерий С за размер и плътност на популацията на В (което е 2,5 – 3,0 % от националната мигрираща популация).

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A899	<i>Accipiter gentilis</i>			p	1	1	p		G	C	B	C	C
B	A899	<i>Accipiter gentilis</i>			c	151	151	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A898 *Accipiter nisus* (малък ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 35-37 cm, размах на крилата: 60-65 cm. Мъжки. Горната страна на тялото тъмносива, по тила бели основи на перата, ушите и страните на гушата ръждиви. Гърдите, корема и гащите изпъстрени с ръждиви напречни препаски. Женски. Горната страна на тялото сивокафява. Тилът тъмнокафяв с бели петна, над очите бяла „вежда“. Долната страна на тялото бяла, по гушата с тъмни надлъжни резки, а останалата част с тъмнокафяви напречни препаски. И при двата пола клюна е тъмносив с черен връх. Восковицата и краката светложълти. Ирисът е тъмножълт (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е постоянен и преминаващ. Гнездовия период започва в края на април и началото на май. Гнездото си прави по единични дървета в открити пространства, покрайнини на гори, групи дървета в сухи дерета и край обработваеми площи (Симеонов и др., 1990). Моногамен вид. Женската снася 2-6 яйца, които мъти 32-34 дни. Мигрира през България от началото на март до началото на април и от средата на септември до края на октомври (Матеева и Янков, 2013).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава основно широколистни, смесени и иглолистни гори, алувиални и много влажни гори и храсталаци, по-рядко – ивици дървета, храсти и мозайки от тях, овощни градини, дървесни и храстови плантации, а също в градски паркове и градини или други гористи части на градове, села. По време на миграции и през зимата се среща в хълмисти райони, открити полета, обработваеми площи, паркове, покрайнини на селища (Симеонов и др., 1990; Янков, отг. ред., 2007). Според изследване направено в Полша малкият ястреб изгражда гнездата си най-вече върху иглолистни дървета (81%). Лиственицата, *Larix* spp. и белият бор, *Pinus sylvestris* доминират като гнездящи дървета. Средната възраст на гнездящите дървета е 31 години и гнездата

са построени на средна височина 11,7 m (Gryz and Krauze-Gryz, 2018). В Унгария, гнездата са построени главно върху *Pinus* spp., понякога върху тополи *Populus* spp. и ясен, *Fraxinus excelsior* като средната височина на гнездене е 16,3 m (Papp, 2011). Изследване, направено в Полша показва, че размножителната територия на малкия ястреб е около 2,8 km². Гнездата се намират в гори на 0,31 до 1,61 km от най-близката открита площ (Zawadzka and Zawadzki, 2001).

Хранене

Предимно орнитофаг. Ловува дребни птици до 120 g., обикновено до 7 km от гнездото. Малкия ястреб не извършва селекция при ловуване, преобладават жертвите, които имат най-висока плътност (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато и групово на почти цялата територия на страната с изключение на някои земеделски райони. По-плътно в гористите части, особено в планините, полупланинските и хълмисти райони, но и в Лудогорието и дори в Добруджа (където гнезди в полезащитните пояси и суходолията). Относително ограничено е разпространен по Дунавското крайбрежие и поречията на някои от големите реки, където вероятно е заместен от *Accipiter brevipes*. Като цяло плътността е по-висока в планинските и полупланинските райони на Рила, Пирин, Родопите, Стара планина и Предбалкана (Янков отг. ред., 2007). През 80-те години на 20 в. популацията на вида е била под 1000 двойки и постепенно се наблюдава нарастване (Боев и Стоянов, 2015).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN за територията на континентална Европа, а и за целия свят видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Няма СПЕС категория, популацията му в Европа е стабилна (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ EN (Endangered).

Съгласно Докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) гнездовата популация на вида е между 1000 и 2300 двойки. Мигриращата популация на вида е с численост 1000-2200 индивида. Съгласно докладването за периода 2008-2012 г. вида е със стабилна популация и същата гнездова численост.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (Боев и Стоянов, 2015) са посочени като заплахи безпокойство (H08), отстрел (G10), обезлесяване на обширни райони в равнините (B05, B09), строителство и спортна дейност в планините (F03, F05), намаляване на хранителната база в резултат на отравяне с родентициди (A23, G13).

При докладването по чл.12 за гнездовата популация не са посочени заплахи и влияния. За мигриращата популация при докладването са посочени следните заплахи: A02, B02, F03, D02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Вида се среща в 87 зони от мрежата Natura 2000. В осем зони вида е с оценка D - BG0002114, BG0002094, BG0002070, BG0002052, BG0002046, BG0002030, BG0002027, BG0000242.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **гнездящ** (постоянен), като популацията е оценена на 3 двойки, което представлява 0,1-0,3% от националната гнездяща популация. За размер

и плътност на популацията - оценка „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 121 индивиди, което представлява 5,5-12,1 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОБМ „Бакърлъка“ са посочени 121 мигриращи индивиди и 3 размножаващи се двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) малкият ястреб лети на широк фронт над цялата страна, като през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 121 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 1 - 75 мигриращи индивиди и по време на зимуване 0 - 1 индивиди в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 двойки	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 3 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания за гнездене.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 121 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите индивиди по време на миграция е различен през годините.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 121 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 5361 ha	Данните са взети от СФ като % на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори, N19- Смесени гори, N17- Иглолистни гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 5361 ha.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 6702	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09- Сухи ливади, степи, N15- Други обработваеми земи, N08- Равнини, шубраци, N23- други земи, N21- Негорски площи, N12- Обширни зърнени култури. Тяхната обща площ е 6702 ha.	Запазване и поддържане на открити характерните местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 6702 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на кода на вида, следва да се промени от A086 на A898.

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за мигриращата популация следва да се промени критерий С за размер и плътност на популацията на В (което е 5,5-12,1 % от националната мигрираща популация).

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A898	<i>Accipiter nisus</i>			p	3	3	p		G	C	A	C	C
B	A898	<i>Accipiter nisus</i>			c	121	121	i		G	B	A	C	C

Специфични цели за A229 *Alcedo atthis* (земеродно рибарче)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 16-17 cm. Размах на крилата 24-26 cm. Дребна, компактна птица, с голяма глава, дълъг, остър клюн и къса опашка. Оперението ярко с метален блясък. Горната страна на главата зелена с напречни сини и синьозелени препаски. Гърбът и надопашката сини до лазурно сини със слаб метален блясък. Плещите тъмнозелени, а надкрилията със светлосини петна. Опашка тъмносиня. Отстрани на шията по едно белезникаво петно. Гърло бяло. Гърдите и коремът ръждиви до ръждивокафяви. Клюнът черен. Крака коралово червени. Женските с по-бледо оперение, матово, без метален блясък по гърба, кръста и надопашката. Основата на подклюнието светлочервено (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е постоянен и скитащ. През зимата напускат водоемите, които обитава през размножителния период, и се среща по не замръзващи части на реки, язовири, рибарници и топлици. Широко разпространен, но не многоброен по брегове, водоеми до около 1200 m надморска височина. Гнездото си прави в отвесни стени - най-ниско на 1-2 m от нивото на водата. Някои гнезда са отдалечени от водата до около 50 m, като съседните обитаеми гнезда отстоят най-близо на 200-300 m едно от друго. Гнездото изкопава с клюн, а пръстта изхвърля с краката. Входните отвори на обитаемите гнезда и стените под тях напръскани с бели екскременти. И в най-благоприятните местообитания числеността е сравнително ниска (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди по отвесни глинести, пясъчливи и чакълести брегове на реки, блата, езера, язовири, рибарници и други водоеми. Обитава и подходящи участъци по морското крайбрежие, като устройва гнездата си както по бреговете на вливащи се в морето реки, така и в стръмни земни стени по самото крайбрежие, като птиците ловуват в по-тихите заливи (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване по поречието на р. Дунав в Словакия (Tugsova et al., 2016) установява гнездова плътност от 23-27 двойки/ 55 km речен участък и разстояние между гнездата около 816 m. Следователно може да кажем, че на една двойка и трябва около 1-2 km речно течение. Друго изследване (Vilches et al., 2012) установява, че за гнезденето на земеродното рибарче е важно водата в речните течения да е богата на кислород и да не е дълбока, тъй като максималната дълбочина, на която се гмурка рибарчето е около 30 cm. Размерът на почвените частици са от изключителна важност при избора на място за гнездене при земеродното рибарче. То предпочита места със среден размер на почвените частици между 991 и 1747 µm. Предпочитат предимно глинести брегове по течението на реките (Heneberg, 2004).

Хранене

Храни се като се гмурка и улавя предимно дребни риби (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и линейно разпространение, свързано с речната мрежа (средните и долните течения) и с други водоеми в равнинните и хълмистите части на цялата страна. По-ясно групирани покрай р. Дунав, Черноморското крайбрежие, Източните Родопи и значителни части от Дунавската равнина, Тракийската низина, Софийското поле и др. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 3 – Изтощен, популацията в Европа е намаляваща. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), гнездящата (постоянна) популация е от 900–3 600 двойки. Съгласно докладването за периода 2008-2012 г. вида е със стабилна популация и същата гнездова численост.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Decreasing (D)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Вида не е включен в Червена книга на България, поради което не е правен анализ на заплахите.

При докладването по чл.12 е посочена само една заплаха – К4 (Изменение на хидродинамичните характеристики). Като други заплахи може да се посочат замърсяването на реките, блатата и езерата от различни източници, където земеродното рибарче се храни (J01, A25, A26, C10, C11, F13).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Вида се среща в 82 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка „С“ или „В“ на популацията.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ (постоянен)**. Гнездящата популация се оценява на 3-17 двойки, което представлява 0,3-0,5% от националната гнездящата

популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОБМ „Бакърлъка“ вида е посочен със същата гнездова численост (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че през гнездовия период е наблюдаван 1 индивид при рибарското село на Ченгене скеле.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 двойки	Целевата стойност е определена според СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 3 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания за гнездене.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 335	Гнезди по отвесни глинести, пясъчливи и чакълести брегове на различни влажни зони. Определена на база на % участие на местообитание N22-вътрешни скали, сипеи, пясъци. Въпреки това сме поставили междинна цел, тъй като вида гнезди в отвесни глинести, пясъчливи и чакълести брегове, чиято площ е неизвестна.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 335 ha. Междинна цел: Определяне площта на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната – отвесни брегове.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	неизвестна	Видът се храни предимно с дребни риби, които улавя във различни влажни зони – реки, езера, блата. Площта на следководните водни тела в зоната не е известна, ето защо е поставена междинна цел.	Междинна цел: определяне площта на сладководните водни тела в рамките на зоната, където вида основно търси храната си.
Местообитание на вида: Качество на хранителните и гнездовите местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	По-висока или равна на 2 – Добро състояние. Няма влошаване на морфологията на речните брегове в гнездовите местообитания	Видът се храни предимно с дребни риби. Наличието на плячка е важен фактор за доброто качество на хранителното мястообитание. Това е пряко свързано с екологично състояние на водните тела, с подходящи местообитания на вида, по биологични елементи за качество (БЕК Риби). Екологичното състояние на водните тела се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			<p>Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на ЗЗ BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A056 *Anas clypeata* (клопач), A857 *Spatula clypeata*

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-52 cm, тегло 300 - 1000 g, размах на крилата: 70-84 cm (Cramp and Simmons eds., 1977; Svensson, 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е тъмнозелена, гърдите-бели. Шията е доста къса. Страните на тялото и корема са ръждивокафяви, гърбът-черен. Предната част на крилата отгоре е светлосиня. Крилното огледало е зелено-бяло. Женската е със защитно светло сивокафяво оперение. Клонът е лопатовидно разширен и при двата пола. Обикновено мигрира и зимува на ята (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

У нас клопачът е малочислен и нередовно гнездящ вид, а също така зимуващ и мигриращ. Местните двойки не остават да зимуват в гнездовищата. Случаите на доказано гнездене както в миналото така и в по-ново време са единични. Вероятно част от наблюдаваните през лятото индивиди не се размножават. Гнезди единично. Гнездото е разположено на земята, добре скрито сред тревата, недалеч от брега на водоема. Отделните двойки гнездят понякога на разстояние 100 m една от друга. Женската снася яйцата в началото на април до средата на май. Мътилото (6) съдържа 8 -11 овални кремави яйца (Нанкинов и др., 1997). По време на миграция е сравнително чест и локално многочислен вид. Пролетната миграция е от втората половина на март до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до ноември. Във вътрешността на страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната. През зимата е малоброен, остава да зимува в по-големи ята само в Бургаските езера.

Характерно местообитание

През гнездовия период обитава сладководни блата и езера, рибарници, малки обрасли с растителност язовири. Подходящи местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005). Copious submerged aquatic vegetation sheltering abundant planktonic invertebrates is a valuable habitat characteristic. Suitable habitats include well-vegetated lakes and marshes and with muddy shores and substrates in open country (e.g. grasslands), as well as oxbow lakes, channels and swamps (<http://datazone.birdlife.org/>). По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в плитководни участъци

на р. Дунав, по-рядко и във вътрешните реки и в микроязовири. Предпочита по-плитките части на язовирите, около устията на реките в тях.

Хранене

Храни се и с растителна и с животинска храна. Предпочита планктонни ракообразни, малки мекотели, насекоми и техните ларви, семена и растителни части. Обича ларви на ручейници, водни дървеници, водни кончета, двукрили насекоми, бръмбари, семена на водни растения, особено камъш и острица, потамогетон и др. По-рядко яде прешленести червеи, паяци, яйца и попови лъжички на жаби, малки рибки и вегетативни части на водни растения (Cramp and Simmons eds., 1977; Stastny, Hudec, 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида след 1990 г. са предимно по р. Дунав: на о. Персин, ез. Сребърна, рибарници Хаджидимитрово и др., в Драгоманското блато, където сигурно гнездене е доказано през 2003 г., и потвърдено през 2005 г., в Атанасовското езеро, ез. Вая и м. Пода край Бургас (Нанкинов и др., 1997; Янков ред., 2007; Nikolov 2004; Shurulinkov et al., 2007; Shurulinkov et al., 2019). Според Атласа на гнездящите птици в България у нас гнездят 12-25 двойки клопачи (Янков ред. 2007). Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. гнездовата популация на вида у нас е в рамките на **20-50 двойки**. Много от гнездилищата на вида нямат постоянен характер и зависят силно от водните нива. При предходният период на докладване, 2008-2012 г., е съобщена същата гнездова численост и тенденции.

Клопачът зимува в цялата страна, но най-много в езерата по Южното Черноморско крайбрежие, където се събират стотици птици от този вид. Най-значителните зимни концентрации са в Атанасовското и Поморийското езеро, ез. Вая, м. Пода. Далеч по-малки ята, рядко надхвърлящи 10 индивиди, зимуват и във вътрешността на страната – главно в Южна България – язовирите Пясъчник, Розов кладенец, Ц. Церковски, Овчарица, както и в езерата по Северното Черноморие. Числеността на зимуващите у нас клопачи според Докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. е **700-3000 индивиди**.

По време на миграция клопачите достигат значително по-високи числености у нас, особено във вътрешността на страната, отколкото през зимата. Образуват се концентрации от стотици индивиди в плитководни пролетни разливи и в редица язовири и рибарници. Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. числеността на вида по време на миграция е в рамките на **2000 до 7000 индивида**.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Fluctuating (F)
Wintering	Decreasing (D)	Decreasing (D)
Passage	-	-

Включен в приложение 4 и 6 на ЗБР и в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2019). Видът е ловен обект.

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. заплахи за зимуващата популация на клопача са: C03, F06. За мигриращата популация са посочени следните три заплахи и влияния: F03, F05, F26. Добивът на петрол и газ (C03) у нас няма никакво значение, тъй като такъв на практика няма. Заплахите за вида през зимата са: лов и незаконен отстрел (G07, G10), включително с незаконни средства и в защитени територии, безпокойството от ловци, рибари и рибовъди (H08),

използването на пестициди и други химикали в селското стопанство (A21, A25), осушаването на влажни зони (F26) и паленето на масивите с висша водна растителност (A11). Същите заплахи са валидни и за периодите на пролетна и есенна миграция на вида. За гнездовата популация на вида при докладването по чл. 12 е посочена само една заплаха (F03). Всъщност заплахи за вида са също осушаването на влажни зони (F26), главно рибарници и малки язовири през гнездовия период, подпалването на масивите от тръстика и папур (A11), незаконния отстрел (G07, G10), сечта на крайречна дървесна растителност (B09, B10), замърсяването на водите с опасни химически вещества (A25, A26).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Вида се среща в 41 зони от мрежата Natura 2000. В две зони вида е с оценка D - BG0002048, BG0000240.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **мигриращ**. Популацията се оценява на до 1 индивид, което представлява 0,01% от максималната национална зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ вида не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че е наблюдаван един индивид при рибарското село на Ченгене скеле. По-голяма част от зимуващите и мигриращите индивиди се наблюдават в 33 „Ченгене скеле“.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	до 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на стандартния формуляр. Няма други налични данни за миграционната численост на вида в зоната.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Macroinvertebrates)			Мониторинга на вътрешните Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро - Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо - Poor 5-Много лошо - Bad и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	
Брой проверки на РИОСВ-Бургас за наличие на браконьерски лов в зоната	брой проверки по време на зимуване на птиците в зоната (декември-март)	минимум 2 проверки на месец	Браконьерски лов по време на зимните месеци е важен отрицателен фактор в защитената зона.	Намаляване на ловната/браконьерска преса в защитената зона и по този начин осигуряване на спокойствие на вида и увеличаване на индивидите в зоната.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A052 *Anas crecca* (зимно бърне)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 34-38 cm, тегло: 163 - 500 g, размах на крилата: 53-64 cm (Cramp and Simmons eds., 1977; Svensson, 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със зелена ивица от страни. Маховите пера и гърбът са светлосиви, коремът-бял. Гърдите са светли с тъмнокафяви петънца. Подопашиято е жълтеникаво. Крилното огледало е зелено. Женската със защитно ръждивокафяво оперение. Гласовит, често издава характерен позив, който представлява късо подсвиркване. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Ятата често са смесени с други видове патици-най-често зеленоглавки и фишове (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

У нас зимното бърне е зимуващ и мигриращ вид. Отделни двойки остават и през гнездовия период и вероятно гнездат у нас, но през последните две десетилетия няма наблюдения доказващи със сигурност гнездене. Двойките се образуват по време на прелет. Гнезди единично или на групи от по няколко двойки на земята, недалеч от брега на водоема. Гнездото е изградено от сухи треви и пострано с пух, добре скрито сред тревата. През зимата е многочислен вид. Големи ята долитат от северните части на Европа, зимуват по р. Дунав, по Черноморските езера и блата, в големи и малки вътрешни водоеми, а значителна част (особено при по-студено време) и във вътрешните реки. Пролетната миграция е от средата на февруари до края на април. Есенната миграция е от края на август до ноември (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав (пясъчни коси, устия на реки). Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите, като много

често се храни в тинята. През гнездовия период обитава сладководни и полусолени блата и езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се както с растителна храна - главно семена, така и с животинска. Животинският компонент на храната преобладава през лятото. От водната растителност предпочита семена на водни растения, а по-рядко яде и самите водорасли. Яде също миди, ларви на двукрили –например хириномиди, водни бръмбари и дървеници, ракообразни и прешленести червеи (Cramp and Simmons eds., 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечно минало са били главно на Атанасовското езеро край Бургас, покрай р. Дунав, в Драгоманското блато и бившето Стралджанско блато (Нанкинов и др., 1997; Michev et al., 2004; Янков отг. ред., 2007). В последните 20 години двойки или малки групички от възрастни птици са наблюдавани през лятото също в крайдунавските влажни зони, на места в Дунавската равнина, в Драгоманското блато (Янков отг. ред., 2007; Shurulinkov et al., 2007; Shurulinkov, Tsonev 2009; Shurulinkov et al., 2013; Shurulinkov et al., 2019). При докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. е съобщена численост на гнездовата популация у нас от **10-25 двойки**, с флукутации, макар реално да няма доказано гнездене напоследък.

Зимното бърне зимува в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са в крайморските езера и големите вътрешни язовири в Южна България (Пясъчник, Копринка, Батак и др.). В тези водоеми зимуващите концентрации често надхвърлят 1000-1500 индивиди. Числеността на зимуващите у нас зимни бърнета според Докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. е **1500-7300 индивиди**. Тази цифра е в известна степен занижена поради недоброто отчитане на реките при средно зимните преброявания, а там често зимуват немалко зимни бърнета. Тенденциите –като краткосрочна така и дългосрочна са флукутиращи.

По време на миграция зимните бърнета са също така многочислени. Образуват концентрации от стотици индивиди дори в микроязовири. Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. миграционната численост на вида е в рамките на **3000 до 10 000 индивида**. Тази численост е занижена. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)
Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Видът е ловен обект. Включен е в приложение 4 и 6 на ЗБР и в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2020) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 през 2019 г. като заплахи за гнездовата популация на зимното бърне е посочена модификацията на хидрологичния режим на водоемите (K04). За вида през зимата са посочени като заплахи C03, J02, F03. Добивът на петрол и газ (C03) у нас няма никакво значение, тъй като такъв на практика няма. Заплахите за вида през зимата са прекомерният отстрел (G07, G10), включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството (H08) през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването

на пестициди и други химикали в селското стопанство (A21, A25), осушаването на влажни зони (F26) и паленето на масивите с висша водна растителност (A11).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Вида се среща в 57 зони от мрежата Natura 2000. В две зони вида е с оценка D - BG0002048, BG0000240.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **мигриращ**. Популацията се оценява на до 10 индивид, което представлява 0,1% от максималната национална зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Липсват други данни за миграционната численост на вида в защитената зона. По-голяма част от зимуващите и мигриращите индивиди се наблюдават в 33 „Ченгене скеле“.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	до 10 инд.	Целевата стойност е определена на база на стандартния формуляр. Няма други налични данни за миграционната численост на вида в зоната.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 10 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	
Брой проверки на РИОСВ-Бургас за наличие на браконьерски лов в зоната	брой проверки по време на зимуване на птиците в зоната (декември-март)	минимум 2 проверки на месец	Браконьерския лов по време на зимните месеци е важен отрицателен фактор в защитената зона.	Намаляване на ловната/браконьерска преса в защитената зона и по този начин осигуряване на спокойствие на вида и увеличаване на индивидите в зоната.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A55 *Anas penelope* (фиш), *Mareca penelope*

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-51 cm, тегло: 400 - 1090 g, размах на крилата: 71-86 cm (Cramp and Simmons eds., 1977; Svensson, 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със златисто чело. Маховите пера и гърбът са светлосиви, коремът-бял. Гърдите са розови. Подопашието - черно-бяло. Крилното огледало е с голямо бяло петно, а в основата зелено с черни кантове. Женската е със защитно ръждивокафяво оперение. Гласовит, често издава характерен позив. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Фишовете редовно излизат в нивите и в тинята покрай водоемите и търсят храна там през деня и през нощта (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

У нас фишът е зимуващ и мигриращ вид. През зимата големи ята долитат от северните части на Европа и се концентрират главно по големите вътрешни язовири, крайморските езера, в морето и по-големите реки, включително в р. Дунав. Пролетната миграция е от средата на февруари до първите дни на май. Есенната миграция е през октомври-декември. В по-голямата част от страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща и в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав, както и в морето. Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите. Среща се редовно и в планински язовири като яз. Батак. По време на пролетната миграция каца във всякакъв тип водоеми, дори в микроязовири. През размножителния период обитава езера с богата водна растителност и неголеми открити водни площи (Cramp & Simmons eds., 1977; Нанкинов и др., 1997).

Хранене

Храни се с водна растителност – водорасли и др., със зелени части на висша водна растителност, с рапица и поници на пшеница, листа на други култури, живовляк и семена. Животинска храна поглъща само случайно (Cramp and Simmons eds., 1977; Stastny, Hudec, 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Фишът **зимува** в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море: в районите на езерата Шабленско и Дуранкулашко, в Атанасовското езеро, в Поморийското езеро, яз. Мандра, Варненското и Белославското езеро. Големи концентрации от няколкостотин екземпляра, а понякога и над 1000 се наблюдават и в яз. Пясъчник, яз. Жребчево, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец, яз. Батак, яз. Искър и в река Дунав (Нанкинов и др., 2004; Michev, Profirov, 2003). Числеността на зимуващите у нас фишове според Докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. е **1000-7500 индивиди**. Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са флукуиращи. При предходното докладване, за периода 2008-2012 г., са посочени зимни числености между 660 и 2900 индивиди.

По време на **миграция** фишът е многочислен. Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. миграционната численост на вида е в рамките на **1000 до 3000 индивиди**. Тази численост е подценена дори ако се касаеше само за един единствен водоем – Атанасовското езеро край Бургас. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция. Тази численост едва ли би била по-малка от 5000 -15 000 индивиди.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Видът е ловен обект. Включен е в приложение 4 и 6 на ЗБР и в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2017) и за територията на континентална Европа (2021).

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 като заплахи за фиша са посочени С03, J02. За мигриращата популация е посочена само една заплаха – F26. Други заплахи за вида, които могат да се добавят са: лов и отстрел (G07, G10), включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди (H08), използването на пестициди и други химикали в селското стопанство (A21, A25). Сред естествените лимитиращи фактори са резките промени във времето през зимата – застудяване и валежи, водещи до поледици и бързо замръзване на водоемите и околните земи, при което немалко фишове загиват.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Вида се среща в 51 зони от мрежата Natura 2000. В две зони вида е с оценка D - BG0002048, BG0000240.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **мигриращ**. Популацията се оценява на до 3 индивид, което представлява 0,1% от максималната национална мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че е наблюдаван един индивид при рибарското село на Ченгене скеле. По-голяма част от зимуващите и мигриращите индивиди се наблюдават в 33 „Ченгене скеле“.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Специфични и подробни цели на опазване на 33 BG0002077 „Бакърлъка“, съгласно Протокол № 30 от заседание на НСБР, проведено на 27.06.2023 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	до 3 инд.	Целевата стойност е определена на база на стандартния формуляр. Няма други налични данни за миграционната численост на вида в зоната.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 3 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Брой проверки на РИОСВ-Бургас за наличие на браконьерски лов в зоната	брой проверки по време на зимуване на птиците в зоната (декември-март)	минимум 2 проверки на месец	Браконьерския лов по време на зимните месеци е важен отрицателен фактор в защитената зона.	Намаляване на ловната/браконьерска преса в защитената зона и по този начин осигуряване на спокойствие на вида и увеличаване на индивидите в зоната.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Необходимо е да се промени кода и латинското наименование на вида в СФ с новите такива - A855 *Mareca penelope*.

Species			Population in the site						Site assessment							
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		

В	A855	Mareca penelope			с		3	i		G	С	В	С	С
---	------	-----------------	--	--	---	--	---	---	--	---	---	---	---	---

Специфични цели за A053 *Anas platyrhynchos* (зеленоглава патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-65 cm, размах на крилата: 81-98 cm. *Мъжки*: глава и шия тъмнозелени с метален блясък. В долната част на шията непълен бял пръстен. Гърдите тъмнокафяви, коремната страна сиво-бяла. Задната част на гърба и кръста чернокафяви. Надопашието черно с метален блясък. Едно или две от опашните пера черни, завити нагоре във вид на пръстен. Крила сивокафяви с виолетово огледало, оградено отпред и отзад с по една черна и една бяла ивица. Клюнът маслинозелен до жълт. Краката коралово-червени. *Женски*: Кафяво напетнено тяло. Горната страна на главата, тилът и презочна ивица по-тъмни. Светла надочна ивица. Крила като при мъжкия, но с по-тъмни надкрилия. Клюнът зеленикаво-кафяв с оранжеви ръбове и тъмен нокът. Краката оранжеви (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Зеленоглавата патица у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. Двойките се оформят в местата за зимуване (декември-януари). Гнезди единично, рядко в съседство с друга двойка. Гнездото е построено в разклонение на стара върба, или на земята – под храсти, в трева и тръстикови масиви, винаги до вода, но понякога и далеч от нея (до 2 km). След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. През есента и зимата големи, хилядни ята от този вид, често смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации. Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. През зимата въпреки замръзването на водоемите голяма част от зеленоглавите патици остават у нас и прекарват тук до пролетта (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Зеленоглавата патица е много пластичен вид по отношение на гнездовото си местообитание. Гнезди в и около всякакъв тип водоеми, често и доста далеч от тях –на няколко метра. Най-често гнезди сред водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, реки, обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и равнинни дъбови, ясенови или брястови гори покрай реките. Обича и стари речни корита обрасли с тръстика или папур. Среща се дори около напоителни канали. По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в сладководни езера, блата, мочурища, всякакви по размер язовири, реки, в бракични и солени езера (Нанкинов и др., 1997). Според изследване, изборът на местообитание обикновено е повлиян от промяната му през всички сезони и включва близост до ниви, възникващи влажни зони, открити води и дървесни влажни зони (Beatty et al., 2014).

Хранене

Зеленоглавата патица има твърде широк хранителен спектър включващ голямо разнообразие от растителни и животински храни. Семена и зелени части на околводни и сухоземни растения яде главно в есенно-зимния период и ранна пролет. Яде и различни видове висши водни растения. Понякога се храни и в житните и други (рапица, ориз) посеви, особено нощем. Животински храни яде повече през пролетта и лятото. Животинската храна включва двукрили (главно хирономиди) и техните ларви, едноклетъчни, ракообразни, бръмбари, водни кончета, ручейници, правокрили, миди (Cramp and Simmons eds., 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в цялата страна, докъм 1500 m н. в. Като гнездящ вид е многочислен и повсеместно разпространен из влажните зони (Янков ред., 2007). В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на около 84-148 двойки, като това не включва гнездящите двойки в крайречните гори и в затоните по островите (Shurulinkov et al., 2019). Посочена е положителна тенденция в числеността. Зеленоглавата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации често надхвърлят 2000-3000 индивиди във водоеми като Атанасовското езеро, Шабленското езеро, ез. Дуранкулак, яз. Жребчево, яз. Огоста, яз. Горни Дъбник, ез. Сребърна, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец и др. По време на миграция зеленоглавите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав.

Видът е ловен обект в страната и е включен само в Приложения 4 и 6 на ЗБР. Включен е в Приложение 2 и 3 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма SPEC категория, популацията е стабилна. Не е включен в Червената книга на България.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. **гнездовата** популация в страната се оценява на **2500-4500 двойки**. Числеността на **зимуващите** у нас зеленоглави патици е между **30 000 и 80 000 индивиди**, а преминаващите е **5000-10000 индивиди**. Тази численост е твърде занижена, особено на фона на зимната численост, която нерядко не е максималната сезонна численост за страната. Специални проучвания по този въпроса за броя на мигриращите зеленоглави патици у нас не са провеждани. При предходното докладване (за периода 2008-2013) са съобщени същите гнездови числености и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)
Passage	-	-
Winter	Stable (S)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 не са посочени заплахи за вида по време на гнездовия период. Всъщност за вида отрицателно действащи фактори са отводняването на влажни зони (F26, F27, A31), черпенето на водни ресурси за напояване (A30, F34, G20), речните корекции и дигирането на реките (F28, F32), резките промени в нивото на язовири, вътрешни реки и р. Дунав в резултат на работата на хидротехнически съоръжения, безпокойството в местата за гнездене (H08) и браконьерския отстрел (G10). Хабитатите на вида са застрашени и от палене на пожари.

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. единствените посочени заплахи за вида по време на миграция и зимуване са C03 и F03. Първата от тези заплахи не съществува на наша територия. Втората е свързана със загубата на разливи, рибарници и някои земи на Черноморието като хабитати на вида. Освен това следва да се отбележат прекомерният отстрел, браконьерството (G10), безпокойството в местата за хранене и почивка от страна на ловци (H08).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Вида се среща в 82 зони от мрежата Натура 2000. В девет зони вида е с оценка D на популацията - BG0000209, BG0000332, BG0002003, BG0002038, BG0002048, BG0002053, BG0002062, BG0002073, BG0002074.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ (постоянен), мигриращ и зимуващ**. Гнездящата популация се оценява на 2-10 двойки, което представлява 0,1–0,2% от националната гнездящата популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“),

популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на 58 индивиди, което представлява 0,6-1,2% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Зимуващата популация се оценява на до 62 индивиди, което представлява 0,1% от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездова популация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че са наблюдавани 6 индивиди при рибарското село на Ченгене скеле.

Мигрираща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че са наблюдавани 15 индивиди при нос Агалина – октомври 2018 г. (Vladimir Deryabin).

Зимуваща популация

По време на среднозимните преброявания за периода 1977-2001 г. числеността на вида в рамките на морското крайбрежие между квартал Краймorie (Бургас) и курортен комплекс Дюни варира между 2 инд. през 1977 г. и 2202 инд. през 1982 г. (Michev and Profirov, 2003). Видът не е посочен като зимуващ в ОВМ „Бакърлъка“ (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2021 г. числеността на вида в рамките на морското крайбрежие между квартал Краймorie (Бургас) и курортен комплекс Дюни варира между 1 инд. през 2015 г. и 2600 инд. през 2017 г. (по данни на ИАОС).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 дв.	Целевата стойност е определена на базата на стандартния формуляр.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 2 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 58 инд.	Целевата стойност е определена на база на стандартния формуляр. Няма други налични данни за миграционната численост на вида в зоната. Количеството на спиращите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 58 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	1-2600 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за среднозимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на зимуващата популация предлагаме числеността да бъде променена на 1-2600 индивиди, на база на данните от средно зимните числености на вида в зоната предоставени от ИАОС. Необходимо е да се промени оценката на популацията от „С“ на „В“, тъй като 1-2600 инд. представляват 0,003-3,2% от националната зимуваща популация (оценка В).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			w	1	2600	i		G	B	B	C	C

B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			c	58	58	i		G	C	B	C	C
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			p	2	10	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A255 *Anthus campestris* (полска бърбрия)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15-18 cm. Размах на крилата: 25-28 cm. Общо едноцветна, пясъчножълта до сиво-жълта, ненапетнена горна страна и светла, със слабо напетняване по страните на гушата и гърдите бърбрия. Има широка, светла, надочна и ясна тъмна ивица под нея в областта на юздичката и зад окото. Краката са светли, а клонът е тънък и фин. Полската бърбрия често показва твърде изправена стойка. Брачната песен изпълнява от върха на някое дърво или във вълновиден полет (Иванов, 2011; Симеонов и Мичев, 1991).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ за страната вид. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през септември-октомври. Гнезди на земята. Снася 4-5 яйца, има 1-2 поколения годишно през периода април-юни. Малките остават в гнездото 13-14 дни и стават напълно самостоятелни на около 4-седмична възраст. В степни местообитания с храсти гнездовата плътност е 1,16 двойки/10 ha; в открити степи е 0,4-1,7 двойки/10 ha; в Калиакра – 0,38 двойки/10 ha; в района на Шабленското езеро – 0,8 двойки/10 ha; открити пространства на Шуменското плато – 1 двойки/10 ha. (Иванов, 2011)

Характерно местообитание

Гнезди по сухи, припечни пясъчливи и каменисти терени и пасища с рядка тревиста растителност – степни и суходюбивни тревни съобщества по варовити и силикатни терени, по обрасли с тревна растителност крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, по-рядко по засолени терени с халофитна растителност. Среща се и около неголеми обработвани по традиционен начин земеделски площи, подобрени тревни площи (многогодишни тревни култури) или пустеещи земи. Избягва стръмни, силно каменисти или обрасли с храсти терени. Изследване на гнездовите местообитания на полската бърбрия в Западна Полша показва, че видът предпочита ниска суха растителност между която има малки непокрити с растения места (пясък, открити места, пътища, дюни и др.). Гнездото обикновено е разположено в гъста растителност, докато за хранене вида предпочита по-отворени места. Средната гнездова плътност е 0,1 дв./10 ha (Grzybek et al., 2008).

Хранене

Храни се с насекоми – *Apion* sp., Coleoptera (Curculionidae, *Amara* sp., *Opatrum sabulosus*), Orthoptera (*Gryllus campestris*) и Hymenoptera (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в равнинни, хълмисти и нископланински райони в цялата страна, по-плътно в най-източната ѝ част. Основната част от популацията заема открити сухи пасищни терени в Добруджа и по Черноморското крайбрежие, Източна Стара планина, Сакар и хълмистите райони около поречието на р. Тунджа, Източните Родопи и значителна част от Тракийската низина. Разпръснато в Дунавската равнина, Софийското поле, поречието на Струма и Места и др. (Янков отг. ред, 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 2). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2018). Включен в SPEC 3 (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червената книга на Р България (2015).

Съгласно Докладването по чл. 12, за периода 2013-2018 г., видът се опазва като **гнездящ** с популация между 4000 и 13000 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същата численост и същите тенденции.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Заплахите за полската бърбрия в страната са свързани със замърсяване и унищожаване на земеделските площи и други подходящи за вида местообитания (A02, A04, A07, C03, A21, F03).

При докладването през 2019 г. са посочени следните заплахи и въздействия: A02, A04, A07, C03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Вида се среща в 65 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 13 двойки, което представлява 0,1-0,3% от националната гнездяща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „C“. Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена гнездяща численост от 13 двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 0 – 1 индивиди по време на размножаване (1- общо за периода) в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г., не са наблюдавани индивиди от вида в зоната по време на размножаване и миграция.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 13 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на броя на гнездящите индивиди в зоната в размер от най-малко 13 двойки чрез поддържане на местообитанията за размножаване.
Местообитания на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната	ha	Най-малко 3016	Видът предпочита да гнезди и да се храни по сухи препечни пясъчливи и каменисти терени и пасища с рядка тревиста растителност, участъци от терена без растителност и наличие на храсти/дървета за пеещи мъжки. Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N23- Други земи, N08- Равнини,	Запазване и поддържане на подходящите местообитания в защитената зона в размер на най-малко 3016 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			шубраци, N09- Сухи ливади, степи.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в защитената зона	1/ % екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното 2/ % на площи без растителност	1/ 100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно 2/ Най-малко 5%	1/ Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, местообитания с редки храсти. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 ЖЕ/ha) или коситба, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на пляката на вида. 2/ Наличието на площи без растителност (между 5 и 20%) е много важно за ловуването, за да се осигурят места за търсене на храна (видът се храни чрез събиране на насекоми от земята).	Поддържане и/или подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A091 *Aquila chrysaetos* (скален орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 80-90 см., размах на крилата: 210-220 см. При възрастните главата и задната част на шията са жълтеникави със златист оттенък, перата им са заострени, копиевидни и образуват малка грива. Останалото оперение е тъмнокафяво с широка неясно очертана черна ивица на края на опашката. Може да се отличи от царския и степния орел по V-образния профил при реене. Младите до 4-та година са тъмнокафяви с големи бели петна на крилата и в основата на опашката, с широка черна ивица на края ѝ (по нея се отличава от другите видове орли) (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен и скитащ вид. Най-много двойки (46,7%) са установени в Стара планина и Предбалкана, следват тези в Родопите (22,9%), Средно тунджанско поречие (6,6%), Средногорие и Краище, Рила и Пирин (по 4,9%), Дунавска равнина (4,1%), Осогово–Беласишка планинска група и Черноморско крайбрежие (по 2,5%) (Симеонов и др. 1990; Червена книга на Р България, 2015). Размножителният период започва през първата половина на март. Женската снася 1–2 яйца през април. Малките се излюпват към края на май, а излитат от гнездото около 15 август.

Характерно местообитание

В България гнезди преимуществено по скали и скални стени (във вътрешността на страната), рядко върху високи стари дървета в широколистни гори. Сигурните гнездови находища са от 200 до 2400 m н. в. Почти всички гнездови находища са в долини, проломи или скални комплекси в близост до открити склонове, където птиците ловуват - пасища, ливади, местообитания с редки

храсти, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища (Тариа L., 2007). През есента и зимата често и далеч от скални терени (Янков, ред., 2007). Територията на една двойка се простира средно на около 100 km². През размножителния период обитава проломи, дефилета, ждрела и други райони с високи скални стени и скални комплекси в близост до открити пространства. Гнездото е разположено на скална площадка под навес или в преддверие на малка пещера по обширни, високи, недостъпни скални стени, както и по дълбоки, ерозиранни или скалисти речни долини (Симеонов и др., 1990). Една двойка може да има няколко гнезда, които могат да се използват периодично през годините и да бъдат дори на няколко километра разстояние едно от друго.

Проучвания в Испания показват, че скалните орли избират скали за гнездене със специфични характеристики. Предпочитани са относително недостъпните скали, далеч от човешко присъствие – пътища, населени места. Видът предпочита скални первази, достатъчно широки за гнездата, недостъпни отгоре и отдолу и за предпочитане заслонени (Watsen, 2010). Скалните орли са големи птици и се нуждаят от открити пространства, за да могат да намират и улавят плячката си. Орлите предпочитат пресечен терен и склонове, обърнати на юг, където могат да се възползват от възходящите въздушни течения, когато се реят. Наклонът на склона също е от значение за избора на местообитания на младите орли: склонове над 5° се използват често през периода на излитане от гнездото, а най-стръмните склонове са особено предпочитани. Такива склонове осигуряват на орлите добър изглед към околния ландшафт, а също така могат да улеснят полета и да подобрят ловния успех (Sandgren, 2013). Изследване в Шотландия (Watson et al., 1992) установява гнездова плътност от 14,7-26,1 дв./1000 km² т.е. на една двойка са и необходими между 6800 и 3800 ha. В Швеция (Moss, 2015) гнездовата територия на вида варира между 70 и 580 km² (7000-58000 ha).

Хранене

Мършояден вид. Храни се предимно със сухоземни костенурки, лалугери, лисици, зайци, птици, змии и гущери (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012; Червена книга на Р България, 2015). В гнездата са намирани остатъци и от таралежи, лалугери, зайци, лисици, котки, сърни, диви свине, птици (предимно яребици, кеклици, кокошки, гълъби, врани), змии и гущери. Скалният орел разчупва корубите на костенурките, като ги пуска от 50-60 m височина върху скали – 55% от плячката (Georgiev, 2009; Kouzmanov et al., 1996).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространен петнисто предимно в по-високите части на планините (основно в Централна и Западна Стара планина, Рила, Пирин, Родопите и някои от Западните погранични планини), но и в някои по-ниски планини и хълмисти райони (Странджа, Източна Стара планина, Източните Родопи, Сакар, Дервентските възвишения и др). Почти липсват гнездовища в равнинните части на страната. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие. Няма SPEC категория, вида е увеличаващ се в Европа (BirdLife International, 2017). Според IUCN е слабо засегнат - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен е в Червената книга на България (Петров и др., 2015) със статус - уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация се оценява на 150-180 двойки. В средата на миналия век е извънредно рядък и почти на изчезване. Няколко десетилетия по-късно популацията е оценена на 120–140 двойки. През последните 20 години числеността се стабилизира и е налице тенденция за леко покачване (Петров и др., 2015).

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
--	--	---

Breeding	Stable (S)	Stable (S)
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (2015) основните посочени заплахи за вида са безпокойството по време на мътене и изхранване на малките. Отстрелване за лични колекции (G10) и отравяне чрез примамки за вълци, чакали и лисици.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, D02, F03, G01, A07, A08, D06.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Вида се среща в 57 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 7 индивиди. Процент от националната популация не може да се изчисли, тъй като вида не се докладва като мигриращ. Оценката на популацията в зоната е „C“ Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000, скални орли са наблюдавани в района на Созопол при село Равадиново - 7 инд. за един миграционен сезон (Матеева и Янков, 2013). В ОВМ „Бакърлъка“ също е посочена миграционна численост от 7 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че вида е отчетен еднократно за периода по време на миграция в района на зоната – 1 инд. западно от Созопол (15.05.2015, Gary Stewart).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД и данни за вида посочени в платформата eBird. Скалният орел осъществява след гнездови скитания и се задържа в определени райони, а не е далечен мигрант. По тази причина повече скитащи птици са регистрирани по време на есенна миграция.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Разнообразието на територията, използвана от младите птици при след гнездовите скитания, е изключително голямо, а по отношение на разстоянията варира между 15 km до 216 km, което показва голямото влияние на качеството на	Запазване и поддържане на откритите местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 5696 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			местообитанията (Fielding et al., 2021). Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N08-равнини, шубраци, N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N12-обширни зърнени култури, N21-негорски площи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Запазване и поддържане на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на мигриращата популация предлагаме да се посочи минимална численост 1 инд. на база на данните за вида посочени в eBird.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A029	<i>Aquila chrysaetos</i>			c	1	7	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A509 *Aquila pomarina*, A858 *Clanga pomarina* (малък креслив орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 60-65 cm., размах на крилата: 140-150 cm. Възрастните са с кафяво оперение, черни махови пера, бели петна на крилата и черна опашка с бяло дъгообразно петно в основата. Ирисът е жълт. Може да бъдат разграничени от възрастните на големия креслив орел по дребните размери; при полет маховите пера отдолу са черни, а подкрилията – кафяви (при големия креслив орел е обратно). Опашката е къса, а профилът при реене – „увиснал“ (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен, преминаващ и отчасти зимуващ вид за България. Пролетният прелет е от средата на февруари до началото на април. Есенният прелет е от началото на август до края на октомври. Тогава се среща често по Черноморското крайбрежие. Максимална миграция е наблюдавана през последната десетдневка на септември (Симеонов и др. 1990; Профиров и Стойчев, 2015). В миналото е бил често срещан, но в периода 1950–1980 г. става все по-рядък.

Характерно местообитание

Обитава запазени горски масиви широколистни и смесени гори (бук, дъб или смесени насаждения) с поляни в близост до речни долини, пасища, ливади, блата, стари полезащитни пояси и други горски площи, в близост до просторни тревни съобщества и край селскостопански земи, които птиците използват за ловуване. Гнезди основно върху дъб (70%). Средната плътност на гнездящите двойки в пригодни местообитания за вида е 0.33 дв./100 ха. Най-честите типове местообитания, които използва за ловуване са обработваемите зими – 76% (Плачийски и др., 2018). По време на миграции се среща в открити пространства и до горната граница на гората (Симеонов и др., 1990; Профиров и Стойчев, 2015). Според Meyburg et al. (1997), 60 двойки обитават територия от около 3000 km² в Странджа планина.

Хранене

Хранят се с малки бозайници, малки птици, земноводни, влечуги, полевки и от време на време насекоми. (Симеонов и др., 1990; Профиров и Стойчев, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение. Понастоящем близо 50% от популацията му в България (350–400 гнездещи двойки) е концентрирана в Източни Родопи, Сакар, Дервентските възвишения и Странджа, около 25% са концентрирани в Източна Стара планина и Източна Средна гора и около 15% са в Дунавската равнина и по крайбрежието на р. Дунав и островите. Останалите 10% се срещат по северните склонове на Родопите, Витоша и Същинска Средна гора. Отсъства или е слабо представен в Северозападна България, Западните погранични планини, южната част на Дунавската равнина и Предбалкана, долините на реките Струма и Места и др. Избягва високите планини като Рила, Пирин и Западните Родопи (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие. Няма SPEC категория, популацията в Европа е стабилна. Според IUCN е слабо засегнато-LC (Least Concern) както за територията на континентална Европа така и за света. Включен е в Червената книга на България (Профиров и Стойчев, 2015) със статус - уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 460-600 двойки. Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 30 000 – 52 000 индивиди.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Профиров и Стойчев, 2015) като отрицателно действащи фактори за вида е посочено използването на буковите и смесените гори до 1000 m н. в. за дърводобив, инфраструктурното развитие за туризъм и отдих (B02, B03, B05, B09, B10, F01, F05). Конкуренцията с царския орел по отношение на храната (L06).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, B01, B02, B03, B06, C03, D02, F03, J01. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A06, B01, B01, C03, D02, D06, F03, J01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 84 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1 двойка, което представлява 0,17-0,22 % от националната гнездяща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 141 индивиди, което представлява 0,3-0,5 % от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост 141 индивиди и 1 размножаваща се двойка (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 141 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 1 - 120 мигриращи индивиди в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка чрез поддържане на подходящите местообитания за гнездене.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 141 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на спиращите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 141 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 5026 ha	Видът гнезди в стари широколистни гори. Данните са взети от СФ като % на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори, N19- Смесени гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 5026 ha.

Специфични и подробни цели на опазване на 33 BG0002077 „Бакърлъка“, съгласно Протокол № 30 от заседание на НСБР, проведено на 27.06.2023 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Тяхната обща площ е 7037 ha. Тази площ е достатъчна за една гнездяща двойка в зоната.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите гнездови местообитания на вида	Брой биотопни дървета на хектар, с височина най-малко 25 m	Най-малко 1 бр. биотопно дърво на хектар, с височина най-малко 25 m	Видът гнезди в стари широколистни гори, главно върху дървета с височина 6–25 m. Това обосновава необходимостта от такива дървета в гнездовите местообитания на вида. Броят на биотопните дървета с височина най-малко 25 m в момента е неизвестен. По тази причина е формулирана междинна цел.	Поддържане броя на биотопните дървета на хектар, с височина от най-малко 25 m в зоната в съответствие с изискванията на вида.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09- Сухи ливади, степи, N08- Равнини, шубраци, N21 – Негорски площи, N15- Други обработваеми земи, N12-обширни земеделски земи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 5696 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на кода на вида, следва да се промени от A089 на A858. По отношение на родовото име на вида (Scientific Name) следва да се промени от *Aquila pomarina* на *Clanga pomarina*.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.

B	A858	Clanga pomarina		r	l	l	p		G	C	A	C	A
B	A858	Clanga pomarina		c	141	141	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A028 *Ardea cinerea* (сива чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 90 – 98 cm. Размах на крилата: 175 – 195 cm. Най-разпространената и едра чапла в България. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Гърбът и крилата са синьо-сиви. Шията отпред и гърдите са с черни надлъжни ивици. Възрастните през размножителния период отгоре са сиви с черни плещи и украсяващи пера на главата, които впоследствие изчезват. Отдолу са белезникави, главата и шията са бели с черни ивици зад очите и по предната част на шията. Клюнът жълт, краката кафеникави. При младите горната част на главата и шията отстрани са сиви (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Сивата чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ, постоянен и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от края на февруари до средата на април, а есенната – от края на юли до ноември. Гнезди в самостоятелни или смесени колонии от чапли, блестящи ибиси, лопатарки и малки корморани. Гнездата са разположени в тръстикови масиви, по дървета (бяла върба, бяла и хибридна топола, дъб, ясен, липа, бук) и рядко на скали. Отглежда 4-5 малки, които започват да летят от средата на юни. По време на прелета и зимуването е обикновен вид по не замръзващите водоеми в ниските части на страната, по-често по Черноморското крайбрежие. Възможно е част от българската популация да е постоянна, но преки доказателства за това липсват. Мигрира на юг при тежки зими и замръзване на водоемите. В България зимуват птици от Северна Европа (Симеонов и др., 1990; Dimitrov et al., 2005).

Характерно местообитание

Сивата чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви; равнинни и заливни гори; долни и средни течения на по-големи реки с изобилна растителност и богати на риба. По време на миграция и през зимата се среща и в язовири, микроязовири, рибарници, оризища, напоителни канали и др. Размножителният период е от началото на март до края на юли. По Дунавското крайбрежие колонии са разположени в гори от бяла топола, бяла върба, и по-рядко хибридна топола и летен дъб. В Предбалкана колонии се разполагат върху цер, липа, ясен и бук; в Тракийската низина – дръжкоцветен дъб, бряст и летен дъб; по Черноморското крайбрежие – тръстикови масиви и хибридна топола (Симеонов и др., 1990). Гнездата са големи, често на върха на дървото. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Изследване на гнезденето на сивата чапла в Полша показва, че тя предпочита да разполага колонии си в близост до влажни зони, морски крайбрежия и вътрешни блата (Manikowska-Ślepowańska et al., 2016). Обикновено сивата чапла търси храна на разстояние 2-8 km от колонията, максимум – 20 km (Jakubas, 2005). Предпочитаните местообитания според Директивата за хабитатите са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 5 стомаха са установени: *Arvicola terrestris*, *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Carassius auratus*, *Carassius sp.*, *Gobio gobio*, *Cobites taenia*, *Leuciscus cephalus*, *Libellula sp.*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Neucoris sp.*, *Notonecta glauca*, *Dytiscus sp.*, Hydrophilidae, Curculionidae, *Donacia sp.* (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Понастоящем са регистрирани 86 гнездови находища със сигурно гнездене, предимно по Дунавското и Черноморското крайбрежие, Тракийската низина, Предбалкана и долините на големите реки и ниските части на планините (най-вече в Предбалкана). През периода 1980-1990 г. някои колонии изчезват, на места възникват нови, като по-висока стабилност се наблюдава при гнездовищата по Дунавското и Черноморското крайбрежие (Янков, ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие. Природозащитният статус на сивата чапла според IUCN е LC (Least Concern). Не е включен в Приложение I на Директива за птиците. Включен в Няма SPEC категория, въпреки че популацията в Европа е намаляваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Червената книга на Р България (Големански ред., 2015) в категория „Уязвим“ (VU). В миналото сивата чапла е била по-многочислена е гнездила по поречието на река Дунав, по големите реки във вътрешността на страната както и в блатата по черноморското крайбрежие. След 1940 г. започва масово пресушаване на влажни зони по поречието на Дунав за освобождаване на земи за земеделието. Това води до намаляване на числеността на вида.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **800 – 1200 двойки**. Мигриращата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **110 – 330 индивида**. Не е посочена тенденция в развитието на популацията. Зимувачката национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **1000 – 2000 индивида**.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable	Increasing
Passage	no information	no information
Winter	Stable	Stable

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Отрицателно действащи фактори според Червена книга на България (Мичев и др., 2015) са пресушаването и деградацията на влажните зони (F26, F27, F28, F31, F32, F03, K04), преследването в рибарници и рибовъдни стопанства, а вероятно на някои места и отстрелването ѝ (G10).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: M07, K01, J03; F01. Според нас могат да се добавят също K04-Изменение на хидродинамичните характеристики. Във връзка с това, че някои колонии на вида са разположени на дървета по острови и крайречни гори, трябва да се имат предвид и следните заплахи: B05-Изсичане без повторно залесяване или естествен подраст; B06-Изсичане на отделни дървета (без гола сеч); B09-Гола сеч, отстраняване на всички дървета; B10- Незаконна сеч.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F01, J02. При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за зимувачката популация са посочени следните заплахи и влияния: K04, B06, D02. Смятаме, че заплахи K04 и B06 са свързани по скоро с размножаващата се популация.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 75 зони от мрежата Natura 2000. В две зони е с оценка D на популацията - BG0000240 „Студенец“ и BG0002073 „Добростан“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **зимуващ и гнездящ**. Зимувачката популация се оценява на до 1 индивид, което представлява 0,05% от максималната национална

зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Гнездящата популация се оценява на 10 двойки, което представлява 0,8-1,25% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че през гнездовия период са наблюдавани 2 индивиди в рибарското село на Ченгене скеле. Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летуващи или хранещи се индивиди.

Зимуваща популация

По време на среднозимните преброявания за периода 1977-2001 г. числеността на вида в рамките на морското крайбрежие между квартал Крайморе (Бургас) и курортен комплекс Дюни е 1 инд. през 1992 г. и 1 инд. през 1994 г. (Michev and Profirov, 2003). В ОВМ „Бакърлъка“ вида не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2021 г. числеността на вида в рамките на морското крайбрежие между квартал Крайморе (Бургас) и курортен комплекс Дюни варира между 1 инд. през 2013 и 2015 г. и 5 инд. през 2017 г. (по данни на ИАОС).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Минималната целевата стойност е определена на базата на експертна оценка и това, че по време на гнездовия период в зоната са отчетени 2 инд. по данни на платформата eBird. Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летуващи или хранещи се индивиди.	Поддържане на броя на гнездящите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на местообитанията за гнездене в зоната.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	1-5 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.
Местообитание на вида: Общо екологично	5 степенна скала за екологичн	1-Отлично/2-Добро	Екологичното състояние на водните тела се оценява чрез 5 степенна скала.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
състояние на водните тела с местообитания на вида	о състояние		Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на зимуващата популация предлагаме да се промени числеността на 1-5 инд. на база на данните за среднозимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Не е необходимо да се променя оценката на популацията, тъй като 1-5 инд. са 0,1-0,25% от националната популация.

По отношение на гнездящата популация предлагаме да се промени минималната численост на 1 дв., на базата на експертна оценка и това, че по време на гнездовия период в зоната са отчетени 2 инд. по данни на платформата eBird.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			w	1	5	i		G	C	A	C	C
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			r	1	10	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за A029 *Ardea purpurea* (червена чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 70 – 90 см. Размах на крилата: 110 – 145 см. Оперението е ръждивокафяво, често изглеждащо доста тъмно. Горната част на главата черна с метален блясък. Задната страна на шията черна. Главата и шията отстрани светлокафяво-червени с черна пунктирана ивица; по долната част на шията удължени пера със сива основа и черни върхове. Предната част на гърба тъмносива, а задната пепелявосива. По плещите удължени пера с червеникавокафяв цвят. Гърдите кестеняво кафяви, по средата с тъмна ивица. Крилата и опашката сиви (маховите пера черни). Двата пола са неотличими един от друг с незначителни сезонни различия (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Червената чапла е гнездящо-прелетен и преминаващ вид в България. Пролетната миграция е от края на март до април, а есенната – от август до началото на ноември Гнезди в самостоятелни или в смесени колонии. В големите смесени колонии (от чапли, блестящи ибиси, лопатарки и големи корморани) разполага гнездата си по периферията, скрити сред тръстиковите масиви. Колониите са разположени в трудно достъпни тръстикови масиви или в храсталаци от върба. Гнездото е изградено от стари тръстикови стебла или клонки, почти плоско без постелка. През април–юни снася 2 (2–8) яйца. Мъти 25–27 дни. Малките излитат на възраст 45–50 дни. Обикновено има 1

люпило. Гнездовият успех е 2,1 малки/гнездо. Зимува в Средиземноморието и Африка (Симеонов и др., 1990; Боев и др., 2015 в Червена книга на България).

Характерно местообитание

Червената чапла обитава открити, предимно, сладководни басейни с гъста блатна растителност от тръстика и папур; крайречни равнинни дъбови гори, най-често в места до 300 m н. в., но навсякъде непосредствено до обширни водоеми. Извън гнездовия период се среща във всякакви типове водни и околководни местообитания. Често в тесни или по-широки пояси от тръстика, папур или камъш по бреговете на езера, язовири, напоителни и отводнителни канали и рибарници. Понякога по време на миграция се среща и се храни и в заливни гори, върбалаци, храстови пояси и високи треви. Не обича да каца на видно, открито място без никаква растителност (Симеонов и др., 1990; Stastny and Hudec, 2016). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи, водни безгръбначни и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 14 стомаха са установени: *Microtus arvalis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Gryllus demertus*, Carabidae, Dytiscidae (Симеонов и др. 1990). Дължината на уловените риби варира от 5 до 30 cm (Stastny and Hudec, 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ и прелетен вид. С разпръснато разпространение в ниските части на страната (Янков отг. ред., 2007). Установена е като гнездящ вид главно по поречието на р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната малки колонии са установени главно в Тракийската низина и една на Драгоманското блато (Симеонов и др., 1990).

Включен е в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на вида според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за континентална Европа (2021). Има в SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория „Застрашен“ (EN).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 100 – 200 двойки. Мигриращата национална популация е оценена на 60 – 350 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. за гнездящата популация е съобщена същата численост, но дългосрочната тенденция е била неизвестна. Нарастваща дългосрочна тенденция може да се обясни с възстановяването на някои ключови за вида влажни зони като блатата на о. Персина, блато Калимок, Драгоманското и Алдомировското блато. Реално обаче тези увеличения са компенсирани от намаления в числеността в пресушени или деградирани влажни зони като рибарници Мечка и рибарници Орсоя. Ето защо считаме че докладването дългосрочно увеличение на числеността през 2019 г. едва ли отговоря на действителността. По-скоро числеността на вида у нас запазва стабилност за последните 40 години.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Боев и др., 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени унищожаване и увреждане на местообитанията (F03, F26, K02, K04), замърсяване на водоемите

(J01), отстрел в рибовъдните стопанства и извън тях (G10), безпокойство през гнездовия период (H08).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M07, F01 и J02. Трябва да бъдат допълнени с посочените в Червена книга на България (2015).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 55 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1-9 двойки, което представлява 1-4.5% от националната гнездяща популация (оценка „B“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен с гнездяща численост 1-9 двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че видът не се среща в зоната през цялата година. Според нас видът не гнезди в зоната, може би става въпрос за летуващи или хранещи се индивиди.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Видът понастоящем не гнезди в зоната. Ето защо предлагаме вида да се счита за мигриращ, а не за гнездящ. Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че вида не се среща в зоната през цялата година. Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летуващи или хранещи се индивиди.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.						
Местообитание на вида: Общо екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Екологичното състояние на водните тела се оценява чрез 5 степенна скала. <table border="1" data-bbox="726 1717 1088 1927"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на гнездящата популация предлагаме да се промени **типа на срещане в зоната** - от гнездящ да стане **мигриращ**. Вида понастоящем не гнезди в зоната. Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че вида не се среща в зоната през цялата година. Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летуващи или хранещи се индивиди. Предлагаме да се промени числеността на 0-1 инд. и да се промени оценката в зоната от „В“ на „С“. Качеството на данните също трябва да се промени на DD – недостатъчни данни.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>			c		1	i		DD	C	B	C	C

Специфични цели за A059 *Aythya ferina* (кафявоглава потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-49 cm, размах на крилата: 67-77 cm. В брачно оперение при мъжките главата и шията са ръждиво-кафяви. Гушата и предната част на гърдите са черни. Гърбът и страните на тялото са пепелно сиви. Кръстът е по-тъмен, а надопашиято – черно. Клюнът е сиво-черен. Женските като цяло са сивокафяви. Гърди, теме и шия по-тъмни с кафеникав нюанс. Със светла ивица зад окото. През зимата мъжките са с тъмно сиво-кафяви гърди и задница и по-мръсно кафява глава. При женските оперението през зимата е като при брачното оперение, но по-тъмна по гърба (Svensson, 2013; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Есенната миграция започва в началото на септември, но се осъществява главно през октомври и ноември. Пролетния прелет е през февруари и март, когато се среща по-често по р. Дунав. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди от Средна Европа, Европейска Русия, Украйна, Беларус и Западен Сибир. Значително многочислена през зимата, особено по Южното Черноморско крайбрежие. По р. Дунав и вътрешните за страната водоеми зимуват незначителни числености от вида. Гнезди единично. Гнездото е разположено на земята, недалеч от водата сред крайбрежната растителност, по-рядко върху наводнени върби, близо до повърхността на водата (резервата „Белене“) (Нанкинов и др., 1997; Петков в Червена книга на България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава обширни, дълбоки и открити водоеми, с големи водни огледала и растителност по периферията. При миграция и зимуване обитава разнообразни влажни зони, включително големи езера и язовири (Нанкинов и др., 1997; Петков в Червена книга на България, 2015). Проучвания установяват, че кафявоглавата потапница няма строги предпочитания към избора на местообитания за размножаване, тъй като не е установена връзка със специфични характеристики на местообитанията във влажните зони, с изключение на предпочитанията към по-големи, естествени влажни зони с повече открити водни площи (повече от 60 % от гнездящите двойки са

открити в блата и езера). По-голямата част от популацията на вида е концентрирана около Бургаския езерен комплекс. Това включва четири големи езера на Черноморското крайбрежие, две от които и прилежащите им по-малки влажни зони са ключови за размножаващата се популация. Местата за гнездене на кафявоглавата потапница в България са разположени на много по-ниска надморска височина от тези на белооката потапница и доста под средната надморска височина за Европа (500-800 м) (Petkov, 2012). В това проучване е установено, че повече кафявоглави потапници се срещат в открити влажни зони и не се нуждаят от специфична структура на растителността във влажните зони, при положение, че има достатъчно гъсти тръстикови масиви, подходящи за размножаване. Данните от местата за размножаване в Европа сочат, че потапниците се нуждаят от повече от 5 хектара открити водни площи (Bauer and Glutz von Blotzheim, 1969). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храната е от водни безгръбначни (ларви на насекоми) и семена, и части на водни и водолюбиви растения (Петков в Червена книга на България, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението е групово и разпръснато, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие, където са основните гнездови находища: ез. Сребърна, Бургаските влажни зони и най-вече Пода и Комлушка низина. През отделни години единични двойки гнездят в Тракийската низина, Дунавската равнина, Софийското поле, на места в Западна България и по долината на р. Арда. (Янков отг. ред., 2007). В посочените основни гнездовища и във Варненско-Белославския комплекс гнездят до няколко десетки двойки (до над повече от 50 в Пода и Комлушката низина), но в повечето от останалите се размножават само единични двойки. В години с малко валежи и ниско водно ниво на водоемите числеността е по-малка и много от двойките не пристъпват към гнездене (Петков в Червена книга на България, 2015).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Включен в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е уязвим VU (Vulnerable) както за света, така и за континентална Европа (2021). Включен в Червената книга на България (2015) в категорията „Уязвим“ (VU). Има SPEC 1 категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **80 – 250** двойки. Зимуващата популация е оценена на **17 000 – 31 000 индивида**. Мигриращата популация е оценена на **15 000-100 000 индивида**. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. са съобщени същите гнездова численост и тенденции в развитието на популацията. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. са съобщени по-ниски стойности на минималната стойност на зимуващата популация (600-56 000 индивида).

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating (F)	Increasing (I)
Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Петков, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори: пресушаване на блатата, изоставянето и/или интензифицирането на рибовъдните стопанства (G12, G20, G25), безпокойство от риболовци (H08). Много от ценните местообитания

на вида покрай р. Дунав, понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние - рибарници Мечка, рибарници Орсоя и др. (K02, L01, L04).

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01, J02. За зимуващата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F03, F05, G01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 49 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е мигриращ и зимуващ. **Мигриращата** популация е оценена на 532-2622 индивида, което е 3,5 - 2,6 % от националната популация (оценка „B“). Опазването на вида отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра („B“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на до 121 индивида, което е 0,4 % от националната зимуваща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима („C“).

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Няма данни за мигриращата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция не са отчетени числености, а през есенната миграция между 1 и 40 инд.

Зимуваща популация

Няма данни за зимуващата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните пребоявания в страната, числеността на вида в ЗЗ е от 1 инд. през 2020 г. до 890 инд. 2017 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 480 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в ЗЗ

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база публикувани данни посочени в т. 5. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в ЗЗ.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена от на база публикувани данни посочени в т. 5. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
			1-Отлично - High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
5-Много лошо - Bad	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала			

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция не са отчетени числености, а през есенната миграция между 1 и 40 инд. На база публикувани данни предлагаме промяна в СФ - максималната мигрираща численост да се промени от 2622 инд. на 40 инд. и минималната численост от 532 инд. на 1 инд. което представлява 0,04 % - 0,01 % от националната мигрираща популация (оценка „С“).

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната, числеността на вида в 33 е от 1 инд. през 2020 г. до 890 инд. 2017 г. (данни от ИАОС). На база публикувани данни предлагаме промяна в СФ - максималната зимуваща численост да се промени от 121 инд. на 890 инд. и минималната численост от 1 инд. което представлява 2,8 % - 0,01 % от националната зимуваща популация (оценка „В“). Оценката на зимуващата популация се променя от (оценка „С“) на (оценка „В“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			c	1	40	i		G	C	B	C	C
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			w	1	890	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A061 *Aythya fuligula* (качулата потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 40-47 cm, размах на крилата: 65-72 cm. В брачно оперение мъжките са с характерно с тъмно (почти черно) оперение с рязко очертани правоъгълни бели страни. Главата е черна със син или пурпурен метален блясък. Перата на тила са удължени като образуват добре обособена качулка. Окото е жълто. Женските са с тъмнокафяво оперение с по-малка качулка и бяло петно в основата на надклюнието. Страните на тялото са по-бледи с размити тъмни петна. Окото е тъмножълто. В извънбрачно оперение мъжките са с къса качулка, страните на тялото са мръсно кафяви, черните части на брачното оперение са с кафяв нюанс (Svensson, 2013; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Многочислена мигрираща и зимуваща птица за страната. Есенния прелет е от септември до ноември, а пролетния от началото на февруари до края на април. По р. Дунав прелета през есента е по-слабо изразен, от колкото през пролетта, като през есента най-висока е числеността през ноември, след което спада със замръзването на крайдунавските блата. В района на Бургас числеността ѝ от началото на миграцията се увеличава до края на януари (Нанкинов и др., 1997). Отделни птици и двойки са наблюдавани и през размножителния период в Сребърна, Шабленското езеро, около Бургас, Дяволска река, яз. Доспат и др. Възможно е отделни двойки да се размножават нередовно в Дунавските влажни зони. У нас няма потвърдено засега гнездене на вида. Двойките се образуват още в местата за зимуване. За гнездене избира обширни езера или други водоеми. Гнездото си построява винаги в непосредствена близост до водата, често пъти на малки островчета или купчини стара тръстика (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Предимно по-дълбоки езера и блата с богата водна растителност. По време на миграции и през зимата се среща и в морски заливи по Черноморското крайбрежие и язовири. Видът се размножава в равнинни райони и предпочита еутрофни водоеми с дълбочина 3-5 m (избягва езера с дълбочина над 15 m) с открити води, острови за размножаване и богата крайбрежна растителност. През този сезон се среща често в големи сладководни езера, язовири, кариери и тихи участъци на широки бавно течащи реки. През зимата видът посещава големи сладководни езера, водоеми и тихи крайбрежия, солени лагуни, приливни заливи и устия, въпреки че избягва силното вълнение, освен ако всички вътрешни влажни зони не са замръзнали. Гнездото е изградено от растителност и се намира във водата върху плаваща растителност или островчета или на земята върху острови в тръстикови или тревни храсталаци. Обикновено гнездата са разположени на разстояние до 20 m от водата, въпреки че на островите те могат да бъдат разположени на разстояние до 150 m. (<http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/tufted-duck-aythya-fuligula/>).

Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са основно 1110, 1130, 1150, 1160, 3130, 3150 и 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Търси храната си обикновено на дълбочина до 3-4 m, но понякога се гмурка и до 14 m. Видът е всеяден, като основната част от храната му се състои от мекотели (особено *Mytillus* и *Cardium* spp., коремоноги и миди зебра *Dreissena polymorph*, ракообразни и водни насекоми, както и зърно и семена и вегетативни части на водни растения (<http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/tufted-duck-aythya-fuligula/>).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През размножителния период разпръснати изолирани находища има по Дунавското крайбрежие и прилежащите му части на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Софийското поле и Тракийската низина. Наблюдавани отделни двойки и единични или малък брой летуващи птици (до 19 екз. през 1996 г. в Мандренското езеро), като общата численост на индивидите не надхвърля няколко десетки птици (Янков отг. ред., 2007). По време на прелет се среща по водоемите в цялата

страна. Зимува предимно по Черноморското крайбрежие. През периода 1977-1996 г. е често срещан зимуващ вид в България със средна обща численост от 8167 индивида. Среща се предимно във влажни зони по черноморското крайбрежие. Най-големи концентрации се наблюдават по Южното Черноморие със средна численост от 7071 индивида и максимална от 18 643 през 1992 г. Основните места за зимуване са езерото Мандра със средна численост от 2688 индивида и максимална от 13 167 през 1990 г. В почти всички свои зимни местообитания видът образува големи ята с *Aythya ferina* (Michev and Profirov, 2003).

Включен в Приложение 4 и 6 на ЗБР. Включен в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN вида е слабо засегнат LC (Least Concern) в света (2016), но за континентална Европа е NT (Near Threatened) (2021). Има SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) зимуващата популация е оценена на **1079 – 5628 индивида**. Мигриращата национална популация е оценена на 1000 – 25 000 индивида. Вида не се докладва като гнездящ за страната. През предходния период за докладване (2008-2012) за зимуващата популация е съобщена численост от 1000-16 000 индивида и краткосрочната и дългосрочната тенденции са били намаляващи. Зимната численост на този вид значително се повлиява от зимни температури през януари като при по-ниски температури броят на зимуващите птици е по-голям.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Decreasing (D)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. за зимуващата популация са посочени следните заплахи: G01, F02, G05. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F03, J02. Към заплахите за вида през зимата могат да се добавят отстрел (G07, G10), включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството (H08) през прелета и зимата от ловци, рибовъди, осушаването на влажни зони (F26).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 42 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е мигриращ и зимуващ. **Мигриращата** популация е посочена 100-3701 индивида, което е 10 - 14,8 % от националната популация (оценка „А“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра („В“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на до 3 индивида, което е 0,05 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра („В“).

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Няма данни за мигриращата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени числености от 1 до 6 инд., а през есенната миграция между 1 и 36 инд.

Зимуваща популация

Няма данни за зимуващата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната, числеността на вида в 33 е от 1 инд. през 2015 г. до 40 инд. 2017 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 3551 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база публикувани данни посочени в т. 5. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в 33.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 100 инд.	Целевата стойност е определена от на база публикувани данни посочени в т. 5. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 100 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

В СФ на 33 са разменени местата на зимуващи и мигриращи популации.

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени числености от 1 до 6 инд., а през есенната миграция между 1 и 36 инд. На база публикувани данни предлагаме в СФД - максималната мигрираща численост да се промени от 3 инд. на 36 инд. и минимална численост 1 инд., което представлява 0,14 % - 0,1 % от националната мигрираща популация (оценка „С“).

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 3551 инд. На база публикувани данни предлагаме в СФД - максималната зимуваща численост да се промени от 3 инд. на 3551 инд. и минимална численост 100 инд. което представлява 63 % - 9,2 % от националната зимуваща популация (оценка „А“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A061	<i>Aythya fuligula</i>			c	1	36	i		G	C	A	C	B
B	A061	<i>Aythya fuligula</i>			w	100	3551	i		G	A	B	C	B

Специфични цели за A062 *Aythya marila* (планинска потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42-51 cm. Размах на крилата: 72-84 cm. Средно голяма потапница с видимо широк клон и кръгла, без качулка глава. *Мъжки*. Главата, шията, гушата, предните части на гърдите и гърбът са черни. Главата и шията отстрани са със зелен метален блясък. Плещите и останалата част от гърба са бели с напречни чернокафяви вълновидни линии, по-широки назад. Коремната страна е бяла с черен вълновиден рисунък към подопашието. Страните на тялото са бели, към опашката с кафеникави вълновидни линии. Подопашието е черно. Опашката е чернокафява. Клонът е сиво син с черен нокът. Краката са сиво сини с черен заден ръб и плавателни ципи. *Женски*. Около основата на клюна има широка бяла ивица. Темето и тилът са кафяви до чернокафяви със светли върхове на перата. Страните на главата, гърлото и шията са канелено кафяви с тъмни върхове на перата. Плещите, гърбът и надопашието са кафяви до чернокафяви със светлокафяви окраища на перата. Кръстът е чернокафяв. Гърдите и коремът са бели, изпъстрени с кафяви пера, които в задната част на корема са повече на брой (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Рядко зимуващ вид за страната. Появява се в края на ноември и се задържа до средата на февруари, по-рядко и в началото на март (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава различни по големина еутрофни до почти олиготрофни езера с богата водна растителност. В местата за зимуване се придържа главно към морския бряг, като навлиза в речните устия и в дълбоки крайбрежни езера; рядко в малки блата и езера далеч от морето (Нанкинов и др., 1997).

Хранене

В България храненето е непроучено поради ниската численост на вида. През зимата животинските компоненти (главно мекотели) преобладават над растителните (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Предимно по Черноморското крайбрежие; по-често около Бургас. Рядко във вътрешността на страната в миналото неколкостранно в Софийско (Нанкинов и др., 1997). През зимата на 1977-1996 г. в България се отчита рядко срещан и нередовен зимуващ вид със средна обща численост 10 индивида, максимум 107 екз. през 1994 г. Видът е наблюдаван няколко пъти край брега, по-често в крайбрежните води на Южното Черноморие (средно 6 екз. и максимум 105 през 1994 г.). Влажните зони, приютяващи най-голям брой видове през зимата, са езерен комплекс Мандра със 100 инв. през 1994 г. и Камчия-Обзорски участък на брега с 38 бр. през 1996 г. През 1997-2001 г. средната обща численост нараства до 35 екз. с максимален общ брой 160 инд. през 1997 г. (Michev and Profirov, 2003).

Включен е в Приложения 3 и 4а на ЗБР и в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Природозащитният статус на вида според IUCN е LC (Least Concern) за света (2018) и за континентална Европа (2021). Видът е включен в SPEC 3 (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуващата популация е оценена на 20 – 80 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. е посочена зимуваща численост от 1-160 индивида. Количеството на зимуващите индивиди е флукуиращо и за виси до голяма степен от климатичните условия през отделните зими.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл.12 за зимуващата популация е посочена само една заплаха: K04-Modification of hydrological flow. Може да се добави замърсяване на морските води от различни източници (J02).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 13 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка DD на мигриращата популацията - BG0002041.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Според СФД мигриращата популация на вида се оценява на до 105 индивида. Няма оценка на националната мигрираща популация. Оценката на популацията в зоната е „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра (оценка „В“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

Мигрираща популация

По време на миграционните сезони липсват публикувани данни за вида в 33 „Бакърлъка“.

Зимуваща популация

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон видът е регистриран двукратно на 14.01.2017 г. – 8 инд. и на 4.2.2006 г. – 56 инд. Вида вероятно не посещава зоната всяка година.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-56 инд.	Целевата стойност е определена от на база публикувани данни в платформата eBird. Рядък зимен посетител.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 56 инд. чрез поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-105 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер до 105 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в 33.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон вида е регистриран двукратно на 14.01.2017 г. – 8 инд. и на 4.2.2006 г. – 56 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – **вида да бъде включен и като зимуващ** с максимална численост 56 инд., което представлява 70 % от националната зимуваща популация (оценка „А“).

Species		Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A062	<i>Aythya marila</i>			w		56	i		G	A	A	C	B
B	A062	<i>Aythya marila</i>			c		105	i		G	C	A	C	B

Специфични цели за A396 *Branta ruficollis* (червеногуша гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 54 - 60 cm., размах на крилето: 110 – 125 cm. Червеногушата гъска е най-дребната гъска, обитаваща Западна Палеарктика и е лесно различима от останалите видове по пъстрото си оперение, оцветено в черно, бяло и ръждиво-червено. При възрастните главата отгоре, гърбът, крилата и корема са черни, шията, гърдите и бузите - червено-кафяви, а юзджиката, тясната ивица от страни на шията и подопашката - бели. Червеното бузно петно е малко (или липсващо при някои), неярко и оставащо широка бяла ивица около него. Видът има специфично разпространение в световен мащаб, характеризиращо се със значителна локализация. Гнездовищата са разположени на територията на Русия, в тундрата на полуостровите Таймир, Ямал и Гидан, намиращи се източно от планината Урал. Счита се, че основната част от популацията (около 70%) гнезди на полуостров Таймир (Нанкинов и др., 1997; Петков и Илиев, 2014).

Характер на пребиваване в страната

Червеногушата гъска е мигриращ и зимуващ вид в България (Нанкинов и др., 1997). Проучванията сочат, че България може да се счита за най-южната част от ареала на червеногушата гъска и тук популацията долита да зимува. Първите птици се появяват в края на октомври – началото на ноември. Последните екземпляри напускат страната към края на март. През целия зимен период видът е много мобилен и често извършва неперидични миграции, които до голяма степен са предопределени от метеорологичните условия и/или състоянието на хранителния ресурс и на фактора безпокойство. Основно птиците мигрират от Румъния към България и обратно. На територията на страната по-кратки или по-далечни миграции могат да бъдат наблюдавани най-вече при лоши климатични условия при рязко значително снижаване на температурите и обилен снеговалеж, като птиците се придвижват от районите на северните крайбрежни езера край Дуранкулак и Шабла на юг по крайбрежието (Петков и Илиев, 2014; Дерелиев и Симеонов, 2015 в Червена книга на България). Миграции на юг от България са много рядко явление, но има съобщение за наблюдение на около 2000 индивиди през студената зима на 1984/1985 г. в Северна Гърция (Heredia et al., 1996). Пролетният прелет започва през февруари (Нанкинов и др., 1997). Често образува смесени ята и с други видове гъски.

Характерно местообитание

В България се среща основно през зимата, и е свързана с не замръзващи влажни зони (за ношуване и водопой) и просторни открити места, засети най-вече с есенни посеви на житни култури, с пониците на които се храни. Червеногушата гъска у нас има специфични изисквания по отношение на местообитанията за ношуване и за хранене и тяхното съчетаване. За **ношуване** птиците се нуждаят от обширни сладководни водоеми, като предпочитат такива със стоящи води и значителни открити водни огледала, макар и с обраствания от тръстика по периферията. Задължително условие е водоемът да е не замръзнал, да е с минимално присъствие на човека и безпокойство (т.е. основното, което видът търси там, е сигурност през нощта), както и да е в близост до земеделски площи, засети през есента със зърнени култури. В някои случаи птиците могат да ношуват в отчасти бракични води, течащи води и в морето, но това най-вероятно е принудителен избор. **Хранителните местообитания** са открити площи с поникнали зърнени култури на равнинен терен, осигуряващи достатъчна видимост и възможност птиците отдалеч да забележат евентуален неприятел. В значителна степен пригодността на хранителните местообитания зависи както от състоянието на самите култури, така и от наличието, дебелината и трайността на снежната покривка (Петков и Илиев, 2014). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Червеногушата гъска е растителнояден вид. У нас основен хранителен ресурс се явяват листата на посевите от зимна пшеница (Dereliev et al., 2000) подобно на съседните райони на зимуване в

Румъния (Hulea, 2002). Видът се храни и с по-калорични храни като царевични зърна, като това е най-често в началото на зимата, когато все още има останали малки количества от тях след събирането на реколтата (Петков и Илиев, 2014). Наблюдавано е червеногуши гъски да се хранят в края на зимата с листа от *Taraxacum officinale* и *Dactylis glomerata* (Dereliev et al., 2000), както и люцерна (Medicago) (Д. Митев – лично съобщение).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Понастоящем се среща ежегодно в страната със значителна част от общия си брой и България се явява от ключово значение за презимуването на световната популация. Понастоящем видът у нас се среща основно в Североизточна България (Добруджа), където се придържа в района на Шабленския езерен комплекс (Шабленски езеро, Езерецко езеро и лагуната Шабленска тузла) и на Дуранкулашкото езеро, както в района на Бургаските езера. В по-ниска численост и нередовно вида се среща и в района на езерото Сребърна, Свищовско-Беленската низина и други места по Черноморското ни крайбрежие, река Дунав и някои вътрешни водоеми (Kostadinova and Dereliev, 2001; Michev and Profirov, 2003).

Включен е в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на червеногушата гъска според IUCN е VU (Vulnerable) за света (2018) и за континентална Европа (2021). Видът е включен в SPEC 1 (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен е в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“ (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуващата** популация е оценена на **2500 – 50 000 индивида**. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. е посочена зимуваща численост от 700-54 000 индивиди и краткосрочната тенденция е била флукутираща. Както беше подчертано и по-горе, количеството на зимуващите индивиди от вида зависи много от климатичните условия през отделните години.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Decreasing (D)	Decreasing (D)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Петков, 2015) като заплахи за червеногушата гъска са посочени: Отстрел (G07, G10), отравяне (G13), безпокойство в местата за ношуване и хранене (H08); промяна на селскостопанските култури и на режима на стопанисване на обработваеми земи (A02, A06); изграждане на туристическа инфраструктура около влажните зони (F03, F05) и построяване на вятърни електроцентрали (D01). Вероятно глобалната промяна на климата и птичий грип (H5N1) (N01).

При докладването по чл.12 за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A06, C02, C03, D01, E01, F03, F05, G02 и Хе.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 30 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 1 индивид, което представлява 0,04% от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на среднозимните преброявания за периода 1977-2001 г. числеността на вида в рамките на морското крайбрежие между квартал Крайморе (Бургас) и курортен комплекс Дюни е 11 инд. през 1997 г. еднократно (Michev and Profirov, 2003). В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен с зимуваща численост от 0-1 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2021 г. видът не е наблюдаван в рамките на морското крайбрежие между квартал Крайморе (Бургас) и курортен комплекс Дюни (по данни на ИАОС). Данните от eBird 2005-2022 г. също показват, че видът не е отчетен в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитани е на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 3351	По време на миграциите и зимуването видът се храни главно по обработваемите площи със зимни култури. Площта е определена на база на % участие на обработваемите земи в зоната, местообитание N15-други обработваеми земи и N12-обширни зърнени култури с площ 3351 ha. Тази площ е малка и това означава, че зимуващите гъски се хранят и в обработваеми земи в околностите на зоната. Необходимо е земеделските стопани да се стимулират да засяват нивите около езерото с зимна пшеница.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 3351 ha.
Местообитани е на вида: Площ на подходящите местообитанията за пренощуване по време на зимуване и миграция	ha	Най-малко 21110	През нощта гъските обитават открити водни площи отдалечени от брега. Площта е определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-морски територии и заливи и Тяжната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на площта на подходящите места за пренощуване на вида в зоната в размер от най-малко 21110 ha.
Местообитани е на вида: Общо екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Общото екологично състояние на водите е обхванато от проучвания по Рамковата директива за водите. Екологичното състояние на водните тела се оценява чрез 5 степенна скала: Екологично състояние	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване					
			<table border="1"> <tr><td>1-Отлично - High</td></tr> <tr><td>2-Добро - Good</td></tr> <tr><td>3-Умерено - Moderate</td></tr> <tr><td>4-Лошо - Poor</td></tr> <tr><td>5-Много лошо - Bad</td></tr> </table> <p>Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p>	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	или 1-Отлично състояние.
1-Отлично - High									
2-Добро - Good									
3-Умерено - Moderate									
4-Лошо - Poor									
5-Много лошо - Bad									
Брой проверки на РИОСВ-Бургас за наличие на браконьерски лов в зоната	брой проверки по време на зимуване на птиците в зоната (декември-март)	минимум 2 проверки на месец	Браконьерския лов по време на зимните месеци е важен отрицателен фактор в защитената зона.	Намаляване на ловната/браконьерска преса в защитената зона и по този начин осигуряване на спокойствие на вида и увеличаване на индивидите в зоната.					

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за *A087 Buteo buteo* (обикновен мишелов)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55–58 cm. Размах на крилата: 120–130 cm. Средно голяма граблива птица с широки, къси крила и къса закръглена опашка. Оперението е кафяво, като на горната страна еднообразно, а на долната е с белезникав или ръждив оттенък и пъстрини. Лети с плавни махове на крилата. Восковицата и краката са жълти. В България се среща подвидът *Buteo buteo vulpinus* (обикновен ръждив мишелов) (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е постоянен и прелетен. Един от най-многобройните и широко разпространени видове хищни птици в страната. Размножителния период започва през април. Гнездото си строи по широколистни и иглолистни дървета на височина 6-20 м. Видът е известен като далечен мигрант (главно подвидът *vulpinus*) и мигрант на къси разстояние, но на широк фронт. Отчасти зимува в България (подвидът *buteo*). Мишеловът е най-многобройният мигрант сред грабливите птици през периода 1979-2003 г. в Бургаския залив. Общата му численост варира между 7963 и 31 746 инд. (средно – 17 739) (Michev et al., 2018). Пролетната миграция е най-интензивна през март, а есенната през втората половина на октомври. Образува сравнително многочислени ята (300-400 индивиди), сред които може да присъстват и други единични видове (тръстикова блатар, черна каня).

Характерно местообитание

Обитава крайнини на широколистни, смесени и иглолистни гори с поляни, групи дървета сред открити пространства (Симеонов и др., 1990). Според Янков (отг. ред., 2007) гнезди в широколистни, иглолистни и смесени гори, алувиални и много влажни гори и храсталаци, както и в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, винаги в близост до открити пространства (пасища и ливади). Изследване в Англия установява, че гнездовата плътност на мишелова се увеличава с

увеличаване пропорцията на планинските пасища в териториите и с увеличаване количеството на земноводните и птиците в диетата му (Swan, 2011). В две територии в Англия (Sim et al., 2001) е установена плътност съответно 81 и 22 двойки/100 km². Високата гнездова плътност на вида (81 двойки/100 km²) се свързва с голямата площ на естествени пасища и гори в изследвания район. Също така, се установяват големи люпила и млади птици на двойка, което се дължи на голямото изобилие на зайци в района в близост до гнездата. Гнездовата територия на една двойка е между 39 и 221 ha (средно – 119 ha). В Алпите (Италия) е установена гнездова плътност между 28 и 31 двойки/100 km², като разстоянието между гнездата е средно 1108 m. По-голяма част (81%) от гнездата са разположени на скали, а останалите върху стари дървета (кестен, бял бор, дъб) (Sergio, 2002). В Апенините (Италия) е установена гнездова плътност от 8,3 двойки/100 km² и средното разстояние между гнездата е 2,5 km. Средната надморска височина, на която са разположени гнездата е 1399 m и 73% от гнездата са ориентирани в посока североизток. Видът избира горски местообитания, които са отдалечени от асфалтирани пътища (1500 m), но пък са в близост до долини в пресечени ландшафти. Също така предпочитат гнездата да са разположени в крайнините на горите, за да има поглед над заобикалящия ландшафт (Penteriani, 1997). Изследване, проведено в централна Полша установява гнездова плътност от 35 двойки/100 km². Деветдесет и три процента от гнездата са разположени на бял бор, а останалите на лиственица. Средната възраст на дърветата, на които са разположени гнездата е 71 години, височината на разположение на гнездата е средно 18 m и диаметра на дърветата е средно 38 cm (Gryz and Krauze-Gryz, 2019).

Хранене

Основно се храни с бозайници (15 вида), като доминират дребните гризачи – обикновена полевка, лалугер, горска полевка, горска мишка и др.). От птиците (17 вида) най-често ловува обикновен скорец.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен на цялата територия на страната. Не е установен на места в равнинни безлесни райони с преобладаване на земеделски култури – локално в Дунавската равнина, Тракийската низина, Бургаската низина и др. Числеността му е относително равномерна, като е по-висока в предпланинските и хълмистите райони с по-голямо разнообразие на местообитания (комбинация от гори с ливади, пасища и обработваеми земи) (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа, също и за света. Няма SPEC категория. Не е включен в Червената книга на Р България.

Съгласно Докладването за периода 2013-2018 г., националната **гнездяща** популация се оценява на 2400-4200 двойки. **Миграционната** численост е оценена на 36 000-40 000 индивиди. Според докладването за периода 2008-2012 популацията на вида е стабилна и е оценена със същата численост.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (0)	Unknown (X)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Обикновеният мишелов е широко разпространен вид в цялата страна в подходящи местообитания. Не е включен в Червената книга, поради което не е правен и анализ на заплахите на национално ниво. Основните заплахи за вида са: употребата на родентициди и пестициди в селското стопанство (A23), случайна смъртност от далекопроводи (D06).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация не са посочени заплахи и влияния. Относно миграционната популация са посочени следните заплахи: A02, A04, F03, D06.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 102 зони от мрежата Natura 2000. В 15 зони е с оценка D на популацията - BG0000242, BG0002006, BG0002022, BG0002028, BG0002030, BG0002031, BG0002064, BG0002065, BG0002067, BG0002070, BG0002084, BG0002094, BG0002103, BG0002107 и BG0002114.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация е оценена на 4 двойки, което представлява 0,09-0,17 % от националната гнездяща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „B“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 1224 индивиди, което представлява 3,06 – 3,4 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „B“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **зимуващ**. Зимуващата популация е оценена на до 6 индивиди. Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), няма оценка на вида като зимуващ. За размер и плътност на популацията - оценка „B“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен като мигриращ – 1224 инд., размножаващ се – 4 двойки и зимуващ 1- 3 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 1224 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 1 - 100 мигриращи индивиди (78- общо за периода) и 1 - 1 зимуващи индивиди (5- общо за периода) в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания за периода 2012-2021 г., като наблюденията са извършвани през месец януари, в рамките на един ден всяка година. Наблюдаваните числености варират между 0 - 3 инд. и общо 3 индивиди в зоната за 2020 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 4 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най- малко 4 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания за гнездене.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1224 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1224 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-6 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 6 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 5026 ha	Данните са взети от СФД като % участие на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори, N19- Смесени гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 5026 ha.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 6701	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09 – Сухи ливади, степи, N08- Равнини, шубраци, N15- Други обработваеми земи, N21- Негорски площи, N23- други земи, N19- Смесени гори, N12- Обширни зърнени култури. Тяхната обща площ е 6701 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна размер на най-малко 6701 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за гнездящата популация следва да се промени критерий В за размер и плътност на популацията на С (което е 0,09-0,17% от националната гнездяща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			c	1224	1224	i		G	B	A	C	A
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			p	4	4	p		G	C	A	C	A
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			w		6	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A403 *Buteo rufinus* (белоопашат мишелов)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 cm, размах на крилата: 140-150 cm. Полиморфен вид, характерен със значителна индивидуална вариация на окраската. Главата от светлоръждива до безезникава, шията и гърдите от светложълти до безезникави, корем – безезникав, ръждиво-кафяв. Горната страна на тялото е светлоохриста или тъмнокафява, опашка – светлоръждива, бледокремава или сиво-кафява с тъмни напречни препаски. Срещат се екземпляри с едноцветен сив до кафяв цвят на оперението. Клюнът черен. Восковицата и краката жълти. Най-едрият мишелов. Опашката относително дълга. Лети с плавни махове, често използва и реещ полет. От другите видове мишелови се различава по по-големите размери, светлите петна в основата на маховите пера и почти едноцветната опашка (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е постоянен, гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ. Пролетният прелет е от края на март до края на април, а есенният - от края на август до края на октомври. По-често се установяват единични мигранти сред ята на други дневни грабливи птици (Боев, 1962; Дончев, 1980; Мичев и др., 1984). Гнездата си строят в ниши или малки козирки на отвесни или труднодостъпни скали. По-рядко гнезди по широколистни и иглолистни дървета. Пълното мътило най-често 3-4 яйца. Най-близкото разстояние между две обитаеми гнезда е около 1200 m.

Характеристика на местообитанието

Обитава скали в проломи и ждрела на реки, отделни скални комплекси, каменни кариери с открити пространства около тях (обработваеми земи и пасища), които птиците използват за ловуване, хълмисти терени, предпланински склонове, ниски планини (до 1000 m н.в., по изключение – и до 1800 m н.в.), низини и равнини (Ватев и др., в Големански гл.ред., 2015). Гнезди в открити местообитания - степи, ливади, ниви с единични или групи дървета и храсти пръснати сред тях. Често пъти в хълмисти области с мозаично пръснати храсти и единични дървета. Обича степни и ливадни местообитания в близост до скалисти речни каньони, скални венци, суходолия и други скални форми, където устройва гнездата си. Избягва гъсти и компактни горски комплекси или ако се среща там е винаги в периферията им. Среща се както в низините така и в хълмисти и предпланински. По време на миграция, скитане и зимуване се среща във всякакви типове открити местообитания, често недалеч от гнездото си. Изследване показва, че при липса на естествени скали птиците предпочитат каменни кариери пред дървета. Те изграждат гнездата си върху масивни скали (минимум 15 m дължина; минимум 10 m височина), предимно с южна и западна експозиция (Milchev, 2009). Белоопашатият мишелов е доста адаптивен към антропогенното присъствие в гнездовите му местообитания, което може да се счита за предимство, което е подпомогнало разширяването на ареала на вида през последните десетилетия (Djorgova et al., 2021). Изследване в защитена зона „Бесапарски ридове“ установява, че наличието на пасища,

средната температура през периода на гнездене и валежите през периода на гнездене оказват влияние върху размножаването на белоопашатия мишелов. Предположението, че други фактори като човешкото безпокойство, плътността на лалугера, разнообразието на местообитанията, междувидовата и вътревидовата конкуренция влияят върху продуктивността на мишелова, не са потвърдени в това проучване (Demerdzhiev, 2022).

Хранене

Белоопашатият мишелов има твърде широк хранителен спектър. Храни се с дребни бозайници – лалугери, хомяци, полевки, слепи кучета, къртици и др., с влечуги–змии и гущери, с различни видове врабчоподобни птици, жаби, едри насекоми (Cramp and Simmons eds., 1980). В изследвани погадки и хранителни остатъци около едно гнездо са установени следните компоненти: воден плъх, обикновена полевка, лалугер, сляпо куче, див заек, яребица, кос. Наблюдавани са случаи, когато възрастните птици носят в гнездото зелени гущери (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В България е с разпръснато и петнисто разпространение, предимно в равнините и нископланинските части. Белоопашатият мишелов гнезди в цялата страна, с изключение на високопланинските райони и на обширните компактни горски масиви в Странджа, Лудогорието и някои части на Западна България. Най-висока численост има в Горнотракийската низина, Дунавската равнина, Поломието, Добруджа, Сакар, Източните Родопи (Шурулинков и др. 2005; Янков ред. 2007; Стойчев и др. 2008; Ватев и др., 2015 в Червена Книга на България; Даскалова и др., 2020).

Включен в Приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие в България и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) за света и за територията на континентална Европа. Няма SPEC категория, популацията му в Европа е нарастваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU).

Според Червената книга на България у нас гнездят 800-1000 двойки (Ватев и др., 2015). Тази оценка е направена през 2011 г. и се отнася за периода 2005-2010 г. Според докладването по чл. 12 от 2019 г. **гнездовата** популация се оценява на 500-600 двойки, като краткосрочната тенденция (2000-2018) е на намаление. Действително през последните 10-15 години е налице тенденция на намаление на вида в редица райони, особено в Северна и Западна България. **Мигриращите** белоопашати мишелови се оценяват според докладването за периода 2013-2018 г. на 850-900 индивиди.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Increase (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Ватев и др., 2015) е посочено като заплаха деградация на биотопите (A02, A03, A06, A07); залесяване на големи площи (B01, B02); случайна смъртност при далекопроводи (D06); употреба на препарати за растителна защита (A21, A23).

При докладването по чл.12 са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, A06, A07, A10, B01, C01, C03, D02, F03. Освен това следва да добавим и заплахи като незаконния отстрел, загиването на птици от сблъсъци с автомобили, отравянето с отрови за борба с наземни хищници и др. За мигриращата популация при докладването са посочени следните заплахи: A02, A04, C03, D02, F03, J01, J02, J03, M07. Според нас заплахите J01, J02, J03 нямат отношение към вида.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 81 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на до 1 индивид, което представлява до 0,17 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена мигрираща численост 0 - 1 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 16 инд. По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	До 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 3016	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N08- равнини, шубраци, N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N21-негорски площи. Тяхната обща площ е 3016 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 3016 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A243 *Calandrella brachydactyla* (късопръста чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 13-17 cm. Размах на крилата: 25-30 cm. Отгоре сивкави с типично чучулигово пъстро оперение. Веждата е широка и бяла. Ушните пера са тъмнокафяви. Темето е сивкаво с охрист оттенък и с тесни продълговати кафеникави пъстрини. Тилът, гръб и надопашнето са сивкави с широки кафеникави пъстрини; отстрани на гърлото има по едно малко, напречно кафеникаво петно. Големите и средните надкилия с широки жълтеникави върхове, добре забележими в полет. Добре и бързо бяга, наведена между тревите и поради това е трудно забележима. При токуването излита с песен, отначало бързо маха с крила, след това съчетава активен полет с планиране. Лети ниско, на широки кръгове или в различни посоки. Песента е еднообразна, състояща се от повтаряне на едни и същи фрази (Нанкинов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

Гнездяща, мигрираща и зимуваща птица. Лети през цялата страна, но като че ли е най-честа по Черноморието, в Западна България и Горнотракийската низина. Пролетният прелет е добре изразен през април месец, когато могат да се наблюдават ята, съставени от няколко десетки екземпляри. Есенната миграция започва незабележимо още в края на юли, началото на август. Обединява се в ята с дебелоклюнатата и полската чучулиги. Миграцията е най-интензивна в Добруджа през септември и октомври месец. Зимува най-вече в Южна България, където в предпланинските райони се срещат групи до 100-120 индивиди. Гнездото представлява трапчинка от тревни стъбла и листа, растителен пух, паяжини и малки парченца суха пръст, където снася 3-5 яйца (Нанкинов, 2009; Шурулинков в Червена книга на България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава разнообразни открити местообитания, голи или с оскъдна тревиста растителност. Предпочита сухи каменисти степи и пасища. Среща се и в крайморски дюни, обработваеми площи и пустеещи земи, ниви, пасища, пясъчливи и каменисти места. Избягва участъците с висока трева. Плътността ѝ през размножителния период в района на нос Калиакра достига до 2,29-3,7 двойки на 10 ha площ (Нанкинов 2009). Подходящи местообитания за гнездене на вида са 1410, 2130, 2120, 2130, 6250, 6260, 62C0 по Директива за местообитанията (Кавръкова, 2009).

Хранене

Насекоми и техните ларви, семена на различни треви, разпиляно жито по стърнища и пътища (Нанкинов, 2009).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в равнинни и ниско хълмисти райони (Янков ред., 2007). В миналото широко разпространен в цялата страна, но само на места многоброен. Сега ареалът е разкъсан на отделни малочислени субпопулации, запазени само в райони с оптимални

местообитания. По-многобройни популации (стотици двойки) има в Крайморска Добруджа, на Бесапарските ридове, при Сливен и в някои райони северозападно от София – при Драгоман и селата Безден, Богъовци и Големо Малово. В редица от старите находища не е установена през последните 10 години (Шурулинков в Червена книга на България, 2015).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU). Според IUCN за света е Least Concern (LC) за света (2018) и за територията на континентална Европа (2021). Има SPEC 3 категория (Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната гнездяща популация се оценява 1700 – 3200 двойки. При предходното докладване, за периода 2008-2012 г., е съобщена същата численост и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Decreasing (D)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Шурулинков, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени: разораване на степните съобщества и пасищата и превръщането им в обработваеми земи, овощни градини, лозя, застроени площи и др. (A01, A02, A03, A04, A06); създаване на горски култури в местообитания на вида (B01). Браконьерство при международен ловен туризъм (G10, G07).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, C03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 36 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ** с численост 1 - 9 дв., което е между 0,05 и 0,3 % от националната гнездяща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“). Популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация се посочва и от Костадинова и Граматиков (2007). В Матеева и др. (2013 г.) се посочва, че видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване. В платформата eBird няма въведени наблюдения за вида.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездяща популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от 1 гн. двойка чрез поддържане на подходящите местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 2680	Обитава степи, пустеещи земи, ниви, пасища, пясъчливи и каменисти места. Избягва участъци с висока трева. Определена на база на % участие на местообитание N09 - Сухи ливади, степи, N08-равнини и шубраци и N15-други обработваеми земи.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 2680 ha.
Местообитание на вида: Качество на хранителното местообитание на вида (пасищата) в зоната	% от площта на хранителното местообитание на вида (пасищата), управлявано екстензивно	100 %	Храни се с насекоми и техните ларви, семена на различни треви. За осигуряване на достатъчно количество плячка в хранителните местообитания на вида, тяхната площ (пасищата) следва да се управлява екстензивно. Съгласно информацията за природни местообитания 6110 и 62A0, необходимо е подобряване на управлението на техните територии, тъй като в част от тях не се провежда паша. Доколкото видът предпочита територии с ниска растителност, то състоянието му по този параметър не е благоприятно.	Поддържане и/или подобряване на качеството на хранителните местообитания на вида в зоната (пасищата), така че 100% от тях да се управляват екстензивно.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап няма достатъчно данни за да се направят промени в стандартния формуляр.

Специфични цели за A149 *Calidris alpina* (тъмногръд брегобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 16 – 22 cm. Размах на крилата: 38 – 45 cm. Брачно оперение – черен корем контрастиращ с бялото подкрилие. Има тясна бяла лента на крилото, бели страни в задната част на тялото и горната част на опашката, и сиви страни на опашката с тъмни централни пера. През зимата с по-светло оперение. Клюнът прав или леко извит. Краката относително дълги, жълти или зелено кафяви. Надопашнето чернокафяво. Опашката сивокафява, по средата почти черна (Beaman and Madge 1998; Message and Taylor 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид. Арктичен вид с циркумполярно разпространение. Гнезди в тундрата и по арктическото крайбрежие на Азия (източно от п-ов Таймир) и Северна Америка (Нанкинов и др., 1997). Среща се по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро по време на миграция, пролет – от март до май, и есен – от август до ноември (Dimitrov et al., 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Плитки, открити водоеми с богата хранителна база: езера, блата, рибарници, язовири, устия на реки, речни разливи, морски заливи, влажни ливади, заливни мочурища (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, съгласно Директивата за хабитатите (Кавъркова и др., 2009).

Хранене

Храни се най-често по плитчините чрез сондиране на почвата. Предимно водни насекоми и техните ларви (бръмбари, ципокрили, двукрили, пеперуди, правокрили, полутвърдокрили), дребни ракообразни, миди и охлюви, червеи, семена и части на растения (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Многочислена по време на прелет на Черноморското крайбрежие: Бургаски езера, Поморийско езеро, Дуранкулашко езеро и Шабленска тузла (Dimitrov et al. 2005; Нанкинов и др., 1997). По време на средно зимните преброявания за периода 1977-1996 г. е сравнително често срещан зимуващ вид със средна численост от 136 инд. и максимална от 464 инд. през 1992 г. и степен на концентрация 91%. Зимуващите птици са концентрирани изключително по Южното Черноморие. По Северното Черноморие има няколко наблюдения на 1 до 5 птици. Влажните зони с максимална численост на вида са: Атанасовско езеро със средно 79 инд. и максимум 340 инд. през 1977 г.; крайбрежието на Крайморие-Черноморец със средно 41 инд. и максимум 420 инд. през 1992 г. През периода 1997-2001 г. годишната численост в страната започна да нараства непрекъснато и средната обща численост достигна 336 инд., а максималната обща численост е била 559 инд през 2001 г. (Michev and Profirov, 2003).

В Приложение I на Директивата за птиците е включен подвидът *C. a. schinzii*. Според IUCN видът е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на **900 – 2000 индивида**. Националната мигрираща популация на вида се оценява на **1000 – 2000 индивида**. При предходният период на докладване за периода 2008-2012 г. е съобщена зимуваща численост от 140-820 индивида. Като цяло може да се направи изводът, че вида зимува в България нередовно и със значително променлива численост.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Increasing (I)	Fluctuating (F)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: J02, D02. За мигриращата популация са посочени същите заплахи и влияния.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 25 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 20-43 индивида, което представлява 2-2,2% от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Редовен пролетен и есенен мигрант за Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005), като може да се приеме, че информацията е подобна и за 33 Бакърлъка, която граничи непосредствено с Бургаския езерен комплекс. За периода 2012-2022 според данните от eBird 2015-2022 г. тъмногрдия брегобегач не е отбелязван по време на миграция.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 20 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на спиращите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 20 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за почивка и търсене на храна	ha	Най-малко 21110	Видът се среща около пясъчни и каменисти морски крайбрежия, устия на реки, плитки езера и блата, богати на храна. През зимата се наблюдава по каменисти и чакълести брегове, вълноломи, пясъчни плажове с водорасли, солници с ниски треви, заслонени заливи, естуари. Площта е определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малка площ и включват само крайбрежната част.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и <table border="1" data-bbox="746 1520 1104 1730"> <tr><th>Екологично състояние</th></tr> <tr><td>1-Отлично - High</td></tr> <tr><td>2-Добро - Good</td></tr> <tr><td>3-Умерено - Moderate</td></tr> <tr><td>4-Лошо - Poor</td></tr> <tr><td>5-Много лошо - Bad</td></tr> </table> Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала:	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за *A224 Caprimulgus europaeus* (козодой)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 26-28 cm. Размах на крилата: 57-64 cm. Птица с големината на кос, активна при здрач или нощем. Окраската е защитна – сивокафява със светли и тъмни пъстрини. Крилата са дълги и заострени, а опашката – дълга и закръглена. Лети с безшумен и маневрен полет. През деня, ако е изплашен, прелита на късо разстояние и отново каца на земята, на дърво или пън (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен вид, като пролетния прелет е в началото на май, а през есента е наблюдаван до средата на октомври. Широко разпространен, но не многоброен в равнини и планини до горната граница на гората (Нанкинов и др., 1997). В България размножаването е слабо проучено. Брачен полет с характерен вик на мъжкия е регистриран от последната десетдневка на април до началото на юни. Гнездото представлява ямичка в сред сухи листа, под храст до ствол на дърво или върху изгнил пън. Мътят двете птици.

Характерно местообитание

Обитава разредени гори с поляни, просеки, сечища, оазисни горички сред открити пространства, хълмисти склонове с храсти. Гнезди в разредени широколистни, смесени и иглолистни гори. Според Янков отг. ред. (2007) обитава широколистни листопадни гори – главно дъбови (*Quercus* sp.), келяв габър (*Carpinus orientalis*), особено в каменисти карстови райони. Среща се също в различни храстови формации – храсталаци в места с умерен климат и сухолюбивы храсталаци – основно от обикновена драка (*Paliurus spina-christi*), червена хвойна (*Juniperus oxycedris*), трънка (*Prunus spinose*) и др. По-рядък в гори от бук (*Fagus* sp.), в иглолистни гори и в смесени гори. Привързан е и към сечища, особено през началния етап на естественото възобновяване на горската растителност. Надморска височина – от 0 до 1900 m.

Изследване в Англия (Sharps et al., 2015) разкрива, че козодоя предпочита смесено-възрастови насаждения и когато обитава такива не ги напуска за търсене на храна, т.е. те са оптимални както за гнездене, така и за търсене на храна. Максималното разстояние за търсене на храна, на което са били отчетени отделни индивиди за една нощ е 747 m, но в друго изследване (Alexander and Cresswell, 1990), където индивидите напускат горските участъци в търсене на храна, максималното разстояние за една нощ е 3,1 km. Първото проучване установява, че най-предпочитаните иглолистни горски насаждения са с възраст между 3 и 10 години (pre-thicket forest stage). Козодоят предпочита да търси храна в пасища/ливади или в храсталачни местообитания с ниска растителност на разстояние не повече от 2 km в радиус от гнездото. Изследването на Alexander and Cresswell (1990) установява, че видът напуска горските участъци в търсене на храна, когато те са плътни и на една и съща възраст. Изследване в Белгия (Verstraeten et al., 2011) установява, че средната гнездова плътност е 2,5 територии/100 ha, а максималната е 12 територии/100 ha. Според това изследване типично местообитание за козодоя е мозайка от отворени пространства с отделни

дървета или малки горички. В горите откритите пространства осигуряват местообитание за търсене на храна. Отворените пространства може да са различни по характер, даже по-широки горски пътеки/пътища/просеки също се използват от вида.

Хранене

Ентомофаг, който лови насекомите нощем в полет. По време на хранене посещава и селища. В стомашни съдържания са установени остатъци от пеперуди (Noctuidae) и твърдокрили насекоми (Rhirotrogus) (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение на по-голямата част от територията на страната, без някои райони с оскъдна карстова и дървесна растителност. Локално е по-многочислен в нископланинските и хълмисти райони, главно в зоната на дъбовите ксеротермни гори – в Източните Родопи, Предбалкана, Ломовете, Сакар, Странджа, Източна Стара планина и др. В Добруджа е рядък, а в Източни Родопи – много обикновен (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 3, популацията в Европа е стабилна (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), гнездящата (постоянна) популация е от 10000–20000 токуващи мъжки. Съгласно докладването за периода 2008-2013 г. вида е със стабилна популация, а гнездовата численост е оценена на 6000-20000 токуващи мъжки.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Вида не е включен в Червена книга на България и поради това не е правен подробен анализ на заплахите. Вероятни заплахи са: интензификация на горското стопанство (B02, B03, B05, B20), изсичане на равнинните и крайречните гори (B09, B12).

При докладването по чл.12 е посочена само една заплаха - B05 (Logging without replanting or natural regrowth).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 71 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Оценката на числеността на **гнездящата** популация е 20 – 40 двойки, което е 0,2% от националната гнездяща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Според Костадинова и Граматиков (2007) в зоната гнездовата популация е 20 - 198 двойки. В платформата eBird има 4 наблюдения предимно през месец май – при с. Равадиново и на нос Агалина.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 20 дв.	Целевата стойност е определена от СФ.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 20 дв. чрез поддържане на подходящите местообитания за вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 5026 ha	Видът предпочита да гнезди в разредени гори (с възраст до 60 години) с поляни, просеки, сечища, оазисни горички сред открити пространства, хълмисти склонове с храсти. Привързан е към сечища, особено през началния етап на естественото възобновяване на горската растителност. Избягва плътните, едно възрастови и стари гори. Изчислена на база % участие в рамките на 33 на местообитание N16 - Широколистни листопадни гори и N19 - Смесени гори. Най-вероятно площта на подходящите местообитания е с по-малка площ.	Поддържане на площта на подходящото гнездово местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 5026 ha.
Местообитание на вида: площ на хранително местообитание на вида в 33	ha	Най-малко 7371 ha	Включва и гнездовото местообитание. Изчислена на база % в рамките на 33 на местообитание N16 - Широколистни листопадни гори и N19 - Смесени гори, N08 - Равнини, шубраци, N09 - Сухи ливади, степи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) от общата площ на 33.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 7371 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Козодоят предпочита да търси храна в пасища/ливади или в храсталачни местообитания с ниска растителност, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
	местообитание на вида		подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 ЖЕ/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап няма нужда от промени в СФД.

Специфични цели за *A136 Charadrius dubius* (речен дъждосвирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15 – 18 cm. Размах на крилата: 32 - 35 cm. С черна огърлица на врата и шията. Челото е бяло, характерен жълт пръстен около око и изцяло черен клюн. Черното на бузата образува остър ъгъл, който е характерен за вида. Над черната челна препаска има тънка бяла ивица. Краката са червеникави. Крилете са без бяла ивица. Отличава се от морския дъждосвирец по непрекъснатата препаска върху гушата. Има бърз и маневрен полет с енергични движения на крилете. Лети ниско над земята. Среща се по чакълести участъци в близост до водоеми (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящо-прелетен, преминаващ и рядко зимуващ вид. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май, есенната - от втората половина на юли до края на октомври. Гнездовите двойки се формират в края на март и началото на април (Нанкинов и др., 1997; Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни. Заема и аналогични биотопи в пределите на градове, села и индустриални зони, а нерядко се размножава и в кариери за чакъл в близост до реки или други водоеми (Янков, отг. ред., 2007). Местообитанията на вида се характеризират с бавно течение или застои на водата, най-характерно за разливите на реки, с ширина по-голяма от 25 m. Наносите, натрупани от такива бавни течения предоставят условия за развитие на хранителната му база. Бавното течение и застои на водите са важни и от гледна точка на сигурността на гнездата – видът гнезди на самия бряг. По поречието на р. Драва (Словения) е установена линейна плътност от 1,7-1,9 двойки/1 km (Vožič and Denac, 2017).

Хранене

Храни се с твърдокрили насекоми и ларвите им, ракообразни, охлюви, ларви на ручейници, червеи, дребни миди, семена и други дребни водни животни. Търси храната си по крайбрежията и в плитките разливи.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С линейно и петнисто разпространение в равнинните и нископланинските части на цялата страна, привързано към речната мрежа (средните и долните течения), Черноморското крайбрежие и отделни водоеми със стоящи води. Почти напълно отсъства от по-безводните и гористи равнинни части на страната (Добруджа, Лудогорието и др.). В Софийско гнезди покрай различни по големина язовири и водоеми. В Централна България се среща по реките Марица, Двойница, Стряма, Соколчица, Въча, Камчия и др. В Източните Родопи е установен по реките Крумовица, Елбасан дере, Арда, Буюк дере и по Бяла река. В Сакар се размножава по плитки рекички, като общо в района има поне 12 двойки. В Северна България се среща по реките Вит, Осъм и Искър, и покрай язовири и рибарници. Размножава се по брега на р. Дунав и по повечето островите. По Черноморското крайбрежие гнезди по всички плажове, в близост до сладка вода (Далакчиева и Ватев, 2015; Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие в България. Според IUCN е LC (Least Concern) за света и за територията на континентална Европа. Не е включен в SPEC категориите, но популацията му в Европа е намаляваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен в Червената книга на България като “уязвим” (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **1400 – 2400 двойки**. Националната **мигрираща** популация на вида се оценява на **2500 – 5000 индивида**. Докладването за периода 2008-2013 г. оценява популацията на вида на 1387-2433 двойки, като и краткосрочната и дългосрочната тенденции са стабилни.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (X)	Stable (S)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Далакчиева и Ватев, 2015) са посочени следните заплахи: загуба и деградация на местообитания (K04, F26, F03), безпокойство (H08), добив на инертни материали като чакъл и пясък (C01), хищници (L06), замърсяване на водите (J01, C10, C11).

Заплахи и влияния от Докладването по чл. 12 са посочени само за мигриращата популация: K04 и F26.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 72 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на популацията - BG0002115 „Било“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 12 двойки, което представлява 0.5-1% от националната гнездящата популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

През периода 1991-2003 видът гнезди редовно в Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). За периода 2015-2022 вида е отбелязан еднократно на 28.07.2022 г. с два индивида, като наблюдението е в края на гнездовия период без да има конкретни данни за брой гнездящи двойки (данни от eBird 2015-2022). През май 2022 установени минимум 6 гн. двойки. (И. Димчев, непубл. информация).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване												
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 6 дв.	Целевата стойност е определена от СФД и наличната непубликувана информация представена в т. 5 - през май 2022 установени минимум 6 гн. двойки. (И. Димчев, непубл. информация).	Поддържане на броя на гнездящите двойки в зоната в размер от най-малко 6 дв. чрез поддържане на местообитанията за гнездене и търсене на храна.												
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за вида в зоната	ha	Неизвестна	Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни.	Междинна цел: установяване площта на наличните подходящи гнездови местообитания на вида в зоната.												
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. <table border="1" data-bbox="746 1056 1104 1268"> <thead> <tr> <th colspan="2">Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> <td></td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p>	Екологично състояние		1-Отлично - High		2-Добро - Good		3-Умерено - Moderate		4-Лошо - Poor		5-Много лошо - Bad		Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние																
1-Отлично - High																
2-Добро - Good																
3-Умерено - Moderate																
4-Лошо - Poor																
5-Много лошо - Bad																

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на гнездящата популация предлагаме да се промени минималната численост на 6 дв.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A136	<i>Charadrius dubius</i>			r	6	12	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A031 *Ciconia ciconia* (бял щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 100 - 115 cm. Размах на крилата: 155 – 165 cm. Оперението е бяло, като само маховите пера са черни. При възрастните клонът и краката са яркочервени, докато при младите те са кафеникаво-червени. В полет шията е изпъната. Представителите на двата пола са идентични на външен вид, с тази разлика, че мъжките са по-големи от женските. Ловува поединично, по-рядко на малки групи. Видът е синантропен и представителите му гнездят в селища или в непосредствена близост до тях (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Белият щъркел е гнездящо-прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от началото на март до към средата на април, а есенната – от началото на август до края на септември (Симеонов и др., 1990). Зимата прекарва в Африка, южно от Сахара. Отделни индивиди остават и през зимните месеци у нас, основно в района на Бургаските езера и по оризищата около Пловдив. Размножителният период е от началото на април до началото на август. Гнезди поединично, но понякога на едно дърво или сграда може да има до 4-5 и повече гнезда. Снася най-често 2 - 4 яйца, като има едно поколение годишно. Гнездовия успех е 2,44 брой малки. Белият щъркел е далечен мигрант. Пролетната миграция е от началото на март до към средата на април, а есенната е от началото на август до средата на октомври. Максималната численост отчетена при Бургаския залив през 2011 г. е 384 134 индивида, като тази стойност е значително по-голяма в сравнение с максималната стойност (229 444 инд.) за периода 1979-2003 г. (Michev et al., 2018).

Характерно местообитание

Гнезди основно в населени места (без централните части на големите градове) в близост до влажни зони от естествен или изкуствен произход – влажни ливади, мочурища, блата, обработваеми земи (люцернови ниви, оризища, прясно изорани площи. Гнезди поединично, но понякога и на малки групи (Симеонов и др., 1990). В миналото предпочитан субстрат за гнездене са били дървета, а сега – електрически стълбове (46,4%), дървета (29,8%), сгради (24,1%) и др. Гнездата на белия щъркел са предимно в населени места, извън тях са открити едва 9% (Чешмеджиев и др., 2016). По време на миграция, за почивка, каца в обработваеми земи, ливади и други тревни съобщества. Отделни зимуващи птици са наблюдавани най-често край р. Марица и р. Струма. Предпочитаните местообитания според Директивата за хабитатите са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, и 7140 (Кавръкова и др., 2009).

Видът се храни в близост до влажни зони, във влажни ливади, мочурища, обработваеми земи. Научно изследване в Полша (Nowakowski, 2003) установява, че гнездовия успех е много по-голям при двойки, чийто гнезда са разположени на разстояние по-малко от 100 m от влажни ливади в речни поречия, в сравнение с двойки, които гнездят на по-далечни разстояния. Установена е също така значителна положителна корелация между броят на отгледаните малки и дела на влажните ливади, торфени блата и водни тела в гнездовата територия (тя е кръг с радиус около 1 km на двойка). Следователно, колкото по-голяма площ от посочените местообитания има в гнездовата територия на една двойка, толкова повече малки отглежда тя.

Белият щъркел избягва местата обрасли с висока и гъста растителност (Johst et al., 2001). Пашата на домашни животни предотвратява развитието на висока растителност и храсти, които биха пречили на щъркела да намира храна. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от белия щъркел е необходима паша на домашни животни (повече от 1 крава на хектар) с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида (Baldi et al., 2005; White Stork, *Ciconia ciconia* Joint Transnational Action Plan).

Храната на **не гнездящите** индивиди се състои основно от скакалци (Orthoptera, 76.1%) и бръмбари (Coleoptera, 26.1%). Същото изследване (Milchev et.al., 2013) показва, че белият щъркел улавя тази плячка главно в мезофитни тревни съобщества, които заместват изоставени полета и обрасли пасища с ниско ниво на използване. Храната на белия щъркел по време на миграция е сходна с тази по време на гнезденето, но се улавя в по-сухи типове местообитания (Antczak et al., 2002).

Хранене

Храни се със земноводни, влечуги, риби, водни насекоми, личинки, червеи, скакалци, дребни гризачи, по изключение и дребни птици и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен гнездящ синантропен вид. Белият щъркел гнезди почти в цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Видът е най-много числен и с най-висока плътност (29-61 двойки на 100 km²) в Софийското и Самоковското поле, по долините на река Марица и прилежащите хълмисти райони с много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край р. Дунав и около Бургаските езера. Най-много заети гнезда (4841, 83%) са разположени между 0 и 400 m надморска височина. Добруджа е сред местата, където видът почти отсъства, въпреки подходящата надморска височина, вероятно поради липсата на водоеми и подходяща хранителна база (Симеонов и др., 1990).

По време на VII Международно преброяване на вида (2014-2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда. От тях 5825 са заети от размножаващи се двойки. Резултатите показват увеличаване на популацията в сравнение с преброяването от 2004-2005 г. Най-много гнезда са установени в областите Пловдив, София и Хасково. Общината с най-много заети щъркелови гнезда е Самоков – с 198 гнезда, следвана от община Петрич (188 гнезда) и община Тунджа (154 гнезда). Населените места с най-много щъркелови гнезда са: село Драгушиново (община Самоков) – 51 гнезда; село Кулата (община Петрич) – 42 гнезда; село Белозем (община Раковски) – 38 гнезда; село Белчин (община Самоков) – 31 гнезда; град Съединение (област Пловдив); град Хаджидимово (област Благоевград). Средната плътност на щъркелите в страната (брой гнездящи двойки на 100 km²) е 5,25 двойки на 100 km². За сравнение по време на VI Международно преброяване (2004 – 2005 г.) плътността е била 4,3 двойки (Чешмеджиев и др., 2016).

Природозащитният статус на белия щъркел според IUCN е LC (Least Concern). Няма SPEC категория, популацията му в Европа е увеличаваща се (BirdLife International, 2017). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория „Уязвим“ - VU. В края на XIX в. е широко разпространен, но в средата на 80-те години на миналия век са установени само 5422 гнездещи двойки. При преброяването 2004–2005 са регистрирани още по-малко двойки – 4818 двойки. Най-вероятно заради това вида в Червената книга е в категория „уязвим“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **5700 – 6000 двойки**. Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **250 000 – 500 000 индивида**. Не са посочени тенденции в развитието на мигриращата популация.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increase (I)	Fluctuating (F)
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Отрицателно действащи фактори според Червена книга на България (Петров и др., 2015) са електрическите стълбове, тъй като повечето гнезда са разположени на такива (46,4%). Уязвими са също гнездата, които са разположени на сухи дървета, стари и повредени комини и паметници.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A03; E01; C03; G05; A02; D06. Според нас заплахите E01, C03 и G05 нямат почти никакво отношение към популацията на белият щъркел в страната. Към отрицателните фактори може да се добавят дейности в селското стопанство свързани с използването на прекомерни количества инсектициди и други препарати, които биха унищожили или намалили плячката на белият щъркел (A21, A25, A26).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A03; E01; C03; G05; A02; D06. Според нас заплахите E01, C03 и G05 нямат почти никакво отношение към популацията на белият щъркел в страната.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 92 зони от мрежата Natura 2000. В две зони видът е с оценка D на популацията - BG0000494 „Централен Балкан“ и BG0002115 „Било“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ и мигриращ**. Гнездящата популация се оценява на 10 двойки, което представлява 0,2% от национална гнездяща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Мигриращата популация се оценява на 123 125 индивиди минимална и максимална стойност, което представлява 24,6-49.2% от националната мигрираща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ са посочени 10 двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). Проучването в зоната през 2012 г. установява 5 гнездящи двойки бял щъркел (Матеева и др., 2013). Няма други по-нови оценки на вида в зоната като гнездящ.

Мигрираща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ са 123125 мигриращи индивиди (в Костадинова и Граматиков, 2007). Същите стойности са посочени и в стандартния формуляр на зоната. През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Natura 2000, миграция на бели щъркели е установена в района на Созопол при село Равадиново с численост 123125 инд. за един миграционен сезон (Матеева и Янков, 2013). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че видът се среща редовно в зоната по време на миграция с максимално установена численост на едно отчитане от 1000 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 5 дв.	Определена е минимална гнездова численост от 5 дв. на базата на данните посочени в Матеева и др. (2013).	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 5 дв. чрез поддържане на площта на подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
				гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 123125 инд.	Определена на база на стандартния формуляр. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди е различно през отделните години.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер до 123125 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 1005	Видът гнезди основно в населени места и урбанизирани територии – в населени места върху комини на къщи, електрически стълбове и др. Определена на база на площта на местообитание N23-Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти) в зоната.	Увеличаване и съхраняване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 335	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N09-сухи ливади и степи. Тяхната обща площ е 1009 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 335 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в ливади, пасища, обработваеми земи, мери и др. с невисока растителност. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от белия щъркел е необходима паша на домашни животни (1 крава на хектар), с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида по този параметър до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за почивка по време на миграция	ha	Най-малко 3686	По време на миграция, за почивка, каца в обработваеми земи, ливади и други тревни съобщества. Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N15-други обработваеми земи и N09-сухи ливади и степи, N12-обширни зърнени култури. Тяхната обща площ в зоната е 3686 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер от най-малко 3686 ha.
Смъртност от антропогенна инфраструктура - електрически стълбове	Да/Не	Не	Някои от гнездата на вида в защитената зона са разположени върху електрически стълбове, но не всички гнезда са върху изкуствена платформа. Не е ясно каква част от гнездата в зоната са разположени на обезопасени ел. стълбове. Гнездата, които са разположени върху електрически стълбове са застрашени от изгаряне и загиване на птици в резултат на токови удари и къси съединения. Необходимо е да бъдат повдигнати на платформи и да бъдат поставени пластмасови изолации (Чешмеджиев и др., 2016).	Подобряване на безопасността на гнездата на вида, разположени върху електрически стълбове, до достигане на целевата стойност.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на гнездящата популация предлагаме да се посочи минимална численост от 5 дв. на базата на проучването на Матеева и др. (2013). не е необходимо да се променя оценката на популацията в зоната.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			c	123125	123125	i		G	A	A	C	A
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			r	5	10	p		G	A	A	C	A

Специфични цели за A030 *Ciconia nigra* (черен щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 95-100 cm., размах на крилата: 145-155 cm. Цялото оперение е черно без гърдите, корема, подмишните пера и подопашката, които са бели. Главата, шията и гърлото със зеленикав метален блясък. Клюнът, юзджиката и краката от ярко- до тъмночервени през есента и зимата кафяви. Мъжкият малко по-едър. Двата пола неотличими един от друг и без сезонни различия. Ловува поединично (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Черният щъркел е далечен мигрант. Пролетната миграция е от началото на март до началото на април. Есенната миграция е от втората половина на август до края на октомври. Късноесенните и зимните скитания са от началото на ноември до края на февруари. В оризищата северно от Пловдив няколко десетки птици редовно зимуват от 1978 г. насам (Мичев и др., в Червена книга на Р България, 2015). Максималната численост, отчетена при Бургаския залив през 2011 г. е 1998 индивида, а за периода 2012-2017 г. численостите варират между 3781 и 6293 индивида (Michev et al., 2018). Размножителният период е от средата на април до края на юли. Гнезди поединично. Познати са два типа гнезда – на дървета с височина 6-10 m (върба, клен, елша, бряст) и по скали с височина 40-50 m (вулканични и варовикови). Малките (на брой 2-4) остават в гнездото до втората половина на юли или началото на август. В мътенето и изхранването на малките участват и двамата родители. В края на 20 век, при детайлните проучвания на вида е установено, че около 48% от двойките гнездат в Родопите, в Средно тунджанското поречие - 19%, в Дунавската равнина - 10% и т.н. (Петров и др., 1991). Най-висока е числеността по поречието на р. Арда, около язовирите Студен кладенец и Ивайловград.

Характеристика на местообитанието

Обитава равнинни, полупланински и планински широколистни гори, скални комплекси, проломи на реки, ждрела, язовири, микроязовири, рибарници, оризища и др. Най-много гнездови находища (31%) са отбелязани при надморска височина от 600 до 800 m, а най-малко (0,5%): от 1200 до 1300 m (Петров и др., 1991). Изследване на гнездовите местообитания на черния щъркел в Украйна (Vokotey et al., 2017) разкрива, че вида предпочита стари гори с висока влажност; 53,3% от гнездата са разположени на летен дъб (*Quercus robur*), а 29,9% - на бял бор (*Pinus silvestris*). Проучване направено в Литва (Treinys et al., 2009) показва, че на ландшафтно ниво видът предпочита територии с по-голяма плътност на хидрографската мрежа; стари широколистни гори на възраст над 65 години, като дърветата трябва да имат силни хоризонтални клонове на височина 10-14 m от земята; предпочитаните дървета са с диаметър между 39 и 73 cm на височина 1,3 m (летен дъб, бял бор, ясен, трепетлика). Изследване на Vanaš (2019) разкрива, че черният щъркел предпочита горски територии със следните характеристики: 1) горските територии трябва да са със площ над 200 ха; 2) най-малко на 1 km разстояние от населени места и 500 m. от пътища с интензивен трафик; 3) дъбови гори на възраст над 80 години с над 10% участие на дъба или други широколистни гори с възраст над 100 г. Гнездовата територия на една двойка варира, но обикновено е с радиус между 2,5 и 3 km. Изследване направено във Франция (Jiguet and Villarubias, 2004) показва, че птиците хранещи малки търсят храна на разстояние от гнездото между 14,9 и 22,6 km. Същото изследване разкрива, че черният щъркел предпочита широколистни гори с голям площ (50 000 – 100 000 ha за една двойка) в близост до чисти и бавни речни течения, където търси храната си.

Хранене

Храни се предимно с риба (мрени, щипоци и др.), но улавя също охлюви, шурци, водни жаби (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението в България е петнисто. Масово гнезди в низинни и нископланински гори в ЮИ България – в Тунджанската хълмиста низина (70-80 дв.), Сакар и Източните Родопи (Стойчев и др., 2008; Даскалова и др. 2020). Многоброен и в Източна Стара планина, Поломието и Лудогорието. В Западна България по-малоброен, повече двойки там гнездат в Северозападна България и

Предбалкана. В горите над 1000 м. е рядък и спорадично разпространен. По Дунавските острови е сравнително рядък и малоброен – установен е да гнезди на 11 острова, но в прилежащите части на Дунавската равнина е по-чест като общата численост в крайдунавския район е оценена на 80-150 дв. (Cheshmedzhiev et al., 2019).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Включен е в Приложение I на Директивата за птиците. Според IUCN в света е слабо засегнат - Least Concern, за територията на континентална Европа също е LC (Least Concern). Няма СПЕС категория, популацията в Европа е увеличаваща се (BirdLife International, 2017). Включен в Червената книга на България като уязвим - VU (Големански ред., 2015).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), гнездящата популация е между 600 и 900 двойки. При докладването от 2013 г. (за периода 2008-2012 г.) е посочена гнездова численост между 500 и 600 двойки. Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) черният щъркел също така е и **мигриращ** вид с численост **2000-11000** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown	Increasing
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (Мичев и др., 2015) са посочени като заплаха замърсяването на влажните зони (A25, A26, C10, C11, F11, F12, F14) преследване и убиване в рибни стопанства (G10), безпокойство в местата за гнездене и др. При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи: A25; J02; F05. Според нас заплахата J02 не е валидна, тъй като вида в страната се среща по речни течения, а не покрай морето. За мигриращата популация са отбелязани следните заплахи и влияния: F26 и D06.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 92 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 483 индивида минимална и максимална стойност, което представлява 4,3-24,1% от националната мигрираща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ са посочени 483 мигриращи индивида (в Костадинова и Граматиков, 2007). Същите стойности са посочени и в стандартния формуляр на зоната. През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000, миграция на черни щъркели е установена в района на Созопол при село Равадиново с численост 483 инд. за един миграционен сезон (Матеева и Янков, 2013). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че видът се среща в зоната по време на миграция с максимално установена численост на едно отчитане от 1 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 483 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди е различно през отделните години.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от 483 инд. чрез поддържане на подходящите местообитания в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за почивка по време на миграция	ha	Най-малко 3686	По време на миграция, за почивка, каца в обработваеми земи, ливади и други тревни съобщества. Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N15-други обработваеми земи и N09-сухи ливади и степи, N12-обширни зърнени култури. Тяхната обща площ в зоната е 3686 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер от най-малко 3686 ha.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД за вида.

Специфични цели за A081 *Circus aeruginosus* (тръстиков блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-55 cm, размах на крилата: 120-130 cm. Това е най-едрият блатар. Има полов и възрастов диморфизъм. Женската и младото са едноцветни, тъмни, със светла глава, а мъжкият отгоре кафяв със сива опашка и тъмни върхове на крилата. Лети с бавен, плавен махов полет, понякога планира. В полет тръстиковият блатар има V-образен профил. През лятото рядко издава силни крясъци (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ. Среща се в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков, отг.ред., 2007). Преобладават единично гнездещи двойки, но са познати и малки гнездови колонии. Гнездото е трудно достъпно, разположено ниско сред гъста блатна растителност. Отглежда 4–5 малки, които излитат през юли (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Видът мигрира на широк фронт. Средният брой индивиди при Атанасовското езеро за периода 1979-2003 г. е бил 218 инд., през 2011 г. е бил 476 инд., през периода 2012-2017 г. варира между 492-1479 инд. Това показва увеличение на броя на преминаващите индивиди (Michev et al., 2018). Според Матеева и Янков (2013) пролетният прелет на тръстиковия блатар започва от средата на март и протича почти до края на май, като най-интензивният прелет е през април. Есенната миграция на тръстиковия блатар започва в началото на август и продължава до края на октомври, като основната част от птиците преминават през страната ни през септември. По време на пролетна миграция през България са установени да прелитат около 690 тръстикови блатари в източната част

на страната (2012 г.). Като се има в предвид, че тръстиковия блатар мигрира през територията на цялата страна и се концентрира основно по крайбрежието, то прелитаща популация по време на пролетна миграция може да се оцени на около 1000 индивида. По време на есенна миграция през България са установени да прелитат 3100 тръстикови блатари в източната половина на страната (2012 г.). Като се отчете фактът, че видът се концентрира по черноморското крайбрежие, но мигрира над територията на цялата страна, на базата на наличната информация може да се предположи, че през България прелитат минимум 3500 тръстикови блатари.

Хранене

Предпочитана храна са водоплаващи и блатни птици (белочела водна кокошка, зимно бърне, зеленоглава патица, калугерица, малък червеноног водобегач), бозайници (воден плъх), земноводни и влечуги (водна жаба, обикновена водна змия) (Симеонов и др., 1990).

Характеристика на местообитанието

В България гнезди в блата, в растителност по периферията на водоеми и крайречни и приизворни мочурища, а през последните години наблюдаван и в посеви и други (едногодишни) тревни култури. Установен да гнезди както в приморски, крайречни и вътрешни естествени влажни зони, така и в изкуствени водоеми, като рибарници, микроязовири и язовири. Гнездата си разполага предимно в тръстикови масиви. Разпространен на надморска височина до 600 м. По време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната (Симеонов и др., 1990).

Проучване в Португалия разкрива, че важно местообитание са тръстиковите масиви, в които се случва гнезденето и изхранването. Факторите, допринасящи за качеството на местообитанието са сезонните наводнения, които предпазват гнездата от сухоземни хищници; гъстотата и височината на тръстиката, предпазваща от вятър; наличие на храна (дребни бозайници и птици). През неразмножителния период предпочитани места за хранене са оризовите полета. Царевичните полета са избягвани от тръстиковите блатари, тъй като предлагат малко количество дребни бозайници и височината на посевите възпрепятства ловуването (Alves et al., 2014). Изследване в Испания показва че интензификацията на селското стопанство е довела до промени в състава и изобилието на плячката в земеделските земи. Тръстиковите блатари в райони с интензивно земеделие консумират основно дребни бозайници и имат по-бедна диета в сравнение с тези в райони с традиционно земеделие (Cardador et al., 2012). Най-често тръстиковия блатар ловува на разстояние около 3 km от гнездото, т.е. гнездовата територия на 1 двойка е около 2800 ha. Предпочита да ловува в обработваеми земи, в които растенията са с височина до 10 cm (Cardador and Manosa, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в ниските части на по-голямата част от страната, по-концентрирано в централната част на Тракийската низина, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, на места по Черноморското и Дунавското крайбрежия и прилежащите им райони и в Софийското поле. Отделни изолирани находища и на други места в страната. През периода след 1985 г. националната популация показва постепенно възстановяване (Симеонов и др., 1990).

Включен в Приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие в България и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Няма SPEC категория, тъй като популацията му в Европа е нарастваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „застрашен“ (EN). В миналото се е срещал често, но през втората половина на XX в. е все по-рядък. През периода 1950–1984 г. са установени само 40–60 двойки. Настоящите оценки показват известно увеличение през последните години.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът е **гнездящ** с популация между 220 и 260 двойки. Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), видът е и **мигриращ** с численост 3300–5000 индивида. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (0)	Increasing (I)
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Отрицателно действащи фактори според Червена книга на България (Мичев и др., 2015) са пресушаване и деградация на естествените влажни зони със стоящи води (F26, F27, F28, F31, F32, F03, K04), използването на отрови за борба срещу гризачи (A21, A23), безпокойство от рибари (G10).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, C03, D02, F03, J01, J02, J03, M07. Смятаме че заплахи C03, D02, J01 и J03 нямат отношение към гнездящата популация на вида в страната.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, F03, F26, D06.

следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, F03, F26, D06.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 76 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 2 двойки, което представлява 0,8-0,9 % от националната гнездяща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 94 индивида, което представлява 1,9-2,8 % от националната мигрираща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е и **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 1 индивид. Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), няма оценка на националната зимуваща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „B“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ са посочени 2 гнездящи двойки, мигрираща численост е 94 инд. и зимуваща численост 0 – 1 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 94 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености по време на миграция между 1 - 2 индивиди и 1 инд. по време на зимуване. По данни от <https://observation.org>, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

Данните за зимуването на вида в зоната са от среднозимните преброявания за периода 2012-2021 г., като наблюденията са извършвани през месец януари, в рамките на един ден всяка година. Наблюдаваните числености варират между 0 - 1 инд. и общо 1 индивид в зоната за 2012 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 94 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на спиращите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 94 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Определена на база на СФД. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия и най-вече от температурните стойности през януари. При средни температури около 0° С или с отрицателен знак, се очаква целевата стойност да бъде ≥ 1 инд.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: характеристика на гнездовите местообитания	ha	Неизвестна	Гнездата си разполага предимно в обширни тръстикови масиви. Важни фактори са височината и гъстотата на тръстиката. Разполагат гнездата в места, които не се заливат при сезонните наводнения. Няма определени гнездови местообитания за вида в СФД. Не е ясно каква е площта на тръстиковите масиви в зоната, ето защо е поставена междинна цел.	Запазване на тръстиковите масиви в рамките на защитената зона. Междинна цел: определяне на площта на местата с тръстика в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 6702 ha	Храни се в полета с едногодишни тревисти култури, мочурища и ливади, където ловува дребни бозайници и птици. Определена на база на % участие на откритите	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 6702 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12- Обширни зърнени култури, N23-други земи, N08- Равнини, шубраци, N21- Негорски площи, N15- Други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 6702 ha. Поддържане на подходящи земеделски култури (пшеница, люцерна) в близост до обширни тръстикови масиви, тъй като в първите търси храна, а във вторите гнезди.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за гнездящата популация следва да се промени критерий В за размер и плътност на популацията на С (което е 0,77-0,91 % от националната гнездяща популация).

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A081	<i>Circus aeruginosus</i>			c	94	94	i		G	A	A	C	B
B	A081	<i>Circus aeruginosus</i>			p	2	2	p		G	C	A	C	B
B	A081	<i>Circus aeruginosus</i>			w		1	i		G	C	A	C	B

Специфични цели за A082 *Circus cyaneus* (полски блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 45-50 cm, размах на крилата: 110-120 cm. Средно голяма граблива птица с дребно тяло, дълги тесни крила и дълга, права опашка. Полетът е плавен с бавни махове на крилата. Често лети ниско над земята, увисва във въздуха, като слабо размахва повдигнати нагоре крила. Мъжкят се отличава от останалите блатари по широката ивица на надопашката. Женската и младото са трудно различими от другите видове – бялата ивица на надопашката е малко по-широка и добре очертана и размерите на тялото са по-големи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и вероятно гнездящ вид. Пролетния прелет е от началото на март до средата на април, а есенният – от началото на август до края на ноември. Сега през размножителния период има наблюдения в Горнотракийската низина, Дунавската равнина и Добруджа, но без доказателства за гнездене. Възможната гнездова популация в страната се оценява на 0–6 двойки. Броят на зимуващите в България индивиди през отделните години варира от няколко десетки до няколко стотици. Гнездото е на земята, сред гъста тревна или блатна растителност, храсталаци, житни култури (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Тревни съобщества – ливади, пасища, обработваеми земи, стоящи сладководни водоеми с постоянен или сезонен характер, широки речни долини (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). В Ирландия е установена гнездова плътност между 0,25 и 4,24 двойки/100 km² (Wilson et al., 2017). Според Madders (2003) полският блатар в Шотландия предпочита тревисто-храстови местообитания, които са богати на неговата плячка – *Microtus agrestis* и *Anthus pratensis*. Подходящи местообитания са ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През размножителния период се храни основно с дребни бозайници (полевки, мишки) и птици, в по-малка степен с насекоми (скакалци), влечуги и земноводни, през зимата и с мърша (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Установен в Тракийската низина, района на бившето Стралджанско блато, Северното Черноморско крайбрежие и Дунавската равнина. Отделни индивиди и двойка са наблюдавани неколккратно през периода 1994–1996 г. между селата Къшин, Къртожабене и Търнене, Плевенско. Брачни игри при 2 двойки са регистрирани на 09.06.1997 г. до с. Оризово, Пловдивско. На 31.05.2002 г. са наблюдавани 2 отделни птици, съответно до гр. Раковски и до с. Момино село, Пловдивско (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) за света и за Европа (2021). Включен в SPEC 3 (Staneva and Burfield, 2017). Включен в Червената книга на Р България (2015) със статус „критично застрашен“ CR (Critically Endangered).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 480 – 700 индивиди. **Зимуващата** популация е оценена на 250 – 400 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. са посочени същите числености и тенденции в развитието на популацията.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Stable (S)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Спасов и Николов, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори: загуба на местообитанията (A01, A02, A06), неправилно използване на отрови при борбата с гризачи (A21).

При докладването по чл. 12 през 2019 г. за зимуваща популация са посочени следните заплахи и влияния: A01, A02, C03, D02. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A01, A02, D02, F03, D06. Според нас заплахата C03 няма отношение към вида в страната.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 69 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на популацията - BG0000399 „Българка“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 6 индивиди, което представлява 0,86 – 1,25 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е и **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 2 индивиди, което представлява до 0,5 % от националната зимуваща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост от 6 инд. и зимуваща – 0 – 1 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 6 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. е посочена миграционна численост от 1-2 инд. в зоната.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания за периода 2012-2021 г., като наблюденията са извършвани през месец януари, в рамките на един ден всяка година. Не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 6 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 6 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-2 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5361	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N08-равнини, шубраци, N09-сухи ливади, степи, N12- Влажни ливади, пасища, N15-други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 5361 ha. Храни се в открити типове местообитания – най-често полета със зимни култури, ливади, пасища, където ловува дребни бозайници и птици в зоната.. Тяхната обща площ е 5361 ha..	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция и зимуване, в размер на най-малко 5361 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за мигриращата популация следва да се промени критерий В за размер и плътност на популацията на С (което е 0,86 – 1,25 % от националната мигрираща популация) и за зимуваща популация следва да се промени критерий В за размер и плътност на популацията на С (което е 0,5 % от националната зимуваща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A082	<i>Circus cyaneus</i>			c	6	6	i		G	С	A	C	B
B	A082	<i>Circus cyaneus</i>			w		2	i		G	С	A	C	B

Специфични цели за A083 *Circus macrourus* (степен блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-46 cm, размах на крилата: 105-110 cm. Дребен, по-малък от полския блатар, със значително по-тесни и остри крила. Горната страна на тялото при мъжкия е светлосива, а долната бяла. Върховете на първостепенните махови пера са черни. Надопашката по-светла, но неясно очертана и нечисто бяла. При полет отдалеч изглежда бял и наподобява чайка. Клюнът черен. Восковицата и краката жълти. Женската подобна на женската на полския блатар, но отгоре по-светлокафява. Над опашката бяла, неясно ограничена с кафяви пера. Долната страна на тялото с ръждив оттенък. (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ по време на миграции и рядко зимуващ. В миналото е гнездил в Добруджа, в околностите на Ихтиман и Пазарджик, както и при с. Дъбравино, Варненско. През територията на страната преминава южната граница на ареала му. През последните десетилетия е регистриран само по време на миграция. Резултатите от проучванията сочат, че най-вероятно **не гнезди на територията на страната** (Спасов в Червена книга на Р България, 2015). По-многобройни са миграциите по Черноморското крайбрежие. През зимата е много рядък (Симеонов и др., 1990). По време на пролетна миграция степният блатар прелита от средата на март до последната десетдневка на май, като най-масов е прелетът в края на март и началото на април. Есенната

миграция започва през първата десетдневка на август и продължава до края на октомври, като най-активен прелет се наблюдава през втората половина на септември. В края на август също се наблюдава активен прелет на степни блатари. (Матеева и Янков, 2013)

Характерно местообитание

Среща се в открити местности, степи, ливади, пустеещи земи, заблатени понижения, често в близост до вода, в житни култури. Гнезди поединично или в малобройни колонии (3–5 двойки) на земята в естествени тревни съобщества (ливади, пасища), по изключение в земеделски житни култури (Спасов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания са високи тревни ливади, пасища, открити местности в близост до вода и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Симеонов и др., 1990; Кавръкова и др., 2009).

Гнезди в полупустини, степи и горски степи до 2000 m, където предпочитаните му места за гнездене са влажни пасища в близост до малки реки и езера и блата, видът се размножава в селскостопански райони. Една малка част от популацията гнезди в бореалните горски и горотундрови зони, гнезди в сечища и други открити площи. През зимата се използват мозайки от гори/храсти и пасища и в по-малка степен земеделски земи (<http://datazone.birdlife.org>). По време на зимуване, предпочитат да използват оризови полета и наводнени пасища. С доказателства за полови различия в използването на местообитанията при търсене на храна. Използват предимно мозайки от обработваеми земи и естествена растителност, напоявани земеделски земи по поречието на реки. Системата от пасища гори и тръни, обикновено се използват като местообитание за хранене и нощувки от зимуващите птици (Limiñana et al., 2015).

Хранене

Храни се главно с дребни гризачи, дребни видове птици, пълпъдък, сврака, малък червеноног водобегач, тръстикова дрозд, врабчоподобни птици, твърдокрили насекоми. (Симеонов и др., 1990).

2 Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През ХХ в. степният блатар се е размножавал в България през отделни години и кратки периоди, като след 1970 г. няма индикации дори за епизодично гнездене. Изчезнал като гнездящ от страната. Редовно преминава при миграция (Янков отг. ред., 2007). По време на есенна миграция през България са установени да прелитат поне 112 степни блатара в Източна България (2004 г.), на база паралелно проучване по Черноморското крайбрежие. Фронтът на миграция на степния блатар обхваща по-голямата част от страната (без най-западните части), видът е съсредоточен основно по Черноморското крайбрежие, както през пролетта, така и през есента. В Световния справочник на миграционните пътища на грабливите птици като места с миграция на степни блатари, освен Атанасовско езеро, са посочени Котленска планина и нос Емине (Матеева и Янков, 2013).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN (2021) за територията на континентална Европа е Least Concern (LC), а за света видът е „почти застрашен“ - NT (Near Threatened). Включен в SPEC 1 (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен в Червената книга на Р България със статус „изчезнал“ EX (Extinct).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 80–150 индивиди.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Отрицателно действащи фактори посочени в Червената книга на Р България (2015) са: намаляване на площта на местообитанията поради превръщането на естествените тревни съобщества в земеделски площи (A01, A02, F03), употреба на пестициди (най-вече родентициди) в селското стопанство, използване на отровни примамки за борба срещу хищни бозайници (G13, G14, A21, A22), преследване на дневните грабливи птици като вредители (G10).

При докладването по чл. 12 са посочени следните заплахи: A02, D02, F03, D06. Други установени заплахи G07, G10, G12, G13, G14.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 44 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 2 индивиди, което представлява 1,3-2,5 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен по време на миграция с численост 2 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 2 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната. По данни от <https://observation.org>, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	До 2 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на спиращите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 1005	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 1005 ha. Най-често подходящи местообитания са ливади, пасища, открити местности в близост до вода.	Запазване и поддържане на откритите местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 1005 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	хранителното местообитание на вида	местообитание на вида се управляват екстензивно	пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на зоната

На този етап не са необходими промени в СФД за вида.

Специфични цели за A084 *Circus pygargus* (ливаден блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-47 cm, размах на крилата: 110-115 cm. Мъжкият наподобява полски блатар, но горната страна на тялото е по-тъмна, коремът е с надлъжни ръждиви шарки. Крилото отгоре с черна ивица и върховете на първостепенните махови пера са черни, а отдолу изглежда раирано. Женската и младото при полет практически не се различават от степния блатар. Почива като останалите блатари на земята (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Сега гнезденето е доказано за редица райони от Западна България (включително Софийското поле), долината на Марица и Югоизточна България. Територии с най-висока гнездова плътност са Дервентските възвишения, районът на яз. „Малко Шарково“, Ямболското и Старозагорското поле. По време на прелет се среща из цялата страна, по-често по Черноморското крайбрежие. През зимата са наблюдавани рядко единични индивиди. Пролетния прелет е от средата на март до края на април, а есенният от средата на август до края на октомври (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Разнообразни влажни зони (включително влажни ливади, блата, торфища), към които проявява силно изразена привързаност. В България често гнезди в обработваеми площи, най-често засети с пшеница. Извън размножителния сезон връзката с влажните зони значително отслабва. Гнезди поединично или в разредени колонии. Мигрира поединично или по двойки, особено през есента, понякога формира малки ята с други ястребови птици при пресичане на големи водни площи (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015). Изследванията в Моравия (Чешка Република) установяват гнездова плътност от 0,67 до 8,69 двойки/100 km², като гнездовата плътност може да достигне до 12,8 двойки/100 km² поради полуколониялният начин на гнездене на вида. Най-предпочитаното място за гнездене е зимната пшеница, където са разположени 78% от гнездата. От наблюдаваните 222 двойки (1991-2013 г.), 34% гнездят индивидуално, а 65,7% - полуколониялно. Най-често полуколонияните са съставени от 2-5 двойки. Средното разстояние между гнездата в полуколонияните е 221,4 m. По време на отглеждане на малките височината на растителността около гнездото е обикновено между 60 и 100 cm. Гнездата са разположени в земеделски блокове с площ между 6,1 и 97,5 ha и обикновено са разположени в покрайнините на блока (Porrach et al., 2013). Подходящи местообитания за гнездене са обработваеми земи със зимна пшеница, а по време на

миграция също селскостопански площи с житни култури и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с яйца и малки на наземно гнездящи птици, гризачи, малки зайци, гущери, едри насекоми (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в цялата страна. По-плътно заета почти цялата територия на Югоизточна България между Сакар и Източна Стара планина, с изключение на гористия район на Странджа. Разпръснато в Добруджа, Софийското поле и други места. Равномерно ниска е плътността на по-голямата част от заетата територия (по-малко от 10 двойки/квадрат). С най-висока плътност в района между р. Тунджа и Бургаската низина, където в някои квадрати гнездат повече от 10–15 двойки. Там се размножава в рехави колонии (Ангелов и др., в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) (2021). Включен в Червената книга на Р България (2015) със статус „застрашен“ VU (Vulnerable). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездова** популация на вида се оценява на 300 – 350 двойки. **Мигриращата** популация е оценена на 500 – 1100 индивида. За предходния период на докладване (2008-2012) гнездовата популация в страната е била оценена със същата численост, но краткосрочната тенденция е била на увеличение.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според Червена книга на България (Марин и др., 2015) основната заплаха за гнездата в обработваеми площи е унищожаване на люпилото при жътва (A17). В по-малка степен е заплашен от загуба на хабитати (F26, A02, F03), безпокойство (H08), сблъсък с електропроводи (D06) и ветрогенератори (D01), браконьерски отстрел (G10), отравяне (A21).

При докладването по чл. 12 през 2019 г. са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A06, D02, C03, F03, J01, K03. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: A02, D06. Според нас заплаха C03 не се отнася за вида в страната.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 64 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на популацията - BG0000399 „Българка“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 184 индивида, което представлява 16,73 – 36,8 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен в зоната по време на миграция с численост 184 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 184 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

Необходимо е числеността в СФД да бъде ревизирана чрез установяване на броя мигриращи индивиди през зоната. Числеността е определена на база на данни от един миграционен сезон преди 18 години.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 184 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 184 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5361	Най-често подходящи местообитания са ливади, пасища, открити местности в близост до вода. Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N08-Равнини, шубраци, N12-Обширни зърнени култури, N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 5361 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 5361 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A231 *Coracias garrulus* (синявица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 30-32 cm. Размах на крилата 66-73 cm. По размери малко по-дребна от гарга с характерно блестящо синьозелено оперение. Главата, шията и долната страна на тялото светлосини със зеленикав оттенък. Гърбът и плещите ръждивокафяви. Крилата синкави с почти черни махови пера. Надопашката тъмносиня. Средните опашни пера тъмнозелени, останалите възчерно тъмносини със светли върхове. Клюнът е здрав, масивен и черен. Лети с бърз полет и каца по сухи клони на единични дървета или на жици сред открити полета (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. Пролетният прелет през втората половина на април и през май, когато се среща на групи. Гнезди в хралупи на дървета (орех, дъб, върба, бряст) на височина 3-7 m, дупки в лъсови брегове, рядко и в скални кухини – по поречието на Ломовеце (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Обитава полета и обработваеми земи с единични стари дървета, крайречни насаждения, крайнини на гори и по-рядко скалисти брегове, проломи и дефилета (Нанкинов и др., 1997). Ивици дървета, храсти и мозайки от тях, широколистни листопадни гори, овощни градини, дървесни и храстови плантации, скали и скални стени в равнините. Използва вече издълбани хралупи от зелен или сив кълвач. Често се заселва и в дупки в отвесни лъсови, пясъчни или земни стени. Надморска височина – от 0 до 600 m (Янков отг. ред., 2007).

В западна и централна Европа синявицата не гнезди в естествени хралупи, а използва поставени от човека къщички за гнездене. Популациите на вида в Румъния, Испания, България и Естония са най-многочислени и там видът гнезди в естествени хралупи и дупки (Kiss et al., 2020). В Европа синявицата е „уязвима“ (SPEC 2), тъй като намаляват естествените ѝ места за гнездене – хралупи в стари дървета сред обработваеми земи. Ето защо всички проучвания, които бяха намерени разглеждат гнездовата биология на вида в къщички за гнездене и няма информация за гнездовата плътност на вида в естествени хралупи. Изследване в Унгария (Kiss et al., 2014) разкрива, че синявицата има най-висок гнездови успех в т.нар. земеделски мозайки (обработваеми земи с единични или групи дървета), отколкото в естествени тревисти местообитания, където артроподите, които са основната плячка на вида, са в по-голямо изобилие. Изследването на Finch (2016) разкрива, че разстоянието на което се отдалечават индивидите от гнездото (къщичка за гнездене) при търсене на храна варира между 250 и 750 m, като в Словакия има наблюдения и за 1800 m. Друго изследване в Унгария (Kiss et al., 2016) разкрива, че запазването на ландшафтната хетерогенност е ключов фактор при опазването на вида. Къщичките за гнездене са много ефективен метод за предоставяне на допълнителни места за гнездене в естествени местообитания, които вече не предлагат хралупи, а разполагат с достатъчни хранителни ресурси за вида.

Хранене

С различни безгръбначни, предимно насекоми и дребни гръбначни. Събира насекоми от земята, но често ги лови и във въздуха. В стомашно съдържание на възрастни птици са установени остатъци от Coleoptera, Orthoptera и гъсеници от Pieridae и Liporidae (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Има почти плътно разпространение в равнините и някои нископланински части на страната, особено покрай р. Дунав, в северната и източната част на Дунавската равнина, включително Лудогорието и Добруджа, както и южно от Стара планина в почти цялата Тракийската низина (от Пазарджик до Бургас), Източните Родопи, Сакар, Дервентските възвишения и др. Числеността е неравномерна, по-висока покрай р. Дунав, в централните и източните части на Дунавската равнина, Добруджа, Сливенската котловина и на югозапад до към Стара Загора, централната част на

Тракийската низина, в Източните Родопи, хълмистите райони източно от р. Тунджа и др. (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложения II и III на ЗБР и приложение I на Директивата за птиците. Включен в Червена книга на България в категория уязвим – VU и в Приложение II на Бернската и Бонска конвенция. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 2, популацията в Европа е намаляваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.) **гнездящата** популация е от **2000-4500 двойки** и краткосрочната тенденция е намаляваща. През предходният период на докладване (2008-2013) гнездовата популация е оценена на 2000-8000 двойки като краткосрочната тенденция е била на увеличение. Тогава най-вероятно е цитирана информацията от Атласа на гнездящите птици в България (Янков, отг. ред., 2007), където се посочва, че като цяло през периода 1990–2005 г. числеността нараства, което съвпада с рязкото снижаване на промишленото замърсяване и използването на препарати в селското стопанство, особено през периода 1990–2000 г. Доклада от мониторинга на обикновените видове птици в страната (БДЗП, 2021) показва за синявицата „неопределена“ тенденция за 16 годишен период (2005-2021). Според нас през последните 10 години настъпи интензификация на селското стопанство, в резултат на което земеделските площи се окрупняват и се използват големи количества препарати за растителна защита (инсектициди). Тези процеси най-вероятно са причината за намаляване популацията на вида в страната, особено в Дунавската равнина и Добруджа.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Increasing (I)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на Р България (2015) като отрицателно действащи фактори за вида са посочени унищожаване и деградация на местообитанията (A02, A03, A05, A06, A07), използване на химични препарати в селското стопанство за борба срещу вредители (A21) и пряко унищожаване (G10, G11).

При докладването по чл.12 са посочени следните заплахи и влияния: A07, A02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 74 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ** с оценка на гнездяща популация от 2 - 18 дв., което е между 0,1 и 0,4 % от националната гнездяща популация. Посочената оценка е „C“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация се посочва и от Костадинова и Граматиков (2007) и в Матеева и др. (2013 г.). В eBird има 5 наблюдения на вида от 3 локации (2015 г., 2022 г.)

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 дв.	Определена на база СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 дв. чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	неизвестна	Синявицата обитава основно полета и обработваеми земи с единични стари дървета и крайречни насаждения. Крайрини на гори. Гнезди също и в електрически стълбове в обработваеми площи. Необходими са допълнителни проучвания за изчисляване на подходящите местообитания на вида в зоната.	Междинна цел: Установяване на площта на пригодните местообитания в зоната. Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най – малко 3015 ha	Вида търси храна в открити типове местообитания – обработваеми земи, пасища, територии със смесено земеползване. Изчислена на база % от общата площ на местообитания: N08 - Равнини, шубраци, N09 - Сухи ливади, степи, N15- други обработваеми земи N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения).	Поддържане на площта на подходящите местообитания за вида в зоната в размер най-малко 3015 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	- Брой подходящи дървета за гнездене на ha -Брой високи места за ловуван	1/ Най-малко 1 брой подходящи дървета за гнездене. 2/ Най-малко 10 високи места, подходящи за ловуване на хектар	1/ Видът гнезди в хралупи на дървета (орех, дъб, върба, бряст) на височина 3-7 m. Не са реализирани проекти за инсталиране на къщички за гнездене. В този контекст, критично важно е да се запази дървесната растителност (орех, дъб, върба, бряст), разположена мозаечно в териториите със смесено земеползване, крайречните гори и по синурите на земеделските земи. Гъстотата на такива дървета следва да е не по-малка от 1 дърво на хектар, с дебелина на ствола от 30 cm. Към настоящия момент не са налични данни	Запазване и поддържане на подходящите дървета за гнездене, както и високи места, подходящи за лов, на хектар в зоната в съответствие с изискванията на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			за броя на подходящите дървета, поради което е формулирана междинна цел. 2/ Когато ловува, вида се нуждае от високо място за ловуване - дървета, храсти, електрически проводници и други по-високи структури.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Не е необходима промяна в стандартния формуляр на този етап.

Специфични цели за A038 *Cygnus cygnus* (поен лебед)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 140-160 cm, тегло: 5,0 -14,0 kg, размах на крилата: 205-235 cm (Cramp and Simmons eds., 1977; Svensson, 2013; Stastny, Hudec, 2016). Оперението е изцяло бяло. Клюнът е жълто-черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черен връх. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от размахването на крилата. Най-често мигрира и зимува на ята.

Характер на пребиваване в страната

Пойният лебед у нас е зимуващ и мигриращ вид. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от средата на февруари до началото на април. Есенната миграция е през ноември и декември. При сурови зими броят на пойните лебеди по Българското Черноморско крайбрежие се увеличава (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща и в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав, както и в морето. Най-често избира средни по размер или големи влажни зони в близост до посеви със зимна пшеница, където през деня се храни. Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите. Много рядък в дълбоки язовири в полупланински и предпланински райони (Нанкинов и др., 1997).

Хранене

Храни се главно с водна растителност – водорасли и др., с поници на пшеница, с рапица и листа на други култури и семена. В малки количества яде и водни безгръбначни – червеи, ларви на насекоми и мекотели (Cramp and Simmons eds., 1977; Stastny, Hudec, 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Пойният лебед **зимува** в цялата страна, във водоеми под 1200 m надморска височина. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море – в районите на езерата Шабленско и Дуранкулашко и в района на Бургаските езера – и особено около яз. Мандра. Ята, най-често от 5 до 35 индивиди зимуват и във редица вътрешни язовири като Жребчево, Горни Дъбник, Пясъчник, Малко Шарково, Пет могили, Церковски и др. както и по река Дунав. По-рядък е в Северозападна България и по вътрешните реки (Michev and Profirov, 2003; Профиров, 2015 в Червена книга на България). Числеността на зимуващите у нас пойни лебеди според Докладването по чл.12 за

периода 2013-2018 г. е **500 -1500 индивиди**. При предходният период на докладване за периода 2008-2012 г. за зимуващата популация е посочена численост от 60-650 индивиди. Тенденциите са същите – на увеличение. При по-сурови зимни условия броят на зимуващите пойни лебеди е значително по-висок отколкото при по-топло време през зимата.

По време на **миграция** пойният лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според докладването по чл.12 за периода 2013-2018 г. миграционната численост на вида е в рамките на **200 до 700 индивида**.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Increasing (I)	Increasing (I)
Passage	-	-

Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Природозащитният статус на вида според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен е в Червена книга на България (2015) в категория „застрашен“ (EN).

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (Профиров, 2015) като заплахи за пойния лебед са посочени еутрофикацията на водоемите (L01, K04), нелегалния отстрел (G10), хищниците (L06) и замърсяването на почвите поради интензивното земеделие (A02, A03). Може да се добави и безпокойството на птиците по време на хранене от ловци. Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при пойния лебед в някои години (L06) и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия (N01).

При докладването по чл.12 от 2019 г. за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: H01, F03, A02, A07. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: F03, A02, A07.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 47 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на популацията - BG0000399 „Българка“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на до 1 индивид, което е 0,07 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена зимуваща численост 0-1 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на средно зимните преброявания в страната числености в зоната не са регистрирани (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 13 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в ЗЗ

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данни за	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
зимуващата популация			вида посочени в платформата eBird. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 3351	По време на зимуване и миграция най-често избира средни по размер или големи влажни зони в близост до посеви със зимна пшеница, където през деня се храни. Определена на база на % участие на местообитание: N12 и N15. Тяхната обща площ е 23791 ha. Стимулиране на земеделските стопани в района на зоната да засаждат в полето зимна пшеница.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 3351 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитанията за пренощуване по време на зимуване и миграция	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01, N06. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер от най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг. Макрофитите са обхванати от	Подобряване на екологичното състояние на водните тела и подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично	
			2-Добро	
			3-Умерено	
			4-Лошо	
			5-Много лошо	
			проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 13 инд. На база публикувани данни предлагаме промяна в СФД максималната зимуваща числености да се промени от 1 инд. на 13 инд., минимална численост - 1 инд., което е 0,9% - 0,2 % от националната зимуваща популация (оценка „С“).

Species			Population in the site						Site assessment							
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A038	<i>Cygnus cygnus</i>			w	1	13	i		G	C	B	C	C		

Специфични цели за A036 *Cygnus olor* (ням лебед)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 140-160 cm, тегло: 5,5-22,5 kg, размах на крилата: 200-240 cm. Оперението е изцяло бяло. Клюнът е червен, в основата си черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черна основа. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от размахването на крилата. Най-често мигрира на семейни групи, но често в районите на зимуване формира големи ята, обикновено смесени с патици и лиски (Cramp and Simmons eds., 1977; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Немият лебед у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от февруари до средата на април. Есенната миграция е от септември до декември. Размножителният период започва в средата на март. Гнезди на двойки или в малки групи. Гнездото се строи от двете птици. Разположено е върху малко плуващо островче или полегнала стара тръстика. Изградено е от тръстикови стебла, папур и други растителни остатъци (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Обитава по-големи сладководни или бракични водоеми с обширни тръстикови масиви и открита водна площ. Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, язовири, рибарници, изоставени баластриери и стари речни корита. По-рядък и в крайбрежната водна растителност на по-големи бавно течащи реки. Гнезди главно в сладководни и по-рядко бракични водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми, дори и с малки размери. По време на миграция и зимуване се среща в езера, блата, язовири, в бързотечащи реки, в плитководни участъци на р. Дунав, в лагуни, солени езера, както и в морето (Нанкинов и др., 1997; Дерелиев и Иванов, 2015). Подходящи местообитания за гнездене са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се главно с водна растителност – най-вече водорасли, включително и семена по дъното. В малки количества яде и водни безгръбначни – ракообразни, насекоми и мекотели. Понякога се храни и из посеви със зимна пшеница и други култури (Cramp and Simmons eds., 1977)

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като **гнездящ** вид е рядък, разпространен по Дунавските езера, блата и рибарници, по езерата по Черноморското крайбрежие, в редица обрасли с водна растителност рибарници и язовири в Горнотракийската низина, както и в малък брой подобни водоеми в Дунавската равнина, включително и в стари речни корита (Янков ред. 2007; Дерелиев и Иванов 2015; Даскалова и

Шурулинков, 2020; П. Шурулинков, Р. Цонев – непубликувани данни). Понастоящем числеността на вида у нас е в рамките на 80-120 двойки. Според докладването по чл.12 от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) гнездовата популация се оценява на **20-50 двойки**, което вече не е актуално. Тенденцията и в числеността и в разпространението е положителна. В докладването е посочено, че краткосрочната тенденция на разпространението на вида у нас (2000-2018 г.) е стабилна, но всъщност и тя показва увеличение. За този период немият лебед се появи в редица нови локалитети главно в Горнотракийската низина и Дунавската равнина (Shurulinkov et al., 2019; Даскалова, Шурулинков, 2020)

Немият лебед **зимува** в цялата страна, във водоеми под 1200 m надморска височина. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море и в крайморските езера – Поморийско, Атанасовско, яз. Мандра, ез. Дуранкулак, Шабленска тузла и др. Ята от по 10-50 индивиди зимуват и във редица вътрешни язовири и поречията на реките Марица, Янтра, Тунджа, Огоста, Искър, Вит и др. Числеността на зимуващите у нас неми лебеди според Докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. е **1000-4100 индивиди**. През по-сурови зими броят на зимуващите лебеди е значително по-висок отколкото при меки зими.

По време на миграция немият лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. миграционната численост на вида е в рамките на **500-1200 индивиди**. Всъщност няма никакви системни и стандартизирани проучвания в това направление и числеността по време на миграция остава неизвестна.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)
Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Включен е в приложение 3 и 4а на ЗБР и в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включена в Червена книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU).

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Дерелиев и Иванов, 2015) като заплахи за немият лебед са посочени отравяне от оловни сачми или рибарски тежести (G12, G13), отстрел (G10), безпокойство (H08), загуба и деградация на хабитати - осушаването на влажни зони – особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците (A31, K02, K04, F01, F26, L01). Често пъти местообитанията се засягат от умишлени пожари в тръстиките и папурови масиви. Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при немия лебед в някои години (L06) и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация са посочени две заплахи – A30 и A31. За мигриращата популация също са посочени две заплахи – F05, J02. За зимуващата популация е посочена само една заплаха – F05.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 57 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата популацията - BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е гнездящ и зимуващ. **Гнездящата** популация е оценена на 1 двойка, което е 2 % от националната популация (оценка „С“). Опазването

на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима („С“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на до 89 индивида, което е 2,17 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима („С“).

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Няма данни за гнездящата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на гнездовия сезон са отчетени числености от 2 инд. еднократно, без посочен статус на птиците. Липсват други публикувани данни за гнездящи птици в ЗЗ.

Мигрираща популация

Няма данни за мигриращата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени численост от 1 до 6 инд., а през есенната миграция между 1 и 36 инд.

Зимуваща популация

Няма данни за зимуващата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната числеността е 24 инд. през 2017 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 2 и 9 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в ЗЗ

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Стойността на гнездящата популация е оценена на база СФД.	Поддържане популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка чрез запазване на подходящите местообитания.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база публикувани данни посочени в платформата eBird. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в ЗЗ.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	Целевата стойност е определена на база публикувани данни посочени в платформата eBird. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия,	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите	ha	неизвестни	Вида гнезди във влажни зони с наличие на тръстика в тях. Този тип местообитания са	Междинна цел: установяване площта на подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
гнездови местообитания на вида			налични в зоната, но тяхната площ е неизвестна. Ето защо е поставена междинна цел.	типове местообитания в зоната за гнездене на вида – влажни зони с тръстика.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 3351	По време на зимуване и миграция най-често избира средни по размер или големи влажни зони в близост до посеви със зимна пшеница, където през деня се храни. Определена на база на % участие на местообитание: N12 и N15. Тяхната обща площ е 23791 ha. Стимулиране на земеделските стопани в района на зоната да засаждат в полето зимна пшеница.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 3351 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитанията за пренощуване по време на зимуване и миграция	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01, N06. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер от най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На база на данни посочени в платформата eBird предлагаме минималната зимуваща численост да е 2 инд.

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени числености от 1 до 6 инд., а през есенната миграция между 1 и 36 инд. На база на тези данни

предлагаме – вида да бъде вписан и като мигриращ в СФД с минимална численост 1 инд. и максимална 36 инд., което е от 0,2 % до 3 % от националната мигрираща популация (оценка „В“).

Species			Population in the site						Site assessment							
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A036	<i>Cygnus olor</i>			c	1	36	i		G	B	A	C	C		
B	A036	<i>Cygnus olor</i>			r	1	1	p		G	C	A	C	C		
B	A036	<i>Cygnus olor</i>			w	2	89	i		G	C	A	C	C		

Специфични цели за A238 *Dendrocopos medius*, A868 *Leiopicus medius* (среден пъстър кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20-22 cm. Размах на крилата: 33-34 cm. Възрастните са с черен гръб с две добре изразени дълги бели петна и черна надопашка, бели плещи и бели ивици по крилата, челото е белезникаво, а темето (при всички възрасти и при двата пола) е червено, гърдите и коремът са белезникави с черни щрихи, подопашката е червена. Крайните кормилни пера са бели с тъмни петънца (Нанкинов и др., 1997; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид за територията на страната. Среща се в по-голямата част от територията на страната до около 1500 м.н.в., като с по-голяма плътност в планините, районите с равнинни гори и по поречието на някои от по-големите реки. През зимата често се включва в ята с участието на редица видове врабчоподобни птици и скитат в гората. Брачно поведение се наблюдава от края на февруари до края на април. Гнездата си изгражда на бук и елша. Гнезда с яйца са наблюдавани през май, а в началото на юни излюпени малки (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007).

Характерно местообитание

Гнезди в хралупи на дървета, главно в предпланински и хълмисти райони в различни типове широколистни гори, стари овощни градини, редки широколистни гори от парков тип, градини, крайречни галерии от върба, елша и топола, островни гори сред полето (често от дъб, ясен, бряст). Изгражда гнездото си в кухня, изкопана в разлагащи се или мъртви части на живи, или мъртви дървета. Височината на кухнята над земята е свързана с диаметъра и височината на дървото, средно малко под половината от височината на дървото и варира между 0,85 и 30 m, предимно 5–15 m. Предпочита топли дъбови гори в пресечени местности, богати на сухи и съхнещи дървета. Среща се в низините, в хълмисти и предпланински райони, до около 1400 -1500 м.н.в. През зимата се среща в същите местообитания, в които и гнезди, но слиза по-често в селищата и в полите на планините. Гнездовата плътност на вида е от 0,01 до 3,9 двойки на 10 ha в зависимост от различни типове гори. Средно 1,4 двойки на 10 ha в 496 ha дъбова гора, 1,3 двойки на 10 ha в 693 ha смесена дъбова гора, 1,1–1,4 двойки на 10 ha в 724 ha стара дъбова гора (Cramp, Simmons, 2004; Нанкинов и др., 1997).

Подходящи местообитания за гнездене са 9180, 91E0, 91F0, 92A0, 91Z0, 9260, 92C0 (Кавръкова и др., 2009), както и във всички типове дъбови и дъбово-габъррови гори. Много рядко се среща и в смесени гори, с участие на бук, бял или черен бор.

Хранене

Средният пъстър кълвач се храни с различни насекоми – бръмбари, мравки, ларви на насекоми (особено на бръмбари сечковци, но също и видове от сем. Curculionidae, Chrysomelidae, Carabidae и др., както и на пеперуди), правокрили, полутвърдокрили, двукрили, паяци, които намира в кората на засъхващи и здрави дървета. Понякога се храни и с растителна храна – семена и плодове,

например шишарки от смърч, лешници, букови и дъбови жълди, череши, сливи, грозде, царевича и др. (Нанкинов и др., 1997; Stamp, Simmons, 2004).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Средният пъстър кълвач се среща във всички региони на страната с изключение на най-високите части на планините, над 1500 м.н.в. и на обширни безлесни райони в равнините – главно в Тракия и Добруджа. Сравнително многочислен вид в Странджа, Сакар, Източна Стара планина, Източните Родопи и Югозападна България. В Северна България е рядък. С отделни находища в Дунавската равнина, Тракийската низина и други по-ниски райони (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директива за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2018). Не е включен в SPEC (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червената книга на Р България (2015).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация се оценява на 10 000 - 12 000 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същите стойности. И при двете докладвания тенденциите в развитието на популацията на вида са стабилни.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Unknown (UNK)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 като заплахи за вида са посочени превръщането на горите в култури, внасянето на неместни дървесни видове и сечите на отделни дървета (B02, B03, B06). За съжаление горскостопанските сечи от различни типове действат твърде негативно върху вида. Особено неблагоприятно въздействие оказват сечите на крайречните гори, санитарните сечи и възобновителните сечи с кратък период между отделните серии на сеч. Използването на химикали в лесозащитната практика също е потенциален негативен фактор за вида. У нас в миналото масово са се правили реконструкции на дъбовите гори в иглолистни култури, което е ограничило до голяма степен площта на потенциалното местообитание на средния пъстър кълвач.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 64 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата популацията - BG0000399.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е **гнездящ (постоянен)**, като популацията се оценява на 100-200 двойки, което представлява 1-1,7% от националната гнездяща популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ са посочени 100-1000 двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). Вида не е установен при проучването през 2012 г. в зоната (Матеева и др., 2013). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че вида се среща в зоната по време на гнездовия период с численост 2 инд. на едно отчитане (19.08.2022, Lars Mannzen).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 100 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в размер от най-малко 100 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 4356	Вида обитава широколистни гори като най-често използва дъб, бук, топола, бреза и върба. Независимо от дървесните видове, средните пъстри кълвачи предпочитат дървета с голям диаметър - поне 36 cm. Хранят се предимно върху живите части на короната на дърветата. Площта е определена на база % участие на широколистните гори в зоната – N16. Най-вероятно подходящите типове местообитания са с по-малка площ, тъй като е необходимо да има и мъртва дървесина.	Запазване и поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в зоната в размер от най-малко 4356 ха.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната – количество мъртва дървесина (средно притеглена стойност)	% или m ³ /ha	Най-малко 10% от запаса на насажденията, но не по-малко от 25 m ³ /ha, включително най-малко 10 стоящи мъртви дървета и достатъчно количество от лежаща мъртва дървесина	Мускулите на шията и клона са по-слаби при средния пъстр кълвач, отколкото при другите кълвачи. Затова те предпочитат дървета с по-мека дървесина за издълбаване на хралупата. Всъщност този кълвач често използва изгнили дървета, живи дървета с гниеща мека дървесина или трупи. Предложеният параметър определя мъртвата дървесина като процент от запаса на насажденията. Колкото по-голям е този запас, толкова по-голям е обемът на мъртвата дървесина, преизчислена в m ³ /ha. Въпреки това, за да се осигури съответствие с екологичните изисквания на вида, в зависимост от наличието на мъртва дървесина, нейното количество не трябва да бъде по-малко от 25 m ³ /ha. Трябва да се избере по-високата от двете стойности, изчислена в m ³ /ha - или 10% от наличността на ha, или 25 m ³ /ha. Мъртвото дърво трябва да стои изправено. Минималният диаметър на стоящите мъртви дървета трябва да бъде 20 cm. Важно е да има поне 10 стоящи мъртви дървета с този диаметър. Инвентаризацията на горите не предвижда събиране на	Подобряване на количеството мъртва дървесина до достигане на целева стойност от най-малко 10 % от запаса на насажденията, но не по-малко от 25 m ³ /ha. Междинна цел: да се определи броя на стоящите мъртви дървета и техния диаметър и обема в m ³ /ha в местообитанието.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			подробни данни по този параметър и такива не са налични в плановете за управление на горите.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на гнездящата популация е необходимо да се промени оценката в зоната от „В“ на „С“, тъй като 100-200 двойки са 1-1,7% от националната гнездяща популация.

Species			Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	N	P	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
							Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A238	<i>Dendrocopos medius</i>				p	100	200	p		G	C	A	C	A

Специфични цели за A429 *Dendrocopos syriacus* (сирийски пъстър кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 22-23 cm. Размах на крилата: 34-39 cm. Има полов и възрастов диморфизъм. Различава се от останалите кълвачи по черната ивица на врата, която свързва клюна и раменете, без да достига до тила. Също така, подопашнето е бледо червено до розово, докато при големия пъстър кълвач то е наситено червено. Мъжките имат червено оцветяване по тила, а женските нямат. Младите имат червено теме с черен кант по края. (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

За България е постоянен вид. Гнезди в хралупи на широколистни дървета на височина от 1 до 10 м. Пълното люпило е 4-7 яйца. Яйцата се снасят през април и се мътят 10-11 дни. Малките остават в гнездото 17-21 дни (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди предимно в населени места - градове, села и индустриални зони както в силно урбанизираната им част (дворове, улични насаждения, междублокови пространства и др.), така и в градски паркове и градини, овощни градини, дървесни и храстови плантации в селищата или около тях, по крайпътни или крайречни ивици дървета, храсти и мозайки от тях. Много по-рядко гнезди по крайнините на широколистни листопадни гори. Най-често се среща на надморска височина от 0 до 700 m, но в отделни селища достига и до 1250 m. (Янков, ред., 2007). Сред европейските видове кълвачи само сирийският пъстър кълвач е синантропен вид, заемащ както селски, така и градски райони. Установено е, че в градовете присъствието му се свързва с наличието на орехови дървета, овощни дървета и по-стари дървета с мека дървесина (тополи, върби) (Figarski, 2018).

Изследване на гнездовите местообитания на сирийския пъстър кълвач в Югоизточна Полша разкрива, че предпочитани за гнездене са по-дебели и в по-лошо състояние дървета. Видът гнезди близо до жилищни сгради и избира за издълбаване на хралупите си дървета, които имат изсъхнали или подрязани клони. Проучването показва, че сирийският пъстър кълвач може да е чувствителен към загубата на по-дебели (повече от 40 cm в диаметър), умиращи и по-стари дървета на възраст 40-60 години. Също така негативно отражение може да има увеличаването на дела на иглолистните дървета, които не са предпочитани за гнездене (Michalczuk and Michalczuk, 2020).

Друго изследване (Michalczuk and Michalczuk, 2016) в югоизточна Полша установява, че гнездовата плътност на вида в оптимални за него местообитания - антропогенни дървесни насаждения е 8,63 – 10,55 двойки/10 km², т.е. около 1 двойка на 100 ha. Ако местообитанието не е оптимално плътността е 1,18 до 1,44 двойки/10 km² (около 1 двойка на 1000 ha). В проучването се посочва също, че в антропогенна среда 90% от гнездата са на сирийски пъстър кълвач, а останалите са на голям пъстър кълвач. Овощните градини са териториите, в които са разположени най-голям процент (53,5%) от гнездата и са единствения вид насаждение предпочитано от този вид. Избягва горите и групите от дървета, които се предпочитат от големия пъстър кълвач.

Хранене

Хранят се със семена, насекоми (сем. *Ipidae*; сем. *Formicidae*) (Нанкинов и др., 1997). Изследване в Полша разкрива, че сирийските пъстри кълвачи хранят малките си основно с гъсеници на пеперуди (*Lepidoptera*), ларви на бръмбари (*Coleoptera*), майски бръмбари (*Melolontha melolontha*), други членестоноги, орехи (*Juglans regia*), плодове на череша (*Prunus avium*) и вишни (*Prunus cerasus*), и други растителни части. (Michalczuk and Michalczuk, 2017).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сирийският пъстър кълвач се среща в цялата страна с изключение на високите планини. Отсъства и в компактни, обширни горски масиви като тези във вътрешността на Странджа, Източна Стара планина и Същинска Средна гора. В безлесните равнини се среща в селищата и покрай реките. Сравнително многочислен вид, но с намаляваща численост през последните 15-20 години.

Защитен вид по Закона за биологичното разнообразие включен в Приложения 2 и 3. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Няма SPEC категория, тъй като в Европа популацията му е стабилна (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червена книга на България (2015).

Според докладването по чл.12 от 2019 г. (за периода 2013-2018) **гнездовата** популация е 12 000 - 25 000 двойки. Краткосрочната тенденция (2000-2018 г.) е намаляваща. Дългосрочната тенденция (1980-2018) е стабилна.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени само две заплахы и влияния: B02 и F03.

Други негативни фактори са пожарите (B13), изоставянето и впоследствие изсичането на старите овощни градини (B07, B08, B09), химизацията в овощарството и растениевъдството (B19, B20), изсичането на крайречните и крайпътни гори, особено на ивиците тополи покрай реки и канали (B06). Вероятно е и негативно въздействие в резултат на конкуренция с големия пъстър кълвач (L06).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 88 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ** с минимална численост от 20 дв. и максимална численост от 155 дв., което е 0,2 - 0,6 % от националната гнездяща популация.

Посочената оценка е „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация е посочена и от Костадинова и Граматиков (2007) и в Матеева и др. (2013). В платформата eBird има посочени наблюдения на вида в три локации с численост 1 инд. – гората Бакърлъка, пристанището на Созопол и нос Акра.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 20 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от 20 гн. двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 6366 ha	Определена на база на % участие на местообитание N23 - Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти), N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения), N16 - Широколистни листопадни гори и N19 - Смесени гори. Най-вероятно подходящите местообитания ще са с по-малка площ.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 6366 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	Брой подходящи дървета за гнездене	Най-малко 2 дървета (орехови дървета, овощни дървета и дървета с мека дървесина) на ha на възраст повече от 60 години и дебелина на ствола по-голяма от 40 cm	Гнезди в орехови дървета, овощни дървета и дървета с мека дървесина (тополи, върби), на възраст повече от 60 години и дебелина на ствола по-голяма от 40 cm. В тази връзка, наличието на подходящи дървета в местообитанията на вида е ключово важно за гнездовия успех. Не са налични данни за броя на подходящите за гнездене дървета в местообитанията на вида, поради което е формулирана междинна цел.	Поддържане броя на подходящите за гнездене дървета в местообитанията на вида в съответствие с неговите изисквания.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап няма достатъчно данни за да се направят промени в стандартния формуляр.

Специфични цели за A027 *Egretta alba*, A773 *Ardea alba* (голяма бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 85 - 102 cm. Размах на крилата: 140 - 170 cm. Оперението е изцяло бяло. Значително по-едра от малката бяла чапла и с по-дълъг врат. В полет се виждат по-дългите ѝ крака. През размножителния период клюнът е с тъмен връх, през останалата част от годината е изцяло жълт. Може да се отличи от малката бяла чапла по значително по-бавните махове на крилата, които изглеждат по-тесни, и по дългата змиевидна шия (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Голямата бяла чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до средата на април, а есенната – от началото на септември до края на октомври. Частичен мигрант, зимува в Южна Европа, включително и в България. През страната преминават или остават да зимуват птици от района на Азовско море и делтата на р. Дунав. Размножителният период започва от началото на март и продължава до началото на юли. Най-често образува малки самостоятелни колонии, по-рядко гнезди по периферията на големите колонии от чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви (ПР „Сребърна“, ЗМ „Пода“, Драгоманско блато), или високо по дърветата на заливни гори. Изградено е от стари тръстикови стъбла, които образуват купчина с височина около 30-40 cm, или от клони (когато е на дървета). Гнездата могат да бъдат на по-малко от 1 m разстояние едно от друго или да се допират, въпреки че в тръстикови масиви обикновено са разположени по-разпръснато. Снася 2 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. (Симеонов и др., 1990)

Характерно местообитание

Голямата бяла чапла гнезди в сладководни езера и блата с обширни тръстикови масиви, язовири и микроязовири, рибарници и рибовъдни стопанства, крайбрежия на големи реки с изобилна растителност. По време на миграция и през зимата е широко разпространена в ниските части на страната, особено в открити райони в близост до по-големи реки и други влажни зони, както и в язовири, микроязовири, рибарници, напоителни канали и др. Храни се в влажни ливади, блата, езера, наводнени земи, устия на реки, рибарници, канали, понякога в оризища. Всекидневно може да извършва полети за търсене на храна на разстояние до 10-15 km. (Cramp and Simmons eds., 1977). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с риба, по-рядко със земноводни, влечуги, големи водни насекоми и птици (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Много рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. Установена е да се размножава по поречието на река Дунав (езерото Сребърна), в Бургаските влажни зони (местността Пода), в езеро Дуранкулак, в Драгоманското блато и в два локалитета в Горнотракийската низина. На повечето места гнезди нередовно. Единствените места, където гнезди ежегодно от 2007 г. насам са Драгоманското блато и езерото Сребърна. Има регистрирани и 21 находища с възможно гнездене по крайбрежието на Дунав, Марица, Арда, Камчия. През размножителния период закъснели мигранти или летуващи не размножаващи се птици могат да се наблюдават на много места в Северозападна България, Тракийската низина, по река Искър, в Източните Родопи, покрай река Дунав и Черноморското крайбрежие. През зимата е почти обикновена по Черноморското крайбрежие, долините на реките

Марица, Гунджа и Арда, около естествени и изкуствени водоеми в ниските части, предимно в Южна България (Симеонов и др., 1990; Мичев в Червена книга на България, 2015; Янков отг. ред., 2007).

Включен е в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на голямата бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за континентална Европа (2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“ (CR). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 10 – 50 двойки. Мигриращата национална популация е оценена на 500 – 1000 индивида. Зимувачата национална популация е оценена на 600 – 2000 индивида. Според Maclean et al. (2008) на Европейско ниво популацията на голямата бяла чапла не е застрашена от промените в климата. Според авторите ареала на разпространение на вида се разширява на север.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)
Passage	-	-
Wintering	Increasing (I)	Increasing (I)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Мичев, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени пресушаването и деградацията на влажните зони (A01, K02, K04, F01, F02, F03, J01). Може да се добави отстрел в рибарници (G10) и безпокойство през размножителния период (H08).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M08, F01, J03 и J02. Според нас заплахата J03 няма отношение към вида.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 75 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка D на популацията - BG0000399 „Българка“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **зимуващ**. Зимувачата популация се оценява на до 2 индивида, което представлява 0,1% от максималната национална зимувача популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на среднозимните преброявания за периода 1977-2001 г. числеността на вида в рамките на морското крайбрежие между квартал Крайморе (Бургас) и Черноморец варира между 1 и 29 инд. като максимума е през 1983 г., между Черноморец и курортен комплекс Дюни зимната численост на вида е между 1 и 66 инд. през 1984 г. (Michev and Profirov, 2003). В ОВМ „Бакърлъка“ вида е посочен с зимувача численост от 1-21 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2021 г. вида е наблюдаван само веднъж в рамките на морското крайбрежие между квартал Крайморе (Бургас) и Черноморец (по данни на ИАОС) с численост 1 инд. през 2021 г. Данните от eBird 2005-2022 г. също показват, че вида не е отчетен в зоната по време на зимуване.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-2 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД данните за средно зимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-вътрешни водни тела. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha. Междинна цел: определяне площта на сладководните типове местообитания в зоната.						
Местообитание на вида: Общо екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Екологичното състояние на водните тела се оценява чрез 5 степенна скала. <table border="1" data-bbox="730 919 1088 1129"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на зимуващата популация предлагаме да се промени оценката на популацията от „В“ на „С“, тъй като до 2 индивиди е 0,1% от максималната национална зимуваща популация.

Необходимо е да се актуализира латинското наименование кода на вида на A773 *Ardea alba*.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A773	<i>Ardea alba</i>			c		2	i		G	C	A	C	B

Специфични цели за A026 *Egretta garzetta* (малка бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 cm. Размах на крилата: 88 – 95 cm. Изцяло бяла птица. Може да се сгрещи с голямата бяла чапла. Основните различия са по-малкият размер, тъмният клон и крака с жълти стъпала, които обаче не се виждат, когато птицата е кацнала във водата. През

размножителния сезон има две удължени пера на тила с дължина 15-20 cm. По плещите има нежни, дълги до около 24 cm пера с извити нагоре крайща (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Малката бяла чапла е гнездящо-прелетен вид в България. Пролетната миграция е от средата на март до май, а есенната – от края на август до октомври. Видът зимува в Африка и Близкия Изток. Размножителният период е от средата на април до началото на август. Единично разположени гнезда не са известни. Самостоятелните колонии са изключение. Образува различни по големина смесени колонии най-често с ношната и гривестата чапла, по-рядко със сивата, голямата бяла и червената чапла, блестящия ибис, малкия корморан и лопатарката. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори, в равнинни дъбови гори. Гнездата са разположени предимно в средните етажи по дърветата или до около 1 m над водната повърхност (когато са в тръстикови масиви). Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

Гнезди в блата и езера с обширни тръстикови масиви; разливи на реки, микроязовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, солници, заливни гори, алувиални гори, включително групи върби и други дървета в плитките части на язовири и микроязовири, стари речни корита. През зимата обитава изкуствени водоеми (язовири, оризища, канали, рибарници), обработваеми земи (люцернови ниви) (Симеонов и др., 1990; Янков отг. ред., 2007; Мичев, 2015 в Червена книга на България). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, жаби и попови лъжички, водни насекоми, земноводни, малки гризаци и др., често в рехави ята от по няколко индивида. В изследване на птици от Софийско са установени *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Gobio gobio*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Alburnus alburnus*, *Libellula sp.*, *Gryllus demertus*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Carabidae*, *Dytiscidae*, *Hydrophylidae*, *Chrysomelidae*, *Curculionidae*, *Geotrupes sp.* Ловува рано сутрин и привечер, по-рядко през останалото време (Симеонов и др. 1990). Най-често малката бяла чапла се храни в плитки (дълбочина 10-15 cm), открити и не обрасли с растителност места, където нивата на водата и разтвореният кислород се колебаят (приливно, сезонно или ежедневно), където рибите са концентрирани във влажните зони или на повърхността на водата (The IUCN-SCC Heron Specialist Group).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди по Дунавските острови (о. Персин, о. Кутово, о. Малък Близнак, о. Ибиша, о. Вардим, о. Мишка, о. Малък Косуй) и в различен тип влажни зони – езера, блата (езеро Сребърна), рибарници (Калимок). С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина (язовир Конуш, рибарници Труд), Бургаските влажни зони (местността Пода) и по р. Арда. С епизодично гнездене в Софийското поле. Често не размножаващи се индивиди могат да се регистрират и в други райони на страната (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на малката бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за континентална Европа (2021). Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU). Няма СПЕС категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на 500 – 2000 двойки. Мигриращата национална популация е оценена на 3000 – 5000 индивида. При предходното докладване е посочена гнездова численост от 1600-2200 двойки. Във Фауна на България (Симеонов и др., 1990) е посочена подобна гнездова численост (1500-2000 двойки). Според нас, след пресушаването на голяма част от Дунавските блата през 50-те години на

20 век, следва преразпределение на колонии и сега вида гнезди на повече места във вътрешността на страната – по рибарници и язовири.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Stable (S)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Мичев, 2015) като заплахи за вида са посочени унищожаване на местообитанията (A01, K02, K04, F01, F02, F03, J01). Трябва да се добавят вероятно отстрел (G10) и безпокойство (H08).

При докладването по чл.12 от 2019 г. за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, H01, J02, K01, G01, M08, G05. Според нас заплахата H01 няма отношение към вида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, K01, G01, F26, J02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 65 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата популацията - BG0000399 „Българка“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1-9 двойки, което представлява 0,2-0,45% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОБМ „Бакърлъка“ вида е посочен с гнездяща численост 1-9 двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че се среща в зоната през гнездовия период (юни-юли) с численост до 1 инд. **Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летища или хранещи се индивиди.**

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летища или хранещи се индивиди, ето защо предлагаме вида да се счита за мигриращ, а не за гнездящ. Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че вида се среща в зоната през гнездовия период (юни-юли) с численост до 1 инд. – и то по крайбрежието.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания	ha	Най-малко 21 110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски заливи в зоната. Тяхната обща площ е 21 110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21 110 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
за търсене на храна										
Местообитание на вида: Общо екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Екологичното състояние на водните тела се оценява чрез 5 степенна скала. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на гнездящата популация предлагаме да се промени типа на срещане в зоната - от гнездящ да стане мигриращ. Видът понастоящем не гнезди в зоната. Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че се среща в зоната през гнездовия период (юни-юли) с численост до 1 инд. – и то по крайбрежието. Според нас вида не гнезди в зоната, може би става въпрос за летуващи или хранещи се индивиди. Предлагаме качеството на данните да се промени на DD – недостатъчни данни.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>			c		1	i		DD	C	B	C	C

Специфични цели за A379 *Emberiza hortulana* (градинска овесарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15-17 cm, размах на крилата: 23-29 cm. Има закръглена глава със сравнително голям, издължен розов клон. Мъжките са с по-ярко оперение и без тъмни ивици по гърдите и корема отстрани. Главата и гърдите са зеленикаво-сиви, с жълт „мустак“ и гърло. Коремът е оранжево-кафяв. Гърбът е пъстър, кафеникав, с надлъжни тъмни резки. Клонът е светлочервен, краката са червеникаво-кафяви. Песента представлява повторение на една и съща строфа, но за този вид са характерни много регионални диалекти на пеене (Иванов, 2011).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и прелетен вид. Гнезди единично. Гнездото се разполага в трапчинка на земята. Изградено е от едри сламки и треви и отвътре е постлано с по-фини тревички, коренчета и косми. Строежа се извършва само от женската. Снасянето на яйцата е през май до края на юни. Гнездовата плътност е различна в зависимост от типа местообитание. Така например в нискостъблени гори и открити тревни пространства по Суха река в Добруджа гнездовата плътност е съответно 1,1 и 0,6 двойки/10 ha (Karaivanov et al., 2006), в Кресненското дефиле – 0,85 двойки/10 ha (Nikolov, Spasov, 2005), в полезащитни пояси: 0,1-0,2 двойки/10 ha. Обикновено около половината пеещи мъжки не

образуват двойки. Пролетната миграция е от края на март с максимум в средата на април и до началото на май. Отлитането през есента става през август и септември (Иванов, 2011).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава разнообразни местообитания, предпочитайки топлите, слънчеви, с малко валежи райони. Обикновено обитава пасища и други открити тревни пространства с храсти и силно разредени групи дървета. Също така крайнини на гори или силно разредени горски участъци, граничещи с пасища и разредени храсталаци, малки обработваеми полета със синури и храсти между тях; открити, често каменисти хълмове с храсти. Доста честа също в лозя, неголеми масиви овощни градини, полезащитни пояси и алеи от крайпътни дървета. В извън гнездовия период се придържа повече към откритите затревени пространства с храсти. Твърде обикновена и честа птица в равнините и невисоките планини до 1000 – 1100 m надморска височина (Иванов, 2011). Според Янков (отг. ред., 2007) видът предпочита следните типове местообитания: сухолюбиви храсталаци и тревни съобщества; селскостопански площи и изкуствени ландшафти, където предпочита мозайки от малки обработваеми площи със синури и храсти между тях; овощни градини, дървесни и храстови плантации; ивици дървета, храсти и мозайки от тях и др.

Изследвания в други Европейски страни (Brambilla et.al., 2016; Percival and Dale, 2016; Sondell et al., 2018) разкриват кои са най-важните характеристики на местообитанията за гнездене и хранене на градинската овесарка: 1) естествени тревисти местообитания или тревисти земеделски култури (пролетна пшеница, овес, царевица) с подходяща височина, за да скрият гнездото; височината на тревата/културата трябва да е най-малко 20 cm, може и да е по-висока и с присъствие на храсти, синури или редове от дървета; 2) наличие на участъци без растителност (между 5 и 20%), които да осигуряват места за търсене на храна (видът се храни като събира насекоми от земята); 3) места за пеене на мъжките – най-често храсти, електрически кабели или единични дървета. Друго изследване (Deutsch and Südbeck, 2007) показва, че видът предпочита да гнезди в култури от овес и пролетна пшеница и избягва зимна пшеница и картофи. Това изследване също показва, че вида гнезди в по-ниска и по-малко плътна растителност.

Хранене

Храната е от различни видове насекоми (Formicidae, Saltatoria, Coleoptera, Diptera, Aphididae, Araneae), техните ларви и семена. Малките се изхранват с безгръбначни, голяма част от които гъсеници. Храната се събира както по земята, така и в короните на дърветата и храстите (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространена е по-плътно в Добруджа, Лудогорието, Черноморското крайбрежие, Странджа, Сакар и Източните Родопи, по-петнисто и разпръснато в Дунавската равнина, периферните части на Тракийската низина, Западна България и др. Не се среща в средно високите и високите части на планините, в районите с преобладаващо зеленчукопроизводство и др. (Янков, отг.ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие в България и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) за света и за територията на континентална Европа. Включен в SPEC 2, популацията му в Европа е намаляваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червена книга на България (2015).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) гнездовата популация на вида е между 34 000 и 150 000 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 популацията на вида е флукутираща и е оценена със същата численост.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating (F)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Градинската овесарка е широко разпространен вид в почти цялата страна в подходящи местообитания. Не е включен в Червената книга, поради което не е правен и анализ на заплахите на национално ниво. Основните заплахи за вида според нас са свързани с окрупняване на земеделските земи и унищожаването на синурите (A03, A05, A01, A02) и използването на големи количества химически препарати за растителна защита (A21).

При докладването по чл.12 са посочени следните заплахи и влияния: A01, A02, A07, C03, E01. Според нас заплахи A07 и C03 нямат отношение към вида в страната.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 74 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ** с оценка на гнездяща популация от 43 - 420 дв., което е между 0,1 и 0,3 % от националната гнездяща популация. Посочената оценка е „C“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация се посочва и от Костадинова и Граматиков (2007). В Матеева и др. (2013 г.) се докладва за установени само 3 дв. В eBird има само две наблюдения на вида в зоната – май 1995 г., май 2015 г. до 2 инд. Няма пояснения за степента на вероятност на гнездене.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 43 двойки	Целевата стойност е определена на база СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 43 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 3015 ha	Вида гнезди в разнообразие от местообитания-тревни пространства с храсти и силно разреждени групи дървета; също така крайнини на гори или силно разреждени горски участъци, граничещи с пасища и разреждени храсталаци, малки обработваеми полета със синури и храсти между тях, така че изчислените местообитания са приблизителни.	Поддържане на подходящите местообитания в зоната в рамките на най-малко 3015 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Площта е определена на база на процентното участие на следните местообитания в зоната: N09, N08, N21 и N15.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	% на площите без растителност	Най малко 20 cm Най-малко 5%	Най-важните характеристики на местообитанията за гнездене и хранене на градинската овесарка са: 1) естествени тревисти местообитания или тревисти земеделски култури (пролетна пшеница, овес, царевича) с подходяща височина, за да скрият гнездото; височината на тревата/културата трябва да е най-малко 20 cm, може и да е по-висока и с присъствие на храсти, синури или редове от дървета; 2) места за пене на мъжките – най-често храсти, електрически кабели или единични дървета. Наличието на зони без растителност (между 5 и 20%) е много важно за лова, за осигуряване на места за търсене на храна (видът се храни чрез събиране на насекоми от земята).	Поддържане от най-малко 20 cm височина на тревостоя и най-малко 5% площи без растителност в подходящите местообитания на вида в зоната.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Не е необходима промяна в стандартния формуляр на този етап.

Специфични цели за *A103 Falco peregrinus* (сокол скитник)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 40-45 cm, размах на крилата: 102-110 cm. Темето и тилът са сиво-черни, с черни препаски на опашката; бакенбардите са широки и черни и контрастно очертани; гърлото е бяло, гушата–кремава, а останалата долна част на тялото–ръждивокафява с многобройни черни препаски; първостепенните махови пера черни, по външните ветрила с белезникави препаски. Женски възрастни птици: горната страна на тялото по-тъмно кафява, а долната силно напетнена. Восковицата и краката са жълто-зелени (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид. Гнездящите във височинната зона птици (над 1000 m н. в.) извършват вертикални миграции. Сравнително често срещан вид през зимата в южните части на страната, особено в градовете, където се хранят с диви гълъби *Columba livia domestica*. Извън размножителния сезон се наблюдава практически на територията на цялата страна с по-високи числености по основните миграционни трасета и на места с значителни концентрации на птици (влажни зони, населени места, зърнобази, силози, разтоварища на зърно и др.). Мигриращите птици напускат местата си на размножаване между август и ноември и се връщат между март и май (Симеонов и др. 1990; Snow and Perrins, 1998). Повечето птици мигрират поединично или по двойки (Ferguson-Lees and

Christie, 2001; Raguov et al., 2008; Стоянов и др. в Червена книга на Р България 2015). През последното десетилетие гнезди и по Черноморското скалисто крайбрежие: нос Калиакра, ЗМ „Белите скали“ до гр. Бяла, обл. Варненска, нос Маслен нос. Наблюдават се концентрации на не размножаващи се птици около колонии на розов скорец, *Pastor roseus*.

Характерно местообитание

Обитава скалисти терени, проломи, дефилета в близост до открити пространства с групи дървета и малки горички, скалисти морски брегове. Рядко се среща в алпийските зони на планините над горната граница на гората. Гнезди по скални корнизи, ниши, площадки на отвесни скали и входи на пещери без материал за гнездене. Използва и стари гнезда на *Corvus corax*, *Aquila chrysaetos*, *Buteo rufinus* и др. Рядко гнезди по високи постройки, в населени места или в близост до тях. През есента и зимата по-често навлиза в селища при ловуване (Симеонов и др., 1990; Червена книга на Р България 2015). Дори в райони, където гнездата са най-многобройни, двойките са обикновено на повече от 1 км, а често и много по-далеч. Обитават територия от 177 до 1508 km² (White et al., 2002). Според Ganusevich et al. (2004) в Русия една двойка обитава територия от около 1175 km² (117 500 ha).

Хранене

Типичен орнитофаг. Храни се основно с птици, които съставляват до 90% от храна му. Останалата част от диетата му се допълва от дребни бозайници като катерици, прилепи, гризачи, влечуги, насекоми. Ловува различни видове птици, основно: гълъби *Columba* sp. (скален гълъб *Columba livia*, гривяк *Columba palumbus*), вранови *Corvus* sp., *Sturnus vulgaris*, *Turdus merula*, *Alauda arvensis*, *Garrulus glandarius*, *Pica pica*, дроздови *Turdus* sp., патици, дъждосвирици, *Perdix perdix*, *Corvus monedula* (Raguov et al., 2008).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати гнездовища, в планинските и полупланинските райони – главно в Стара планина, Предбалкана, Рила, Пирин, Западни и Източни Родопи, Западните погранични планини и планините в Краище, на Витоша, но по плата и в Дунавската равнина. Разпространението му е свързано с разположени на оживени миграционни пътища, скалисти проломи и други скални терени с голяма денивелация и в близост до открити пространства. В планините се среща рядко над горната граница на гората (Янков отг. ред., 2007). На Атанасовското езеро за 24-годишен период на проследяване на миграцията са регистрирани числености от 1 (1988 г.) до 19 (2003 г.) индивида за един миграционен сезон (Michev et al., 2011). През 2005 г. при проучването на есенната миграция в Източна България най-голям брой прелитащи соколи скитници за миграционен сезон са установени при Атанасовско езеро - 27 индивида (Матеева и Янков, 2013). Редовно се наблюдава по високите сгради на г. Бургас, вероятно периодично гнездящ.

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Не е включен в СПЕС. Включен е в Червената книга на България със статус застрашен вид (EN). Според IUCN е LC (Least Concern) за света и за Европа (2021).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 120-190 двойки. Мигриращата популация е оценена на 200-400 индивида. През предходният период на докладване (2008-2013) гнездовата популация е оценена със същата численост, но краткосрочната тенденция е била увеличаваща се.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Отрицателно действащи фактори посочени в Червената книга на Р България (2015) са: изземване на яйца и малки от гнездата (G11); безпокойство по време на гнездене (H08), отстрел (G10); преследване от гълъбари и селски стопани.

При докладването по чл. 12 за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F03, G01, D06. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: A02, D06. Други установени заплахи: G07, G10, G11, G13, G14, F07.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 70 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 7 индивиди, което представлява 1,7– 3,5% от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост – 7 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 7 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018 – 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. наблюдаваните числености варират между 0 - 1 мигриращи индивиди (1- общо за периода).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 7 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от 7 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N08- равнини, шубраци, N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N12- Обширни зърнени култури, N21- Негорски площи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 5696 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	хранителното местообитание на вида	местообитание на вида се управляват екстензивно	земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД за вида.

Специфични цели за A099 *Falco subbuteo* (сокол орко)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 30-35 cm., размах на крилата: 85-90 cm. При възрастните главата и тялото отгоре са синьо сиви, а гърлото и главата отстрани са бели с добре забележими раздвоени бакенбарди; гърдите и коремът са светло кремави с добре изразени и многобройни черни стреловидни петна; подопашката при мъжките е ярко червена, а при женските – охриста. Лети с голяма скорост и акробатични изпълнения при преследване на плячката (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездео-прелетен и преминаващ вид. Образува смесени колонии с вечерната ветрушка (*F. vespertinus*) и обикновената ветрушка (*F. tinnunculus*), присъства и в колонии на посевната врана (*Corvus frugilegus*). Женската снася през май 2–4 яйца, които се излюпват на 28-ия ден. Малките напускат гнездата около 30-ия ден. Пролетният прелет започва в началото на април и продължава до средата на май. Есенният прелет е от последната десетдневка на август до края на октомври. Най-интензивен е есенният прелет през септември, мигрира на широк фронт поединично или на малки ята (Симеонов и др. 1990; Иванов и Стоянов в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Обитава редки, просветлени широколистни листопадни гори, смесени и иглолистни гори с поляни и с ниска растителност. Малки оазисни гори и крайречни дървета, алувиални и много влажни гори и храсталаци, също в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, често покрай реки течащи води, в близост до пасища, ливади, обработваеми площи и други открити пространства. Обитава райони с надморска височина 0–2000 m н.в. (Иванов и Стоянов в Червена книга на Р България 2015; Янков, ред., 2007). Ловува предимно птици и насекоми в широк кръг от местообитания, обикновено под 400 m до 1100 m, понякога над 1700-1900 m. Основните местообитания включват интензивно или екстензивно управлявани земеделски земи, блата, реки, езера, тръстикови масиви, крайбрежни лагуни, блатни долини (Sergio et al., 2001). Според същия автор, в Англия, Франция, Нидерландия, Германия и Италия, 1-5 двойки обитават територия около 100 km² (10 000 ha). Изследване в югоизточна Англия (Clements and Everett, 2012) съобщава за гнездова плътност от 9-15 двойки/100 km² като средната плътност в шестте изследвани области е 12 двойки/100 km². Средните разстояния между най-близките съседи попадат в диапазона 1,8-2,8 km. И в шестте изследвани области

двойките са разположени на равни разстояния. По-голямата част (68%) от гнездящите и териториалните двойки заемат места в гори. В други Европейски държави са отчетени следните гнездови плътности: 13 двойки/100 km² в крайречната Дунавска гора в Австрия (BirdLife Österreich, 1994), до 29,3 двойки/100 km² по заливната тераса на река По в Северна Италия (Sergio and Bogliani, 1999) и до 31 двойки/151 km² в подходящи (гористи) местообитания около Берлин (Fiuczynski, 1991).

Хранене

Храната си лови предимно във въздуха. Хранителният спектър се състои от насекоми и дребни птици, по-рядко прилепи, малки наземни бозайници и влечуги (Симеонов и др., 1990; Иванов и Стоянов в Червена книга на Р България, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато на територията на цялата страна, както в равнини, така и високо в планините. Разпространението е по-плътно по поречието на повечето по-големи реки, както и по цялото Северно Черноморско крайбрежие (включително Добруджа), в Източните Родопи, хълмистите райони около р. Тунджа, северната част на Дунавската равнина, Източна Стара планина и др. (Янков отг. ред., 2007). Преди 1985 г. е широко разпространен и често срещан през размножителния период. Към 1990 г. става все по-рядък, като броят на гнездовите двойки е 10–100. Гнезди основно в Горнотракийската низина, Дунавската равнина, предпланинските райони в Стара планина, Рила, Пирин, Родопи, Влахина планина, Малешевска планина, а също и във високите полета на Западна България (Самоковско, Софийско). В много от тези райони е с отделни находища и ниска численост. Сегашната популация се оценява на 800–1200 двойки (Иванов и Стоянов в Червена книга на Р България 2015).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Няма СПЕС категория, популацията в Европа е стабилна (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен е в Червената книга на България със статус - уязвим (VU). Според IUCN (2021) е слабо засегнат LC (Least Concern) за света и за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 600-1100 двойки, а преминаващата на 900-1000 индивиди. За предходният период на докладване (2008-2013) е съобщена същата гнездова популация, но краткосрочната тенденция е увеличаваща се.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Increase (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Иванов и Стоянов, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори върху вида: загуба на подходящи хабитати поради изсичане на крайречните и равнинните гори (B05, B09, F28); безпокойство по време на размножителния период (H08); браконьерски отстрел (G10); използване на родентициди и инсектициди (A21, A23).

При докладването по чл. 12 за гнездовата популация не са посочени заплахи и влияния, но за мигриращата популация са посочени A02 и F03. При актуализация на Стандартните формуляри е необходимо да се посочат заплахи и за гнездовата популация.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 80 зони от мрежата Натура 2000. В две зони видът е с оценка D на мигриращата популацията - BG0002021 „Сакар“ и BG0002114 „Рибарници Челопечене“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация е оценена на 2 двойки, което представлява 0,18 – 0,33% от националната гнездяща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е добро (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация е оценена на 51 индивиди, което представлява 5,1 – 5,6 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е добро (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ са посочени 2 гнездящи двойки и 51 мигриращи индивиди (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 51 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 1 - 2 мигриращи индивиди (9- общо за периода) и 1-2 инд. по време на размножаване (4- общо за периода). По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 двойки	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите гнездови местообитания.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 51 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 51 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящото гнездово местообитание	Ha	Най-малко 5026	Определена на база на % участие на местообитания в зоната: N16- Широколистни листопадни гори, N19- Смесени гори, Тяхната обща площ е 5026 ha.	Поддържане на гнездовото местообитание в зоната в размер от най-малко 5026 ha.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие на местообитания в зоната: N12- Обширни зърнени култури, N09- Сухи ливади, степи, N21- Негорски площи, N08- Равнини, шубраци,	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 5696 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			пасища, N15- Други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за гнездящата популация следва да се промени критерий А за размер и плътност на популацията на С (което е 0,18 – 0,33% от националната гнездяща популация) и за мигриращата популация следва да се промени критерий А за размер и плътност на популацията на В (което е 5,1 – 5,66 % от националната мигрираща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A099	<i>Falco subbuteo</i>			c	51	51	i		G	C	A	C	A
B	A099	<i>Falco subbuteo</i>			p	2	2	p		G	B	A	C	A

Специфични цели за A096 *Falco tinnunculus* (черношипа ветрушка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 30-35 cm., размах на крилата: 72-78 cm. Мъжкият е със сиво-сини глава и опашка (на върха с широка черна ивица) и червено-кафяв гръб, изпъстрен с черни щрихи, по които се отличава от мъжката степна ветрушка; отдолу е светлокафяв с редки черни щрихи. Женската отгоре е кафява с черни щрихи, отдолу – кремава с черни щрихи по гърдите и подкрилията; маховите пера са изцяло сиви; има добре очертани бакенбарди. При всички възрасти и полове опашката е дълга с черна ивица накрая, а ноктите – черни. При полет често „увисва“ на едно място и трепти с крила (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и постоянен. Пролетният прелет е през март, а есенният: септември - октомври. През размножителния период е повсеместно разпространен вид в равнини и планини до най-високите алпийски терени. Размножителният период започва през април. Гнезди в пукнатини и малки ниши по скали, в дупки по отвесни брегове, обрасли с храсти, в хралупи на дървета, по електрически стълбове и под покриви на високи сгради. Заема и стари гнезда на врани, свраки и дребни грабливи птици. Женската снася през април и май 4-6 яйца. Мътенето продължава 28-31 дни. Малките напускат гнездото на 28-30 дневна възраст (Симеонов и др. 1990). Двойки не могат да се видят по време на размножителния сезон, обикновено се виждат единични екземпляри. Полово незрелите птици мигрират на къси разстояния към летни и зимни територии (Shrubbs, 1993). През зимата се среща рядко в равнини и планински склонове до около 1000 m надм. в. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Скалисти и карстови терени, проломи, дефилета, ждрела, долини на реки с отвесни пясъчливи, лъсови брегове и оврази, лесостепи, крайнини на разредени гори, полета с единични стари дървета и оазисни гори (Симеонов и др., 1990). Предпочита низините и открити ловни местообитания като ниви, храсти. Среща се и в степи без дървета, където има изобилие от тревисти растения и храсти, стига да има алтернативни места за кацане и гнездене като скали или сгради. Лесно се адаптира в населени места, стига да има достатъчно растителност и дори може да се намери във влажни зони, мочурища и суха савана. Според Channing (2006) една двойка обитава територия около 2 до 10 km² (200-1000 ha), като средният размер на територията е 5 km² (500 ha). Във Виена, Австрия, прогнозната плътност е 60–96 двойки на 100 km² (Wichmann et al., 2009). В други големи европейски градове е между 23 и 55 двойки /100 km² (Kübler et al., 2005; Malher et al., 2010).

Хранене

Хранят се предимно с малки бозайници, включително полевки (*Arvicolinae*) и мишки (напр. *Apodemus sylvaticus*). Понякога се хранят със земноводни, влечуги и други птици. Ловуват, като се издигат на 10 до 20 m над земята и бързо се гмуркат върху плячката си. В някои райони са ключови хищници за дребни тревопасни бозайници, включително полевки и мишки, и помагат за контролиране на популациите на гризачи и дребни бозайници. Въпреки, че стават жертва на ястреби и други хищници, те не са основен източник на храна за хищниците (Shrubbs, 1993; Channing, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен в по-голямата част от страната както в равнините, така и в планините, където достига до алпийските им части. Отсъства или е рядък в гористите райони, особено в планините (Янков отг. ред., 2007). Числеността е по-висока в районите със скални комплекси и дефилета, макар рядко да надхвърля 20–25 двойки/km². Висока численост е отбелязана в Тракийската низина и по поречието на река Тунджа с прилежащите му райони, където гнезди основно в стари гнезда на *Pica pica*, по електрически стълбове, както и в Източна Добруджа, където се заселва в гнезда на вранови птици в полезащитните пояси. Ниска плътност има в Дунавската равнина и Североизточна България, въпреки наличието на подходящи за гнездене места и богата хранителна база (Янков, ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3, популацията му в Европа намалява (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червената книга на България. Според IUCN (2021) е слабо засегнат - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа. Не е включен в Приложения 1 и 2 на Директива за птиците.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **гнездовата** популация на вида е между 4400 и 9600 двойки. **Мигриращата** популация е между 800 и 1000 индивиди. Видът се докладва и като **зимуващ** за страната с численост 10 000-15 000 индивиди. За предходният период на докладване (2008-2013) гнездовата популация в страната е била със същата оценка и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Increase (I)
Passage	-	-
Wintering	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Черношипата ветрушка е най-често срещания вид сокол в страната, поради което не е включен в Червена книга на България. Не е правен анализ на заплахите за вида. Според нас следните заплахи вероятно са от най-голямо значение за вида: A02, A03, A11, A23, B05, B06, D06, F03, G10.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация не са посочени заплахи и влияния. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, F03, D06. За зимуващата популация е посочена само една заплаха – A02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 93 зони от мрежата Натура 2000. В 10 зони видът е с оценка D на популацията - BG0002022, BG0002114, BG0002028, BG0002030, BG0002052, BG0002084, BG0002096, BG0002103, BG0002106 и BG0002114 .

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация е оценена на 2 двойки, което представлява 0,02-0,05 % от националната гнездяща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 14 индивиди, което представлява 1,4 – 1,75 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е също **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 3 индивиди, което представлява до 0,02 % от националната зимуваща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост – 14 инд., гнездяща численост 2 двойки и зимуваща численост 0 – 3 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 14 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 1 - 2 мигриращи индивиди (14- общо за периода), 0 - 2 индивиди по време на размножителен сезон (2- общо за периода) и 1 - 2 индивиди по време на зимуване (5- общо за периода). По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. . наблюдаваните числености варират между 0 - 1 мигриращи индивиди (2- общо за периода) в зоната.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания за периода 2012-2021 г., като наблюденията са извършвани през месец януари, в рамките на един ден всяка година. Не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездова популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите гнездови местообитания.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 14 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 14 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	до 3 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 3 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Неизвестна	В зоната има скалисти места подходящи за гнездене на вида, но тяхната площ не е известна. Ето защо е поставено междинна цел. Също гнезди и в покрайнини на гори и оазисни горички в стари гнезда на вранови птици.	Междинна цел: Да се определи площта на подходящите за гнездене места на вида в зоната – площта на скалистите местообитания и площта на покрайнини на гори и оазисни горички.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 6722	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N23-други земи, N12-Обширни зърнени култури, N08- Равнини, шубраци, N21- Негорски площи. Тяхната обща площ е 6722 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 6722 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за гнездящата популация следва да се промени критерий А за размер и плътност на популацията на С (което е 0,02-0,05 % от националната гнездяща популация), за мигрираща популация следва да се промени критерий А за размер и плътност на популацията на С (което е 1,4 – 1,75 % от националната мигрираща популация) и за зимуваща популация следва да се промени критерий А за размер и плътност на популацията на С (което е до 0,02 % от националната зимуваща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A096	<i>Falco tinnunculus</i>			p	2	2	p		G	■	A	C	A
B	A096	<i>Falco tinnunculus</i>			c	14	24	i		G	■	A	C	A
B	A096	<i>Falco tinnunculus</i>			w	0	3	i		G	■	A	C	A

Специфични цели за A442 *Ficedula semitorquata* (полубеловрата мухоловка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 12-14 cm, размах на крилата: 23-24 cm. Има контрастно оперение – отгоре черна, отдолу бяла. При мъжкия врата е бял отстрани, но не и отзад и с малко бяло петно на челото. Женската е без бяло на челото, пепелява по главата, плещите и гърба. Опашката и при двата пола е бяла отстрани (Иванов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

В България вида е гнездящ и мигриращ. В специално изследване на Българската популация чрез целогодишно проследяване на отделни индивиди е установена кръгова миграция, като птиците използват различен маршрут през пролетта и есента (Briedis et al., 2016). Установени са точните срокове на пролетната и есенна миграция на българските птици. Есенната миграция стартира около 21 юли, като всички птици следват подобен маршрут с преобладаваща югоизточна посока. Пролетната миграция започва в края на март до средата на април. Гнезди изключително в дървесни храпуци (издълбани от кълвачи) и изкуствени гнездилици на височина 3-6 m. Женската снася 4-7 яйца, които мъти две седмици (Иванов, 2009; Георгиев и Янков в Червена книга на България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава стари, предимно естествени широколистни гори, съставени от полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), дъб (*Quercus spp.*), бук (*Fagus sylvatica*, *Fagus orientalis*) и др. В равнините предпочита влажните гори, лонгози и горите по бреговете на водоеми. Сравнително по-рядко стари овощни градини, дървесни плантации, градски паркове и градини. Находищата са от морското равнище до 800 m н. в., по-рядко до 1500 m н. в. (Нанкинов, 2009; Янков, отг. ред., 2007; Георгиев и Янков в Червена книга на България, 2015). В лонгозните гори на резерват Камчия е установена гнездова

плътност от 2,4 двойки/10 ha. (Георгиев, 2005). В кестенови гори (*Castanea sativa*) в Беласица е установена гнездова плътност от 4,86 индивида/10 ha. (Nikolov et al., 2011). В Сърбия, в стара гора от бук (*Fagus sylvatica*) и дъб (*Quercus sp.*) разположена в дълбока горска долина, е установена гнездова плътност от 3,75 двойки/10 ha (Ružić et al., 2011). Установено е чрез моделиране, че на национално ниво, възрастта на горите и процентното покритие на широколистните гори най-добре обясняват гнездовото разпространение на полубеловратата мухоловка. Въпреки, че горските насаждения стават подходящо местообитание за вида на възраст от около 70 години, дърветата във вътрешността на гората на възраст над 160 години и съставени от повече от 80% широколистни дървета са предпочитани от вида. Количеството мъртва дървесина в гората положително повлиява избора на място за гнездо на мухоловката (Georgiev et al., 2018). Характерни местообитания са различни типове букови гори (9110, 9130, 9150, 91S0), широколистни гори (9170, 9180, 91AA), крайречни гори (91E0, 91F0), панонски гори (91G0, 91H0), церово-горунови гори (91M0) по Директива за местообитанията (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В храната на българските полубеловрати мухоловки са застъпени видове от разредите: твърдокрили (*Coleoptera*), полутвърдокрили (*Hemiptera*), мухи (*Diptera*), пеперуди (*Lepidoptera*), паяци (*Araneidae*) и др., голямо е участието на педомерките (сем. *Geometidae*) и листоврътките (*Tortricidae*) (Нанкинов, 2009).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Основната част от популацията е съсредоточена в Източна и Централна Стара планина, лонгозните гори по долните течения на реките Батова, Камчия и Ропотамо, както и в Странджа. Според Нанкинов и др. (2004) в страната гнездят 8 000-12 000 двойки, а според Янков (отг. ред., 2007) – между 1500 и 3500 двойки. Плътността на гнездовата популация зависи от обилието или отсъствието на удобни места за гнездене. Видът има неравномерна численост, като в повечето от находищата гнездят десетки двойки/100 km². Най-висока (повече от 100 двойки/100 km²) е числеността в някои крайречни и по-обширните равнинни и нископланински гори. Най-често плътността намалява с увеличаване на надморската височина (Георгиев и Янков в Червена книга на България, 2015).

Включен в Приложение 2 на ЗБР и в Приложение 1 на Директива за птиците. Включен в Червена книга на Р България (2015) в категория уязвим (VU). Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за света е Least Concern (LC) за света (2018) и за територията на континентална Европа (2021). Има SPEC 2 категория (Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) гнездящата популация на вида у нас е между 2500 и 4500 двойки. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. популацията е оценена със същата гнездова численост и същите тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stabile	Stabile

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Георгиев и Янков, 2015) са посочени като заплахи изсичането на стари гори (B08, B15), главни сечи (B09, B12) и други горскостопански мероприятия през размножителния период (B02, B03, B04, B05, B07).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: B02, B03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 32 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация в зоната е оценена на 10 – 99 дв., което е 0,4 - 2,2 % от националната гнездяща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездяща популация е посочена и от Костадинова и Граматиков (2007). В платформата eBird няма данни от наблюдения. Оскъдните данни не дават основание за предложение за промяна числеността на вида. Необходими са целенасочени наблюдения през размножителния сезон, за да се изясни съвременната гнездяща популация на вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездова популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 10 дв.	Целевата стойност е посочена в СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 10 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите гнездови местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 5026 ha	Възрастта на горите и процентното покритие на широколистните гори най-добре обясняват гнездовото разпространение на полубеловратата мухоловка. Въпреки, че горските насаждения стават подходящо местообитание за вида на възраст от около 70 години, дърветата във вътрешността на гората на възраст над 160 години и съставени от повече от 80% широколистни дървета са предпочитани от вида. Определена на база на % участие на местообитание N16 - Широколистни листопадни гори, N19 - Смесени гори. Като подходящите местообитания вероятно ще имат по-малка площ, тъй като трябва да се вземат предвид само старите гори. Запазване на старите широколистни гори в зоната.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 5026 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
<p>Местообитание на вида: Качество на подходящото местообитание на вида в зоната - Наличие на хабитатни биотопни дървета за гнездене</p>	Брой на хабитатни биотопни дървета за гнездене на ha	Най-малко 10 хабитатни биотопни дървета за гнездене на ha на възраст над 120 години	Видът обитава стари, предимно естествени широколистни гори, съставени от полски ясен, дъб, бук, и др. Гнезди изключително в дървесни хралупи (издълбани от кълвачи) и изкуствени гнездилици на височина 3-6 m. Биотопното дърво следва да бъде на възраст над 120 години. Тази възраст позволява образуването на кухни, важни за редица целеви видове, обитаващи местообитанието. Най-добре е биотопните дървета да бъдат в групи, а не по единично. Инвентаризацията на горите не предвижда събиране на данни по този параметър и такива данни не са налични в плановете за управление на горите.	Поддържане на броя на хабитатните биотопни дървета в зоната със стойност от най-малко 10 дървета на ha на възраст повече от 120 години.
<p>Местообитание на вида: Качество на подходящото местообитание на вида в зоната – количество мъртва дървесина (притеглена средна стойност)</p>	% или m ³ /ha	Най-малко 10% от наличността, но не по-малко от 25 m ³ /ha, включително най-малко 10 стоящи мъртви дървета и достатъчно количество лежаща мъртва дървесина и сухи клони	Количеството мъртва дървесина в гората влияе положително върху избора на място за гнездото на полубеловратата мухоловка. Предложеният показател определя мъртвата дървесина като процент от наличните горски насаждения. Колкото по-голяма е наличността, толкова по-голям е обемът на мъртвата дървесина, изчислен в m ³ /ha. Въпреки това, за да се осигури съответствие с екологичните изисквания на вида, в зависимост от наличието на мъртва дървесина, нейното количество не трябва да бъде по-малко от 25 m ³ /ha. Трябва да се избере по-високата от двете стойности, изчислена в m ³ /ha - или 10% от наличността на ha, или 25 m ³ /ha. Мъртвата дървесина трябва да бъде стояща или лежаща. Важно е да има най-малко 10 стоящи мъртви дървета и достатъчно количество лежаща мъртва дървесина и сухи клони. Инвентаризацията на горите	Поддържане и/или подобряване на количеството мъртва дървесина до достигане на целевата стойност от поне 10 % от наличността, но не по-малко от 25 m ³ /ha. Междинна цел: Да се определи броя на стоящите и лежащите мъртви дървета и техния обем в m ³ /ha в подходящите местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			не предвижда събиране на подробни данни по този параметър и такива данни не са налични в плановете за управление на горите.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап няма достатъчно данни за да се направят промени в стандартния формуляр.

Специфични цели за A125 *Fulica atra* (лиска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 36-42 cm. Размах на крилата: 70-80 cm. При възрастните главата и шията са черни, а останалото оперение е сивочерно, матово, със синкав оттенък по корема. На челото има бял, рогов израстък, вратът е сивочерен, а шията - черна. Няма полов диморфизъм. Младите индивиди са сиви или тъмнокафяви и бялото петно на челото липсва. Клюнът при възрастните екземпляри е млечнобял, а при младите тъмносив. От водата излита тежко, набирайки скорост с тичане по водната повърхност. Често излиза на брега. При миграция и зимуване образува големи самостоятелни ята (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен (за южна България), гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. По време на миграционния период ята от лиски могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по крайбрежието на Черно море. Птиците напускат местата на гнездене през август и първата половина на септември, а на пролет пристигат края на февруари, началото на март месец. По Черноморието, зимуващи птици се наблюдават от август до март. Размножителният период е от първата половина на април до началото на август с две редовни носила. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е растителност по периферията на водоеми, различни по характер и размери блата, стоящи пресни води (обрасли с водолубива растителност плитки части на язовири и микроязовири, рибарници, водоеми в баластииери, стари речни корита), както и в лагуни, стоящи бракични води, по-рядко в крайбрежната растителност на течащи води – предимно по-големи реки. Важно условие е наличието на открито водно огледало, избягва изцяло обраслите с блатна растителност водоеми. Изграждат гнездото сред папур в крайните плитки части на водоемите от мъртви и живи стъбла и листа на папур, тръстика и растения от род *Juncus*, обикновено облицовани с малко по-фин материал. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Обикновено територията е в рамките 0,1 – 0,5 ha с крайбрежие от 40 – 50 m (BWPi, 2006). Разстоянието между гнездата 30-50 m. След 1990 г. все по-голямо значение за вида придобиват изкуствени водоеми – рибарници, баластииери, язовири. (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с растителна храна *Ceratophyllum* sp., *Myriophyllum* sp., *Nymphaea* sp., водорасли (*Enteromorpha* sp.), по-малко количество скариди, насекоми, дребни мекотели, червеи, пиявици, хайвер, жаби, много рядко с дребна риба, яйца и новоизлюпени птици (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение в равнинните и низинните части на страната. Най-плътно гнезди в Дунавската равнина (особено покрай р. Дунав и някои от по-големите острови, по поречията на по-големите реки, в рибарници и язовири), в Тракийската низина (по реките Марица, Тунджа и притоците им и в други влажни зони), по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле. Изолирани гнездовища и в Лудогорието, по поречието на реките Струма, Арда, Места, в Странджа, Западните Родопи и др. (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 4 и 6 на ЗБР. Включен в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN 2021 – NT (Near threatened), за територията на континентална Европа и за света – LC (Least Concern). Включен в SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червената книга на България. Обект на лов в страната, но не е много популярен.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **1700 – 3000 двойки**. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 1700 – 3000 двойки, със стабилна краткосрочна и променлива дългосрочна тенденция. **Зимуващата** популация е оценена на **30 000 – 82 000** индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. зимуващата популация е оценена със същата численост, с увеличаваща се краткосрочна и променлива дългосрочна тенденция. **Мигриращата** национална популация е оценена на **10 000 – 50 000** индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable	Fluctuating
Winter	Increasing	Decreasing
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи - F01, F06, за зимуваща популация F02, F05, за мигрираща популация F02, F05, F26. Според нас основните заплахи за вида са свързани с пресушаване на влажните зони, безпокойство през периода на размножаване, замърсяване на речните течения от земеделието, от промишлеността и др. (A24, A25, A31, A33, C10, C11, F11, F12, F08, F31, F32, J01).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 59 зони от мрежата Natura 2000. В три зони видът е с оценка D на популацията - BG0000332 „Карлуковски карст“, BG0002053 „Врачански Балкан“ и BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ, мигриращ и зимуващ**. Гнездящата популация се оценява на 10 двойки, което представлява 0,3-0,6% от националната гнездяща популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Мигриращата популация се оценява на 92 индивида, което представлява 0,2-0,9% от националната мигрираща популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Зимуващата популация се оценява на 340-1900 индивида, което представлява 1,1-2,3% от национална зимуваща популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Постоянен, сравнително често размножаващ се вид за района на Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). Атласът на гнездящите птици в България (Янков, отг. ред., 2007) показва, че в района на Бакърлъка има 3 квадрата, в които видът е бил установен като гнездящ без да бъде отбелязана конкретна численост. Матеева и др. (2013) не отчитат вида в зоната. Според данните от eBird 2015-2022 г. лиската не е отбелязвана по време размножаване.

Мигрираща популация

Обикновен мигриращ вид за района на Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). Данните от eBird 2015-2022 г. не отбелязват вида по време на миграция. Няма друга информация за вида в зоната по време на миграция.

Зимуваща популация

Често срещан зимуващ вид понякога с многобройни ята през зимата за района на Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). Установяван редовно с многобройни ята от няколкостотин до 2000-3000 индивида по време на среднозимните преброявания за последните години и с максимум 4910 индивида на 17.01.2017 г. (по данни на ИАОС 2012-2021).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 10 дв.	Целевата стойност е определена на базата на СФД. Няма по-нови данни за гнезденето на вида в зоната.	Поддържане на популацията в зоната в размер от 10 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 92 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от 92 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 340 инд.	Целевата стойност е определена от СФД и данни за от средно зимните преброявания за периода 2012-2021. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 340 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания	ha	неизвестна	Гнездовото местообитание е растителност по периферията на водоеми, различни по характер и размери блата, стоящи пресни води (обрасли с водолюбива растителност	Междинна цел: установяване площта на наличните подходящи гнездови местообитания на вида в зоната – влажни зони

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
за гнездене в зоната			плитки части на язовири и микроязовири, рибарници, стари речни корита), както и в лагуни, стоящи бракични води, по-рядко в крайбрежната растителност на течащи води – предимно по големи реки. Важно условие е наличието на открито водно огледало, избягва изцяло обраслите с блатна растителност водоеми. Необходими са допълнителни изследвания, които да установят площта на подходящите местообитания за вида в зоната. Ето защо е формулирана междинна цел.	с водолюбива крайбрежна растителност.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания по време на миграция и зимуване в зоната	ha	Най-малко 21110 ha	По време на миграция и зимуване се среща основно в крайбрежните морски води. Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-Морски територии, морски заливи.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като <table border="1" data-bbox="726 1192 1088 1409"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на ЗЗ BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на зимуващата популация предлагаме да се добави максимална численост 4910 индивида, на база на наличните данни на ИАОС 2012-2021.

По отношение на гнездящата и мигриращата популация е необходимо да се промени оценката на популацията в зоната от „В“ на „С“, тъй като гнездящата популация се оценява на 10 двойки, което представлява 0,3-0,6% от националната гнездяща популация, а мигриращата популация се оценява на 92 индивида, което представлява 0,2-0,9% от националната мигрираща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A125	<i>Fulica atra</i>			c	92	92	i		G	C	A	C	B
B	A125	<i>Fulica atra</i>			r	10	10	p		G	C	A	C	B
B	A125	<i>Fulica atra</i>			w	340	4910	i		G	B	A	C	B

Специфични цели за A123 *Gallinula chloropus* (зеленоножка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32-35 cm., размах на крилата: 50-55 cm. Главата, вратът, шията и гърдите са черно сиви. Горната страна на тялото маслинено кафява. Коремът е тъмносив. Челната пластинка яркочервена. Краката са жълтеникаво зелени. Двата пола трудно отличими един от друг. Плува, като в такт с движението на краката си поклаща главата. Подплашена бяга по водната повърхност като си помага с крилата (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид по Черноморското крайбрежие и в Тракия и прелетен в останалата територия на страната. Миграцията по Черноморското крайбрежие е март-април и септември-октомври. Както в миналото, така и сега е широко разпространена гнездяща птица във влажни зони от всякакъв размер и характер. Размножителния период е от април до август. Гнездото е разположено сред папур или тръстика. Изградено е от сухи стъбла на тръстика и листа от папур. Снасянето на яйцата е в началото на април (Сребърна) или в края на април. Пълното мътило е от 6-11 яйца. Мътят и двете птици. Малките са гнездобегълци (Симеонов и др., 1990).

Характеристика на местообитанието

Обитава разнообразни влажни зони както в равнините, така и в планините до към 1000 m. надморска височина (Симеонов и др., 1990). Гнезди в растителност по периферията на водоеми във влажни зони с различен характер и размери – блата, рибарници, микроязовири, водоеми в стари речни корита, малки блатисти водоеми, също в течащи води – канали, речни брегове, понякога лагуни, стоящи бракични водоеми. Обитава също и водоеми в градове и села. Заема и напълно обраснали водоеми без водно огледало (Янков, отг. ред., 2007). Гнездото е разположено сред папур или тръстика. Изградено е от сухи стъбла на тръстика и листа от папур.

Проучване проведено в различни местообитания в Полша, установява, че всяка двойка защитава гнездова територия по протежение на водоема в размер на 60-180 m. Най-предпочитаните от зеленоножката водоеми имат следните характеристики: имат малка площ и са плитки (5-100 cm); имат широка ивица от крайбрежна растителност, като в най-голямо количество трябва да е папура (*Typha* sp.). Изследването установява също, че видът има много висока плътност в промишлени водоеми – 46,1-93,3 двойки/10 ha и по-малко в рибарници (12,6-20,1 двойки/10 ha) (Семпулик, 1993). В езерото Ери в САЩ гнездовата плътност варира между 0,2 и 4,6 двойки/1 ha. Плътността на гнездящите индивиди е най-голяма в полупостоянни наводнени влажни зони с теснолистна крайбрежна растителност, с изобилие от потопета водна растителност, като съотношението между

откритите водни площи и тези с растителност е 1:1 (Brackney and Bookhout, 1982). Подходящи вероятно са местообитания с кодове 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В стомасите на 14 изследвани птици през декември и януари са намерени *Coleoptera* – ларви, *Dytiscidae* – ларви, *Hydrophilidae*, *Cerambycidae*, *Chrysomelidae*, *Zebrina detrita*, *Cyperus* sp., *Bitomus* sp., *Ceratophilum* sp., *Sarganium* sp. и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение в равнинните и низинните части на цялата страна, най-широко покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие, по поречията на по-големите реки. На места и в по-ниските части на планините, в преобладаващо гористи (Странджа) или сухи каменисти (Източни Родопи) райони, където гнезди и в много малки влажни зони с блатна растителност (Янков, отг. ред., 2007). В равнините и планините се среща до 1000 m надморска височина (Симеонов и др., 1990).

Включен в Приложение 3 и 4 на ЗБР. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN (2021) е слабо засегнат - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа. Не е включен в SPEC категориите. Не е включен в Червената книга на България (2015).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 5000 – 12 000 двойки. За предходният период на докладване (2008-2013) е съобщена същата гнездова популация и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Зеленоожката е обикновен вид за влажните зони в страната, поради което не е включен в Червена книга на България. Не е правен анализ на заплахите за вида. Според нас следните заплахи вероятно са от най-голямо значение за вида: A25, A26, F12, F26, F31, K02.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация не са посочени заплахи и влияния.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 69 зони от мрежата Натура 2000. В 4 зони видът е с оценка D на мигриращата или постоянната популация - BG0000209 „Пирин“, BG0000332 „Карлуковски карст“, BG0002003 „Кресна“ и BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **постоянен (гнездящ)**. Гнездящата популация се оценява на 20 двойки, което представлява 0,2-0,4% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Обикновен постоянен и често размножаващ се вид за района на Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). Атласът на гнездящите птици в България (Янков, отг. ред., 2007) показва, че в района на Бакарлъка има 3 квадрата, в които видът е бил установен, като гнездящ без да бъде отбелязана

конкретна численост. Матеева и др. (2013) не отчитат вида в зоната. За периода 2015-2022 г. вида е отбелязан еднократно на 21.05.2022 г. с два индивида, без да има конкретни данни за брой гнездящи двойки (данни от eBird 2015-2022). Няма друга публична информация за гнезденето на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 20 дв.	Целевата стойност е определена на базата на СФД.	Поддържане на популацията в зоната в размер от 20 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Местообитание на вида: Площ на подходящи местообитания за гнездене в зоната	ha	неизвестна	Гнезди в растителност по периферията на водоеми във влажни зони с различен характер и размери – блата, рибарници, микроязовири, водоеми в стари речни корита, малки блатисти водоеми, също в течащи води – канали, речни брегове, понякога лагуни, стоящи бракични водоеми. Обитава също и водоеми в градове и села. Заема и напълно обраснали водоеми без водно огледало (Янков, отг. ред., 2007). Гнездото е разположено сред папур или тръстика. Необходими са допълнителни изследвания, които да установят площта на подходящите местообитания за вида в зоната. Ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване площта на наличните подходящи гнездови местообитания на вида в зоната – влажни зони с водолюбива крайбрежна растителност.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			<p>Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A002 *Gavia arctica* (черногуш гмуркач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 63-75 cm, тегло 2,3 (при женските) до 3,4 kg (при мъжките), размах на крилата: 100-130 cm. В брачно оперение темето, тилът и задната част на врата са кадифено светлосиви. Предната част на шията и гърлото са черни. Тялото отгоре е с ясни бели петна. В зимно оперение шията отстрани е наполовина тъмна, със сива задна и бяла предна част. Няма бяло петно около окоето. Горната страна на тялото е равномерно тъмно сива. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но със светли крайнини на перата отгоре, образуващи люспест рисунък. Младежката оперение се запазва до средата на зимата (Svensson, 2013).

Характер на пребиваване в страната

Редовно мигриращ, зимуващ и летуващ вид за страната. Най-многочисления представител на рода за нашата фауна. У нас птиците пристигат в края на септември и началото на октомври, като се задържат най-късно до средата на май. Най-много птици са наблюдавани в черноморските заливи, черноморските езера и околностите на гр. София. Единични полови незрели птици остават в черноморските заливи през цялото лято. Все пак най-много птици се наблюдават през зимата (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езерата на тундрата и тайгата, лесостепите и степите. Зимуващите и мигриращи през нашата страна птици се срещат главно по Черноморското крайбрежие, морските заливи, Черноморските блата и езера, но се срещат и в големи вътрешни водоеми и по-малки водни басейни до 2300 м.н.в (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите са 1110, 1130, 1150, 1160, както и сладководни местообитания от типа на 3130, 3150, 3260 и 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Хранят се с риба, миди, ракообразни, водни насекоми и техните ларви. Малките се хранят с водни безгръбначни животни, а по-късно и с дребна риба (Симеонов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е наблюдаван в Северна България, Софийско и Пловдивско и по Черноморието. Срещат се предимно единични екземпляри. В периода 1977-1996 г. рядко зимуващ вид със средна обща численост 44 инд. Черногушите гмуркачи са регистрирани редовно в почти всички райони на страната (с изключение на Северна България), но са най-разпространени във влажните зони по Южното Черноморие, където зимува 74% от цялата популация, посещаваща България. Основните места за зимуване на вида са в най-южната част на българското Черноморие: между Царево и Синеморец със средна численост 11 индивида (там е регистрирана и най-високата годишна численост от 58 птици през 1993 г. за едно място); между Приморско и Царево с 5 индивида; и в блатото Аркутино (включително крайбрежните морски води) с 4 индивида (Michev and Profirov, 2003).

Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2018) и за континентална Европа (2021). Не е включен в Червената книга на България (2015). Има SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на 50 – 650 индивида. **Мигриращата** популация се оценява на 200-900 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. за зимуващата популация се посочва численост 65-300 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-
Wintering	Increasing (I)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: G01, K04. За мигриращата популация са посочени два типа заплахи: K04 и G12.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 33 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на до 50 индивида, което е 7,9 % от националната зимуваща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е отлична (оценка „А“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

В ОВМ „Бакърлъка“ за зимуващата популация на вида са посочени 5-15 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на средно зимните преброявания в страната числеността варира между 2 инд. през 2013 г. и 167 инд. през 2014 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1-9 инд..

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуваща популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания за периода 2012-2020 г. и данните	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			посочени в платформата eBird. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<p>Екологично състояние</p> <p>1-Отлично - High</p> <p>2-Добро – Good</p> <p>3-Умерено - Mod rate</p> <p>4-Лошо – Poor</p> <p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.</p>	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

За периода 2012-2020 г. по време на средно зимните преброявания в страната числеността варира между 2 инд. през 2013 г. и 167 инд. през 2014 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1-9 инд. На база публикувани данни предлагаме промяна в СФД - зимуващата популация на вида да се промени – минимална численост 1 инд., максималната численост да се променя от 50 инд. на 167 индивида, което е от 2 % - 25,7 % от националната зимуваща популация (оценка „А“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A002	<i>Gavia arctica</i>			w	2	167	i		G	A	A	C	A

Специфични цели за A001 *Gavia stellata* (червеногуш гмуркач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 53-69 cm, размах на крилата: 98-116 cm. По-дребен от черногушия гмуркач. Главата и горната част на тялото по-тъмно оцветени. Коремът бял. Клюнът тънък, остър, прави

впечатление на леко вирнат. В брачно оперение ръждиво червеникаво петно на шията. Наблюдава се най-често кацнал на водата. Преди излитане се засилва по повърхността на водата. Търси храната си чрез гмуркане под водата. Лети поединично, с изпъната шия и леко висяща задна част на тялото (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

По нашите водоеми мигриращи и зимуващи северни индивиди се срещат от средата на октомври до края на април. Някои от тях тук линеят (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езерата на тундрата и тайгата. Преминаващите и зимуващите у нас птици предпочитат морските заливи и големите вътрешни водоеми, но се срещат и на по-малки водни басейни както в равнините, така и до 1350 m надморска височина (яз. „Искър“) (Симеонов и др., 1990).

Хранене

Риба и други водни организми (жаби, миди, раци, червеи, водни насекоми), а рано напролет и растителна храна (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Наблюдаван е в Северна България, Софийска и Пловдивска област и по Черноморието. Срещани са предимно единични екземпляри. Може да се очаква появяването на вида по всички големи и малко водоеми на страната. Рядък зимуващ вид за страната по време на средно зимните преброявания в средата на януари. Наблюдавана е само няколко пъти: 11 индивида през 1983 г. на брега Тюленово - нос Калиакра, 1 инд. през 1990 г. на брега Камчия - Обзор, 1 инд. през 1994 г. в езерния комплекс Мандра и в язовир Искър (във вътрешността на страната): 6 индивида през 1977 г. и 3 индивида през 1998 г. Зимуващата популация на вида може да се счита за стабилна през целия 25-годишен период на проучването (1977-2001 г.). Максимална численост по време на цялото проучване е регистрирана в сектора Тюленово-Калиакра на крайбрежието: 11 индивида през 1983 г. (Michev and Profirov, 2003).

Включен е в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на вида според IUCN е LC (Least Concern) за света (2018) и за континентална Европа (2021). Видът е включен в SPEC 3 (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червената книга на Р България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуващата** популация е оценена на 5 - 15 индивиди. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. е посочена зимуваща численост от 0-7 индивиди.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл.12 за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04, G01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 13 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на до 1 индивид, което е 6,6 % от националната мигрираща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана, но на границата на ареала (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е отлична (оценка „А“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

В ОВМ „Бакърлъка“ не е посочена зимуваща численост, а мигрираща – 0-1 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната вида е наблюдаван с 2 инд. еднократно в 33 (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон вида е регистриран с 1 инд. еднократно на 16.1.2022 г. (S. Mumford). Рядък зимен посетител, не всяка година с единични индивиди.

Вида се среща в зоната като зимуващ, а не като мигриращ!

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в ЗЗ

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуваща популация	Брой индивиди	0-2 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания за периода 2012-2020 г. и данните посочени в платформата eBird. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Mod rate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Типа на популацията в зоната трябва да се промени от мигриращ на **зимуващ**.

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната вида е наблюдаван с 2 инд. еднократно в 33 (данни от ИАОС). На база публикувани данни предлагаме промяна в СФД - **зимуващата** максимална численост на вида се променя от 1 инд. на 2 инд., което е 13,3 % от националната зимуваща популация (оценка „В“). Оценката на популацията в СФД се променя от (оценка „А“) на (оценка „В“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A001	<i>Gavia stellata</i>			w		2	i		G	B	A	B	A

Специфични цели за A127 *Grus grus* (сив жерав)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 110-120 cm, размах на крилата: 220-245 cm. При възрастните оперението е сиво с червено петно на темето и широка черна ивица отдолу на шията. Младите са с ръждивокафяви глава и шия, а надкрилията и долната страна на тялото са изпъстрени с различни по големина светлокафяви петна. Клюнът бледо зеленикав или жълтеникав (в основата с розов оттенък). Краката тъмносиви или черни със зеленикав оттенък. Често миграцията може да се установи и нощем по характерното обаждане на птиците в полет (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В миналото постоянен, преминаващ и рядко зимуващ вид. Понастоящем само преминаващ. Пролетната миграция по Черноморското крайбрежие от края на февруари до началото на април, а есенната от края на септември до края на октомври. Средния размер на ятата е 45 екземпляра. Размножителния период за страната не е достатъчно проучен. За Европа е от май до август. Гнезди поединично сред гъста растителност (диви житни растения) на трудно достъпни блатата. Гнездото е на земята и е изградено от стъбла и листа на водни растения (Симеонов и др., 1990; BWPI, 2006; Боев и Петков, 2015).

Характерно местообитание

Обширни равнини (стеги, савани) в близост до водоеми, блатата в предпланини и планини, ливади, мочурища. По време на прелет – по ливади, угари, ниви, оризища, речни разливи, горски поляни и др. Консервативен относно местата за стационаране при прелет (Боев и Петков, 2015). През размножителния сезон обитава разнообразни плитководни влажни зони като мочурища и тресавища с липса на гора, обикновено със стояща вода, блатата без дървета, тръстикови масиви и оризища до 1300 m н. в. Гнездото е на земята в труднодостъпни блатисти местности. Извън гнездовия сезон местата за почивка/нощувка са разнообразни разливи, плитки заливи или заблатени ливади. През зимата често обитава открити обработваеми земи (BWPI, 2006). Гнезди поединично, като често използва едно и също гнездо през годините в зависимост от гнездовия успех. Територията на двойката в Швеция е около 250 ha (Månsson et al., 2013). В зависимост от сезона подходящите местообитания са разнообразни, с кодове: 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Всеяден вид. В България не е добре проучено. За популацията в Европа храната е предимно с растителен произход: коренища, грудки, стъбла, листа, плодове и семена. Животинската храна включва предимно насекоми и земни червеи, а така също жаби, гущери, змии и дребни бозайници (BWPI, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Към края на XIX в. е гнездил по Дунавското крайбрежие и в блата във вътрешността. До първата половина на XX в. в гнездовия сезон е наблюдаван из цялата страна – Плевенско, Добричко, Варненско, Бургаско, Софийско, в Родопите, край Пловдив и др. Последните гнездови находища са бившето Баташко блато и Шабленското езеро, където е мътил до 1950 г. През пролетния прелет е регистриран в Софийско, Добричко, Пернишко, Силистренско, Хасковско, Кърджалийско, Бургаско, Варненско, Плевенско, Дуранкулашкото езеро. По време на есенната миграция през 1979–1983 г. между 10 август и 30 октомври в района на Бургаския залив са преминавали средно 1800 птици. Есенен прелет на ято от 20 индивида е регистриран през 1993 г. край Плевен. През последните години е почти изчезнал като есенен мигрант (Т. Мичев – лично съобщ.). Зимувал е редовно в Пазарджишко и отчасти в Пловдивско (Боев и Петков, 2015).

Включен е в Приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021). Не е включен в SPEC категориите (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен в Червената книга на България (2015) като **изчезнал (EX)**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на **300–2000** индивида. Не са посочени тенденции в популацията.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Боев и Петков, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени унищожаване и промяна на местообитанията (A01, K02), безпокойство по време на размножаването и прелета (H08), браконьерски лов (G7, G10), замърсяване на средата с пестициди, механизация, строителство и пр. (A21, A25).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. са посочени следните заплахи и влияния: F05, F26. Необходимо е да се допълнят с тези от Червената книга.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 34 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 19 индивида, което представлява 1-6,3% от националната мигрираща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

Обикновен пролетен мигрант и есенен мигрант (Dimitrov et al., 2005). В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост от 19 индивида, колкото са посочени и в стандартния формуляр (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2015-2022 видът е отбелязан еднократно на 30.03.2020 г. с два индивида (данни от eBird 2015-2022). Няма друга публична информация за миграцията на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 19 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от 19 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за почивка и търсене на храна	ha	Най-малко 3686 ha	По време на прелет се среща по ливади, угари, ниви, оризища, речни разливи, горски поляни и др. Площа е определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N12-Обширни зърнени култури N09-Сухи ливади, степи и N15-други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 3686 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 3686 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро - Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо - Poor 5-Много лошо - Bad Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на ЗЗ ВГ0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A092 *Hieraaetus pennatus* (малък орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 47 - 55 см., размах на крилата: 110 - 120 см. Възрастните имат две фази на оперението. При светлата фаза отгоре е светлокафяв с кафяви пъстрини по средата на перата, а

отдолу е беззникав с надлъжни петна по гърдите и черни махови пера. Това оперение наподобява възрастен египетски лешояд. При тъмната фаза главата и тялото отдолу са тъмнокафяви, а опашката – по-светла; на предните ръбове на крилата при главата има две характерни бели петна, които липсват при всички други дневни грабливи птици. Има и междинна фаза. Младите са беззникави, с повече напетнявания по тялото. Отличава се от женските и младите на тръстиковия блатар, по късите и широки крила, опашка и хоризонтален профил при реене (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен и преминаващ вид. Гнездото е разположено в стари широколистни или смесени гори, рядко гнезди на скали. Снася 2 яйца. Пролетният прелет е през март - април. Есенният прелет е от втората половина на август до края на октомври. Миграционната активност е най-интензивна през втората половина на септември. Съотношението на екземплярите със светла и с тъмна фаза на окраската по време на миграции е 7:4. По време на прелет е често срещан, особено по Черноморското крайбрежие (Симеонов и др., 1990; Домусчиев и Шуруликов в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Гнезди основно в широколистни листопадни гори в полупланинските и хълмисти райони до около 2000 м н. в. и ниските части на по-високите планини и по-рядко в смесени гори или в алувиални и много влажни гори и храсталаци (главно покрай Дунавското и Черноморското крайбрежие). Гнездовото му разпространение в голяма степен зависи от наличието на стари гори или запазени групи стари дървета сред по-младите гори. Понякога заема гнезда на други дневни грабливи птици (Симеонов и др., 1990; Домусчиев и Шуруликов в Червена книга на Р България 2015; Янков, ред., 2007).

Изследване в Испания (Lopez et al., 2016) показва, че малкият орел използва горските местообитания (широколистни, иглолистни и смесени гори в зависимост от географския регион) за гнездене и се преместват в райони, обикновено далеч от местата им за гнездене, за да търсят храна. Районите за хранене се характеризират главно със смесица от мозаечни пейзажи, доминирани от средиземноморски храсталаци, агро-лесовъдни площи (основно ненапоаявани обработваеми земи), открити площи, култури и пасища. Интересното е, че моделите на използване на местообитанията се променят през размножителния сезон. Храсталаците са били използвани основно през периодите „преди яйце снасянето“ и „инкубация + изхранване на малки“. С напредването на размножителния сезон започва да използва повече гори и агролесовъдни площи. В същото изследване една двойка обитава територия около 486 км². Според Martínez et al. (2007) средните размери на обитаваната територия е 146 км². Според Aghababayan and Stepanyan (2020) в Армения една двойка обитава територия около 240 км². Разстоянието между съседните гнезда е измерено от 9,1 до 11,2 km. Най-малкото гористо парче, заето от вида, е с площ от 5.4 км².

Хранене

Храни се с лалугери и други гризачи, птици (гълъби, дроздове, чучулиги, синигери), влечуги и др., които лови в гори и открити пространства (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015). Ловува предимно в полет и улавя плячката си, птици, бозайници, гущери и насекоми, на или в близост до земята или над дървета, обикновено след грандиозно гмуркане (William, 1999).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Петнисто и разпръснато в почти цялата страна, в гористи райони в равнините, в ниските и средно високите части на планините. Предимно в Източна България, с най-плътно разпространение в Източните Родопи, Сакар и хълмистите райони по поречието на р. Тунджа, Източна Стара планина, Странджа, Добруджа и отчасти Лудогорието. В Западна България предимно с разпръснати единични находища. В Дунавската равнина и Тракийската низина е по-рядък (Янков отг. ред.,

2007). В края на XIX в. е повсеместно разпространен, но не много често срещан. По време на прелет е често срещан, особено по Черноморското крайбрежие (Домусчиев и Шуруликов в Червена книга на Р България 2015).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Няма SPEC категория, популацията му е флукуираща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен е в Червената книга на България със статус уязвим (VU). Според IUCN (2021) е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 240 и 250 двойки, а националната мигрираща популация е 200-2000 индивиди. За предходният период на докладване (2008-2013) гнездовата популация в страната е била със същата оценка и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Домусчиев и Шуруликов, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори: масовото изсичане на старите гори (B09, B10, B05, B06, B02) и безпокойство (H08); унищожаване на ценни местообитания от пожарите в Югоизточна България в началото на XXI в. (M09); пряко преследване от браконieri (G10).

При докладването по чл. 12 през 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, B01, B02, B03, B06, C03, D02, E01, F03. Според нас заплахата C03 няма отношение към вида в страната. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, F03, D06.

3. Среещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 73 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1 двойка, което представлява 0,4 % от националната гнездяща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е и **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 4 индивиди, което представлява 0,2-2 % от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост от 4 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. в района на с. Равадиново са отчетени 121 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. са наблюдавани между 0 - 2 мигриращи индивиди в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка чрез поддържане на подходящите местообитания за гнездене.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 4 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от 4 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 5026 ha	Гнезди основно в широколистни гори в полупланински и хълмисти райони. Гнездовото му разпространение в голяма степен зависи от наличието на стари гори или запазени групи стари дървета. Данните са взети от СФД като % участие на местообитание N16 – Широколистни листопадни гори, N19- Смесени гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 5026 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната – наличие на биотопни дървета	Брой на биотопни дървета на ha	Най-малко 10 биотопни дървета на ha на възраст повече от 120 г.	Гнездовото му разпространение в голяма степен зависи от наличието на стари гори или запазени групи стари дървета. Биотопното дърво трябва да е на възраст над 120 години. За да се осигури добро състояние на вида в зоната, е важно да има поне 10 дървета, подходящи за гнездене на ha. Най-добре е биотопните дървета да бъдат в групи, а не като единични дървета. Инвентаризацията на горите не предвижда събиране на данни за този параметър и такива данни не са налични в плановете за управление на горите.	Да се поддържа броя на биотопните дървета в зоната в размера на целевата стойност от 10 биотопни дървета на ha, на възраст над 120 г.
Местообитание на вида: площ на подходящи	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09 – Сухи ливади, степи, N08-	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
местообитания за търсене на храна			Равнини, шубраци, N15-Други обработваеми земи, N21- Негорски площи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 5696 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Смятаме, че на този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A439 *Hippolais olivetorum* (голям маслинов присмехулник)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 14-16 cm. Размах на крилата: 24-26 cm. Най-едрият наш присмехулник. Тъмносив отгоре с маслинено кафеникав оттенък на оперението, като крилата и опашката са още по-тъмни и със светли кантове на перата. Отдолу нечистобял, особено по гърдите. Чело „сплеснато“. Клюн е сравнително дълъг и остър. Краката са сиви. Песента му наподобява песента на блатното шаварче (*Acrocephalus scirpaceus*), но е по-висока, ритмична, забавена с паузи между отделните звуци (Нанкинов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездяща и мигрираща птица. Пролетната миграция е през април-май, а есенната: през август-септември. В началото на април се наблюдават първите долетели птици, които проникват по долините на южнобългарските реки и по Южното Черноморско крайбрежие. Постепенното изтегляне на птиците на юг към техните зимовища се извършва от средата на юли (Нанкинов, 2009). Гнездото най-често се прави в драка, също на кукуч, *Cotinus coggygria* и дървовидна хвойна, *Juniperus excelsa*. Мътенето на яйцата (3–4) в Югозападна България започва в началото на май. Понякога двойката има 2 люпила (Ватев и др. в Червена книга на България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава сухи каменисти склонове, долини и ждрела с храстова растителност и светли ниски гори от средиземноморски тип в хълмистия и предпланинския пояс, както и по морския бряг (Ватев и

др. в Червена книга на Р България, 2015). Гнезди предимно в сухолюбиви храсталаци, особено в съчетание с единични или групи дървета или със силно разреждени гори с подлес. На места многоброен и в силно разреждени издънкови ксерофилни дъбови гори (*Quercus sp.*), в обрасли с храсти овощни градини, дървесни и храстови плантации, ивици дървета, храсти и мозайки от тях. Гнезди и в градски паркове и градини и други части на градове, села и индустриални зони по Черноморското крайбрежие (Ахтопол), Източните Родопи (Ивайловград) и др. Среща се до 500 m надморска височина (Янков, ред., 2007). Според Нанкинов (2009) обитава разнообразни места – овощни градини, паркове, гори от дъб, бряст, глог, клен, габър и други. Търси горски участъци гъсто обрасли с драка и къпини, а също и места с червена и дървовидна хвойна и различни други храсти.

Хранене

Храни се с насекоми и техните ларви. Ловят представители на *Hemiptera*, *Homoptera*, *Diptera* и *Hymenoptera*. По време на след гнездовите скитания и есенната миграция кълват зрелите плодове на къпината, смокинята, тревистия бърз и други горски плодове и се хранят с множество насекоми, които се задържат в короните на дървета и храсти (Нанкинов, 2009).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През последните 40 години видът е намерен да гнезди във всички райони със значимо средиземноморско биотично влияние: долината на р. Струма (от Кресненски пролом на юг) и Санданско-Петричко поле, долината на р. Места (от Момина клисура на юг), Източни Родопи (поречията на реките Арда, източно от гр. Кърджали, Крумовица и Бяла река), Сакар, Тунджанска хълмиста област, Дервентски възвишения, Странджа и Черноморското крайбрежие. Популацията е фрагментирана и много находища са с по няколко двойки. Численост 950-1100 гнездящи двойки на 1200-1400 km² възможни за вида местообитания при средна плътност 0,8 двойки/100 ha. Средна максимална плътност за страната е 1,6 двойки/100 ha. (Ватев и др. в Червена книга на България, 2015). Според Атласа на гнездящите птици в България (Янков ред., 2007) – между 1500 и 3500 двойки.

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU). Според IUCN за света е Least Concern (LC) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) **гнездящата** популация на вида е между 1500 и 4000 двойки. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. популацията е била оценена с численост 1000-4000 двойки и тенденциите също са били на увеличение.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Ватев и др., 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени унищожаване и промяна на местообитанията (застрояване на морския бряг и безпокойство от туризма, разчистване на терени за селското стопанство, пожари, сечи) (A01, A04, A11, B05, B09, B10, B12, F01, F05); Ограниченият ареал и ниската численост на световната популация (минимално 11 000 двойки) са предпоставка за значими промени в числеността на вида.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация е посочена само една заплаха: E01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 30 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 15-60 двойки, което представлява 1-1.5% от националната гнездяща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ са посочени 15-60 двойки (в Костадинова и Граматиков, 2007). Същата гнездова численост е посочена и в стандартния формуляр на зоната. Видът не е отчетен при проучването в зоната през 2012 г. (Матеева и др., 2012). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че вида се среща в зоната (в три локации) по време на гнездене с численост 1 пеещ мъжки (на едно отчитане).

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 15 двойки	Целевата стойност е определена на базата на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 15 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида в зоната	ha	Най-малко 3350	Гнезди предимно в сухолюбиви храсталаци, особено в съчетание с единични или групи дървета или в силно разредени гори с подлес. Гнезди също в овощни градини, паркове, села и градове. Площта е определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N08-равнини и шубраци, N09-сухи ливади степи, N21-негорски площи заети с растително видове, N23-други земи – градове, села, пътища. Тяхната обща площ е 3350 ха.	Запазване и поддържане на площта на подходящите типове местообитания в зоната в размер от най-малко 3350 ха.
Местообитание на вида: Качество на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната	% проективно покритие на храстовата растителност	Най-малко 50% храстови местообитания	Видът гнезди предимно в сухолюбиви храсталаци. В този контекст, от решаващо значение е поддържане на процента на храстите в храстовите местообитания, основна част от гнездовото и хранителното местообитание на вида. Целевата стойност по този параметър от най-малко 50 % за храстови местообитания е също	Подобряване на качеството на подходящите местообитания на вида в зоната, до достигане на целева стойност от най-малко 50% храстови местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			предвидена за параметрите за местообитание 5210. В тази връзка състоянието на вида по този параметър е неблагоприятно. Целевата стойност не се отнася до пасищни типове местообитания, които са силно обрасли с храсти.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на гнездящата популация е необходимо да се промени оценката в зоната от „В“ на „С“, тъй като 15-60 двойки са 1-1.5% от националната гнездяща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A439	<i>Hippolais olivetorum</i>			r	15	60	p		G	С	A	C	A

Специфични цели за A022 *Ixobrychus minutus* (малък воден бик)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 33 - 38 cm. Размах на крилата: 42 – 58 cm. Мъжкят е по-едър, тялото отгоре, горната част на главата, гърбът, плещите и надопашката са с черно метален блясък, а отдолу – охристожълто с кафяви ивици по гърдите. Челото и надочната ивица са бели. Надкрилията жълти. Маховите пера черни. Подкрилията бели. Клюнът жълтеникавозелен. Краката зеленикавожълти. Женските са тъмнокафяви с по-светли пъстрини. Главата и шията отстрани ръждиво-кафяви. Гърлото и гърдите с тъмни надлъжни ивици. Клюнът жълт с кафяв връх. (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

В България малкият воден бик е гнездящ, прелетен и отчасти зимуващ вид. Среща се почти в цялата страна, главно под 600 m н. в. Пролетната миграция е от март до средата на май, а есенният прелет е от края на август до октомври. Размножителният период започва от май и продължава до юли. Среща се дори в изолирани малки водоеми с достатъчно тръстика, където да се крие. Гнезди поединично, много рядко в малки колонии от 2 – 3 двойки. Изгражда гнездова платформа от тръстика, често издигната над водното ниво, закрепена за тръстиката или ниски храсти. Строителният материал е от стъбла и листа на тръстика, върбови клонки и друга блатна растителност. Пълното мътило от 5 - 6 яйца. Малките напускат гнездата след около 20 дни. (Симеонов и др. 1990; Боев в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Малкият воден бик обитава широк спектър от сладководни блата, речни зони, покрайнини на езера или басейни, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници и оризища, с високи гъсти насаждения от тръстика, или дървета и храсти като върби *Salix*, елша *Alnus* и други широколистни видове. Не е колониален вид, но 2–3 двойки могат да се размножават в едно езеро с гнезда само на 50 m едно от друго, рядко на 5–10 m едно (Симеонов и др., 1990; Stamp, Simmons, 2004). Гнезди предимно в растителност по периферията на водоеми в блата и в стоящи пресни води (вкл. микроязовири, карьерни езера, рибарници, отводнителни канали и др.). Според Янков отг. ред., (2007), подходящи местообитания за гнездене са блатни водоеми и в големи градски паркове (Южен парк в София), в канали и корита на реки в пределите на населени

места (индустриални зони Кърджали, Бургас) и др. Подходящи местообитания вероятно са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият воден бик се храни предимно рано сутрин и вечер. Храната си търси в тръстикови масиви, по края на водни площи с различни размери и по-рядко на открито. Лови малки рибки, жаби, пиявици, водни насекоми, миди, охлюви и червеи. Рядко напада гнездата на дребни блатни птици и унищожава яйцата и малките им (Симеонов и др. 1990; Боев в Червена книга на Р България 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С широко и сравнително плътно разпространение по Дунавското поречие, в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и някои котловинни полета в Западна България, на места в Добруджа и по долините на реките Арда, Струма и Места (Янков, отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „Застрашен“ (EN). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **1500-4500 двойки**. Според докладването за периода 2008-2012 г. националната гнездяща популация е оценена със същата численост и със стабилна краткосрочна и дългосрочна тенденция.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend	Long-term population trend
	2000-2018	1980-2018
Breeding	Stable	Stable

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Боев, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени унищожаване на местообитанията (A30, A33, K02, F05, F26), замърсяване, браконьерски лов. Към тях може да добавим - безпокойство през периода на размножаване (H08), унищожаване на тръстиковите масиви, замърсяване на водите и др. (J01, F08, F31).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени няколко заплахи, като отношение към вида имат - F05, J01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 60 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1-9 двойки, което представлява 0,1-0,2% от националната гнездяща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Малкия воден бик е рядък мигрант и не много чест размножаващ се вид за района на Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). В Атласът на гнездящите птици в България (Янков, отг. ред., 2007) е отбелязано, че в района на Бакарлъка има 3 квадрата, в които видът е бил установен като гнездящ без да бъде отбелязана конкретна численост. Матеева и др. (2013) не отчитат вида в зоната. За периода 2015-2022 видът не е отбелязан (данни от eBird 2015-2022). Няма друга публична информация за гнезденето на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена на базата на СФД. Няма по-нови данни за гнезденето на вида в зоната.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за гнездене в зоната	ha	неизвестна	Малкият воден бик обитава широк спектър от сладководни блата, речни зони, покрайнини на езера или басейни, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници и оризища, с високи гъсти насаждения от тръстика, или дървета и храсти. Необходими са допълнителни изследвания, които да установят площта на подходящите местообитания за вида в зоната. Ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване площта на наличните подходящи гнездови местообитания на вида в зоната – влажни зони с гъста водолубива крайбрежна растителност.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A338 *Lanius collurio* (червеногърба сврачка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 17 cm. Размах на крилата: 24-27 cm. Малко по-едра от врабче. Има набито тяло, сравнително къси, закръглени крила и относително дълга опашка. Клюнът характерен, със закривен връх, подобен на този на хищна птица. Има добре изразен полов диморфизъм. Мъжкият е със сива глава и врат, кафяв гръб и черна маска през окото. Гърлото и бузите бели, гърдите и страните на тялото розови. Опашката черна с бели полета в основата. При женската главата и гърбът са кафяви със слаб или без тъмен вълновиден рисунък. Вратът обикновено сив. Долната страна бяла или жълтеникава с напречен тъмен вълновиден рисунък. Обикновено стои вертикално на избран от нея за наблюдателен пункт клон (Иванов, 2011).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящ и прелетен. По време на миграция е по-многочислен по Черноморското крайбрежие. Напролет най-рано се появява в началото на април. През есента отлита от края на август, най-късно до края на октомври. Моногамна птица. Гнезди единично. Гнездата са най-често в гъсти бодливи храсти (шипка, глог, драка, дива круша и др.) и по-рядко по дървета на височина от 0,5 до 2 m и по-високо (Иванов, 2011).

Характерно местообитание

Гнезди в открити пространства примесени с храсталаци на местата с умерен климат, сухолюбиви храсталаци, пустеещи земи, в крайнините на разредени широколистни листопадни гори, сечища, в овощни градини, дървесни и храстови плантации, ивици дървета (полезащитни пояси), храсти и мозайки от тях, градски паркове и градини и други обрасли с храсти и слабо посещавани места в градове, села и индустриални зони, както и в селища с разпръснати дворове (планински махали, вилни зони и т.н.) (Янков, ред., 2007). Числеността в овощни градини е 2,1-2,5 двойки /10 ha; в насаждения от *Robinia pseudoacacia* – 2,7 двойки/10 ha; изкуствени насаждения от черен бор (500-800 m) – 2 индивиди/10 ha; в дъбови гори – 1-7 индивиди/10 km; храсталаци с преобладаване на драка – 15 индивиди/10 ha; в степни местообитания – 0,2-0,6 двойки/10 ha; нискостеблени гори (храсталак): 6,8-8,7 двойки/10 ha (Иванов, 2011). Проучване на избора на гнездови местообитания в Италия показва, че най-подходящи са обработваемите земи с жив плет и ливади с голяма надморска височина. Като в двете местообитания са регистрирани близки числености на популацията (0,27 двойки/10 ha в земеделските земи и 0,30 двойки/10 ha в ливадите). Всички гнезда в земеделските земи са разположени в храсти, най-често трънка (*Prunus spinosa*; 48,5%), шипка (*Rosa canina*; 25,8%), къпина (*Rubus ulmifolius*; 12,1%) и глог (*Crataegus monogyna*; 8,3%) (Morelli, 2012). Проучване от Финландия разкрива предпочитанията на местообитания на червеногърбата сврачка по време на гнездовия период и след него. Горските местообитания (редки стари борови гори) и естествените ливади се използват еднакво по време на размножителния период, но след размножаването сврачките показват предпочитание към ливадите и обработваемите земи, докато избягват горите. Предпочитанието към ливадите във фазата след размножаването съвпада със значително по-голямото количество скакалци и щурци (*Orthoptera*) в това местообитание. Сврачките предпочитат местообитания за хранене, където големите насекоми са в изобилие (Karlsson, 2004).

Хранене

Храната на възрастните птици включва насекоми, основно бръмбари, но също и други безгръбначни, малки бозайници, птици и влечуги (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространен е повсеместно в цялата страна като гнезди и на около 2000 m надморска височина на Витоша и Рила. Числеността е сравнително равномерна и висока – в преобладаващия брой квадрати гнездят стотици двойки. По-ниска е в по-високите части на планините, в нископланински и равнинни райони с по-плътна горска покривка и такива, доминирани от земеделски култури (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен е също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2017). Включен в SPEC 2 (Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червената книга на България (2015).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) **гнездящата** с популация на вида е между 170 000 и 380 000 двойки. При предходното докладване (за периода 2008-2013) гнездовата популация е била оценена на 400 000-600 000 двойки и тенденциите са били стабилни. Данните от Мониторинга на обикновените видове птици в България (Христов и Попгеоргиев, 2021) показват „слабо намаляваща“ тенденция (-45.6%) в сравнение с 2005 г. Тези данни потвърждават намалението на популацията на вида в страната посочено при докладването.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Decreasing (D)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Червеногърбата сврачка е широко разпространен вид в страната, поради което не е включена в Червена книга на България (2015) и не е правен подробен анализ на заплахите в страната. Основните заплахи за вида са: интензификация на земеделието (A03, A04, A07, A10), прекомерна употреба на инсектициди (A21), разораване на пасищата и премахване на храстовата растителност в земеделските земи (A05).

При докладването по чл.12 за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A10, A07.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 107 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Числеността на гнездовата популация е оценена на минимум 180 двойки и максимум 650 двойки, което е 0,1 - 0,2 % от националната популация. Посочената е оценка „C“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездовата популация посочена от Костадинова и Граматиков (2007) е за 180 - 1790 двойки. В доклада на Матеева и др. (2013) се посочват установени 19 дв. В платформата eBird има под 10 наблюдения, най-често през месец май при с. Равадиново, при нос Агалина и др.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 180 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 180 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 4020 ha	Определена на база на % участие на местообитание: N09 - Сухи ливади, степи, N08 - Равнини, шубраци, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения), N23 - Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти), N15 - Други обработваеми земи.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 4020 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната – покритие с храстова растителност	% покритие с храстовата растителност	Между 15% и 20% покритие с храстова растителност	В подходящи местообитания на вида храстовата растителност не трябва да е гъста, а напротив - отворено мозаечно местообитание с живи плетове и редки храсти/дървета. Видът се нуждае от открити зони където лови едри насекоми, дребни влечуги или бозайници.	Да се поддържа покритие с храстова растителност - между 15% и 20%.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A339 *Lanius minor* (черночела сврачка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 cm. Размах на крилата: 32-34 cm. По-дребна от сивата сврачка, с къс клон, по-дълги крила и по-къса опашка, с широка бяла препаска през първостепенните махови пера и бял връх на опашката. Отгоре е сива, отдолу бяла, винено-розова по гърдите и страните на тялото. Има черна маска на лицето. Младите отгоре са кафяви с вълнообразни препаски, отдолу са белезникави (Иванов, 2011).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ вид за страната. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Широко разпространен в цялата страна предимно в равнинните и хълмистите райони докъм 900 m. Гнезди единично или в рехави групи. Разстоянието между отделните гнезда

е около 100 m. Гнездото обикновено се разполага високо (5-6 до 12 m), в основно разклонение на дървото. Гнезди в близост до грабливи птици (царски орел, сокол орко и др.), понякога край него се разполагат и гнезда на испански вrabчета. Предпочитани дървета, на които строи, са лъжеакацията, топола, дъб, ясен и др. Числеността в дъбови гори е 1 индивиди/10 km; в степни местообитания 0,2-0,77 двойки/10 ha; в нискостеблени гори (храсти) 0,77 двойки/10 ha (Иванов, 2011).

Характеристика на местообитанието

Гнезди в открити пространства и пасища с разпръснати редки дървета и храсти или неголеми изкуствени насаждения сред тях; крайнини на широколистни листопадни гори, граничещи с пасища; в ивици от стари дървета край пътища, реки и в ползащитни пояси, овощни градини, дървесни и храстови плантации, особено в изоставени лозя и др. Обитава както райони с големи площи зърнени култури (посеви и други (едногодишни) тревни култури), така и участъци с екстензивно земеделие, вкл. многогодишни тревни култури, пустеещи земи, околности на градове, села и индустриални зони (Янков, отг. ред., 2007). Изследване на местообитанията на черночелата сврачка в долината Търнава Маре, Румъния показва, че предпочитани за строене на гнезда дървесни видове са основно тополи (94,1%) и върби (5,9%). Повечето от гнездата (75%) са построени средно на 1/3 от височината на дървото, в крайните части на клоните. Плътноста на гнездата е 0,96 гнезда/10 ha. Средното разстояние между гнездата е 768,4 m. Птиците предпочитат открити местообитания с големи обработваеми площи и тревиста растителност, с малко храсти и дървесна покривка (Moga et al., 2010). Проучване на гнездовите местообитания в Унгария показва, че черночелите сврачки предпочитат степи с тревисти съобщества и гнездят в разпръснати групи дървета, малки участъци от гори и крайпътни дървета. Повечето от гнездата са построени върху тополи (*Populus* sp.) и лъжеакация (*Robinia pseudoacacia*). Плътноста на размножаващите се двойки е 0,05 гнезда/100 ha (Lovász et al., 2000).

Хранене

Храната включва предимно едри насекоми, главно *Coleoptera* (*Carabidae*, *Silphidae*, *Curculionidae*, *Scarabeidae*), *Orthoptera* (*Gryllotalpidae*, *Grillidae*, *Tettigoniidae*, *Acrididae*), *Lepidoptera* (имаго и ларви) и др., които дебне от висока (1-6 m) наблюдателна точка или лови в полет. По-рядко дребни бозайници (*Microtus*, *Mus*, *Crocidura*), птици и гущери. Също плодове: череша, черница и др. Често подобно на ветрушката трепти във въздуха, следейки за храна (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение във всички по-ниски и по-безлесни райони, по-плътно в северната и източната част на страната. Отсъства в гористите райони, в средно високите и високите части на планините. По-многочислен в Дунавската равнина, Добруджа и Югоизточна България (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2016). Включен в SPEC 2 – намаляващ (Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) **гнездовата** популация на вида е между 6000 и 20 000 двойки. При предходното докладване е съобщена по-висока минимална стойност на гнездовата популация (12 000-20 000 двойки), а тенденциите са били стабилни. Данните от Мониторинга на обикновените видове птици в България за периода 2005-2013 г. (Христов и Петков, 2013) показва тенденция на „силно намаляване“ на популацията на вида (-82.7%) в сравнение с 2005 г. Последният доклад показва за вида „неопределена“ тенденция (Христов и Попгеоргиев, 2021).

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Decreasing (D)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Черночелата сврачка е широко разпространен вид в страната, поради което не е включена в Червена книга на България (2015) и не е правен подробен анализ на заплахите в страната. Основните заплахи за вида са: интензификация на земеделието (A03, A04, A07, A10), прекомерна употреба на инсектициди (A21); разораване на пасищата и ливади (A15); премахване на ивиците от дървета и храсти в земеделските райони (A05).

При докладването по чл.12 за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 81 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация е оценена на 2 - 6 двойки, минимална и максимална стойност, което е много под 0,1 % от гнездяща национална популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Според Костадинова и Граматиков (2007) гнездящата популация в зоната също е 2-6 дв. В платформата eBird има посочени 2 наблюдения от 2 локации през септември (2 инд.) и през месец май (1 инд.). Няма информация птиците през гнездовия сезон дали са гнездящи двойки. Наличните данни не дават основание за предложение за промяна числеността на вида.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездяща популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 3350 ha	Определена на база на % участие на местообитание N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения), N08 - Равнини, шубраци, N09 - Сухи ливади, степи, N23 - Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти).	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 3350 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната – покритие с храстова растителност	% покритие с храстовата растителност	Между 15% и 20% покритие с храстова растителност	В подходящи местообитания на вида храстовата растителност не трябва да е гъста, а напротив - отворено мозаечно местообитание с живи плетове и редки храсти/дървета. Видът се нуждае от открити зони където лови едри насекоми, дребни влечуги или бозайници.	Да се поддържа покритие с храстова растителност - между 15% и 20%.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап няма достатъчно данни за да се направят промени в стандартния формуляр.

Специфични цели за A459 *Larus cachinnans* (каспийска чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55–60 cm. Размах на крилата: 138–147 cm. Трудно отличим от средиземноморската жълтонога чайка (*Larus michahellis*), с която доскоро бяха смятани за два подвида на един вид. Отличава се по по-дългите човка и крака, по-тъмните очи, черните петна на върха на крилата са по-малки, а бялото там – повече, при това както откъм тялото, така и откъм върха, краката са по-бледи, червеното петно на клюна е само върху долната получовка. Гърбът е сив, коремът и главата – бели. (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Поради сравнително скорошното отделяне на вида от *Larus michahellis* няма актуална литература за характера на пребиваване на Каспийската чайка в България. През 2014 г. видът е установен на гнезди в смесена колония с *Larus michahellis* в гр. Русе. (<http://gull-research.org/cachinnans/5cy/k69b.html>)

Характерно местообитание

Въпреки малкото информация се предполага, че предпочитанията на каспийската чайка са много близки до тези на *Larus michahellis*: през размножителния период скалисти крайбрежия, острови и отделни скали в морето, крайбрежни населени места, а напоследък и градове с големи реки, язовири със скалисти крайбрежия. По време на миграцията и зимуването се среща и в езера, блата, оризища, разливи на реки и язовири, градски сметища (Нанкинов и др., 1997). Извън размножителния сезон по време на линеене, зимуване и скитания посещава солени езера, лагуни, солници, където образува големи струпвания (Nankinov, 1996). Синантропен вид. Предпочитани местообитания са водните обекти (включително, морета и океани), следвани от депа за отпадъци, места за добив на чакъл и пясък, промишлени или търговски обекти (включително покриви на сгради) по които гнезди, обработваеми или други земеделски земи (Chytil et al., 2021). Предпочитаните местообитания са 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, 3130, 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Типичен еврифаг, способен за бърз преход от един вид храна към друг дори в рамките на един сезон. Използва разнообразни начини за добиване на храна. Храни се с риби, мекотели, ракообразни, червеи, гризачи, яйца на птици и техните малки, гущери, насекоми, отпадъци от рибното и селското стопанство (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През размножителния период обитава Черноморското крайбрежие, където гнезди както в населени места, така и по скалисти брегове и острови. През последните години е установена тенденция за навлизане навътре в сушата по долините на големите реки (Дунав, Марица, Арда). Каспийската чайка е доказана като гнездящ вид в България през 2014 и 2015 г. при улов на възрастни птици на покрива на сградата на Общинска администрация в гр. Русе (BUNARCO). Възможно е видът да гнезди и на други места в страната.

Не е включена в ЗБР. Включен е в Приложение 2 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на каспийската чайка според IUCN е LC (Least Concern) за света (2018) и за Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Популацията и се увеличава на европейско и световно ниво.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуващата** популация е оценена на 10–120 индивида. При предходният период на докладване е съобщена зимуваща численост от 10-50 индивида. Не се докладва като гнездяща за страната.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	Unknown (X)	Unknown (X)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

За зимуващата популация не са посочени заплахи и влияния, вероятно J02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Данните за числеността на популацията в СФД за зоните разглеждат каспийската чайка и жълтокраката чайка като един вид – каспийска чайка (*Larus cachinnans*). В Атласа на гнездящите птици в България (Янков отг. ред., 2007), също двата вида са разгледани общо, като понтийска жълтонога чайка (*Larus (cachinnans) michahellis*). **Понастоящем няма актуална информация за числеността и разпространението на двата вида в България.**

Вида не гнезди на територията на защитените зони по директива за птиците в Бургаска област. Предполагаемо най-големи струпвания по време на нощувки, линеене, летуване, миграция, зимуване и скитания има в Атанасовско езеро, Поморийско езеро, Бургаско езеро.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 400 - 695 двойки. Няма национална оценка на гнездящата популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 100 индивида. Няма национална оценка и на мигриращата популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на 138 – 1570 индивида. Зимуващата популация в зоната надвишава националната оценка за вида (10-120), така че не може да се изчисли процент. Необходимо е да се актуализира най-вероятно националната популация. За размер и плътност на популацията - оценка „А“. Опазването

на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен като мигриращ – 100 инд., размножаващ се – 400 – 659 и зимуващ с численост 73 – 1302 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Видът не гнезди на територията на защитените зони по директива за птиците в Бургаска област. Понастоящем няма актуална информация за числеността и разпространението на вида в България. Необходими са допълнителни проучвания в страната.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират по време на размножителен период 0 - 10 индивиди (10- общо за периода) в зоната. По данни от https://observation.org, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания за периода 2012-2021 г., като наблюденията са извършвани през месец януари, в рамките на един ден всяка година. Наблюдаваните числености варират между 0 - 3 инд. общо 3 индивиди в зоната за 2015 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 400 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 400 дв. чрез поддържане на подходящите местообитания в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 100 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 100 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 138 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 138 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: характеристика на гнездовите местообитания	ha	неизвестни	Ако има гнездящи индивиди в зоната, то не е ясно къде точно гнездят. Ето защо е поставена междинна цел. Няма доказано гнездене на вида в зоната.	Междинна цел: установяване на подходящите местообитания за гнездене на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на всички местообитания в зоната N01 Морски територии, морски заливи. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на подходящите местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 21110 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
за търсене на храна				
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Екологично състояние	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не може да се прецени какви промени да бъдат направени в стандартния формуляр докато не се направят проучвания за гнездящата, мигриращата и зимуваща численост на вида в зоната.

Специфични цели за A182 *Larus canus* (чайка буревестница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 40-42 cm. Размах на крилата: 110-130 cm. Средно голяма чайка, забележимо по-дребна от сребрилата чайка, с по-къс и тънък клюн, по-къси крила и крака. Сигурен отличителен белег при възрастните птици е голямото бяла петно на крайните първостепенни пера (при сребрилата чайка то е забележимо по-малко). Младите птици имат бяла опашка с широка черна ивица на върха (при младите сребристи чайки опашката е кафява с по-тъмна широка ивица на върха). Двата пола с малки сезонни различия. Младите се отличават забележимо от възрастните (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ и зимуващ вид. Установени само по време на миграции и през зимата, предимно по Дунавското и Черноморското крайбрежие (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

По време на размножителния период обитава реки и гористи брегове и блата във вътрешността на сушата. По време на миграции и зимата се среща предимно по морски крайбрежия и прилежащи водоеми (Нанкинов и др, 1997). Гнездят в промишлени водни обекти (чакълести ями, седиментационни басейни), рибарници, индустриални водни обекти, островчета, изкуствени постройки и суха земя по бреговете на водни обекти. Островите, заети от птици, са по-малки и са покрити с по-ниска растителност. Гнездят на открити площи с рядка растителност, заемайки места с по-малко растителна покривка и по-близо до храсти или дървета (Skorka et al, 2006). Размножават се в голямо разнообразие от местообитания: от полупустини, степни и умерени до бореални и субарктични зони и от континентални до вътрешността на океанското крайбрежие и островите. Предпочита низини, но гнезди до 900 m в планински езера, по крайбрежните острови върху малки скали и скалисти полуострови, така и във вътрешността. Гнезди по покриви на жилищни и индустриални зони. Размножава се в местообитания, модифицирани или създадени от човека, като изкуствени острови, язовирни езера, кариери, индустриални зони и декантационни басейни (<https://ec.europa.eu>). Подходящи местообитания вероятно са 3130 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риби, ракообразни, мекотели и насекоми. (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

По време на среднозимните преброявания в България за периода 1977-1996 г. е често срещан зимуващ вид със средна численост 1193 индивида, максимална 6198 инд. през 1996 г. и степен на концентрация 54%. Видът е зимувал основно по Северното Черноморие със средно 931 и максимално 5236 инд. през 1996 г.; следван от Дунав със средно 151 и максимално 719 инд. през 1996 г.; Южното Черноморие със средно 96 и максимално 1539 инд. през 1993 г.; Южна България със средно 12 и максимално 100 инд. през 1989 г.; Северна България със средно 4 и максимално 9 индивида през 1996 г. Обикновено зимуващата популация се концентрира в езерото Дуранкулак: средно 272 и максимално 1900 инд. през 1996 г.; в крайбрежния сектор Каварна-Кранево: средно 218 инд. и максимално 867 инд. през 1996 г.; и в крайбрежието Тюленово-Калиакра: средно 153 инд. и максимално 4305 инд. през 1996 г. През втората половина на периода 1977-1996 г. зимуващата популация на вида се е увеличила значително. След 1996 г. тенденцията за увеличаване на числеността се запазва и средната обща численост на в България достига 6680 инд., а максималната е 15 700 инд. през 1997 г. Сравнително големите колебания в числеността на вида показват, че тази чайка е пренебрегвана или погрешно идентифицирана. Максималната численост по време на цялото проучване е регистрирана на крайбрежието Каварна-Кранево - 6176 инд. през 1997 г. (Michev and Profirov, 2003).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 и 4а на ЗБР. Не е включен в Червената книга на България. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPES категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) **мигриращата** национална популация се оценява на 50-600 индивида. **Зимуващата** популация се оценява на 70-1400 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. вида е оценен с зимуваща численост от 10-900 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-

Winter	Unknown (X)	Unknown (X)
--------	-------------	-------------

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за зимуващата популация не са посочени заплахи и влияния. За мигриращата популация са посочени три заплахи и влияния: C03, D02, J02. Същите могат да бъдат добавени и за зимуващата популация.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 36 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на зимуващата популация - BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФ мигриращата популация на вида се оценява на до 2 индивида, което е 0,3 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за вида в 33 по време на миграция.

Зимуваща популация

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната вида е регистриран в 33 с численост 3 инд. през 2015 г. еднократно (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон (януари и февруари) вида е регистриран с численост 1-6 инд. Предлагаме вида да бъде включен в СФД и като зимуващ.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Предлагаме вида да бъде включен в СФ и като зимуващ. Целевата стойност е определена на база данни за вида посочени в платформата eBird. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в 33.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	до 2 инд.	Определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 2 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates, Fish)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и риби. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и риби се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.						
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон вида е регистриран с численост 1-6 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – **вида да бъде вписан и като зимуващ** с минималната зимуваща численост 1 инд. и максимална зимуваща численост 6 инд., което е от 0,4- 1,4 % от националната зимуваща популация (оценка „С“), опазването на вида с (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е (оценка „С“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A182	Larus canus			w	1	6	i		G	C	B	C	C
B	A182	Larus canus			c		2	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A176 *Larus melanoccephalus* (малка черноглава чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 36-38 cm. Размах на крилата: 92-100 cm. Има сезонен и възрастов диморфизъм. Възрастните през размножителния период са бели с черна глава, сив гръб и сиви крила. През есенно-зимния период главата е бяла с тъмно петно зад окото. Младите отгоре са сиво-кафяви с черни първостепенни махови пера и черна ивица на края на опашката. Възрастните през есенно-зимния период се отличават от тези на речната чайка по окраската на главата и бялата долна страна на крилата, а младите — по оцветяването на първостепенните махови пера. (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, преминаващ и зимуващ вид. Пролетната миграция е от средата на март до края на май, а есенната - от началото на август до края на септември. Гнезди на многочислени и плътни колонии, у нас на малки групи до около 10 двойки предимно с други чайкови птици - дебелоклюна рибарка, речна рибарка, гривеста рибарка. Колониите са разположени сред рядка растителност (избягва напълно свободни от растителност места, както и съседството на гнездови колонии от сребрилата чайка). Върху гнездовия успех силно влияе факторът „безпокойство“, тъй като тогава птиците унищожават собствените си гнезда (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в соленоводни и свръхсолени езера – лагуни и лимани, като разполага гнездата си по разделителни диги в солници и изкуствените платформи за подпомагане гнезденето на водолубивите птици, по-рядко по засолени терени с халофитна растителност. През останалите сезони се среща и навътре в сушата по разнообразни влажни зони (Янков ред., 2007). Разстоянието между отделните гнезда е от 0,3 до 4 m, средно 0,63 m (Нанкинов и др., 1997). Местообитания за размножаване са речни острови, язовири, изкуствени резервоари, кариери за чакъл и рибарници. Предпочитат острови със суха почва и тревиста растителност не по-висока от 20–30 cm (Zielińska, 2007). Извън размножителния сезон по време на линеене се придържат по Черноморските заливи, нощуват в свръх солени езера-солници и се хранят в селскостопански площи (Milchev, 2004). По време на зимуване, обитават морски крайбрежия, сладководни басейни, язовири и се хранят в маслинови горички и промишлени места с изхвърляни остатъци от риба. (Сана et al., 2011). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с ракообразни, дребни рибки, насекоми и полевки. (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В края на XIX в. е многобройна и постоянно гнездеща по Черноморието и вътрешността на страната. Към средата на XX в. гнезди в Бургаското и Атанасовското езеро, и вероятно в Поморийското. През 1988 г. в Атанасовското езеро са установени 50 гнезда. През размножителния период е установена и в други части на Черноморското крайбрежие, както и при Свищов, София, с. Загорци, Бургаско. През 90-те на години XX в. числеността в Атанасовското езеро е до 62 двойки. След 1997 г. няма данни за гнездене на вида в България. Установени са два неуспешни опита за гнездене в Поморийското езеро. По-големи концентрации по време на есенната миграция са наблюдавани край н. Калиакра и Бургаските езера. Зимуващата в България популация е малобройна, концентрирана основно по Черноморското крайбрежие (Димитров в Червена книга на България, 2015).

Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория уязвим (VU). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.) **мигриращата** национална популация се оценява на 2000-4000 индивида. **Зимуващата** популация е оценена на 20-300 индивида. Националната **гнездяща** популация се оценява на 2-6 двойки. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. гнездовата популация е била оценена на 0-40 двойки, а зимуващата на 1-5 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Димитров, 2015) като заплахи са посочени промени в режима на стопанисване на селскостопанските площи (A01, A02, A06, F27), ремонт на дигите в Атанасовското и Поморийското езеро. Унищожаване на мътилата и люпилата от наземни хищници (L06), замърсяване на почвите и водите (J02).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация са посочени две заплахи и влияния – J02, K03. За зимуващата популация също са посочени две заплахи- C03, D02. За мигриращата популация са посочени като заплахи C03 и F26.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 22 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД мигрираща популация на вида се оценява на 1-3 индивида, което е 0,05 - 0,07 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ за мигриращата популация на вида са посочени 1-3 инд. (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени числености от 4 инд., а през есенната миграция между 2 и 210 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	Стойностите са определени на база на данни посочени в платформата eBird. По Черноморското крайбрежие минава основният миграционен път на вида.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 2 инд. чрез поддържане на местообитанията
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 25466	Извън размножителния сезон по време на линеене се придържат по Черноморските заливи, ношуват в свръх солени езера-солници и се хранят в селскостопански площи (Milchev, 2004). Определена на база на % участие на местообитание: N01, N23, N12, N15. Тяхната обща площ е 25466 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер от най-малко 25466 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)			район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на	местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Mod rate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция е отчетени числености от 4 инд., а през есенната миграция между 2 и 210 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – мигриращата минимална популация се променя от 1 инд. на 2 инд. и максимална числености от 3 инд. да се промени на 210 инд., което е 0,2 % - 5,3 % от националната мигрираща популация (оценка „В“). Оценката на популацията се променя от (оценка „С“) на (оценка „В“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso	Glo
B	A176	<i>Larus melanocephalus</i>			c	2	210	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A177 *Larus minutus*, A862 *Hydrocoloeus minutus* (малка чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 25-27 cm. Размах на крилата: 75-80 cm. Има сезонен и възрастов диморфизъм. Възрастните през зимата са сиво-бели с по-тъмни петна на главата; крилата отдолу са черни. През лятото главата е черна. Младите отгоре са сиво-кафяви с черно теме и черна ивица по крилата и опашката. Среща се предимно на групи, рядко поединично (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и скитащ вид. Пролетната миграция е през март-април, а есенната – август и октомври (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава сладководни равнинни езера и блата в степната зона и зоните на смесените гори и тайгата. През останалите сезони се среща предимно по морски крайбрежия и прилежащи водоеми, както и навътре в сушата по язовири, долини на реки и техните

разливи (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Обитава сладководни плитки езера, покрити с надводна растителност, наводнени степи в близост до реки или езера (<https://birds.kz>). Гнездови местообитания са крайбрежни и вътрешни зони значително променени от човека, водохранилища, утаечни езера, изоставени солници, торфени ями, плаващи острови от водна растителност, пясъчни коси, преградни диги между солени блата, пясъчни банки с ниска халофитна растителност. Вида избягва местообитания с висока растителност (Koks, 1998).

Хранене

Храни се с Trichoptera, Arachnidae, Mollusca, *Leander sp.*, *Gryllotalpa gryllotalpa* и дребни риби (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Наблюдаван през гнездовия период по Черноморското крайбрежие и поречието на р. Марица. По време на миграция е регистриран при яз. Пясъчник, около София, по долината на р. Струма и Дунавското крайбрежие (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997). По време на среднозимните преброявания в България през периода 1977-1996 г. е сравнително често срещан зимуващ вид със средна численост от 100 инд. и максимална от 493 инд. през 1985 г. Най-високата численост на вида през зимата е установена по Северното Черноморие: средно 42 инд., максимум 395 инд. през 1980 г., следвано от Южното Черноморие: средно 39 инд. и максимум 243 инд. през 1985 г. През целия период на проучването няма данни за зимно пребиваване в Северна България. По-голямата част от зимуващата популация обикновено е концентрирана в езерото Шабла със средно 26 инд. и максимум 394 инд. през 1980 г.; в езерото Вая със средно 10 инд. и максимум 138 инд. през 1992 г.; и в езерото Дуранкулак със средно 7 инд. и максимум 64 инд. през 1996 г. През втората половина на периода 1977-1996 г. зимуващата популация на вида е намаляла значително. През периода 1997-2001 г. средната обща численост е спаднала до 51 инд. с максимум от 147 инд. през 1997 г. Максималната численост по време на цялото проучване е регистрирана в Шабленското езеро - 394 инд. през 1980 г. (Michev and Profirov, 2003).

Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Не е включен в Червената книга. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2018) и за територията на континентална Европа (2021). Включен в SPEC 3 (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червена книга на България (2015).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **зимуващата** популация на вида се оценява на 10-250 индивида. **Мигриращата** национална популация е оценена на 500-2400 индивида. При предходното докладване, за периода 2008-2012 г., зимната популация е била оценена на 10-40 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: D02, C03. За мигриращата популация са посочени също две заплахи – D02, F26.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 27 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД **мигрираща** популация на вида се оценява на 5-35 индивида, кое е 1 - 1,5% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ за мигриращата популация на вида са посочени 5-35 инд. (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция не са отчетени числености, а през есенната миграция са регистрирани между 1 и 4 инд.

По Черноморското крайбрежие минава основният миграционен път на вида. Данните за мигриращата популация в 33 са инцидентни и не отразяват реалната ситуация. Необходим е целеви мониторинг за вида по време на миграция.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 5 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните в СФД. По Черноморското крайбрежие минава основният миграционни пътища на вида.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 5 инд. чрез поддържане на местообитанията.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД за вида.

Специфични цели за A179 *Larus ridibundus* (речна чайка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 34-37 cm. Размах на крилата: 100-110 cm. Има сезонен и възрастов диморфизъм. Възрастните през размножителния период наподобяват тези на малката черноглава чайка, но темето е бяло, а първостепенните махови пера отдолу са черни. Клюнът и краката червени. Възрастните през есенно-зимния период имат изцяло бяла глава с малко тъмно петно зад окото. Клюнът с черен или с кафяв връх. Краката забележимо по-светли. Младите имат пъстро кафявосиво оперение, отдолу бели. Клюнът жълтеникав или оранжевожълт с черен връх. Краката жълтеникави или охристи. Опашката бяла с тясна черна ивица на върха. (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен и зимуващ вид. Гнезди в самостоятелни или смесени колонии. Малките се излюпват в края на май и началото на юни. Снася от 1 до 3 яйца. Малките се излюпват в края на май и началото на юни. След края на гнездовия период младите и възрастните птици скитат на големи ята (Нанкинов и др., 1997; Мичев и Камбурова в Червена книга на България, 2015).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава предимно сладководни езера и блата, обрасли с тръстика и папур, но и с наличие на открита водна площ, покрита с плаваща растителност; разливи на реки. По време на миграция и зимуване се среща в разнообразни влажни зони както по морски крайбрежия, така и навътре в сушата. Разстоянието между гнездата е най-малко 1-1,5 m. Гнездата са разположени върху плаващи коренища на тръстика, листа от водна лилия (ез. Сребърна, Гарванското блато) и стърчащи от водата пънове (ПП „Персина“) (Нанкинов и др., 1997; Янков, ред., 2007). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Видът се размножава главно във вътрешни плитки водоеми, временно наводнени влажни местообитания с буйна растителност, крайбрежия на езера, лагуни, бавнотечащи реки, делти, устия, блата, солени блата, крайбрежни дюни и крайбрежни острови, ями за чакъл и глина, езера, гнезди на суха земя в блата от пирен, пясъчни дюни, плажове, каменисти островчета. Гнезди върху плаващи натрошени тръстики, високи сухи тревисти участъци или пясъчлива земя. Видът показва силно предпочитание за гнездене в близост до растителност. Обикновено гнезди в гъсти колонии със съседни гнезда, разположени средно на 1 m едно от друго. През зимата видът е най-разпространен в крайбрежните местообитания и приливни крайбрежни води, предпочитат заливи или устия с пясъчни или кални плажове, избягват скалисти или открити брегови линии (<http://datazone.birdlife.org>).

Хранене

Храни се с риба, скариди, насекоми (*Carabidae*, *Staphylinidae*, *Tenebrionidae*, *Orthoptera* (*Gryllus* sp.)) (Нанкинов и др., 1997). Водни и сухоземни насекоми, земни червеи и морски безгръбначни (напр. мекотели, ракообразни и морски червеи), храни се с мъртва или болна риба, гризачи и семена от земеделски култури (<http://datazone.birdlife.org>).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В миналото речната чайка е мътила в Свищовското блато. Епизодични гнездови находища е имало в Атанасовското езеро и при с. Черноморец, Бургаско. През 1963 г. в Гарванското блато е установена гнездова колония от 120 двойки. През втората половина на XX в. гнезди само в природен парк „Персина“ и в ез. Сребърна, където е имало многобройна колония (300-500 двойки), през 2001-2003 г.: 5-40 двойки. И в двете гнездови находища числеността варира силно през годините. През лятото неразмножаващи се индивиди се срещат в блатата и езерата край морето и по-рядко във вътрешността на страната, а по време на следгнездовите скитания – край подходящи

водоеми в цялата страна. По време на миграции и зимуване е една от най-често срещаните и многобройни видове чайки в ниските части на страната (Мичев и Камбурова, 2015; Нанкинов и др., 1997).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 на ЗБР. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN е LC (Least Concern) в света (2018) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 180-300 двойки. **Мигриращата** национална популация е оценена на 1000-2000 индивида. **Зимуващата** популация е оценена на 2000-6500 индивида. При предходното докладване, за периода 2008-2012 г., за гнездовата популация са посочени същите числености и тенденции, а зимуващата популация е била оценена на 1300-7000 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating (F)	Decreasing (D)
Passage	-	-
Wintering	Increasing (I)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга като вероятни заплахи са посочени промени на естествения воден режим в традиционни гнездови находища (ПП „Персина“, Гарванското блато, ез. Сребърна) (F28, G25, K02, L01).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация е посочена само една заплаха – J02. За мигриращата популация са посочени две заплахи и влияния – C03, F26. За зимуващата популация също са посочени две заплахи – C03, D02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 57 зони от мрежата Natura 2000. В четири зони видът е с оценка D на мигриращата или зимуващата популация - BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“, BG0002074 Никополско плато, BG0002076 Места и BG0002106 Язовир Ивайловград.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на 3 - 57 индивида, кое е 0,3 - 2,8 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра (оценка „С“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на до 90 индивида, което е 1,4 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра (оценка „В“).

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ за мигриращата популация на вида не са посочени числености (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени численост между 2 и 92 инд., а през есенната миграция между 1 и 100 инд.

Зимуваща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ за зимуващата популация на вида не са посочени числености (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната численостите са между 3 инд. през 2014 г. и 90 инд. през 2017 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености от 1-30 инд.

По Черноморското крайбрежие минава един от основните миграционни пътища на вида.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в ЗЗ

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Стойностите са определени на база СФД. Количеството на мигриращите индивиди силно зависи от метеорологичните условия. По Черноморското крайбрежие минава единият от основните миграционни пътища на вида.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 3 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в зоната.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Целевите стойности са определени на база на данни за вида от среднозимните преброявания за периода 2012-2020 г. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 3 инд. чрез поддържане на местообитанията.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 26136	Определена на база на % участие на местообитание: N01, N09, N23, N21 N12, N15. Тяхната обща площ е 26136 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 26136 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Mod rate	
			4-Лошо – Poor	
5-Много лошо - Bad				
			за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени числености между 2 и 92 инд., а през есенната миграция между 1 и 100 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – мигриращата максимална численост се променя от 37 инд. на 100 инд., което е 1,53 % от националната зимуваща популация (оценка „С“).

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната численостите са между 3 инд. през 2014 г. и 90 инд. през 2017 г. (данни от ИАОС). На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – зимуващата минимална численост от 3 инд., което е 0,15 % от националната зимуваща популация (оценка „С“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A179	<i>Larus ridibundus</i>			c	3	100	i		G	C	B	C	C
B	A179	<i>Larus ridibundus</i>			w	3	90	i		G	C	B	C	B

Специфични цели за A246 *Lullula arborea* (горска чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 14-17 cm. Размах на крилата: 27 – 30 cm. Средно голяма чучулига с тънък клюн. При възбуждане перата на главата им настръхват в добре оформена качулка. Отгоре пъстро кафяво жълтеникаво оперение с маслинен отенък и почти черни надлъжни петна. От челото над очите минават широки бели вежди, които се съединяват на тила. Сгъвката на крилото е с бели петна. Големите надкрилия са с бели върхове, образуващи бяла ивица. Подкрилия сивкави. Централната двойка кормилни пера маслинено-кафява, останалите - черни с бели върхни петна, а най-страничната двойка по-светли. Отдолу бели, с лимонено жълт отенък. Гърло и гърди с черно кафяви пъстрини, леко размити по страните на тялото (Нанкинов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

Гнездяща, мигрираща и зимуваща птица. По време на миграциите пресича на широк фронт територията на цялата страна, като в някои участъци се наблюдават ята, достигащи до 500 индивиди. През различните години пролетният прелет започва след средата на февруари и продължава до края на април. Гнездовите територии се заемат през март и началото на април. В наземно гнездо женската снася 3-6 яйца. Мъти само женската в продължение на две седмици. Отглеждат до три поколения годишно. Пеенето на мъжките се чува почти през цялата година, но най-интензивно е то през май и юни (Нанкинов, 2009).

Характерно местообитание

Обитава разредени горски участъци, просеки, поляни, сечица, пожарища (особено в иглолистни и смесените гори) покрайнини на гори, открити места с горски участъци, групи дървета и храсти. В равнините и предпланините заселва също стари овощни градини, лозя склонове и дерета обрасли с редки дървета и храсти. (Нанкинов, 2009). Според Янков (отг. ред., 2007) обитава различни тревни съобщества, сухолюбиви храсталаци, алпийски и субалпийски тревни съобщества в близост до широколистни, иглолистни и смесени гори понякога до ивици дървета, храсти и мозайки от тях, овощни градини, дървесни и храстови плантации.

Изследване в югозападна Германия (Rösch et al., 2021) разкрива, че големината на гнездовите територии при горската чучулига са средно 4,9 ha. Проучването показва, че за вида от голямо значение са състава и височината на тревната растителност, изобилието на артроподи и отдалечеността от човешки сгради. Тревната растителност в гнездовите територии трябва да е ниска (10-15 cm), но едновременно с това трябва да има и по-висока растителност, в която се скрива гнездото. Насекомите, с които се храни ги търси по повърхността на голата земя и в ниската

растителност. Изследването на Mallord et al. (2007) разкрива, че видът предпочита да разполага гнездата си във висока и плътна растителност (*Caluna vulgaris*, *Erica cinerea*, *Erica tetralix*, *Molinia coerulea*, *Agrostis setacea*). Във Франция (Sirami et al., 2011) установяват, че територията на един мъжки е средно 3,4 ha. Най-често чучулигата се среща в отворени храсталачни местообитания. В местата, където видът е наблюдаван на земята (хранещи се) покритието е било от тревиста растителност (66%) и гола земя (12%). Пеещите индивиди винаги са наблюдавани върху храст (червена хвойна) или дърво на средна височина от 3 m. За чучулигата от голямо значение е хетерогенността на ландшафта като всички територии съдържат както „петна“ земеделска земя, така и „петна“ с храсталаци. В Европа и отчасти в Англия вида обитава основно земеделски земи в близост до които има горски територии (Langston et al., 2007).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са 6150, 6170, 6210, 6510, 6520, 9170, 91G0, 91H0, 91AA, 91BA (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През размножителния период се храни с различни видове насекоми и техните ларви (*Carabidae*, *Coccinellidae*, *Formicidae*, *Curculionidae*), а през останалото време и с зърна и семена на различни културни растения и плевелни треви.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространена е навсякъде в хълмистите, нископланинските и равнинните райони с разредени гори и храсталаци на по-голямата част от територията на страната с изключение на равнинните земеделски райони в Дунавската равнина, Добруджа, Тракийската низина и Бургаската низина (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитен статус в България – включен в приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2019). Има SPEC 2 категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация е от 40 000 – 90 000 двойки. При докладването за предходния период (2008-2013) е посочена подобна численост (35 000-90 000 двойки) и същите тенденции в развитието на популацията.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Не е правен подробен анализ на заплахите за вида, но според нас те са: интензификация и химизация на земеделието (A02, A03, A05, A21), разораване на пасищата и ливадите.

При докладването през 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A20, A01, A02, A03, E01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 81 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ (постоянен)** с оценка на гнездяща популация от 11 - 108 дв., което е между 0,02 и 0,1 % от националната гнездяща популация. Посочената оценка е „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), Популацията не

е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация се посочва и от Костадинова и Граматиков (2007). Същата численост на гнездящите двойки е дадена и от Матеева и др. 2013 г. В платформата eBird има 1 наблюдение на 3 индивида (май 2015 г.).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични цели за опазване за зоната
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 11 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от 11 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 2345 ha	Видът обитава различни тревни съобщества, сухолюбиви храсталаци в близост до широколистни, иглолистни и смесени гори понякога до ивици дървета, храсти и мозайки от тях. Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N08, N09, N21, чиято площ е 2345 ha. Вида обитава покрайнини на гори, ето защо не сме сложили площта на широколистните гори. Видът предпочита окрайнини на гори и разредени гори с поляни. Нужно е да се определят с точност характерните гнездови местообитания на вида в зоната.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в зоната в размер най-малко на 2345 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	1/ Видът обитава различни тревни съобщества, сухолюбиви храсталаци в близост до широколистни, иглолистни и смесени гори понякога до ивици дървета, храсти и мозайки от тях; земеделски земи в близост до които има горски територии. Тревната растителност в гнездовите територии трябва да е ниска (10-15 cm). Пеещите индивиди винаги са наблюдавани върху храст (червена хвойна) или дърво на средна височина от 3 m. За	1/ Поддържане и/или подобряване на качеството на подходящите местообитания на вида в зоната, до достигане на целевите стойности от 100% екстензивно управление на пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида и

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични цели за опазване	за за
			<p>чучулигата от голямо значение е хетерогенността на ландшафта като всички територии съдържат както „петна“ земеделска земя, така и „петна“ с храсталаци. В този контекст, от решаващо значение е екстензивното управление на пасищните местообитания на вида, така че те да са подходящи за търсене на храна. За целта е необходима паша на домашни животни (1 ЖЕ/ha), с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.</p> <p>2/ Процент на площи без растителност (между 5 и 20 %) е много важно за ловуването, да се осигурят места за търсене на храна (видът се храни като улавя насекоми от земята).</p>	2/ най-малко площи растителност.	5% без

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A068 *Mergus albellus* (малък нирец), A767 *Mergellus albellus*

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 38-44 cm. Размах на крилата: 55-69 cm. Има къс клюн, главата е с високо чело и малка качулка. Мъжкият е с черно-бяло оперение с характерна „черна маска“ на очите, черна ивица на тила и две черни линии от гърба през крилото към гушата и гърдите. Женската е с контрастиращи червенокафява горна половина на главата и бели подбрадие, гърло и страни на шията; също с „тъмна маска“ през очите, макар и слабо различима (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид за страната. Появява се през ноември. В района на Бургас числеността му се увеличава към края на декември. Отлита от края на февруари - до края на март, рядко отделни птици се срещат и през април (Нанкинов и др., 1997). Резултатите от средно-зимните преброявания в България в периода 1977-1996 г. показват, че вида е доста често срещан със средна численост от 124 индивида (максимум 333 инд. през 1996 г.). Най-широко разпространен по поречието на р. Дунав. Основните концентрации са по река Дунав в речния участък между Тутракан и Силистра (средно 22 инд., максимум – 153 инд. през 1996 г.), Мандра (средно 20 инд., максимум – 133 инд. през 1985 г.) и речен участък на Дунав между Свищов и Русе (средно 14 инд., максимум – 71 инд. през 1996 г.). През периода 1997-2001 г. средната численост на зимуващите у нас малки нирци се увеличава до 277 инд. с максимум от 1104 инд. през 1997 г. (Michev and Profirov, 2003).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава горски реки с по-бавно течение и езера. По време на зимуване – по-големи реки и езера с обширни открити водни пространства, по-рядко в морски заливи (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания за търсене на храна по време на зимуване и миграция са реки, езера и морски крайбрежия, вероятно 3160, 3260, 3130, 3140, 1130, 1150, 1160 и др. според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През зимата се храни изключително с дребни рибки (Нанкинов и др., 1997).

2. Природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се в цялата страна, но главно в по-големите езера и блата край р. Дунав и Черно море. Зимуващите индивиди се концентрират главно по р. Дунав, езерата Дуранкулак, Шабла, Варненско и Мандра, по-рядко в морските заливи и водоемите на Южна България (Нанкинов и др., 1997).

В Закона за биологичното разнообразие видът е включен в Приложение 2 и 3. Малкият нирец не е включен в Червена книга на Р България (2015). Малкият нирец е включен също в Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN видът е „слабо засегнат“ (Least Concern) в Европа (2021) и в света (2016).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 50-450 индивиди. Мигриращата национална популация е оценена на 500 – 1500 индивиди. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. е съобщена зимуваща популация между 5 и 280 индивиди като тенденциите отново са за флукуираща численост на популацията. Зимната численост на този вид значително се повлиява от зимни температури през януари като при по-ниски температури броят на зимуващите птици е по-голям.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Fluctuating (F)	Fluctuating (F)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според докладването по чл. 12 през 2019 г. за зимуващата популация на малкият нирец са посочени следните заплахи и влияния: F02, J02, F03. За мигриращата популация е посочена само една заплаха – K04. Може да се добави още F21 - Промислени или търговски дейности и структури, причиняващи морско замърсяване (без морско замърсяване с макро- и микрочастици).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 36 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ** и **зимуващ**. За **зимуващата** популация оценката е до 1 индивид, което е до 0,2 % от националната зимуваща популация. Оценката на популацията е „C“. Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

За **мигриращата** популация оценката в стандартния формуляр е до 1 индивид – под 0,1 % от максималната националната мигрираща популация. Оценка „C“. Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост до 1 инд. (Костадинова и Граматиков, 2007). Според данните от среднозимно преброяване (2017 г.) в района на Крайморие – Черноморец са установени по-голямо максимално количество зимуващи птици от посочените в стандартния формуляр – 270 инд. (тази висока стойност се нуждае от потвърждение от поне още един източник, ето защо не я включваме като максимална стойност в СФД). В платформата eBird няма регистрирани наблюдения на вида в рамките на зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-морски територии и морски заливи.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент риби (Fish)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Рибите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Риби. Екологичното състояние на <table border="1" data-bbox="730 1360 1088 1570"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> водните тела по БЕК Риби се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Предлагаме актуализиране на кода (code) и научното наименование (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A767	<i>Mergellus albellus</i>			c		1	i		G	C	B	C	C
B	A767	<i>Mergellus albellus</i>			w		1	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A069 *Mergus serrator* (среден нирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 52-58 cm. Размах на крилата: 70-86 cm. По-дребен от големия нирец. Главата при мъжкия е с характерна двойна качулка, рязко очертана бяла огърлица на шията и ръждива с тъмни петна гуша. Женската подобна на тази на големия нирец. Отличава се от нея по наличието на черно петно около околото, преливащо се с ръждивите шия и глава, бялото, без резки очертания; гърбът е тъмен с ясно видими светли крайща на перата. В полет силуетът е силно издължен. Впечатление прави дългият и тънък клон и двете напречни черни ивици в бялото поле на крилото (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид за страната. Появява се през октомври, като в края на месеца и в началото на ноември се наблюдават по-големи ята. По време на прелет и през зимата се среща предимно в морето и големите крайбрежни езера; рядко по р. Дунав и водоемите във вътрешността на страната (Нанкинов и др., 1997). Резултатите от средно-зимните преброявания в България в периода 1977-1996 г. показват, че вида е доста често срещан със средна численост от 700 индивида, максимум 1250 индивида през 1980 г. (Michev and Profirov, 2003).

Характерно местообитание

През размножителния период се среща в разнообразни местообитания – морското крайбрежие, приморски езера, бавно течащи и планински реки и езера в тундрата и горската зона, открити пясъчни острови в морето, бракични езера. В местата за зимуване обитава предимно морето и крайбрежните солени езера (Нанкинов и др., 1997).

Хранене

Храни се с различни видове риба (Нанкинов и др., 1997).

2. Природозащитно състояние на вида и разпространение в целевите зони

Установен единствено в морето по Черноморското крайбрежие, с изключение на 2 птици: едната наблюдавана през 1978 г. в р. Дунав между Свищов и Русе, а другата през 1984 г. в р. Дунав между Тутракан и Силистра. По-многочислен е по Южното Черноморско крайбрежие – средно 462 инд. и максимум 889 инд. през 1980 г. По Северното Черноморско крайбрежие средно са установени 237 зимуващи индивиди (максимум 396 инд. през 1990 г.). Влажните зони, в които са отчетени най-много средни нирци през зимата са следните: Черноморското крайбрежие между Царево и Синеморец (средно 111 инд.), Черноморското крайбрежие между Слънчев бряг и Ахелой (средно 92 инд.) и Поморийското езеро (средно 85 инд.). През периода 1997-2001 г. средната численост на зимуващите индивиди се увеличава до 767 със максимум от 1314 инд. през 1998 г., но може да се каже, че зимуващата популация на вида в страната за период от 25 години остава стабилна, като постепенно най-високите средно-зимни числености на вида се преместват от Дунавското крайбрежие към Южното Черноморско крайбрежие (Michev and Profirov, 2003).

В Закона за биологичното разнообразие видът е включен в Приложение 3 и 4а. Средният нирец не е включен в Червена книга на Р България (2015). Според IUCN в Европа видът е „почти застрашен“ (Near Threatened) (2021), а в света е „слабо засегнат“ (Least Concern) (2018).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) **мигриращата** популация на вида е между 100 и 800 индивиди. **Зимуващата** популация е с численост между 120 и 200 индивиди. При докладването от предходният период (2008-2012) зимуващата популация е била 60-450 индивиди като тенденцията отново е била намаляваща. Зимната численост на този вид значително се повлиява от зимните температури през януари като при по-ниски температури броят на зимуващите птици е по-голям.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	Decreasing (D)	Decreasing (D)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според докладването по чл. 12 през 2019 г. за зимуващата популация на средният нирец са посочени следните заплахи и влияния: F02, F03. За мигриращата популация са посочени F06, F08, F02, J02. Може да се добави още F21 - Промислени или търговски дейности и структури, причиняващи морско замърсяване (без морско замърсяване с макро- и микрочастици).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 24 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **зимуващ** и **мигриращ** в зоната. За зимуващата популация оценката на числеността е до 2 индивида, което е до 1 % от националната зимуваща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

За мигриращата популация оценката на числеността в стандартния формуляр е 2 - 48 индивида, което е 2 - 6 % от националната зимуваща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Според данните от среднозимните преброявания (2012 – 2021 г.) вида е наблюдаван в границите на зоната с максимална стойност до 29 инд. (януари 2018 г., морският бряг между кв. Крайморие и Черноморец). В платформата eBird има регистрации на вида от 3 локации. Максималната численост е от януари 2022 г. - 16 инд. Необходимо е оценката на максималната зимуваща численост да се актуализира на „B“ в съответствие с процента от националната такава.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Специфични и подробни цели на опазване на 33 BG0002077 „Бакърлъка“, съгласно Протокол № 30 от заседание на НСБР, проведено на 27.06.2023 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	Целевата стойност е определена от СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 инд. чрез поддържане на подходящите местообитания.						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база данните от СФД и средно зимните преброявания за периода 2012-2020. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на подходящите местообитания в зоната.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110 ha	Изчислена на база откритите водни площи в рамките на 33. Данните са взети от СФ като % на местообитание N01 - Морски територии, морски заливи.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент Риби (Fish)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Рибите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Риби. Екологичното състояние на <table border="1" data-bbox="746 1087 1107 1297"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> водните тела по БЕК Риби се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Предлагаме максималната численост на зимуващата популация да се промени от 1 инд. на 29 инд. което е до 14,5% от националната максимална численост. Също да се посочи минимална численост от 1 инд. на база на данните от средно зимните преброявания за периода 2012-2020 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Co.	Iso.	Glo.
B	A069	<i>Mergus serrator</i>			w	1	29	i		G	B	B	C	C

В	A069	<i>Mergus serrator</i>			с	2	48	i		G	В	В	С	В
---	------	------------------------	--	--	---	---	----	---	--	---	---	---	---	---

Специфични цели за A230 *Merops apiaster* (обикновен пчелояд)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 27-29 см. Размах на крилата 44-49 см. Средно голяма птица с ярка окраска и с метален блясък. Лети с маневрен и планиращ полет. Среща се на малки групи и ята. Често капа по дървета и жици, а не по земята. Темето, гърбът и крилата кафяви. Плещите са жълти. Челото светло, беззникаво с със синьозелено петно. Крилата остри, а средните опашни пера забележимо по-дълги от останалите. Гърлото жълто оградено с черна огърлица. Клюнът черен. Останалата долна страна синьозелена. Маховите и кормилните пера са тъмнозелени (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен вид. По време на миграция се среща на ята от няколко до около 400 екз. През пролетта е наблюдаван най-рано в средата на април, а през есента – средата на октомври. Масовият прелет през май и от август до средата на септември. Брачните двойки се образуват по време на прелет. Гнезди на колонии по отвесни, земни, пясъчливи склонове, както и по брегове на реки. Гнездо строенето започва най-рано през втората десетдневка на май. Изкопават гнезда, като дълбаят пръстта с клюна си, а я изхвърлят с крака. Участват и двете птици, като се редуват. Пълното люпило е от 3 до 7 яйца (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Открити пясъчливи и сухи места, отвесни глинести, пясъчливи и лъсови брегове на различни водоеми, оврази, склонове и свлачища, ерозираны долове, земни откоси, кариери за добив на инертни материали (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване направено в Унгария (Kerényi and Ivók, 2013) показва, че 51,8% от гнездата на пчелояда са разположени в лъсови или пясъчни склонове обрасли с ниска растителност. Освен това, по-голяма част от гнездата (61,9%) са издълбани в лъс и 28,4% в пясъчлива почва. Наклона на склона, в които се изкопават дупките варира между 11 и 30 градуса. Размерът на почвените частици са от изключителна важност при избора на място за гнездене при пчелояда. Той предпочита места със среден размер на почвените частици между 20 и 70 µm (Heneberg and Šimeček, 2004). Изследване направено в Германия (Bastian et al., 2018) показва, че по време на гнездовия период пчелояда се храни в територии в близост до колонията, докато в след гнездовите скитания използва по-голямо разнообразие от местообитания, но предпочита земеделските земи. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 6210, 6250, 6260 (Кавръкова, и др., 2009).

Хранене

Ентомофаг. Храни се основно с пчели и оси, а малките изхранва основно с водни кончета (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Често срещан вид в равнини и предпланини, но не многоброен. Най-многочислен е в Дунавската равнина, Лудогорието, Добруджа, Тракийската низина, Подбалканските котловини, Източни Родопи, Сакар, Източна Стара планина, долините на реките Струма и Места. В планините е разпространен до 1100 м. надморска височина (Нанкинов и др., 1997; Янков, отг. ред., 2007).

Включен е в Приложение 2А на Закона за биологичното разнообразие. Включен е в Приложение I на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – също LC. Популацията му е стабилна в Европа. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), **гнездящата** популация е от 20 000 – 60 000 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на нарастваща. Дългосрочната тенденция (1980-2018) на популацията също е нарастваща.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), **мигриращата** популация се оценява на 80 000-120 000 индивида. Не са посочени тенденции в популацията.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

На национално ниво заплахите и натиските не са анализирани подробно, тъй като видът не е включен в Националната Червена книга. При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация е посочена само една заплаха: F03. Основните заплахи за пчелояда са ерозията и изронването на речните брегове (L01), стабилизирането на речните брегове с каменни и бетонни стени, а също и A21-„Използване на химически препарати за растителна защита в земеделието“, което би довело до намаляване на ципокрилите насекоми, които са основна храна на вида.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за мигриращата популация е посочена също само една заплаха: F03. Също може да се добави и A21-„Използване на химически препарати за растителна защита в земеделието“, което би довело до намаляване на ципокрилите насекоми, които са основна храна на вида.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 85 зони от мрежата Натура 2000. В четири зони видът е с оценка D на гнездящата или мигриращата популация - BG0002022 „Язовир Розов кладенец“, BG0002053 Врачански Балкан, BG0002069 Рибарници Звъничев и BG0002106 Язовир Ивайловград.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ** и **гнездящ**. За гнездящата популация оценката е 75 двойки, максимална и минимална численост, което е 0,1-0,4% от националната гнездова популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

За мигриращата популация няма оценка на числеността в СФД, присъства в зоната – „Р“, има недостатъчни данни за вида („DD“). Оценката на популацията в зоната е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000, миграция на пчелояди е установена в района на Созопол при село Равадиново с численост 524 инд. В платформата eBird има 5 наблюдения на вида в зоната през гнездовия период. С най-висока стойност е от май 2015 г. – 13 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 75 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на гнездящата популация в зоната в размер от 75 дв. чрез поддържане на местообитанията за гнездене.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 13 инд.	В СФД не е посочена мигрираща численост на вида. Предлагаме да се посочи 13-524 инд. на база на данните посочени в т. 5.	Поддържане на мигриращата популация в зоната в размер от най-малко 13 инд. чрез поддържане на подходящите местообитания в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящи места за гнездене	ha, площ на земни и льосови земни откоси	неизвестна	Понастоящем не може да се определи площта на наличните земни откоси в зоната. Необходимо е отделно проучване.	Междинна цел: установяване площта на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната. Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 6701 ha	По време на след гнездовите скитания и миграция пчелояда използва по-голямо разнообразие от местообитания за търсене на храна, но предпочита земеделските земи. Площта е изчислена на база % участие на откритите местообитания в зоната: N08 - Равнини, шубраци, N09 - Сухи ливади, степи. N23 - Други земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове, N15 - Други обработваеми земи, N12-обширни зърнени култури.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 6701 ha.
Местообитание на вида: Употреба на пестициди в подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона	% от площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната, в които не се използват пестициди или те са квалифицирани като „продукти за растителна защита с нисък	В 100% от площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната не се използват пестициди или се използват пестициди, които са квалифицирани	Видът ловува във въздуха и по тази причина не е пряко свързан с типа земеползване, при условие, че начинът на управление на земеделските земи не води до намаляване на наличието на плячка, 20% от която са пчели. В този смисъл, качеството на местообитанието	Междинна цел: Да се установи процента на земеделските земи, в управлението на които се използват „продукти за растителна защита с нисък риск“, чрез набиране на информация от земеделските стопани до 2025 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
	риск“, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009	като „продукти за растителна защита с нисък риск“, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009	може да се влоши при използване на пестициди, намаляващи количеството на пчелите. За да бъдат опазени пчелите, законодателството на ЕС прилага следната устойчива употреба на пестицидите. С Регламент (ЕО) № 1107/2009 се въвежда понятието „продукти за растителна защита с нисък риск“. Към настоящия момент не е налична информация в какъв процент от земеделските земи се използват „продукти за растителна защита с нисък риск“. Поради тази причина е формулирана междинна цел.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на мигриращата популация предлагаме да се посочи численост 13-524 инд. на базата на информацията посочена в т. 5.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			c	13	524	i		G	C	B	C	C
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			r	75	75	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A073 *Milvus migrans* (черна каня)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 cm, размах на крилата: 165-175 cm. Възрастните са тъмнокафяви с дълги тесни крила, опашката е слабо връзана, много по-рядко равна или по изключение заоблена. Главата е беззникаво-сива, гърлото е беззникаво, а клюнът е черен. Восковицата и краката са жълти. Лети с плавни махове. Често се рее и прави широки кръгове. Отличава се от червената каня по слабо връзаната опашка, липсата на големи бели петна отдолу на крилата (не много сигурен диагностичен белег) и по-дребните размери (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо - прелетнен, преминаващ и отчасти зимуващ вид за страната. Пролетния прелет е от началото на март до средата на май. Есенният прелет е от началото на август до първата десетдневка на октомври (Симеонов и др., 1990). През размножителния сезон е най-често по р. Дунав и притоците му, поречието на реките Марица, Тунджа и техните притоци, Сакар, Дервентски възвишения. По време на скитания и миграции е навсякъде из страната, но по-значима е миграцията по Черноморското крайбрежие. Гнезди поединично или в разредени колонии до 30

двойки. Събира се на групи по време на хранене, скитане, почивка и миграция (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава гори и групи дървета в големи речни долини, по Черноморската крайбрежие и край изкуствени водоеми. През зимата се среща и в открити пространства в равнини (Симеонов и др., 1990). Гнезди в алувиални и много влажни гори и храсталаци и широколистни листопадни гори, по-рядко – в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, обикновено в близост до по-големи реки и други влажни зони. Използва стари гнезда на мишелови *Buteo buteo* или гарвани *Corvus corax*. Повечето двойки имат няколко алтернативни места за гнездене (Cramp, Simmons, 2004; Янков, отг. ред., 2007). Средната гнездова плътност на вида варира между 1 и 20 двойки/100 km² (Maciorowski et al., 2021). Според едно изследване в южна Испания (Tanferna et al., 2013) средната територия на отделните индивиди е 153.3 km². Гнездящите мъжки и женски индивиди предпочитат влажни зони, горско-зеделски местообитания и храсталаци. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0 (може би и други широколистни гори); открити местообитания за търсене на храна – естествени и полуестествени тревни формации (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Полифаг, храни се с мърша, често отнема плячката на други птици, лови насекоми и дребни гръбначни животни (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015). В стомашното съдържание на български птици са установени: сива полевка, обикновена горска мишка, белокоземна белозъбка, водна жаба, зелен гушер, торен бръмбар, бръмбар бегач и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Групирано основно по поречията на големите реки и притоците им – р. Тунджа, р. Марица, р. Дунав, р. Арда, по-разпръснато в Лудогорието и суходолията в Добруджа и др. С най-плътно разположени находища в района между Източните Родопи, Източна Стара планина и Странджа, където съществуването на по-големи реки е съчетано с наличието на над 1000 микроязовира, няколко язовира и други водоеми. Почти напълно отсъства от Западна България и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 3 категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория уязвим (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 140 – 170 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същата численост. Краткосрочна тенденция е докладвана като стабилна, а дългосрочната е намаляваща.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.), мигриращата национална популация е оценена на 800 – 900 индивида.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.), зимуващата национална популация е оценена на 50 – 100 индивида. Не е докладван като зимуващ при докладването за периода 2008-2012 г.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable	Decreasing

Winter	Unknown	Unknown
Passage	Decreasing	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Марин и др., 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени: интензивното земеделие (A02, A03, A07, A09), сблъсъкът с електропроводи (D06), добивът на инертни материали и дървесина по поречията на реките (C01, B02, B05, B06, B10); отравянето (G13), браконьерският отстрел (G10), индустриалното и битовото замърсяване на почвите и водите (J01, F12, F13, F16).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездяща, мигрираща и зимуваща популация са посочени следните заплахи: A02, A04, B02, D02, F03, F26, D06

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 63 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 5 индивида, което представлява 0,6% от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост от 5 индивида (в Костадинова и Граматиков, 2007), каквато численост е посочена и в стандартния формуляр. Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 5 инд. Според данните от eBird 2015-2022 г. черната каня е отбелязвана три пъти по време на миграция на 14.04.2020 г. и 29.03.2015 г. с по 1 инд и на 17.04.2020 с 2 инд. Няма друга публична информация за миграцията на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Стойностите са определени на база СФД и данни за вида по време на миграция посочени в платформата eBird.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N21- Негорски площи, N09- Сухи ливади, степи, N08- Равнини, шубраци, N12- Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 5696 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранително то местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на мигриращата популация предлагаме да се промени минималната численост на 1 инд. на база данни за вида по време на миграция посочени в платформата eBird.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A073	<i>Milvus migrans</i>			c	1	5	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A074 *Milvus milvus* (червена каня)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 60-65 cm, размах на крилата: 180-190 cm. Възрастните отгоре са ръждиво кафяви с беззникава глава и черни махови пера, опашката е дълга, дълбоко връзана и с черни върхове на крайните пера, гърлото е беззникаво с тъмни резки, а останалата долна част на тялото е кестеняво кафява с черни резки. В полет се забелязват големите бели петна на долната част на крилата (не много сигурен диагностичен белег, защото понякога и черната каня има такива петна). Понякога увисва във въздуха и разклаща опашка. Отличава се от черната каня по дълбоко връзаната опашка (но не при всички индивиди), белите петна на крилата отдолу и едрите размери. Лети с бавни махове на крилата. Среща се поединично или на двойки, а по време на прелет и на малки ята (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен и преминаващ вид. Единични индивиди се срещат спорадично в Добруджа и Хасковско. Среща се главно по време на миграция (март-април и август-октомври) или като зимуващ вид, основно единични птици (Игнатов в Червена книга на Р България, 2015). Гнездото е изградено от клони, често и от други материали (парчета кожа, плат, хартия). Пълното мътило е от 2 - 3 яйца. Мътят и двете птици. Малките напускат гнездото на 45 - 70-дневна възраст в зависимост от хранителната база. Още 15 - 20 дни те се придържат в близост до гнездото и възрастните птици продължават да ги хранят. Видът не е силно териториален за цялата си територия на размножаване.

Повечето птици гнездат в рамките на 20 км от мястото, където са били отгледани, гнездовите и ловни територии обикновено съвпадат. Средният им размер е слабо дефиниран и силно променлив (Симеонов и др., 1990; Mougeot, 2000; Cramp, Simmons 2004; Игнатов в Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава гори в равнини в близост до открити пространства, обработваеми земи и пасища. По време на миграция се среща и в открити полета, а през зимата и в гори в предпланински райони до около 1200 м. н. в. Гнезди главно на дървета с височина 12–15 m, в покрайнини на гори, като рядко използва стари гнезда на вранови птици или на обикновен мишелов. Подходящи местообитания за търсене на храна са 6210, 6220, 6240, 6250, 6260, 62C0, 6510 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009), обработваеми земи, пасища. Наблюденията са в местообитания, представляващи съчетание между Храсталаци и тревни съобщества (Сухолюбиви храсталаци, Тревни съобщества по сухи силикатни терени) и Широколистни листопадни гори, в близост до стоящи пресни води, посеви и други (едногодишни) тревни култури и ивици дървета, храсти и мозайки от тях (Янков отг. ред., 2007).

Хранене

Видът, играе ролята на чистач, но са и хищници, особено през размножителния сезон, когато трябва да хранят малките си. Те ядат голямо разнообразие от жива плячка, предимно дребни бозайници като зайци, полевки и полски мишки, но също така и птици, червеи и безгръбначни и гръбначни животни, включително и мърша, у нас предимно със земноводни, влечуги, гризачи (Snow, Perrins, 1998; Игнатов в Червена книга на Р България, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Липсват данни за сигурно гнездене, но е възможно отделни двойки да гнездат епизодично. През гнездовия период са наблюдавани двойка и единични индивиди в Източни Родопи, ез. Сребърна, по една двойка на р. Дунав, Черноморието, Сакар и Източни Родопи, единични птици по време на миграция и гнездовия период при яз. „Студен кладенец“, Сливенско, Ямболско и Добруджа. През зимата и по време на миграция се среща главно по Черноморското крайбрежие и откритите пространства (Янков отг. ред., 2007; Игнатов в Червена книга на Р България, 2015).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа (2021) и в света (2020) видът е „слабо засегнат“ LC (Least Concern). Включен в SPEC 1 (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен в Червената книга на Р България със статус „критично застрашен“ CR (Critically Endangered).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 0 – 15 индивиди. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същата численост. И при двете докладвания тенденциите в развитието на популацията на вида са неизвестни. Зимувачата популация е оценена на 0 – 1 индивиди.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Wintering	-	-
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Като отрицателно действащи фактори в Националната Червена книга (2015) са посочени следните заплахи: унищожаване и промяна на местообитанията, отравяне (A02, A23), както и смъртност от автомобили. По време на миграция и зимуване: отравяне и отстрел (G10). Натиска и заплахите за

вида са свързани с унищожаването на местообитания, недостиг на храна, прекомерната употреба на пестициди и други химикали (A23).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за мигрираща и зимуваща популация са посочени следните заплахи: A02, A07, A08, A09, F03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 22 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 1 индивид, което представлява 6,7% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В периода 1979 до 2003 г. (с изключение на 1994, 1995, 1997 и 2000 г.) е проучен есенния прелет на вида в района на Атанасовско езеро, като са регистрирани числености до 13 (1979 г.), средно 2,2 индивида за миграционен сезон (Michev et al., 2011). В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост от 1 индивид (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според данните от eBird 2015-2022г. червената каня не е отбелязвана по време на миграция. Няма актуална публикувана или непубликувана информация за миграцията на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Стойностите са определени на база СФД.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 5696	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N21- Негорски площи, N09- Сухи ливади, степи, N08- Равнини, шубраци N12- Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи. Тяхната обща площ е 5696 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция, в размер на най-малко 5696 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранително то местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	на вида.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап няма достатъчно данни за да се направят промени в стандартния формуляр.

Специфични цели за A 058 *Netta rufina* (червеноклюна потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 53-57 cm, тегло: 830 - 1420 g, размах на крилата: 84-90 cm (Cramp and Simmons eds., 1977; Svensson, 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. Мъжкият с голяма ярко ръждивокафява глава и шия, червени клюн и крака, черна гуша и долна страна на тялото. В полет правят впечатление белият преден ръб на крилото и бялото огледало. За женската е характерен контрастът между горната половина на главата и светлите бузи и шия. Обикновено мигрира и зимува на ята, често се концентрират заедно с лиските и други видове потапници или патици от род *Anas*.

Характер на пребиваване в страната

У нас червеноклюната потапница е зимуващ и мигриращ вид. Изчезнал като гнездещ у нас в периода 1990-2015 г. (Янков отг. ред., 2007; Петков 2015 в Червена книга на България). След това отделни двойки остават и през гнездовия период и гнездят по р. Дунав, което беше доказано през 2016 г. на ез. Сребърна (Д. Митев - <https://www.facebook.com/daniel.mitev.718/posts/pfbid0r6jSoTvoggeqHiXSNyjEPB57CG5dm6EUhbZDjE5Nf9NSxieUJPHXCLvjKQqJiCv1>) и се предполага за блатата на о. Персин. Гнезди единично. Гнездото е разположено на земята, сред блатната растителност, по-рядко по дървета (остров Персин). Женската снася яйцата през втората половина на април до средата на май. През зимата и прелета е сравнително рядък вид, локално по-чест и многоброен само по Черноморското крайбрежие. Пролетната миграция е от началото на февруари до началото на април. Есенната миграция е слабо застъпена у нас и е главно през октомври-ноември (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период по-дълбоки блата и езера, обрасли с тръстика и папур и с обширни открити водни площи; на остров Персин - в наводнени редки върбови гори, обрасли с буйна блатна растителност. За гнездене червеноклювата патица предпочита еутрофни водоеми и езера с крайбрежна растителност и с пластове от потопени макрофити. Гнезди и в бавно течащи реки. Според литературните данни тръстиковите масиви от *Phragmites australis* изглежда са благоприятно местообитание, което се използва за гнездене и скриване на малките. Езерата и блатата, обрасли с тръстика *Phragmites*, са най-често споменаваните в Европа като местообитания за размножаване. Предпочитаните места за гнездене в тези тръстикови масиви са открити водни площи или острови. Тъй като е растителноядна птица, наличието на гъсти макрофитни масиви и особено на *Chara* spp. често се споменава в Европа и Централна Азия като ключов критерий, който влияе върху избора на места за размножаване, линеење и зимуване. Площта на тръстиковите

масиви *Phragmites australis* и откритите води, както и дълбочината на водата в различните етапи на размножителния период също могат да бъдат критерии, които оказват влияние върху избора на местообитание (European Communities, 2007). По време на миграция и зимуване се среща в морето, в бракични и сладководни водоеми – езера, блата, язовири, в р. Дунав и в някои от вътрешните реки (Марица, Тунджа, Струма). Предпочита по-плитките части на язовирите, около устията на реките в тях. През гнездовия период обитава сладководни блата и езера, по-рядко и в рибарници. Подходящи местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се главно с растителна храна. Много обича харови водорасли, *Chara* spp. и яде почти всички части от тях. Яде и доста други видове водни растения. Понякога яде и животинска храна – водни насекоми, ларви, ракообразни, мекотели, дребни рибки и жабки (Cramp and Simmons eds., 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечното минало, преди 1990 г., са били в Шабленското и Дуранкулашкото езера, на рибарници Соколица (Пловдивско), Атанасовското езеро и ез. Вая край Бургас, покрай р. Дунав – в ез. Сребърна, на о. Персин, езерото до с. Пожарево и др. (Нанкинов и др., 1997; Michev et al., 2004; Янков отг. ред., 2007). В последните 30 години двойки или възрастни птици са наблюдавани през гнездовия период на ез. Сребърна, където гнезденето е отново доказано, на о. Персин, в ез. Дуранкулак, в рибарници Калимок, в рибарници Звъничево, Пазарджишко (Янков отг. ред., 2007; Shurulinkov et al., 2019). Не се докладва от България по чл. 12 от Директивата за птиците през 2019 г.

Червеноклюната потапница зимува в цялата страна, но най-много в Черно море и крайморските езера – Дуранкулашко, Шабленско, Шабленска тузла, Варненско, м. Пода, яз. Мандра, ез. Вая и др. Ятата по Черноморието достигат 100-150 индивиди. Далеч по-малоброен е вида през зимата във вътрешността на страната - малки ята, рядко надхвърлящи 10-20 индивиди, зимуват в някои от язовирите и реките - по р. Дунав, в ез. Сребърна, яз. Батак, яз. Искър, яз. Монтана, яз. Розов кладенец, яз. Овчарица и др. Числеността на зимуващите у нас червеноклюни потапници според Докладването по чл.12 за периода 2013-2018 г. е **10 - 1200 индивиди**.

По време на миграция червеноклюните потапници също са малочислени и достигат по-голяма численост само по Черноморието. Във вътрешността на страната през пролетната миграция се наблюдават малки ята в редица язовири, реки и плитки разливи. Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. миграционната численост на вида е в рамките на **0 – 300 индивиди**. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-
Wintering	Fluctuating (F)	Decreasing (D)

Включен е в приложение 3 и 4а на ЗБР и в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включена в Червена книга на Р България (2015) в категория „изчезнал“ (EX).

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Петков, 2015) като заплахи за червеноклюната потапница са посочени унищожаване и деградация на местообитания (K02, L01, F03), промишлен риболов с

мрежи (G05, G01) и замърсяване на водоемите (F12). Към тези заплахи следва да се добавят също незаконният отстрел (G07, G10), включително в забранени периоди и местности, безпокойството от страна на ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство (A21), паленето на масивите с висша водна растителност,

При докладването по чл.12 за зимуващата популация са посочени две заплахи – F05, F26. За мигриращата популация са посочени същите заплахи.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 27 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е само **мигриращ**. Популацията се оценява на до 2 индивида, което представлява 0,6% от максималната национална мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че са наблюдавани 4 индивида в пристанището на Созопол през януари 2019 г.

Вида е отчетен като зимуващ и по време на среднозимните преброявания по крайбрежието между кв. Крайморе и кк Дюни през 2015 г. – 3 инд., 2016 – 48 инд. и 2017 г. – 8 инд. (данни на ИАОС). **Поради това предлагаме видът да бъде включен в зоната като зимуващ, а не като мигриращ вид.**

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-48 инд.	Целева стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 48 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-морски територии и морски заливи. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
елемент водни макрофити (Macrophytes)			се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция							
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										
			„Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.							

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Предлагаме вида да се опазва в защитената зона като **зимуващ**, а не като мигриращ на базата на данните посочени в т. 5. Оценката на популацията трябва да се промени на „В“, тъй като до 48 инд. са до 4% от националната зимуваща популация.

Species			Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C			
						Min	Max					Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A058	<i>Netta rufina</i>			w		48	i		G	B	B	C	B	

Специфични цели за A160 *Numenius arquata* (голям свирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 54-69 cm. Размах на крилата 100-109 cm. Най-едрата птица от семейство Бекасови. Лесно се познава по еднообразното кафявосиво пъстро оперение. Задната част на гърба и кръстът по-гъсто напетнени и в полет изглеждат тъмни. Клюнът дълъг, дъгообразно извит надолу. Краката също дълги. Лети спокойно, праволинейно с равномерно махане на крилето. Продължително време ходи и много бързо бяга. Прелита както денем, така и нощем. (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетна, зимуваща и летуваща птица в България. Пролетната миграция най-добре изразена през февруари - май, а есенната - от средата на август до средата на декември. Предполага се, че в миналото се е размножавал в България, но поради унищожаване на местообитанията гнездовият ареал се отдръпва на север. В края на миналия век се допуска, че видът мъти в Добруджа, но не и във вътрешността на страната. През 20-те години все още мъти в Северна Добруджа. Понастоящем вида е мигриращ и зимуващ. Редовно посещава околностите на София през пролетната и есенната миграция, като на есен се задържа за по-дълго време и отделни птици остават да зимуват. Редовно зимува на Атанасовско езеро, а също по другите езера на Черноморието, рядко и във вътрешността на страната. (Нанкинов и др., 1997; Мичев и др., 2012).

Характерно местообитание

Блата и влажни ливади, покрити с рядка трева, езера, влажни ливади, пасища, обрасли стрева, разливи на реки, заблатени участъци в покрайнините на редки гори и сечища, устия на реки, пясъчни ивици по морския бряг, старици и разливи, езера и други чисти водоеми, разположени

сред открити пространства, степни участъци, обработваеми полета. По време на миграции и зимуване се среща в соленоводни водоеми с пясъчни коси, кални участъци с оскъдна растителност, предимно по морски крайбрежия (Нанкинов и др., 1997; Мичев и др., 2012). Подходящи местообитания по директива за местообитанията в България са 1110, 1140, 1310, 1530 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Събират храна по повърхността на земята, рядко в тинята и водата. Предпочитат животинска храна: дъждовни червеи, насекоми (правокрили, твърдокрили, хоботници и други видове) и техните ларви, дребни гущери, жаби и гризачи. Хранят се също със семена на растения. (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Редовно посещава околностите на София през пролетната и есенната миграция, като на есен се задържа за по-дълго време и отделни птици остават да зимуват. По време на среднозимните преброявания в България в периода 1977-1996 г. рядко срещан зимуващ вид със средна численост 29 екз. и максимум 135 инд. през 1982 г. Зимни концентрации на вида в по-значителна численост са установени само по Южното Черноморие със средно 26 екз. и максимум 135 инд. през 1982 г. и по р. Дунав със средно 3 бр. и максимум 15 инд. през 1983 и 1993 г. През целия период на изследването има 2 зимни наблюдения от Северното Черноморие и един от Южна България. Зимуващата популация обикновено е концентрирана в Атанасовско езеро със средно 22 екз. и максимум 111 инд. през 1982 г.; Езеро Вая със средно 1 бр. и максимум 24 инд. през 1982 г.; и Мандренско езеро със средно 1 бр. и максимум 14 инд. през 1980 г. През 1997-2001 г. средната обща численост на този вид се е увеличила до 42 екз. с максимум 85 инд. през 1999 г. и без други съществени промени (Michev and Profirov, 2003). Вида се среща целотодишно в Бургаските влажни зони - Атанасовско езеро и Поморийско езеро.

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 и 4а на ЗБР. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN е Near Threatened (NT) за света (2017) и за континентална Европа (2021). Има SPEC 1 категория (Staneva and Burfield, 2017). Не е включен в Червената книга на Р България (2015).

Според докладването по чл. 12 за периода 2013-2018 г. **зимуващата** численост на вида в страната е 10-180 индивиди. **Мигриращата** популация в страната е оценена на 100-300 индивиди. При предходния период на докладване (2008-2012) зимуващата численост е била 10-95 индивиди, а мигриращата численост не е била оценена.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Winter	Decreasing (D)	Decreasing (D)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

На национално ниво отрицателно действащи фактори са: пресушаването на влажни зони, промените в режима на стопанисване на селскостопански площи, инфраструктурно развитие (B27, F08, F31, F32, A06, C08, F03, F26), отстрелът (G10), замърсяването на водите (D07, F10, F11, F12, F13, J02).

До момента в нито един документ не е описана заплахата от икономически характер свързана с преустановяване на промишления добив на морска кристална сол в Атанасовско и Поморийско езеро. Причина е ниска себестойност на морска сол в средиземноморския басейн, което води до неефективно добива и в по-северни ширини. Факт е че през 2021 г. в Поморийско езеро не е

провеждан технологичен процес за добив на сол и голяма част от басейните в северната част останаха без вода с произтичащи за всички хидробионти и обитател негативни последици.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 26 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 2-3 индивида, което представлява 0.7-3% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Според данните от eBird 2015-2022г. големия свирец не е отбелязван по време на миграция. Няма актуална публикувана или непубликувана информация за състоянието на вида в зоната за последните 15 г.

Видът е наблюдаван по време на среднозимните преброявания за периода 2012-2021 г. като по крайбрежието между кв. Крайморе и Черноморец вида е отчетен два пъти с численост 1-2 инд. (2017 и 2019). **Предлагаме вида да бъде включен зоната и като зимуващ вид с численост 0-2 инд.**

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-2 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Тяхната площ е 21110 ha. Подходящите местообитания най-вероятно включват само крайбрежието на зоната и са значително по-малки по площ.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
5-Много лошо - Bad				
			Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Вида е наблюдаван по време на среднозимните преброявания за периода 2012-2021 г. като по крайбрежието между кв. Крайморе и Черноморец вида е отчетен два пъти с численост 1-2 инд. (2017 и 2019). **Предлагаме вида да бъде включен зоната и като зимуващ вид с численост 0-2 инд.** Оценката на популацията е „С“, тъй като до 2 инд. са до 1.1% от националната зимуваща популация.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A160	<i>Numenius arquata</i>			c	2	3	i		G	C	A	C	C
B	A160	<i>Numenius arquata</i>			w		2	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A094 *Pandion haliaetus* (орел рибар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 55-60 cm. Размах на крилата: 155-165 cm. При възрастните оперението отгоре е тъмнокафяво, с изключение на бялото теме, а отдолу – белезникаво с черни петна в основата и по върховете на първостепенните махови пера; главата е с малка качулка. В реещ и планиращ полет има характерен начупен профил (подобно на чайка), по който лесно може да се отличи от другите по-едри грабливи птици (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен и преминаващ вид. Пролетната миграция е през февруари-април, а есенната: август- декември. По време на миграции се среща по-често в равнините около р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Сега се среща в ограничен и непостоянен брой находища. Има данни

за 3 случая за сигурно гнездене - яз. „Ивайловград“, яз. „Пясъчник“, рибарници „Алеко Константиново“. Общата численост на вида в страната се оценява на 3–6 или 10 гнездещи двойки (Симеонов и др. 1990; Градинаров в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Видът се среща се навсякъде, където има безопасни места за гнезда и плитки води с изобилие от риба. Разнообразни естествени и изкуствени влажни зони със стоящи или течащи води, предимно по блата и езера и много рядко край големи, богати на риба рибарници. Основно изискване към местообитанието е наличие на значителни хранителни ресурси (предимно риба) в съчетание с подходящи места за гнездене (стари дървета в заливни гори, стълбове на далекопроводи и др.). Гнездата са разположени по дървета със сухи върхове на височина 8 - 25 m в близост до вода (в рамките на 10 - 20 km) с дълбочина 0,5 – 2 m. Гнездото е изградено от клони. Женската снася през последните дни на април и началото на май. Пълното мътило е 2 - 4 яйца. Малките напускат гнездото през август. При търсене на храна се отдалечава до 10–20 km. (Симеонов и др., 1990; Poole 2002; Градинаров в Червена книга на Р България 2015). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3260 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Стенофаг. Храни се с риба (99% от диетата му) с тегло 150–300 g и дължина около 25–35 cm. Видът може да служи за биомониторинг на замърсители във водните екосистеми. При мътна вода не може да си набавя храна и лови жаби, мишевидни гризачи, зайци, земноводни, птици и малки влечуги (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение покрай язовири и рибарници, главно в Тракийската низина, Източните Родопи, Западна и Източна Стара планина. Отделни находища с по-ниска степен на достоверност и по Дунавското крайбрежие (между о. Белене и езерото Сребърна) и долините на реките Струма и Места. (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „Критично застрашен“ (CR). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 0 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 0 – 5 двойки. Краткосрочната тенденция в развитието на популацията на вида е стабилна, а дългосрочната е намаляваща. Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **мигриращата** популация е оценена на 100 – 150 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown	Decreasing
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според националната Червена книга (Градинаров, 2015) отрицателно действащи фактори са: унищожаване и/или деградация на местообитанията (A25, A26, A33, F26, F03, J01, F12, F13), браконьерство – отстрелване по време на миграция и през размножителния период в рибовъдни стопанства (G10), безпокойство от рибари, ловци, туристи и др. (H08) (особено чувствителен към

човешко присъствие); намаляване на рибните запаси в по големите водоеми в страната; изсичане на стари дървета край водоемите (B06, B08, B10); сблъсък и/или късо съединение с далекопроводи за високо напрежение (D06).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07, A09, B02, D02, F03, G01, H01. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: D02, F03, F26.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 61 зони от мрежата Natura 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата популация - BG0000399 „Българка“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 6 индивиди, което представлява 4-6% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Natura 2000, орли рибари са наблюдавани в района на Созопол при село Равадиново - 6 инд. за един миграционен сезон (Матеева и Янков, 2013). В ОВМ „Бакърлъка“ също е посочена миграционна численост от 6 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че видът е отчетен еднократно за периода по време на миграция в района на зоната – 1 инд. западно от Созопол (23.08.2019, Vladimir Deryabin).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 6 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди може да е различен през отделните години.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от 6 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01- морски територии и морски заливи. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ха.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент Риби (Fish)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Рибите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК Риби се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД за вида.

Специфични цели за A019 *Pelecanus onocrotalus* (розов пеликан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 140–175 cm. Размах на крилата: 270–360 cm. Цялото тяло, главата, опашката и надкрилията бели с розов оттенък, особено забележим по перата на надкрилията. На тила с кичур от удължени пера (по-дълги при женските). Голата кожа около очите розово-жълта, при женските - интензивно оранжева. Кожената торба яркочълта. На гушата голямо жълто петно. В полет черните махови пера отдолу рязко контрастират с белите подкрилия. Краката месночервени. Ирисът червен. Младите са предимно с тъмно-кафеникаво и сиво оперение, с жълтеникава „торба“, с розова орбитална кожа (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В миналото розовият пеликан е гнездящо-прелетен и преминаващ. Днес е преминаващ и по изключение зимуващ (Симеонов и др. 1990). С рядко непериодично гнездене през отделни години в езеро Сребърна и на остров Персин. Последното успешно гнездене е на пет двойки в езерото Сребърна през 2018 г. У нас се среща ежегодно основно по време на миграция, когато между 15 000 и 23 000 птици са регистрирани по Черноморското крайбрежие, основно около Бургас. През август хиляди розови пеликани се събират за почивка и хранене в Бургаското езеро (Вая). Пролетната миграция е от средата на март до средата на април, а есенната – от началото на август до началото на ноември. Зимува в Африка. Отделни малки групи остават да зимуват в страната, основно по влажните зони в района на Южното Черноморско крайбрежие и Южна България (Симеонов и др. 1990; Мичев и Профиров, 2015 в Червена книга на България).

Характерно местообитание

Обитава обширни блата и езера, обрасли с тръстика и папур, с открити водни огледала и богати на риба, рибарници, язовири и полусолени водоеми. Розовият пеликан гнезди в големи самостоятелни и смесени (най-често с големи корморани и къдроглави пеликани) колонии, разположени на плаващи тръстикови острови, или изкуствени платформи. Пълното люпило е от 2-3 яйца. Мътят и двете птици, като имат едно поколение годишно в периода маю-юли. През зимата обитава предимно крайбрежни бракични водоеми (Симеонов и др., 1990; Мичев и Профиров, 2015 в Червена книга на България). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Carassius spp.*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Rutilus rutilus* и др., която лови поединично или в групи. Зависим е от големи влажни зони, богати на риба (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Единични двойки гнездят неперидично в езерото Сребърна (2018 г.) и в блато Песчина на остров Персин (2016). Неразмножаващи се индивиди и ята се задържат през целия гнездов сезон в Бургаските влажни зони и някои други водоеми (Янков отг. ред., 2007). В миналото розовият пеликан е гнездял в Мандренското езеро (до около 1958 г.) и Стралджанското блато (до към 1920 г.). През зимата най-голям брой е установен в Бургаските езера: Мандренското езеро – 69 индивиди през януари 1988 г. и езерото Вая – 20 индивиди през януари 2000 г. (Michev and Profirov, 2003).

Включен е в Приложения 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на розовият пеликан според IUCN е LC (Least Concern) за света и за континентална Европа (2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Изчезнал“ (EX). Включен в SPEC 3 (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация е оценена на 1 – 20 индивида. **Мигриращата** национална популация е оценена на 20 000 – 51 000 индивида. При предходния период на докладване, за периода 2008-2012 г., е съобщена подобна зимна численост (0-23 индивида).

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-
Wintering	Stable (S)	Unknown (UNK)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Мичев и Профиров, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени: унищожаване и деградация на местообитанията (A01, K02, K04, F01, F02, F03), включително замърсяване на влажните зони с нефтени продукти (J01, J02); пряко преследване от човека (G10).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, J02, D02, C03, а за зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04, G01 и G14.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 44 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 276 инд. (минимална и максимална стойност), което представлява 0,5 - 1,4 % от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на мигриращата популация в зоната е представена и в Костадинова и Граматиков (2007). През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000,

миграция на розови пеликани е установена в района на с. Равадиново, но не е посочена конкретна численост (Матеева и Янков, 2013). В платформата eBird 2015-2022 г. при рибарското село на Ченгене скеле са установени 90 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 90 инд.	Целевата стойност е определена на база на данни за вида по време на миграция посочени в платформата eBird.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 90 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.						
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за почивка и ношуване	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-Морски територии, морски заливи.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент Риби (Fish)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Рибите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Риби. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Риби се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на мигриращата популация предлагаме да се промени минималната численост на 90 инд. определена на база на данни за вида по време на миграция посочени в платформата eBird.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A019	<i>Pelecanus onocrotalus</i>			c	90	276	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A072 *Pernis apivorus* (осояд)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 cm. Размах на крилата: 135-145 cm. Възрастните са с полиморфна окраска, със значителна индивидуална вариация – отгоре е тъмнокафява, а отдолу варира от едноцветно кафява до белезникава, изпъстрена с кафяви препаски или резки, челото и юздичката са с дребни люсповидни пера, а останалата част на главата е пепелявосива до тъмнокафява. Опашката сиво-кафява с 2-3 черни препаски - в основата, средата и края. Клюнът черен, восковицата тъмносива, краката жълти. В реещ полет се отличава от мишеловите по хоризонталния профил, малката глава, тънката шия и тъмните препаски по опашката (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е гнездящо-прелетен. Пролетният прелет започва от средата на март до края на април, есенният започва в началото на август и продължава до края на октомври. Многоброен по време на миграции по Черноморското крайбрежие, особено в края на август и началото на септември. Понякога заема стари гнезда на други птици (сива врана, обикновен мишелов и др.). През април–май снася най-често 2 яйца. Мътенето продължава 28–35 дни, а малките остават в гнездото 40–45 дни. При плътност 1 двойка на 50–100 km² числеността в страната най-вероятно е 300-400 гнездещи двойки (Симеонов и др., 1990; Домусчиев и Спиридонов в Червена книга, 2015).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава обширни гори в равнини и планини (предимно букови), изпъстрени с полянки или в близост до ливади и пасища (Симеонов и др., 1990). Според Янков, ред., (2007), подходящи местообитания за гнездене са гори, основно в широколистни листопадни гори и смесени гори, а в по-високите части на планините – и в иглолистни гори. Изгражда гнездото си на клон на голямо дърво или в разклон, обикновено 10–20 m над земята, предпочитани са широколистни дървета, особено бук, но гнезди и в смесени и иглолистни гори до 1600-1700 m надм. в. в близост до открити пространства. Гнездовия участък е над 1000 ha, но търси храна до 7 km от гнездото. Проучване показва, че осояда има предпочитание към гората. Гнездовите територии варират между 13,5 и 25,8 km² (Cramp, Simmons, 2004; Ziesemer, Meyburg, 2015). Подходящи местообитания за гнездене са покрайнини на гори (9110-91СА), а за търсене на храна са открити пространства - ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се основно с ларви на жилещи насекоми, земни оси и пчели, стършели и други насекоми, дребни птици, влечуги и гризачи (Симеонов и др., 1990; Домусчиев и Спиридонов в Червена книга, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението в България е разпръснато на почти цялата територия на страната, най-плътно в ниските и средно високи райони с гори до 1600 m надм. в. С най-висока плътност в Източни Родопи, Източна Стара планина и Странджа. Числеността е равномерно ниска, в преобладаващия брой квадрати единични или до 2–3 двойки. С най-висока плътност в Източни Родопи, Източна Стара планина и Странджа (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ VU (Vulnerable). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма СПЕС категория (Staneva and

Burfield comp., 2017). Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.) гнездящата популация на вида е между 400 и 800 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същата численост. Краткосрочната тенденция в развитието на популацията е била стабилна, а дългосрочната - нарастваща.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.) мигриращата популация на вида е с численост 15 000-25 000 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable	Increasing
Passage	Increasing	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Домусчиев, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори: масовото изсичане на старите гори (B05, B06, B08, B09, B10) и безпокойството (H08), браконьерството (G10), използването на пестициди в земеделието (A20, A21).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахы, имащи отношение към вида: A02, A07, A08, B02, D02, F03, D06.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 90 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация е оценена на 1 двойка максимална и минимална стойност, което представлява 0,12 – 0,25 % от националната гнездяща популация. За размер и плътност на популацията - оценка „B“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 1353 индивида максимална и минимална численост, което представлява 18,9-31,4 % от националната мигрираща популация - оценка „B“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена миграционна численост от 1353 инд. и 1 гнездяща двойка за вида (в Костадинова и Граматиков, 2007). Според Матеева и Янков (2013) през есента на 2004 г. през зоната в района на с. Равадиново са отчетени 1353 инд.

По данни от <https://ebird.org/>, за периода 2018–2022 г. наблюдаваните числености варират между 0 - 2 мигриращи индивида (8- общо за периода). По данни от <https://observation.org>, за периода 2018 - 2022 г. не са наблюдавани индивиди от вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на гнездовата численост на вида в зоната в размер на най-малко 1 гнездяща двойка чрез поддържане на подходящите местообитания в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1353 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 1353 индивиди чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 4356 ha	През размножителния период обитава обширни гори в равнини и планини (предимно букови), изпъстрени с полянки или в близост до ливади и пасища. Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N16-широколистни гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 4356 ha.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 6701	Определена на база на % участие на откритите местообитания в зоната: N09 – Сухи ливади, степи, N08- Равнини, шубраци, N15- Други обработваеми земи, N21- Негорски площи, N23-други земи, N12- Обширни зърнени култури. Тяхната обща площ е 6701 ha.	Запазване и поддържане на открити местообитания в защитената зона за търсене на храна в размер на най-малко 6701 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната – начин на управление на пасища и ливади	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 животни/ha), както и	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			редовна коситба на ливадите, с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за гнездяща популация следва да се промени критерий В за размер и плътност на популацията на С (което е 0,125 – 0,25 % от националната гнездяща популация).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A072	<i>Pernis apivorus</i>			r	1	1	p		G	C	A	C	A
B	A072	<i>Pernis apivorus</i>			c	1353	1353	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A392 *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* (качулат корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 65-80 cm, размах на крилата: 90-105 cm. Трудно отличим от големия корморан, особено от младите и възрастните извън размножителния период. Единствено преди гмуркане подскача, като тялото се отделя изцяло от водната повърхност. Почива на малки групи по скали около морския бряг. (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид. Гнезди по скалистото крайбрежие от н. Шабла до Созопол, като в миналото числеността е до няколко десетки двойки а през последните години до 180–250 двойки. Макар че гнездовата популация се смята за постоянна, зимните миграции не са изяснени достатъчно добре. Извън гнездовия период големи струпвания се наблюдават на значително отстояние от гнездовите места (Иванов и др. в Червена книга на България, 2015 и лични данни на Ивайло Димчев).

Характеристика на местообитанието

Гнезди изключително по стръмни скалисти (морски) брегове. Гнездата си разполага по отвесните крайбрежни морски скали, на височина до 20 m над водата, по скални корнизи и тераси както на открито, така и в абразионни пещери до около 30 m навътре. Хранителните му местообитания обхващат крайбрежната морска ивица тинести и пясъчни морски плитчини до около 1 km навътре (Янков, ред., 2007). Използва морски местообитания и обикновено не се среща далеч от сушата. Видът показва силно предпочитание към скалисти брегове и острови със съседни дълбоки, чисти води и храна пред пясъчни и скалисти морски дъна (del Hoyo et al., 1992; Nelson, 2005). Качулатия корморан също така предпочита защитени места за риболов като заливи и канали, въпреки че обикновено избягва устия, плитки или кални заливи и сладки или смесени води (Wanless et al., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 1240 (Стръмни морски скали) и 1110 и 1160 (Обширни плитки заливи и Постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В България непроучено. Средиземноморският подвид се храни главно с крайбрежна риба, уловена от дъното на средна дълбочина над скалисти или пясъчни морски дъна, но икономически важните риби изглежда съставляват много малка част от диетата (Aguilar and Fernandez, 1999).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Съобщен за първи път по птица от Черноморското крайбрежие при с. Тюленово, Добричко, като популацията е оценена на около 100 дв. През 1975–1977 г. гнезди на 3 места: до с. Тюленово, Добричко, до Яйлите и между нос Калиакра и Русалка. Максимален брой установени гнезда 11 (1976 г.), общо 40–50 екз., отглеждащи годишно 7–10 малки. Към 1980 г. общата численост не надхвърля 25–30 двойки. След 1985 г. са налице признаци за увеличаване числеността. През 1992 г. популацията е оценена на около 50 двойки, 10 от които гнездят при Яйлите, Ени кулак и Русалка, а останалите – разпръснато както на север до към с. Тюленово, Добричко, така и на юг по скалите между нос Калиакра и нос Зеленка; през 1993 г. числеността е 62 двойки, а през 1995 г. – повече от 80 двойки. След 1995 г. увеличаването броя на двойките продължава. Най-висока обща численост е отбелязана през 2002 г. – 250 двойки, което показва значително увеличение. В последните години най-новото гнездово находище на о-в Свети Иван е и най-голямо за вида в България (Янков, ред., 2007 и И. Димчев - непубл. данни).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN е слабо засегнат - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2018). Включен в SPEC 2, популацията му в Европа е намаляваща (BirdLife International, Staneva and Burfield, 2017). Включен в Червената книга на България като уязвим (VU).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) гнездовата популация на вида е между 170 и 250 гнездящи двойки.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating (F)	Increasing (I)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (Иванов и др., 2015) посочват, като заплахи и въздействия: безпокойство в резултат от интензифицирането на туризма (F02) и засиленото присъствие на любители рибари, туристи и др. (H08). Не е известно какво е количеството на случайно улавяните птици в местните даляни (G12) и доколко то се отразява на числеността на популацията.

При докладването по чл. 12 са посочени следните заплахи и влияния: G01, F02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 12 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е гнездящ и зимуващ. Гнездящата популация е оценена на 11 двойки, което е 4,4 % от националната популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е отлична („А“).

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на 160 индивида. Няма оценка за националната зимуваща популация. Оценката на популация е „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е отлична („А“).

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Няма данни за гнездовата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (Костадинова, Граматиков 2007). През 2013 г. на остров „Св. Иван“ са регистрирани първите 3 гнездящи двойки (Mladenov et al., 2014). От 2013 г. до 2022 г. видът гнезди ежегодно с нарастваща численост: 2018 г. – 118 гнездящи двойки, 2019 г. – 223 гнездящи двойки и 2022 г. - 318 гнездящи двойки (Младенов В., лично съобщение 2022). Гнездови местообитания на вида в зоната са североизточната част на о. „Св. Иван“ и о. „Св. Петър“. Три двойки гнездиха през 2020 г. на североизточните скали на о. „Св. Кирик“ (Бедев К., лично съобщение). Новосформираната колония е най – голямата по цялото Българско Черноморско крайбрежие. Необходимо е промяна в числеността на националната гнездовата популация на вида. Колонията на о. „Св. Иван“ и о. „Св. Петър“ е с повече гнездящи двойки от максималната за страната стойност от 250 гнездящи двойки.

Зимуваща популация

Няма данни за зимуваща популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на средно зимните преброявания в страната числеността е от 1 инд. през 2014 до 409 инд. през 2019 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 500 инд. – на о. Св. Иван. Традиционни места за нощувки са о. „Св. Иван“ и о. „Св. Петър“, където са наблюдавани 1200 зимуващи птици на 8.12.2021 г. (Бедев К., лично съобщение).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 100 дв.	Стойността на гнездящата популация е оценена на база експертна оценка и последни данни за вида в зоната. Новосформираната колония на о. Св. Иван и о. Св. Петър е най – голямата по цялото Българско Черноморско крайбрежие. От 2019 вида колонизира и скалистия бряг на о. Св. Кирик. Тенденцията е към увеличаване на гнездовата популация.	Поддържане популацията на вида в зоната в размер от най-малко 100 гнездящи двойки чрез запазване на подходящите местообитания.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 500 инд.	Целевата стойност е определена на база на данни за вида посочени в платформата eBird и лични наблюдения на експертите. Видът е постоянен за 33.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 500 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна и почивка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида и местообитания за	ha	21110 ha	Липсва детайлно определяне на площта на о. Св. Иван и о. Св. Петър, които са част от местообитание N01, за това е посочена цялата площ 21110 ha. Ограничаване на използването на рибарски мрежи в близост до островите.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на о. Св. Иван и о. Св. Петър.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
почивка и нощувка				
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01 с площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

От 2013 г. да 2022 г. вида гнезди ежегодно с нарастваща численост: 2018 г. – 118 гнездящи двойки, 2019 г. – 223 гнездящи двойки и 2022 г. - 318 гнездящи двойки. (Младенов В., лични съобщение 2022). На база лични данни и експертна оценка предлагаме промяна в СФД - минимална численост на гнездящите двойки да се промени от 11 двойки на 100 двойки и максимална от 11 двойки на 318 двойки, което е 100 % от националната гнездяща популация (оценка „А“).

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 500 инд. Традиционни места за нощувки са о. Св. Иван и о. Св. Петър, където са наблюдавани 1200 нощуващи птици на 8.12.2021 г. (Бедев К., лично съобщение). На база на тези данни и експертна оценка предлагаме промяна в СФД - минимална численост на зимуващата популация да се промени от 160 инд. на 500 инд. и максимална от 160 инд. на 1200 инд.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A392	<i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>			p	100	318	p		G	A	A	C	A
B	A392	<i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>			w	500	1200	i		G	A	A	C	A

Специфични цели за A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (голям корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 80 – 100 cm. Размах на крилата: 130 – 160 cm. Най-едрият от трите вида корморани, срещащи се в България. Има черно оперение с бели бузи и по едно бяло петно отстрани на хълбока (през размножителния период). Голата кожа в основата на долната получовка е жълта и заобиколена от бяла зона. Младите са черно-кафяви с белезникави гърди и корем. Плува и се гмурка добре. Оперението не е водонепромокаемо и след гмуркане каца по камъни и дървета в близост до водоема и се суши с разперени крила. Ловува поединично, или на групи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездещо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. Размножителния период е от началото на март до към средата на юли. По време на миграционния период ята от големи корморани могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по поречието на река Дунав и Черноморското крайбрежие. По крайбрежието на Черно море видът мигрира от октомври до март, като есенният прелет е през октомври-ноември. Не мигрира на дълги разстояния. През зимата се струпва на ята в големи не замръзващи водоеми и по морското крайбрежие (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Големият корморан обитава сладководни и полусолени блата и езера, язовири, рибарници, крайбрежни скали и заливни гори. В България видът гнезди колониално, основно по дървета (дъб, хибридна и бяла топола, бяла върба и др.), но също така и по метални конструкции на електропреносната мрежа (Мандра-Пода). Образува и смесени колонии с лопатарка, блестящ ибис, малък корморан, сива, нощна, гривеста и малка бяла чапла. Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Cyprinus carpio* и *Carassius spp.*, която лови поединично или в групи, понякога заедно с пеликани. Зависим е от големи водни басейни, богати на риба (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Широко разпространен и многочислен колониален вид. Установени са общо 24 колонии в България. Повечето колонии са по р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната е рядък и по-малоброен (Michev and Profirov, 2003).

Природозащитният статус на големия корморан според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за континентална Европа (2021). Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Подлежащ на опазване и контрол по чл. 45 от ЗБР. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 2600–4800 двойки. **Зимуващата** популация е оценена на 7800–24 000 индивида. **Мигриращата** национална популация е оценена на 5000–16 000 индивида. При

предходното докладване, за периода 2008-2012 г., е посочена гнездова численост от 2600-2800 двойки и тенденциите са били нарастващи, а за зимуващата популация: 4700-24 000 индивиди.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing (I)	Increasing (I)
Wintering	Fluctuating (F)	Increasing (I)
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването по чл.12 от 2019 г. за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, J02, K01, а за зимуващата: F02, F05, G01, H01, J02, K01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 71 зони от мрежата Натура 2000. В две зони видът е с оценка D на мигриращата и зимуващата популация - BG0000399 „Българка“ и BG0002058 Сините камъни-Гребенец.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е мигриращ и зимуващ. **Мигриращата** популация е оценена на 25 индивида, което е 0,16 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е („С“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на 11-390 индивида, което е 0,14 % - 1,6 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима („С“).

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Няма данни за мигриращата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на миграция са отчетени численост от 1 до 7 инд.

Зимуваща популация

Няма данни за зимуващата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната, числеността на вида в 33 е от 5 инд. през 2018 г. до 600 инд. 2017 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 470 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 25 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Островите Св. Иван и Св. Петър са основни места за почивка и нощувка на вида в 33. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 25 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в 33.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			зависи от метеорологичните условия.	
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 11 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД и други данни от средно зимните преброявания за периода 2012-2020 г. Островите Св. Иван и Св. Петър са основни места за почивка и нощувка на вида в 33. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 11 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни животни (JDS4)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната, числеността на вида в 33 е от 5 инд. през 2018 г. до 600 инд. 2017 г. (данни от ИАОС). На база на тези данни предлагаме в СФД - максималната зимуваща численост да се промени от 390 инд. на 600 инд., което представлява 2,5 % от националната зимуваща популация (оценка „С“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A017	<i>Phalacrocorax carbo</i>			c	25	25	i		G	C	A	C	C

B	A017	<i>Phalacrocorax carbo</i>			w	11	600	i		G	C	A	C	C
---	------	----------------------------	--	--	---	----	-----	---	--	---	---	---	---	---

Специфични цели за A393*Phalacrocorax pygmaeus*, A875 *Microcarbo pygmaeus* (малък корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 – 55 cm. Размах на крилата: 75 – 90 cm. Значително по-дребен от големия корморан. Опашката е относително дълга, клонът и шията са къси. Оперението е тъмнокафяво до черно с метален блясък. През размножителния период има бели напетнявания по главата и горната част на тялото, които липсват през останалите сезони. Младите са с бяло подбрадие и беззникави корем и гърди (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Малкият корморан е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. Пролетната миграция е от началото на март до април (Симеонов и др. 1990). Най-вероятно част от местните птици отлитат да зимуват в Турция и Гърция, като същевременно над страната преминават към зимовищата в Гърция птици от Дунавската делта (Cramp and Simmons eds., 1977). Възможно е част от тях да остават да зимуват и у нас. Понастоящем видът се среща редовно и целогодишно в страната. България се явява от ключово значение за зимуването на световната популация, както и за придвижването на значителна част от нея между местата на гнездене и зимуване (Иванов и Муравеев, 2002). Не извършва далечни миграции. През зимата се струпва на големи ята по поречията на не замръзващите реки и по-плитки водоеми. Поречието на р. Марица и р. Дунав, както и Бургаските влажни зони концентрират най-голям брой зимуващи индивиди. През периода 1995–2000 г. среднозимната численост е варирила от 7000 до 13 000 птици (Michev and Profirov, 2003; Dimitrov et al., 2005).

Характерно местообитание

Малкият корморан е вид приспособен към топли климатични условия, ограничен предимно в низинни сладководни и бракични местообитания. Видът е регистриран в открити водни територии със значително участие на дървесна растителност; сладководни или бракични блата със значително участие на тръстикови масиви; открити или бавно течащи водни територии, включително оризища, блата и наводнени ниви, където птиците могат лесно да улавят риба в плитки води; водни площи с гъста дървесна и храстова растителност, дори малки плаващи островчета от мъртва растителност (Crivelli et al., 1996). В България видът предпочита недълбоките части на сладководни и полусолени езера и блата с обширни тръстикови масиви, труднодостъпни заливни гори, язовири, оризища, рибовъдни стопанства, брегове и устия на различно големи, но бавно течащи реки, включително малки рекички, канали, участъци от морския бряг и др. Вертикалното разпространение се простира от морското равнище до около 500 m надморска височина (Иванов и Муравеев, 2002). Малкият корморан гнезди основно в смесени колонии с чапли (Ardeidae), бели лопатарки (*Platalea leucorodia*), блестящи ибиси (*Plegadis falcinellus*) и големи корморани (*Phalacrocorax carbo*) (Демерджиев, 2000; Иванов и Муравеев 2002; Николов и др., 2015). Видът е моногамен. Птиците се появяват в гнездовищата си около края на април и началото на май (Иванов и Муравеев, 2002). В Горнотракийската низина в колониите близо до зимните нощувки малките корморани са отбелязани да заемат гнездовищата още през втората десетдневка на април (Демерджиев, 2000; Николов и др., 2015). Гнездата могат да бъдат устроени както в тръстикови масиви (ПР „Сребърна”, блатото при Ченгене скеле, ЗМ „Пода”, ез. Вая и др.), така и по различно големи дървета (Иванов и Муравеев 2002; Николов и др., 2015). Видът гнезди на колонии. Гнездата се разполагат в плътна горска или храстова растителност във високите и средни части на дърветата. В наводнени гори гнездата се разполагат на височина 2,2-2,5 m. Когато видът е гнездил на о. Вардим птиците са разполагали гнездата си по високи стари дървета (Плачийски и др., 2014). Снася

4 – 6 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият корморан се храни изключително в сладки или полусолени води, обикновено близо до брега. Хранителният спектър в България е непроучен, в други части на ареала е съставен предимно от риба, дребни ракообразни, по-рядко пиявици, дребни бозайници (Cramp and Simmons eds., 1977). В Дунавската делта установяват 15 вида риби в 130 стомаха на малки корморани. Представени са: костур (*Perca fluviatilis*) с 18.8%, бабушка (*Rutilus rutilus*) с 14.8%, шаран (*Cyprinus carpio*) с 10.8%, обикновен щипок (*Cobitis taenia*) с 9.7% и обикновена щука (*Esox lucius*) с 5.6%, като средното тегло на рибите е 15 g (7–71 g) (Cramp and Simmons eds., 1977; Crivelli et al., 1996).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Числеността на гнездящите двойки е подложена на много големи годишни колебания, главно в зависимост от водните нива. Ежегодно гнезди по Дунавски острови, в ез. Сребърна, ЗМ „Калимок-Бръшлен“, на р. Арда в гр. Кърджали, в ЗМ „Пода“ край Бургас и др.

Включен е в приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Природозащитният статус на малкия корморан според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен в Червената книга на България в категория „Застрашен“ (EN).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценя на 340–900 двойки. **Зимуващата** популация е оценена на 2000–12 000 индивида. **Мигриращата** национална популация е оценена на 6000–15 000 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. гнездящата популация е била оценена на 440-500 двойки, а зимуващата на 3500-11800 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Increasing	Increasing
Passage	-	-
Winter	Fluctuating	Increasing

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Николов и др., 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени: унищожаване и деградация на местообитания в поречието на Дунав и Марица (A01, F01, F03, F26, F28, F31, G12, K02, J01); пряко избиване в района на зимовищата в поречието на Марица (G10); безпокойство през гнездовия период (H08).

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, F26, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 62 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на 1-19 индивида, което е 0,05 - 0,15 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима („С“).

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ Данни за мигриращата популация на вида не са посочени числености (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на миграция са отчетени числености от 1 до 8 инд.

Зимуваща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ за зимуващата популация на вида са посочени 2-15 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната, числеността на вида в 33 е от 1 инд. през 2018 г. до 34 инд. 2020 г. (данни от ИАОС). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 50 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Предлагаме вида да бъде включен в СФД на зоната и като мигриращ. Целевата стойност е определена на база на данни за вида посочени в eBird. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в 33.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на СФД и данни за вида посочени в платформата eBird. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 h
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
безгръбначни животни (JDS4)			Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала	
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на зимния сезон са отчетени числености между 1 и 50 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – максималната **зимуваща** популация на вида да се промени от 19 инд. на 50 инд., което е 0,4 % от националната зимуваща популация (оценка „С“).

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на пролетната миграция са отчетени числености от 1 до 8 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – **вида да бъде включен и като мигриращ** с минимална численост 1 инд. и максимална численост 8 инд., което представлява до 0,05 % от националната мигрираща популация (оценка „С“).

Предлагаме също актуализиране на кода (code) и научното наименование на вида (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г. - A875 *Microcarbo pygmaeus*.

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A875	<i>Microcarbo pygmaeus</i>			c	1	8	i		G	C	B	C	C		
B	A875	<i>Microcarbo pygmaeus</i>			w	1	50	i		G	C	B	C	C		

Специфични цели за A234 *Picus canus* (сив кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 25-26 cm. Размах на крилата: 38-40 cm. Челото и предната част на темето са червени. Задната част на темето и тилът са сиви. Между клюна и окоето има черно петно. От ъгъла на клюна до под ухото има тънка черна ивица – „мустаци“. Горната страна на тялото е сива със слаб зеленикав оттенък на кръста. Маховите и кормилни пера са кафяви със светли петна. Гърлото е белезникаво, гърдите и коремът светлосиви до жълтеникаво резедави изцяло едноцветни. При женските челото и предната част на темето са сиви (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

За България е постоянен вид, който през есенно-зимния период скита из равнините. Гнезди в дървесни храпуци, които сам изкопава. Гнездовата камера е в ствол с диаметър над 35 cm и на височина 0,85– 5 m. Размножаването продължава от март до средата на юни. Привързан е към гнездовите райони. Гнезди в планински, по-рядко в равнинни гори. От равнинните гори най-висока плътност има в горите от липа (50 индивида на 100 ha) и от цер (20 индивида/1 km²). Територията

на двойките в стари и богати на мравки гори най-често е 200–400 ha. (Нанкинов и др., 1997; Спиридонов и др., 2015 в Червена книга на България).

Характерно местообитание

Обитава стари (първични) букови и дъбови гори до 1000-1200 m надморска височина. Обитава също крайречни и други гори със стари дървета, градски паркове, овощни градини. Извън гнездовия период се среща до горната граница на горите (Нанкинов и др., 1997). Според Янков (отг. ред., 2007) гнезди в стари широколистни гори (Алувиални и много влажни гори и храсталаци), широколистни листопадни гори и смесени гори, често и в по-гъсти крайречни ивици с лонгозен характер, понякога в стари крайградски паркове, селища от селски тип. Подходящи местообитания за гнездене на вида са: 91E0, 91F0, 91H0, 91M0, 91Z0 (Кавръкова и др., 2009).

Изследване в Западни Родопи разкрива, че сивият кълвач обитава разнообразни горски местообитания, но предпочита горите от бук и бял бор. Повечето от териториите се намират в стари гори с много умиращи или сухи дървета. Надморските височини на местностите варират от 450 до 1535 m (средно 1185 m) (Shurulinkov et al., 2012). Изследване в Алпите (Австрия) разкрива, че сивият кълвач има петнисто разпространение като обитава полуотворени широколистни и смесени гори. Има определени предпочитания към горите по източни и западни склонове. В изследването е установена средна плътност от 0,5-0,6 територии/100 ha, като когато местообитанието е оптимално плътността може да достигне 1,25 територии/100 ha. (Weißmair and Pühringer, 2015). Изследване в Норвегия показва, че през лятото сивите кълвачи използват за търсене на храна територия от около 50-100 ha, докато през зимата – 4500-5400 ha. (Rolstad and Rolstad, 1995). В Западна Полша в стопанисвани гори е установена гнездова плътност от 0,3-0,6 територии/100 ha. Хралупите са разположени изключително в бук като дебелината на дървото на височината на гърдите е 56 cm. Според авторите сивият кълвач гнезди в стари дървета (с дебелина на ствола над 40 cm), но се храни в по-млади гори богати на мравки (Kosiński and Kempa, 2007).

Хранене

Храни се с яйца, ларви и възрастни на мравки, различни насекоми, семена на различни широколистни дървета и храсти. Трофично зависи от изобилието на мравки, а през зимата от насекоми ксилофаги и ларвите им. Посещава и хранилките за птици (Нанкинов и др., 1997; Спиридонов и др., 2015 в Червена книга на България).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение на територията на цялата страна, обхващащо по-цялостно Странджа, Източна и Западна Стара планина, Средна гора, Витоша и планините около нея, Пирин, Централните Родопи, Черноморското крайбрежие, поречията на реките Дунав, Искър и другите по-големи реки в Дунавската равнина, Тунджа, Арда, Струма и др. Разпръснато в Западните погранични планини, Подбалканските котловини и т.н. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР и приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Включен в Червена книга на България в категория застрашен – EN. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) гнездящата популация е от 6500 – 10 000 двойки. За предходният период на докладване (2008-2013) гнездовата популация в страната е била оценена на 1500-3000 двойки. Според Спиридонов и др. (2015 в Червена книга на България) числеността в страната е 1000-1800 двойки, като е силно намалял в Лудогорие, Централна Стара планина, Рила и другаде, където преди е бил обикновен. Според Атласа на гнездящите птици (Янков, отг. ред., 2007) гнездовата численост е 1500-2800 двойки. Всичко това показва, че при

докладването през 2019 г. за популацията на вида, най-вероятно е станала грешка, тъй като са цитирани същите източници, но съобщената численост е доста по-висока.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding/Permanent	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на Р България (Спиридонов и др., 2015) като отрицателни фактори са посочени силно намаляване на площта на старите гори през последните 50 години, залесяване с иглолистни култури и санитарни сечи; незаконни сечи в равнините и ниския планински пояс през последните 15 години (B09, B10, B03, B12, B15); намаляване на трофичната база; тясна специализация към храна и местообитание; конкуренция на черния, но особено на зеления кълвач, по-специализиран в лова на мравки по земята (L06).

При докладването по чл. 12 за гнездовата популация са посочени следните заплахи и влияния: B02, B03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 65 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ** с оценка на гнездяща популация от 4 – 12 дв., което е между 0,1 и 0,2 % от националната гнездяща популация. Посочената оценка е „C“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация се посочва и от Костадинова и Граматиков (2007). Същата численост на гнездящите двойки е дадена и от Матеева и др. 2013 г. В платформата eBird има 4 наблюдения от 3 локации (2014 г., 2019 г., 2022 г.) с численост 1 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 4 дв.	Определена на база данните от СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 4 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида в зоната	ha	Най-малко 5361 ha	Обитава стари (първични) букови и дъбови гори. Обитава също крайречни и други гори със стари дървета, градски паркове, овощни градини. Площта е изчислена на база % участие на следните местообитания в зоната: N16	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в зоната в размер от най-малко 5361 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			– Широколистни листопадни гори и N19 – Смесени гори и N21- Негорски площи, заети с растителни видове. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малко площ от посочената, тъй като вида обитава стари гори с мъртва дървесина. Запазване на старите гори в зоната.	
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната – количество мъртва дървесина (среднопретеглена стойност)	% или m ³ /ha	Най -малко 10% от запаса, но не по-малко от 25 m ³ /ha, включително най-малко 10 стоящи мъртви дървета и подходящо количество лежаща мъртва дървесина	Повечето от териториите на вида се намират в стари гори с много умиращи или сухи дървета. Предложеният параметър определя мъртвата дървесина като процент от запаса на насажденията. Колкото по-голям е този запас, толкова по-голям е обемът на мъртвата дървесина, преизчислена в m ³ /ha. Все пак, за да се осигури съответствие с екологичните изисквания на видовете, зависими от наличието на мъртва дървесина, нейното количество не трябва да е по-малко от 25 m ³ /ha. Следва да се избира по-голямата стойност от двете, изчислена в m ³ /ha – или 10% от запаса на ha, или 25 m ³ /ha. Минималният диаметър на стоящите мъртви дървета следва да 20 cm. Важно е да има поне 10 мъртви дървета на ha, отговарящи на това изискване. В горската инвентаризация не е предвидено набирането на детайлни данни по този параметър и такива не са налични в лесоустройствените планове.	Подобряване на количеството на мъртва дървесина в подходящите местообитания на вида до достигане на целевата стойност от най-малко 10% от запаса, но не по-малко от 25 m ³ /ha Междинна цел: Да се определи броя на стоящите мъртви дървета на ha, техният диаметър и обем чрез провеждане на теренни проучвания до 2025 г.

7. Необходимост от промени в СФД за 33 BG0002077 Бакърлъка

Не е необходима промяна в стандартния формуляр на този етап.

Специфични цели за A141 *Pluvialis squatarola* (сребриста булка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 26 – 31 cm. Размах на крилата: 56 – 64 cm. През есенно-зимния период са със сиво оперение с черни петна; гърлото и коремът са бели, на подмишните пера има характерно

черно петно. През лятото отдолу са черни подобно на сибирската и златиста булка, а отгоре – бели с многобройни и различни по големина и форма черни петна. Клюнът е къс и дебел, а краката са черни. Младите са като възрастните в зимно оперение (Нанкинов и др., 1997, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

В България е преминаващ и зимуващ вид. Среща през есенно-зимния период (август - февруари) по Черноморското крайбрежие и прилежащите влажни зони (Поморийско езеро, Атанасовско езеро и др.) и равнинните райони на северна България (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Извън размножителния период вида посещава плитководни солници, плажове по морското крайбрежие, заливи и устия на реки. По време на миграцията може да се намери и във вътрешността по различни водоеми, езера, язовири или пасища (BirdLife International, 2021). Подходящите местообитания включват богат набор от влажни зони: 1110, 1140, 2110, 2120, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В България е слабо проучено. Според Нанкинов и др. (2016) насекоми и техните ларви (Coleoptera), миди, червеи, семена и дребни плодове. За Европа, основно червеи полихети, мекотели и ракообразни, понякога насекоми (напр. скакалци и бръмбари) или земни червеи (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През есенно-зимния период най-често може да бъде наблюдавана по Черноморското крайбрежие, предимно Бургаските влажни зони, Дуранкулашко езеро, Шабленско езеро. и Шабленска тузла. Във вътрешността на страната по-рядко, поречието на р. Дунав, Софийското поле, язовир Искър, язовир Жребчево и язовир Пясъчник (*Pluvialis squatarola*) - Species Map - eBird През 1977-1996 г. през мин. зима наброява необичаен зимуващ вид със среден брой 18 екз., максимум 92 екз. през 1994 г. Единственото му място за зимуване в България е Черноморското крайбрежие, където се среща предимно по Южното Черноморие със средна численост 17 екз., максимална 87 екз. през 1994 г. Влажните зони, в които е установена най-голяма численост на видовете са Атанасовско езеро, със средно 8 екз., максимално 55 екз. през 1994 г. Зимуващата популация на вида може да се счита за стабилна. След 1996 г. средната обща численост нараства до 58 екз. с връх от 171 инд. през 1999г (Michev and Profirov, 2003).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 и 4а на ЗБР. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Не е включен в Червената книга на Р България (2015). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), националната **зимуваща** популация на вида се оценя на 10–30 индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 0–8 индивида. Като краткосрочната тенденция в развитието на популацията е докладвана като неизвестна, а дългосрочната - намаляваща. Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), националната **мигрираща** популация на вида се оценя на 10–70 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Winter	Unknown	Decreasing
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

На национално ниво натиска и заплахите не са анализирани подробно, те са свързани основно с интензификация на земеделието, култивиране на пасищата, механизизирана обработка на почвата, хищници, скитащи кучета и котки, лов и замърсяване на влажни зони (F08, F11, F14, F27, C08).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: E01, J02, F03, F26.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 19 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 2 индивида, което представлява до 6,6% от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Обикновен зимуващ вид за Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). Видът е установен в зоната по време на среднозимните преброявания неколкостранно за последните години с по 2 индивида и максимум 6 индивида на 13.01.2013 г. (по данни на ИАОС 2012-2021). За периода 2010-2022 г. сребрилата булка не е отбелязана в Ebird, с наблюдения през зимния период. Няма други публични данни за вида в зоната за последните 10 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-6 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 6 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Тяхната площ е 21110 ha. Подходящите местообитания най-вероятно включват само крайбрежието на зоната и са значително по-малки по площ.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)			Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за	
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на зимуващата популация предлагаме да се промени максималната численост на б индивида на база на наличната информация за вида от средно зимните преброявания (по данни на ИАОС 2012-2021). По отношение на зимуващата популация е необходимо да се промени оценката на популацията в зоната от „С“ на „В“, тъй като докладваните 2 индивиди, представляват до 6,6% от максималната национална мигрираща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A141	<i>Pluvialis squatarola</i>			w		6	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A005 *Podiceps cristatus* (голям гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 46-51 cm. Размах на крилата:85-90 cm. Най-едрият гмурец с дълго, ниско тяло и дълга, тънка шия, държана изправена или свита с глава на гърба. В брачно оперение перата по челото, темето и тила са черни. Теменните пера са дълги и образуват „рогчета“. Перата около ушите и бузите също са удължени, кафяво-рижи, на върха черни и образуват „бакенбарди“. Мъжките са с по-широки „бакенбарди“ и по-дълги „рогчета“. Гърбът и крилата са тъмнокафяви, около очното поле, шията, гърдите и коремът са бели, слабините светло кафеникави. През зимата отсъстват „бакенбардите“ и „рогчетата“. Перата край бузите са бели, шията отпред, гърдите и коремът също са бели. При големия гмурец бялото в зимното оперение е повече отколкото при другите видове гмурци (Симеонов и др., 1990; Svensson et al., 2009, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по не замръзналите водоеми в Западна и Южна Европа. Миграцията е през септември-ноември и февруари-март. В резултат на миграции през есента и зимата числеността му нараства неколкостранно особено в морските заливи, крайморските езера и по-големите вътрешни водоеми. У нас зимуват птици от европейската територия на Русия, скандинавските страни, Чехия, Полша, Румъния. Гнезди на отделни двойки и в колонии по Дунавското и Черноморското крайбрежие, Дунавската равнина, Софийското поле,

долините на Марица и Тунджа. Зимната численост е многократно по-висока, особено в Черноморските влажни зони и не замръзващите водоеми на Южна България. Снася през март - април, 1 до 9 яйца. Малките са гнездобегълци. Стават самостоятелни на 70-80 дневна възраст (Симеонов и др., 1990; Николов в Червена книга на Р България 2015; Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езера, крайбрежия на реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 m н. в. Гнезди както в колонии (от няколко до стотина двойки), така и на отделни двойки във водоеми, богато обрасли с растителност, притежаващи открити водни огледала. Гнездовият участък е с площ 350–500 m² при единично и 50–150 m², при колониално гнездене. Периодът на снасяне на яйцата е разтеглен от края на април до края на август. Брачните игри и оформянето на двойките започват още през декември. При миграция и зимуване посещава както тези водоеми, така и много често морските заливи, крайморските езера и блата и високо разположените язовири – Доспат, Камчия, Искър, Батак и др. (Симеонов и др., 1990; Николов в Червена книга на Р България 2015). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водни растения. Младите се изхранват предимно с насекоми (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението на вида е разпръснато и групово във всички равнинни райони. Основната част от популацията е концентрирана в Дунавската равнина и покрай р. Дунав, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007). В началото на 20-ти век настъпва депресия на вида и близо половин столетие той мъти само по Черноморското крайбрежие и р. Дунав. След 1960 г. птиците увеличават числеността си и заселват водоемите във вътрешността на страната. Среднозимната численост за периода 1977–1996 г. е 2192 индивида. (Симеонов и др., 1990; Michev and Profirov, 2003). По дунавското крайбрежие видът е широко разпространен и често срещан. Общият брой гнездящи двойки варира между 46 и 78. Основното място за размножаване е езерото Сребърна, следват рибарниците Хаджидимитрово и блатата на остров Персин. Друг съществен обект, рибарници Мечка, са загубили значението си за вида след пресушаването им и превръщането им в обработваема земя през 2012 г. Същото е положението и в рибарници Орсоя (Shurulinkov et al., 2019).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „Уязвим“ (VU). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация се оценява на 550 – 1500 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 300 – 600 двойки. Краткосрочната и дългосрочната тенденция в развитието на популацията на вида е докладвана като стабилна.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **зимуващата** популация е оценена на 1850 - 5000 индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 140–3000 индивида. Краткосрочната тенденция в развитието на популацията на вида е докладвана като нарастваща, дългосрочната е докладвана като стабилна.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **мигриращата** национална популация е оценена на 500–1000 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 1999-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable	Stable
Winter	Increasing	Decreasing
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Националната Червена книга (Николов, 2015) заплахите за вида в страната са свързани с унищожаване на обрастванията от тръстика и папур в сладководни рибовъдни стопанства и намаляването на техния брой (K01, K02, A30, C14, D13, F12, F14, F31, F26); преднамерено избиване от арендатори на водоеми (G10); резки промени на водното ниво в сладководни рибарници и язовири през гнездовия период; замърсяване на речните течения от земеделието, от промишлеността и др. (A25, A26, J01).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи, които имат отношение към вида: G06. За мигрираща популация са посочени следните заплахи, които имат отношение към вида: F26, G12.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 53 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата и зимуващата популация - BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД **гнездящата** популация на вида се оценява на 1 двойка, което е 0,6 % от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на 1-31 индивида, което е 0,05 - 0,6 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

5. Анализ на наличната информация в зона

Гнездяща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ по време на гнездовия сезон не са посочени числености (Костадинова, Граматиков 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на гнездовия сезон са отчетени числености между 2-6 инд., без посочен статус на индивидите. Птиците са наблюдавани в морски хабитати, които не са подходящи за гнездови местообитания. Липсват данни за гнездовата популация в 33.

Мигрираща популация

Данни за мигриращата популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ не са посочени (Костадинова, Граматиков 2007) Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на миграция са отчетени численост от 1 до 6 инд.

Зимуваща популация

Данни за зимуваща популация на вида в ОВМ „Бакърлъка“ не са посочени (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната числеността варира между 1 инд. през 2014 г. и 169 инд. през 2020 г. (данни от ИАОС).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в ЗЗ

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Стойността на гнездящата популация е оценена на база СФД. Липсват публикувани данни за гнездене на вида в зоната.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на местообитанията на вида в ЗЗ.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данни за вида посочени в платформата eBird. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията на вида в ЗЗ.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност определена от СФД. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	неизвестна	В ЗЗ не са определени местообитания N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) и N07 - Мочурища, блата, които са основни гнездови хабитати на вида. Същите са налични в ЗЗ. Ето защо е поставена междинна цел.	Междинна цел: Да се определи площта на подходящите местообитания за гнездене на вида в зоната – влажни зони с тръстика.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			проучвания по Рамковата директива за водите – като	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната числеността варира между 1 инд. през 2014 г. и 169 инд. през 2020 г. (данни от ИАОС). На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – максималната численост от 36 инд. се променя на 169 инд. което е 3,4 % от националната зимуваща популация (оценка „В“).

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на миграция са отчетени числености от 1 до 6 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД – **вида да бъде включен и като мигриращ** в зоната с минимална численост 1 инд. и максимална численост от 6 инд., което е до 0,6 % от националната мигрираща популация (оценка „С“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A005	<i>Podiceps cristatus</i>			r	1	1	p		G	C	A	C	C
B	A005	<i>Podiceps cristatus</i>			c	1	6	i		G	C	A	C	C
B	A005	<i>Podiceps cristatus</i>			w	1	169	i		G	B	A	C	C

Специфични цели за A008 *Podiceps nigricollis* (черноврат гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 28-34 cm. Размах на крилата: 56-60 cm. Възрастните през размножителния период са с черни глава и шия, гърбът и крилата са черно-кафяви; перата по тила са слабо удължени, зад очите и около ушите има кичури от златисто оранжеви пера, слабините са ръждивочервени, а коремът – копринено бял; клонът е слабо извит нагоре. След размножителния период слабините избеляват, а от кичурите по главата остават отделни ръждивокафяви пера. През зимата рижият цвят в оперението липсва. На тила без удължени пера. Общия тон в окраската по-светъл. Зад ушите бяло петно. Гърлото, шията, гърдите и коремът бели. Има тъмносива яка. (Svensson, 2009; Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Среща се по водоемите на страната целогодишно. Забележима миграция се наблюдава през октомври – март. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди излюпени в Румъния, Европейска Русия, Украйна, Чехия, Полша, Словакия и Германия. Многочислен през зимата, особено по Черноморското крайбрежие. Двойките се оформят още през зимата или през пролетния прелет. Отделни двойки мътят из дунавски заблатени биотопи, а също във водоемите край Бургас. Гнезди както на отделни двойки, така и в колонии от няколко до 400 двойки, понякога в смесени колонии с чайки и рибарки. Гнездовите участъци се заемат през март - април. Строи плаващо гнездо на открита водна повърхност или върху обраствания от какички и воден орех (*Trapa natans*). Една двойка строи 2 - 5 гнезда. Снася през май 3 до 8 яйца. Мътят и двамата родители около 20-25 дни. Малките са гнездобегълци. След излюпването често цялото семейство се преселва в друг участък на водоема. По време на миграция се среща в по-големите водоеми в цялата страна. Зимува главно по Черноморското крайбрежие и крайбрежните езера, по-

рядко във вътрешните водоеми на страната (Симеонов и др., 1990; Нанкинов, 2012; Иванов и др. в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Целогодишно обитава сладководни и солени водоеми, богато обрасли с растителност, притежаващи открита водна площ и плитки участъци. През гнездовия период предпочита обширни сладководни езера, рибарници с големи отделни басейни, богато обрасли с растителност, върху която строи гнездата си. През зимата е близо до морския бряг и в крайбрежните езера, по-рядко в големи, не замръзващи сладководни басейни, язовири и др. (Симеонов и др., 1990; Иванов и др. Червена книга на Р България 2015). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с дребни риби, жаби, миди, ракообразни водни насекоми и техните ларви. През размножителния период с безгръбначни. Насекомите съставляват над 90% от храната (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в изолирани гнездовища, по-ясно групирани по Дунавското крайбрежие, с единични находища, повечето без данни за сигурно гнездене покрай Черно море, в Добруджа, Софийското поле и Тракийската низина. (Янков отг. ред., 2007). В миналото е обитавал основно по-големите блата по поречието на р. Дунав и Бургаските езера. Сега единични двойки се размножават нередовно в резервата „Сребърна“ и рибарниците „Калимок“ (Иванов и др., 2015). Постоянно размножаващи се двойки има на остров Персин, но броят им също е много променлив. Установено е, че там гнездят 1 - 26 двойки през различни години. Други важни находища за вида са езерото Сребърна (0-8 двойки), рибарници Калимок (0-6 двойки) и Гарванско блато (2010 г. - 4 двойки) (Shurulinkov et al., 2019).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „критично застрашен“ (CR). Според IUCN 2021 видът е с категория - VU (Vulnerable) за територията на континентална Европа и за света - LC (Least Concern). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), националната гнездяща популация на вида се оценява на 20 – 60 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена със същата численост. Краткосрочната и дългосрочна тенденция в развитието на популацията на вида са били намаляващи. Съгласно Иванов и др. (2015), националната гнездяща популация на вида не превишава 40 двойки.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация е оценена на 500 – 2000 индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 550 – 1300 индивида. Краткосрочната и дългосрочна тенденция в развитието на популацията са били намаляващи.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация е оценена на 100 – 500 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing	Decreasing
Passage	no information	no information

Winter	Fluctuating	Decreasing
--------	-------------	------------

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според Националната Червена книга (2015), заплахите за вида в страната са свързани с изоставянето на съществуващите по р. Дунав рибарници (G25, K04); недоброто управление и непостоянния воден режим в резерватите Белене и „Сребърна“; загубата на основния микрохабитат в блатата на Белене – обрастванията с какички и воден орех, необходими за гнезденето на гмурца (K02, L01, F27). България е южна граница на гнездовия ареал, поради което числеността му има допълнителни флукуации, зависими от състоянието на популацията в останалата част на ареала.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи: M07, G05, G06. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, F05, G12. За зимуваща популация са посочени следните заплахи: K04, G01.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 40 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД **мигриращата** популация на вида се оценява на 4 индивида, което е 0,8 % от националната мигрираща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра (оценка „B“).

Според СФД **зимуващата** популация на вида се оценява на 10-58 индивида, което е 2 - 2,9 % от националната зимуваща популация (оценка „B“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е добра (оценка „B“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

Мигрираща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ не е посочена мигрираща численост (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на миграция са регистрирани между 1-10 инд.

Зимуваща популация

В ОВМ „Бакърлъка“ не е посочена зимуваща численост (в Костадинова и Граматиков, 2007). За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната вида е регистриран в 33 с численост варираща между 13 инд. през 2012 г. и 163 инд. през 2014 г. (данни от ИАОС).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в 33

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 4 инд.	Целевата стойност определена на база СФД и данни за вида посочени в платформата eBird. Количеството на мигриращите индивиди силно зависи от метеорологичните условия. Основните струпвания са по Черноморските заливи.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 4 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 10 инд.	Целевата стойност определена на база СФД и данни за вида посочени в платформата eBird. Количеството на зимуващите индивиди силно зависи от метеорологичните условия. Основните струпвания са по Черноморските заливи.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 10 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на местообитание: N01, площ е 21110 ha.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида най малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг са обхванати от Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor 5-Много лошо - Bad проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала.	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“.

За периода 2012-2020 г. по време на среднозимните преброявания в страната вида е регистриран в 33 с численост варираща между 13 инд. през 2012 г. и 163 инд. през 2014 г. (данни от ИАОС). На база на тези данни предлагаме промяна в СФД - максималната оценка на зимуващата популация да се промени от 58 инд. на 163 инд., което представлява 8,2 % от националната зимуваща популация (оценка „В“).

Данните от eBird (2015-2022) показват, че по време на миграция са регистрирани между 1-10 инд. На база на тези данни предлагаме промяна в СФД - максималната оценка на мигриращата популация да се промени от 4 инд. на 10 инд., което представлява 2 % от националната мигрираща популация (оценка „С“).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.

B	A008	<i>Podiceps nigricollis</i>			c	4	10	i		G	C	A	C	B
B	A008	<i>Podiceps nigricollis</i>			w	10	163	i		G	B	A	C	B

Специфични цели за A120 *Porzana parva* (средна пъструшка), A892 *Zapornia parva*

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 18-20 cm, размахът на крилата: 34-39 cm. Двата пола отличими един от друг. Сезонни различия само при мъжкия. Мъжкият отгоре е ръждивокафяв с големи черни петна и бели резки; бузите, шията и долната част на тялото са синьо-сиви, а по слабините има белезникави препаски. Клонът и краката са зеленикави. Женската отдолу е светлокафява и има сива надочна ивица. От декември до май всяка пъструшка с ръждивокафява долна страна на тялото би трябвало да е женска средна пъструшка (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен вид с фрагментирано разпространение. По Черноморското крайбрежие долита през април. Сроковете за миграцията в Розовата долина са март и октомври, а в Софийското поле: март и септември - началото на октомври. Токуването на мъжките е от средата на април до средата на първата десетдневка на юни. По време на миграции се среща рядко по морски крайбрежия. Гнездата са разположени на водната повърхност сред тръстиката. Изградени са от тънки стъбла и листа на тръстика. Мътлото е от 6–11 яйца. Мътят и двамата родители. През есента миграционното поведение се проявява непосредствено след залез слънце (Симеонов и др. 1990; Делов в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Значителни по площ водоеми, сладководни и полусолени блата, обширни мочурища и мочурливи ливади, оризища, торфени блата и влажни ливади по периферията им предимно обрасли с гъста тръстика и папур. Обширни, рехави тръстикови масиви, изпъстрени с малки водни огледала и плаваща водна растителност; отводнителни канали. Гнездата са разположени на водната повърхност или над нивото на водата сред тръстиката. Изградени са от тънки стъбла и листа на тръстика, *Typha spp.*, *Carex spp.*, *Phragmites australis*, *Alisma plantago-aquatica*, *Glyceria maxima* (Симеонов и др. 1990; Jedlikowski et al., 2014; Делов в Червена книга на Р България 2015). Според Jedlikowski et al. (2014), в Североизточна Полша за 14 водни обекта средната плътност е 1.07 двойки/ха. Дълбочината на водата (средна) в местата за гнездо на дребния дивак е 48,5 cm. Височината на изникнала растителност в местата за гнездо на дребния дивак е 81,4 cm. Гнездата бяха разположени по-близо до откритата вода. Гнездата се разполагат всред стара растителност. Гнездата на дребните дивари също се свързват с височина на растителността под 1,5 m и висок процент покритие от стара растителност в радиус от 3 m около гнездата.

Хранене

Ядат предимно водни насекоми и дребни безгръбначни - червеи, паяци, насекоми и охлюви, както и семена на водни растения и по-рядко вегетативни части (Ciach 2004; Делов в Червена книга на Р България 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати изолирани гнездовища, основно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и Софийското поле, но и в бившето Стралджанско блато, Тракийската низина, Чокльово блато и др. В редица находища гнезди неперидично, включително в наглед много подходящи биотопи (Драгоманско блато, рибарници Орсоя, Чокльово блато). Поради потайния начин на живот и

кратък период на токуване е възможно някои находища да са останали неустановени. Най-значимо гнездовище е Дуранкулашкото езеро – Орлово блато. На второ място по значимост като цяло е Дунавското крайбрежие, особено рибарниците Мечка и Калимок. Във вътрешността на страната важно гнездовище са рибарници Петърч (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Включен е в Червената книга на България със статус застрашен (EN). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 300 – 600 брой пеещи мъжки. При предходния период на докладване (2008-2012) е съобщена същата численост и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Unknown (UNK)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Делов, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори: разрушаване на местообитанията (A01, A31, A33, F26), косене на тръстиката, изгарянето на тръстиковите масиви през зимата.

При докладването по чл. 12 през 2019 г. за гнездовата популация е посочена само една заплаха: J03. Според нас тази заплаха не се отнася за вида. Необходимо е да се добавят посочените по-горе заплахи от Червената книга.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 24 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. За гнездовата популация оценката в стандартния формуляр е до 2 двойки, което е до 0,7 % от националната гнездяща популация. Оценката на популацията е „C“. Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова и Граматиков (2007) определят гнездова популация на 0 - 2 двойки. В платформата eBird няма представени наблюдения на вида. Видът води скрит начин на живот и за неговото проучване се използва специфична методика.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	0-2 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер до 2 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	неизвестна	Няма представени данни в СФД за площта на характерните местообитания за вида - N07-мочурища и блата в зоната. Ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната – плитки влажни зони с гъста водна растителност.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида	дълбочина на водата в местообитанията на вида	Най-малко 8 cm	Дълбочината на водата в местата за гнездене и хранене варира между 8 и 45 cm, гъстотата на растителността е между 240 и 554 растителни стъбла на квадратен метър, папур и тръстика. Вида гнезди обикновено в гъста стара тръстика. Поддържане на гъста водна растителност. Да се избягва пълното премахване на стара растителност.	Поддържане на нивото на водата в подходящите местообитания в съответствие с изискванията на вида.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро - Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо - Poor 5-Много лошо - Bad Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Предлагаме актуализиране на кода (code) и научното наименование (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г.

Species	Population in the site	Site assessment
---------	------------------------	-----------------

G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A892	<i>Zapornia parva</i>			r		2	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за *A119 Porzana porzana* (голяма пъструшка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 22-24 cm, размах на крилата: 37-42 cm. Мъжкият отгоре е кафяв с черни и бели пъстрини; бузите, шията и гърдите са тъмносиви с бели петънца, а останалата долна част на тялото – белезникава с кафяви препаски по слабините. Клюнът е жълтеникав с червена основа, а краката зеленикави. Женската има повече бели петънца по бузите. Активна нощем. Бяга бързо из гъстата растителност, но лети бавно и лошо. За разлика от другите пъструшки се отличава по препаските на гърдите, избягва да плува, а прелита по-големите открити водни пространства (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и вероятно преминаващ вид. Миграцията по Черноморското крайбрежие е от края на август до началото на ноември и през март-април; в Софийското поле – септември - октомври и март - април. На Балканския полуостров обитава плитко влажни зони, обрасли с гъста растителност и надморска височина до около 1800 m. По време на миграции и през зимата се среща рядко по морски крайбрежия и прилежащи влажни зони. (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012; Делов в Червена книга на Р България 2015). Токуването на мъжките е от началото на април до първата десетдневка на юли и продължава около 10 дни. Площта на териториалния участък на двойка в Драгоманското блато е 1,08 ha. Гнездата са изградени от стъбла на блатна растителност, скрити в гъсти тревни туфи (Делов в Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Влажни зони с различна големина и соленост, блатисти места с висока, гъста растителност, изграждайки гнездото си малко над нивото на водата. Обширни мочурища и мочурливи ливади, оризища, торфени блата и влажни ливади по периферията им обрасли предимно с *Typha spp.*, *Carex spp.*, *Phragmites australis*, *Alisma plantago-aquatica*, *Glyceria maxima*, с предпочитана дълбочина 4,5–17,3 cm с височина на растителността по-висока от 0,70 m. В бракичните водоеми по Черноморието се наблюдават предимно скитащи и мигриращи птици (Симеонов и др., 1990; Gilbert, 2002; Делов в Червена книга на Р България 2015). Според Schäffer (1999) в Полша, гнездовата територия е с площ средно около 1,4 ha.

Хранене

Видът е всеяден, диетата му се състои от малки и възрастни водни насекоми и ларви (напр. *Trichoptera*, *Odonata*, *Diptera*, *Coleoptera*, *Hemiptera*, *Lepidoptera*), земни червеи, мекотели, паякообразни (напр. паяци и водни акари) и дребни многожилни риби (1-2 cm дълги), както и водорасли и издънки, листа, корени и семена на *Panicum*, *Oryza*, *Carex* и *Schoenoplectus* (Taylor and van Perlo 2000).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато в ниските части на цялата страна, главно по Черноморското крайбрежие, в Софийското поле, бившето Стралджанско блато, с изолирани находища покрай р. Дунав, в Тракийската низина, Дунавската равнина, долината на река Струма и др. Поради скрития начин на живот и кратък период на токуване вероятно са известни не всички действителни гнездовища. Най-големите находища са в Драгоманското блато и в остатъчните водоеми от Стралджанското блато (Янков отг. ред., 2007; Делов в Червена книга на Р България, 2015).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Няма в SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен е в Червената книга на България (2015) със статус застрашен (EN). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2021).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013–2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 150–300 брой токуващи мъжки. При докладването за предходния период (2008–2012) е посочена същата численост и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Unknown (UNK)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червена книга на България (Делов, 2015) са посочени следните отрицателно действащи фактори: отводняване на мочурищата (A31, F26, K02), изграждане на диги и обходни пътища (E01); коситба и паша в естествените местообитания (A08, A17), западането на оризопроизводството (A07).

При докладването през 2019 г. за гнездящата популация е посочена само една заплаха – J03. Смятаме, че тази заплаха няма отношение към вида и трябва да се допълнят тези от Червената книга на България.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 20 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е гнездящ. За гнездящата популация оценката в стандартния формуляр е 1 – 9 двойки, което е 0,7 - 3 % от национална гнездяща популация (оценка „B“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

Данните публикувани от Костадинова и Граматиков (2007) също са за гнездяща популация от 1 – 9 двойки. В платформата eBird няма регистрирани наблюдения на вида. Видът води скрит начин на живот и за неговото проучване се използва специфична методика.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена от СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гн. дв. чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни	ha	неизвестна	Няма представени данни в СФД за площта на характерните местообитания за вида - N07-мочурища и блата в зоната. Ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната – плитки влажни

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
местообитания на вида				зони с гъста водна растителност.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида	дълбочина на водата в местообитанията на вида	4-17 cm	Дълбочината на водата в местата за гнездене варира между 4 и 17 cm, височината на растителността трябва да е повече от 0,70 м. Вида гнезди обикновено в гъста стара тръстика. На една двойка са и необходими около 1 ha подходящо местообитание. Поддържане на гъста водна растителност. Да се избягва пълното премахване на стара растителност.	Поддържане на нивото на водата в подходящите местообитания в съответствие с изискванията на вида.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2- Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата Екологично състояние 1-Отлично - High 2-Добро - Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо - Poor 5-Много лошо - Bad директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Не е необходима промяна в стандартния формуляр на този етап.

Специфични цели за A464 *Puffinus yelkouan* (средиземноморски буревестник)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30-38 cm. Размах на крилата: 76-89 cm. Възрастните и младите отгоре са тъмнокафяви, а отдолу – бели, по което се отличава от балеарския буревестник. Няма сезонни различия в оперението. Прилича на средно голяма чайка, но с вретеновидно тяло и стремителен полет. Лети ниско над водата най-често по права линия, плавно и бързо, като съчетава планирането с къси и бързи махания на крилата. На сушата се придвижва трوماво, като се опира на стъпалото и пръстите. В период на миграция е активен и денем, и нощем, а по време на гнезденето само нощем. (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ по Българското Черноморско крайбрежие. Рядко навлиза във вътрешността на страната. След 70-те години на XX в. някои от ятата, преминаващи край западния черноморски бряг, са съставени до 20 000 индивиди. Малки ята и единични птици навлизат и във вътрешността на страната: край Русе. Придвижва се с пролетните рибни пасажи на *Sprattus sprattus* и *Engraulis encrasicolus*, следи миграцията на рибата до Азовско море. Задържа се в Черноморския басейн от края на февруари до края на октомври. Липсват данни за сигурно гнездене. Твърде вероятно е да се размножава по скалисти участъци от Черноморското крайбрежие както в северната, така и в южната му част (особено между нос Емине и Маслен нос), включително по островите. През пролетта и есента се среща на ята от няколко до 10 000 птици по цялото крайбрежие. През зимата ята са наблюдавани в Атанасовско езеро и до Ахтопол (Симеонов и др., 1990; Янков отг. ред., 2007; Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

През гнездовия период обитава скалистите крайбрежия и острови в тъмни дупки или пукнатини, главно по плоски върхове или склонове на острови или носове с доста дълбока почва и груба трева, често споделени със *Oryctolagus cuniculus*, *Puffinus* и *Fratercula arctica*, понякога в планини близо до морето. Моногамна птица. Използва за гнездене равна или наклонена земя обикновено близо до морето, но понякога на 1–2 km навътре. Колониален. Гнездото е дупка, изкопана в мека земя с камера в края. Обикновено дълги 1–2 m, но понякога само 50 cm; диаметър на отвора с. 15 cm. Гнездовата камера обикновено е облицована с малки парченца трева, кал и корени. Дупките се изкопават от двата пола с помощта на клюн и крака. По време на миграция обитава морските и океанските простори, като прониква и във вътрешноконтиненталните водоеми. Двойките са постоянни и често пъти се завръщат в старото си гнездо. Заемат гнездовите места през февруари - март. В края на април - началото на май женската снася едно бяло яйце с леко удължена форма. Двете птици мътят 51—53 дни. Малкото се излюпва в края на юни - началото на юли. Хранят го двамата родители. (Симеонов и др., 1990; Cramp, Simmons, 2004).

Подходящи местообитания вероятно са 1170, 1240 и 1410, стръмни скалисти (морски) брегове и морски острови, островчета, надводни скали и камъни; хранително местообитание - открито море (Янков отг. ред., 2007; Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Риба, предимно дребна; също главоноги, малки ракообразни и повърхностни плаващи карантии. Храни се през деня чрез преследване-гмуркане и чрез захващане на повърхността; в различен брой от единични птици до малки ята. Риба, предимно Clupeidae и особено *Clupea harengus*, *Sprattus sprattus*, *Sardina pilchardus* и *Engraulis encrasicolus* (Симеонов и др., 1990; Cramp, Simmons, 2004).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 на ЗБР. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е VU (Vulnerable), за територията на континентална Европа (2021) и за света (2018). Включен в SPEC 1 (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **мигриращата** популация се оценява на 5000 – 25 000 индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 5000 – 20 000 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Passage	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга (Янков и Георгиев, 2015) основните посочени заплахи за вида са: свръхулов при промишлен риболов (G01), гибел от кукички или попадане в мрежи (G12), интензивно застрояване на крайбрежната ивица на Черно море (F02, F05, F20), осветяване на възможни гнездови места (н. Калиакра), разливи на нефтопродукти и други.

При докладването по чл.12 от посочени заплахи и влияния само G12 има отношение към вида.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 11 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 20-30 индивида, което представлява 0,1-0,4-% от националната мигрираща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана, но на границата на ареала (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

Рядък до изобилен мигрант, летен и зимен посетител за Бургаския залив (Dimitrov et al., 2005). В ОВМ „Бакърлъка“ е посочена гнездова численост 2-18 дв. (в Костадинова и Граматиков, 2007), като вероятно данните се основават на наблюдения през гнездовия период, а не на сигурно установено гнездене. Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че по време на миграция за периода 2015-2022 г. вида е наблюдаван неколккратно с малки ята и максимална установена численост 450 инд. на 12.02.2022 г. (eBird 2015-2022г., И. Димчев, непубл. инф.).

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 20 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните от СФД и данни от Ebird. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия. Нередовно се среща в зоната по време на миграция.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 20 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Вид се храни в Бургаския залив. Определена на база на % участие на местообитание N01-Морски територии и	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			морски заливи. Тяхната площ е 21110 ha.	
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент Риби	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	Екологично състояние	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Рибите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Риби. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Риби се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на мигриращата популация предлагаме да се добави максимална численост 450 индивида, на база на наличните данни от Ebird 2015-2022г. Необходимо е да се промени оценката на популацията в зоната от „А“ на „С“, тъй като до 20-30 инд. са 0,1-0,4% от националната мигрираща популация, а 450 инд. са 1,8% от максималната мигрираща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A464	<i>Puffinus yelkouan</i>			c	20	450	i		G	C	A	B	A

Специфични цели за A118 *Rallus aquaticus* (крещалец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 23-28 cm, размах на крилата: 38-45 cm. Възрастните отгоре са кафяви с черни ивици; главата отстрани и долната част на тялото са пепелявосиви, а слабините – черни с бели препаски. Клюнът е дълъг, прав и червен с черен връх, краката и пръстите са дълги и кафеникави. Двата пола са различни (женският е по-дребен и с по-къс клюн). Няма сезонни различия. Отличава се от пъструшките по дългия клюн и характерния крясъкклюн). Без сезонни различия. Има скрит начин на живот, но не е много предпазлив и често се храни на открито в близост до блата (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен вид, постоянен само около Бургас и долината на р. Марица при Свиленград; постоянен в Софийското поле, също и в Розовата долина и в Средна гора. Вероятно е прелетен вид само за

Северна България, а постоянен за Южна България. През зимата числеността му нараства за сметка на зимуващи птици от други части на ареала, но преки доказателства липсват (Симеонов и др., 1990). Обитава целогодишно разнообразни стоящи и течащи водоеми с гъста растителност и надморска височина до около 1200 m. (Мичев и др., 2012).

Характерно местообитание

Постоянна влажна зона със неподвижна или бавно движеща се прясна или бракична вода - сладководни блата, устия на реки, незамръзващи водоеми, планински ливади с гъста, висока растителност и изобилна растителност, която може да включва *Phragmites australis*, *Typha latifolia*, *Iris germanica*, *Sparganium erectum* или *Carex* sp. (Симеонов и др., 1990; Taylor and van Perlo, 2000). Според Jenkins et al. (1995) в среден Уелс е установена плътност от 14 птици / ха., в Централна Европа: 0,30-2,0 двойки/ха, в източна Англия: 0,25 двойки на 1 ха, в южен Уелс: 0,14-0,36 двойки на 1 ха. Според Jedlikowski et al. (2014), за Североизточна Полша за 16 водни обекта средната плътност е 0.75 двойки/ха. Гнезди в блатисти места с висока, гъста растителност, изграждайки гнездото си малко над нивото на водата от *Typha* spp., *Carex* spp., *Juncus* sp., *Alisma plantago-aquatica* и др. Water depth (mean) at *Rallus aquaticus* nest sites was 14.4 cm. (range 2–30 cm). Emergent vegetation height at the nest sites was 81.7 cm. Гнездата се разполагат в сред стара растителност. Разстоянието между две съседни гнезда е средно 122,4 m. Според Stermin et al. (2011) дълбочината на водата в местата за гнездене варира между 8 и 45 cm, гъстотата на растителността е между 240 и 554 растителни стъбла на квадратен метър, главно папур и тръстика.

Хранене

Вида е всеяден. Хранят се с пиявици, червеи, коремоноги, малки ракообразни, паяци и широка гама от сухоzemни и водни насекоми и техните ларви. Малки гръбначни животни като земноводни, риби, птици и бозайници могат да бъдат убити или изядени като мърша. Растителната храна, която се консумира повече през есента и зимата, включва пъпки, цветя, издънки и семена на водни растения (Taylor and van Perlo, 2000).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато в равнинните части на цялата страна в зависимост от наличието на влажни зони с водолюбива растителност. По-групирано по Черноморското крайбрежие, покрай р. Дунав и другите по-големи реки, Тракийската низина, Софийското поле и др. Поради особеностите на поведението му, които изискват специфични методи за установяване и преброяване, реалното му разпространение може да е по-широко от представеното. Най-значими са гнездовищата в Драгоманското блато, бившето Стралджанско блато и Дуранкулашкото езеро. Разпространението е стабилно, без значителни промени през различните години (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 и 4а на ЗБР и в Приложение 2В на Директивата за птиците. Няма СПЕС категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен е в Червената книга на България (2015) в категория „почти застрашен“ (NT). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 2000 – 4000 двойки. При докладването за предходния период (2008-2012) е посочена същата численост и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването през 2019 г. за гнездящата популация е посочена само една заплаха – К04. Други заплахи, които могат да се добавят за вида са: пресушаване и отводняване на влажни зони (F26, К02), безпокойство по време на гнездене (Н08).

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 40 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **постоянен (гнездящ)**. Гнездящата популация се оценява на 1-9 двойки, което представлява 0,1-0,2% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

За периода 2010-2022 г. не е отбелязван в Ebird за територията на зоната. Видът не е установен в зоната по време на средно зимните преброявания за последните години (по данни на ИАОС 2012-2021). Твърде вероятно поради скрития начин на живот голяма част от птиците не биват забелязвани. Няма публична информация за актуалното състояние на вида в зоната за последните 10 г. Обикновен гнездящ вид за Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). В Атласът на гнездящите птици в България (Янков, отг. ред., 2007) е отбелязано, че в района на Бакарлъка има 3 квадрата, в които видът е бил установен, като гнездящ без да бъде отбелязана конкретна численост. Матеева и др. (2013) не отчитат вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена от СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	неизвестна	Гнездото е разположено в блатна растителност по ръба на малки открити площи, в тръстикови масиви, на полупотопени върби, понякога до 25 m. от водна площ (Симеонов и др., 1990). Не известна площта на подходящите гнездови местообитания на вида в зоната, ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване площта на подходящите местообитания на вида в зоната – влажни зони с гъста блатна растителност.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида	дълбочина на водата в местообитанията на вида	Най-малко 8 cm	Дълбочината на водата в местата за гнездене варира между 8 и 45 cm, гъстотата на растителността е между 240 и 554 растителни стъбла на квадратен метър, папур и тръстика. Вида гнезди	Поддържане на нивото на водата в подходящите местообитания в съответствие с изискванията на вида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			обикновена в гъста стара тръстика. Поддържане на гъста водна растителност. Да се избягва пълното премахване на стара растителност.							
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала:	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A132 *Recurvirostra avosetta* (саблеклюн)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42 – 46 cm. Размах на крилата: 67 – 77 cm. Има характерен завит нагоре клюн. Оперението е преобладаващо бяло, възрастните са с характерна черно-бяла окраска, а младите – с кафяво-бяла. Главата и върховете на крилата са черни, на гърба и горната част на крилата има надлъжни черни ивици. Краката са сравнително дълги, светлосини на цвят. Често може да бъде наблюдаван в плитки водоеми, хранейки се по повърхността на водата като ритмично придвижва глава наляво и надясно (Нанкинов и др., 1997; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, преминаващ и рядко зимуващ вид за страната. Долита през март и отлита през септември и октомври. По време на миграционния период може да бъде срещнат по бреговете на вътрешните водоеми в страната. Отделни индивиди остават в България и през зимата. През размножителния период е наблюдаван основно по Черноморското крайбрежие, където обитава малки заливи, солници, крайбрежни блата, езера, равни брегове и лагуни (Димитров в Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Гнезди изключително в лагуни и покрай свръхсолени плитководни лимани, като разполага гнездата си по засолени терени с халофитна растителност, на диги и разделителни валове в солници, по-рядко по бреговете на стоящи бракични води и стоящи пресни води с 0 – 20 m н. в.

(Янков отг. ред., 2007). Гнезди поединично или в колонии от по 10 - 70 двойки. Определящо е хидрологично състояние на влажните зони и числеността на популацията е силно флукутираща през годините. Образува смесени колонии с кокилобегачи (*Himantopus himantopus*), черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), речна рибарка (*Sterna hirundo*) и др. Гнездото е вдлъбнатина в земята, която може да бъде разположена на различни места, включително върху гол пясък, суха кал, къса трева, мъртва растителност и купчини наноси. Видът може да гнезди в големи колонии, съседните гнезда обикновено на 1 m едно от друго, понякога и на 20-30 cm (Hill, 1988; BirdLife International, 2021). Подходящите местообитания са разнообразни влажни зони, вероятно с кодове: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, 1530 и 6440 и др. влажни зони според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Събира храната най-вече от тинестото дъно на плитчини чрез бързи движения на клюна наляво и надясно. Диетата му се състои предимно от рачетата *Artemia salina*, които са в огромни количества в Атанасовско езеро, водни безгръбначни с дължина 4-15 cm, включително водни насекоми, бръмбари, мушици, ракообразни (напр. *Corophium* spp.), червеи олигохети и полихети и мекотели, както и дребни риби и растителна храна като семена и малки корени. В стомашното съдържание са установени Mollusca, Trichoptera, Dytiscidae и аморфни растителни остатъци (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати, малко на брой гнездовища, по-групирани в района на Бургаските влажни зони (Атанасовско езеро, Поморийско езеро и Пода). Колонии има и във Варненско-Белославския езерен комплекс, Дуранкулашкото езеро и Шабленската тузла, а изолирани епизодични находища в рибарниците Калимок, езерото Сребърна и някои вътрешни водоеми. Скитащи индивиди са отбелязани през гнездовия период и до яз. Ивайловград. (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „Застрашен“ (EN). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 100 – 800 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 270 – 810 двойки. Краткосрочната тенденция в развитието на популацията на е била докладвана като променлива, а дългосрочната тенденция – намаляваща.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **преминаващата** национална популация, е оценена на 3500 – 7000 индивида.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.) **зимуващата** национална популация е оценена на 100–350 индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 50 – 560 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating	Decreasing
Passage	no information	no information
Winter	Decreasing	Fluctuating

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Според Червената книга на България (Димитров, 2015), заплахите за вида в страната са свързани с резки промени на водното ниво в местата на гнездене (F26, F27), безпокойство при ремонтни дейности на дигите в Атанасовското и Поморийското езеро (H08), унищожаване на мътилата и люпилата от наземни хищници (L06), замърсяване на водите (J02). Според нас могат да се допълнят - F08, F11, F14, F27, G10.

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи, които имат отношение към вида: K03, C01, J02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 26 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 2 индивида, което представлява 0,6% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Обикновен зимуващ вид за района на Бургаските езера (Dimitrov et al., 2005). В ОВМ „Бакърлъка“ е посочено зимна численост 0-2 инд. (в Костадинова и Граматиков, 2007). В eBird за периода 2015-2022 г. вида не е регистриран по време на зимуване. За периода 2012-2021 г. по време на средно зимните преброявания видът не е отчетен в 33 Бакърлъка (по данни на ИАОС). Няма друга налична публична информация за числеността на саблеклюна по време на зимуване в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-2 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания за вида	ha	Най-малко 21110	Видът се среща около пясъчни и каменисти морски крайбрежия, устия на реки, плитчи езера и блата, богати на храна. През зимата се наблюдава по каменисти и чакълести брегове, вълноломи, пясъчни плажове с водорасли, солници с ниски треви, заслонени заливи, естуари. Площта е определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малка	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			площ и включват само крайбрежната част.	
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
5-Много лошо - Bad				
			и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A063 *Somateria mollissima* (обикновена гага)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 60-70 cm, тегло: 1,200 – 2,800 kg, размах на крилата: 95-105 cm. В брачно оперение мъжките са с преобладаващо бяло оперение с черни корем, страни и задница. Главата е бяла с черно теме, тила и страните на главата, в областта на ушите са светлозелени. Човката е масивна, клиновидна. Женските са с канелено кафяво оперение с тъмни райета, тъмно крилно огледало с бели крайнини. В извънбрачно оперение мъжките са тъмни с бели надкрилия и раменни пера (Svensson, 2009; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България видът се среща вече през цялата година, макар че е твърде малочислен. Отделни екземпляри и малки ята от Черноморската популация в Украйна достигат до нашето Черноморие, където все по-често се наблюдава през зимата. Отделни екземпляри и ята от полово зрели птици остават и през лятото. Почти всички наблюдавани птици са били по Черноморското крайбрежие. Прониква вече и във вътрешни водоеми. По дунавското крайбрежие, един екземпляр е наблюдаван в „Комплекс Калимок“. Установен за фауната на България на 05.04.1964 г., двойка в морето северно от с. Резово, Бургаско. Единственото наблюдение, което доказва гнезденето на вида в България е на 14.05.2007 г., женски екземпляр с 9 малки в пухово оперение наблюдавани да излизат от морето на плажа до северната част на Дуранкулашкото езеро (Нанкинов, 2012; Янков отг. ред., 2007).

Характерно местообитание

Морски крайбрежия и острови със скалисти брегове. За Черноморската популация – острови с тръстикови обраствания. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са основно 1110, 1130, 1150, 1160, 1170, 1240 (Нанкинов и др., 1997; Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с животинска храна: дребни мекотели, охлюви, личинки на насекоми, ракообразни, дребна риба. При търсене на храната си се гмурка на дълбочина до 25 m. Почти не се храни с растителна храна. По бреговете на Северно море се храни обикновено с миди. Главно мекотели (миди, морски жълъди) и по-малко ракообразни (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядко зимуващ вид (случаен посетител). Не всеки зимен сезон се среща и то единични птици или малки ята. Разпространена е основно по Черноморското крайбрежие – до блатото Пода при Бургас, Шабленското и Дуранкулашкото езеро и нос Калиакра. (Янков отг. ред., 2007). Рядка зимуваща водолубива птица, регистрирана през периода 1977-1996 г. на среднозимните преброявания в България само в пет влажни зони по Южното Черноморие (Поморийско езеро, 15 екз. през 1994 г.; Аркутино 11 екз. през 1989 г.; Черноморец-Дюни Крайбрежието, 9 екз. през 1994 г.; Крайбрежието на Царево-Синеморец, 4 екз. през 1994 г.; и Мандренското езеро, 1 екз. през 1983 г.) и в две влажни зони по Северното Черноморие (Шабленското езеро, 48 екз. през 1994 г. и 1 бр. бр., 1995 г. и крайбрежието Тюленово-Калиакра, 4 бр., 1995 г.). Максималната численост за страната е 76 бр. през 1994 г. През 1997-2001 г. средната обща численост е 5 бр. с максимум 20 инд. през 2001 г. Най-голяма численост е наблюдавана при язовир Ивайловград (19 екз. през 2001 г.). Други регистрирани обекти са: Тюленово-Калиакра, Дуранкулакското езеро, Даляна-Влас и Черноморец-Дюни – на една птица през 1997 г. (Michev and Profirov, 2003).

Включен в Приложение IIБ на Директивата за птиците. Според IUCN вида е уязвим – EN (Endangered) в Европа (2021) и почти застрашен – NT (Near threatened) в световен мащаб (2018). Включен в Приложение 3 и 4а на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) зимуващата популация е оценена на 1 – 5 индивида. при предходното докладване, за периода 2008-2012 г., зимуващата популация е била оценена с численост 0-20 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Winter	Fluctuating (F)	Increasing (I)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

На национално ниво заплахите и натиските не са анализирани подробно.

За зимуващата популация при докладването по чл. 12 са посочени следните заплахи: K04. Потенциални заплахи са G01, G12, G14, J02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 11 зони от мрежата Натура 2000 и във една от тях - BG0002030 е с оценка на популацията „D“.

4. Състояние в защитена зона BG0002077 „Бакърлъка“

Според СФД мигриращата популация на вида се оценява на 1 индивид. Националната мигрираща популация не е оценявана. Оценката е на база СФД - оценка „C“. Опазването на вида е добро

(оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е значима (оценка „С“).

5. Анализ на наличната информация в зоната

В ОВМ „Бакърлъка“ видът не е посочен. В платформата eBird също липсват данни за вида в зоната. Данните от средно зимните преброявания за периода 2012-2021 г. също не показват, че вида е наблюдаван в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания за вида	ha	Най-малко 21110	Видът се среща около пясъчни и каменисти морски крайбрежия, устия на реки, плитчи езера и блата, богати на храна. През зимата се наблюдава по каменисти и чакълести брегове, вълноломи, пясъчни плажове с водорасли, солници с ниски треви, заслонени заливи, естуари. Площта е определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малка площ и включват само крайбрежната част.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК). Екологичното състояние на водните тела по БЕК се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на ЗЗ BG0002077 „Бакърлъка“

Качество на данните: - липсват данни за вида в ЗЗ. В графата качество на данните предлагаме промяна от категория G в категория DD - недостатъчни данни.

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A063	<i>Somateria mollissima</i>			c		1	i		DD	C	B	C	C		

Специфични цели за A193 *Sterna hirundo* (речна рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 31-35 cm. Размах на крилата: 77-98 cm. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през лятото отгоре са сиви, а отдолу - бели; главата отгоре е черна; клюнът е яркочервен с черен връх; краката са яркочервени. Върховете на крайните първостенни пера са тъмносиви. Вътрешното ветрило на опашните пера бяло, а външното сиво, към средните пера все по-светло. Ирисът тъмнокафяв. През есенно-зимния период челото е беззникаво, а клюнът и краката са черни. Младите са с черни плещи (Нанкинов и др., 1997; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и преминаващ вид. Среща се на малки групи. Колониален вид. Често гнезди и поединично. Образува смесени колонии до около 300 двойки със саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), кокилобегач (*Himantopus himantopus*), черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), белочелата рибарка (*Sternula albifrons*), кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), речна чайка (*Larus ridibundus*). Миграцията протича от средата на февруари до началото на май и от края на юли до началото на декември (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Размножава се както в морски, така и в сладководни местообитания. Гнезди в лагуни (по разделителни диги и изкуствени острови в солници) или солени блата, в растителност по периферията на водоеми, в стоящи пресни води, стоящи бракични води, по острови в течащи води, полуострови, пясъчни или чакълести коси. При устието на р. Ропотамо гнезди на малки скални острови в морето (Янков, ред., 2007). По течението на р. Дунав гнезди по пясъчни коси и малки плаващи островчета от тръстика и папур, както и на водната повърхност (плаващи маси от мъртви растения в плитки води и дори листа на водни лилии). Гнездата са изградени от листа и стъбла на водни растения — *Salicornia herbacea*, *Potamogeton* sp. или представляват трапчинка в пясъка, заобиколени понякога с черупки от миди, скрити между растителността или между камъни или парчета дървен материал и гнезда изградени от дървени пръчки и сламки (Shurulinkov et al., 2016). Речната рибарка е моногамен вид. Мъжките рибарки започва през април да установяват своите територии в колонията. Разстояние между гнездата в колонии в различните части на ареала варира между 0,99 – 28,3 m, като може да достигне 60 m (Ehrlich, et al., 1988; Burger and Gochfeld, 1991; Енев, 1996). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се със сладководна риби и малка част морска риба, скариди, насекоми (Odonata, Gerridae, Dytiscidae), рядко се храни с дребни земноводни и гущери (Енев, 1996).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение, по-групирано на места по Черноморското крайбрежие (главно Бургаски влажни зони) и покрай р. Дунав (по крайбрежни блата и острови, особено около о. Белене). С отделни гнездовища и по някои по-големи вътрешни реки – Марица, Арда, Струма, Огоста и др. Колониите по р. Дунав променят местоположението си поради непостоянството на гнездовия субстрат – пясъчните коси (Янков, ред. 2007). Съвременното гнездово разпространение обхваща Дунавското крайбрежие, където е регистрирана по пясъчни коси на острови - 3 самостоятелни и 3 смесени гнездови колонии (с белочелата рибарка) с обща численост 211 гнездови двойки; Черноморското крайбрежие — резервата „Атанасовско езеро“, Поморийските солници, Бургаското езеро, местност Пода край Бургас; долината на р. Марица; долината на р. Струма при с. Марикостиново и долината на р. Арда при Кърджали. През размножителния период наблюдавана в Розовата долина и в Софийско (Нанкинов и др., 1997; Димитров и Бедев в Червена книга на Р България 2015).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „Застрашен“ (EN). Според IUCN 2021 видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** национална популация се оценява на 500-1500 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията на вида е оценена на 500 – 1200 двойки. Краткосрочната и дългосрочна тенденции в развитието на популацията е била променлива.

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.) **мигриращата** национална популация се оценява на 3000-10000 индивида.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Fluctuating	Fluctuating
Passage	no information	no information

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (2015) като заплахи са посочени наводняване на гнездовите колонии, унищожаване на мътилата и люпилата от градушки (M08, M07) и наземни хищници (L06). Безпокойство (H08), отстрел (G10), разрушаване или прекомерно обрастване на гнездовите находища, замърсяване с нефтопродукти (J02). Според нас могат да се допълнят заплахи свързани с антропогенни наводнения водещи до загуба на гнезда и местообитания, подлежащи на контролиране на водните нива по време на размножителния сезон, загубата на крайречни сладководни местообитания за размножаване (F32, F28, F27, F26, C08).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците за гнездовата популация са посочени следните заплахи, които имат отношение към вида: J01, K03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 33 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ** и **летуващ**. Мигриращата популация се оценява на 2 индивида максимална и минимална стойност, което представлява 0,03-0,06% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Летуващата популация се оценява на 5 индивида, като процент не може да се изчисли, тъй като няма оценка на национална летуваща популация. Оценката на популацията в зоната е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ видът е посочен с 0-5 летуващи индивида (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данните от eBird 2015-2022 г. показват, че вида е отчетен през гнездовия период и по време на миграция в зоната с численост до 4 инд.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на летуващата популация	Брой индивиди	0-5 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните в СФД.	Поддържане на популацията в зоната в размер до 5 инд. чрез поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-2 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните в СФД. Количеството на спиращите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 2 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-морски територии и морски заливи. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и риби	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и рибите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Риби. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Риби се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			<p>Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в СФД за вида.

Специфични цели за *A307 Sylvia nisoria* (ястребогушо коприварче)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15-16 cm, размах на крилата: 23-27 cm. Едро коприварче, което се познава по ясно личащите вълнисти напречни препаски на гърлото, гушата, гърдите и корема. Главата, гърба и надопашнето са пепелявосиви. Очите са жълти или кафеникави. Държи се сред храстите, но през гнездовия период извършва брачни полети като *Sylvia communis* (Нанкинов, 2009).

Характер на пребиваване в страната

Гнездяща и мигрираща птица за страната. През най-южните райони на България и Северна Гърция минава южната граница на гнездовия ареал на вида в Европа. Гнездовия период започва с пристигането на мъжките, а женските се появяват след няколко дни. Оформянето на брачните двойки е съпроводено с активно пеене и брачни полети на мъжките. Гнездото строят сред храстите, на височина до 3 m над земята. Женската снася 3-6 яйца. Периодът на инкубация е две седмици. В изхранването на малките участват и двамата родители. Нощен мигрант, който лети с активен полет както над сушата така и над средиземно море и Сахара на широк фронт, без концентрации и ята, подобно на всички насекомоядни птици от разред врабчоподобни. През пролетта повечето птици пристигат през втората половина на април и началото на май. Есенната миграция е най-интензивна между 15 август и 15 септември (Нанкинов, 2009).

Характерно местообитание

Среща се в разнообразни места, но навсякъде е свързано с храстите и подлеса, въпреки че избягва гъстите храсталаци, заемащи значителни площи. Може да бъде намерено в покрайнините на редки горски участъци, из сечища, поляни и просеки, върху хълмисти терени, край реки, в полезащитни пояси, паркове, овощни градини, селски дворове и др. (Нанкинов, 2009). Според Янков (отг. ред., 2007) гнезди основно на по-горещи и сухи места в храсталаци на места с умерен климат, в частност растящите на по-ниска надморска височина храсталаци от *Paliurus spina-christi*, шипка *Rosa* sp., *Crataegus monogina* и други, понякога и в сухолюбиви храсталаци с *Juniperus oxycedrus*, *Carpinus orientalis*, *Rubus* sp. и др. В места с храсти намиран и в пределите на градове и села. Избягва гъсти горски местообитания, открити места и такива в близост до вода. Изследването на Ivanov et al. (1998) показва, че в нискостъблени гори от келяв габър, ясен, глог с участието на храсти от драка (между Балчик и с. Топола) ястребогушото коприварче е един от доминантните видове с плътност 5,6 двойки/10 ha. В степни местообитания с храсти вида е с по-малко плътност – 0,7 двойки/10 ha.

Изследване, проведено в земеделски земи в Западна Полша (Szymański and Antczak, 2013) разкрива, че ястребогушото коприварче предпочита хетерогенни местообитания (в състава им има ниски дървета, храсти къпини, малини и коприва) с голяма плътност на храстите. Предпочита широки крайпътни храсталаци. Проучването на Polak (2012) показва, че вида изключително предпочита храстова растителност (с височина под 2 m) за гнездене като избягва гъсти горски местообитания, открити места и такива в близост до вода. Това доказва, че вида обитава горски крайнини, като височината на дърветата не трябва да е по-висока от 10 m. Различните проучвания установяват различна гнездова плътност: 0,08 двойки/10 ha (Szymański and Antczak, 2013), 3,4-4,5 двойки/10 ha (Polak, 2012), 1,7 двойки/10 ha. (Kuźniak et al., 2001).

Хранене

Храни се с насекоми и техните ларви, които лови по дървета, храсти, по земята или в полет, най-често в гъсти храсталаци. Сред насекомите преобладават пеперуди и гъсениците им, бръмбари, мухи, комари, оси, скакалци, дървеници, мравки, също така паяци, плодове и семена (Нанкинов, 2009).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Има неравномерно и разпръснато разпространение на територията на цялата страна, предимно в хълмистите и предпланински райони. Разпространението му е по-плътно по Черноморското крайбрежие, Източните Родопи, централната част на Дунавската равнина, Ломовете и долината на Суха река в Добруджа, Софийското поле и прилежащите планински райони, долините на реките Струма и Места. По долините на реките прониква до около 1000 m н.в., но може да се срещне и в по-високите части на планините. Размножава се редовно, в сравнително ниска численост сред храсти, в разредени горски участъци, паркове, градини и дворове (Нанкинов, 2009; Янков, отг. ред., 2007). Широко разпространен и локално многочислен гнездящ вид в Средна Дунавска равнина (Шурулинков и др., 2005).

Включен в приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2016). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червена книга на България (2015).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация е от 4500 – 15 000 двойки. При докладването за предходния период (2008-2013) е посочена същата численост, но краткосрочната тенденция е била на увеличение.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Stable (S)	Stable (S)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

Не е правен подробен анализ на заплахите за вида, но според нас те са: премахване на ивиците от дървета и храсти в равнините (A01, A05), прекомерна употреба на инсектициди (A21).

При докладването през 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A01, A02, C03, E01. Според нас заплахата C03 няма отношение към вида в страната.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 69 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ** с численост 22 - 48 дв., което е между 0,3 и 0,5 % от националната гнездяща популация. Посочената оценка е „С“. Опазването на вида не е определено в СФД, популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Същата численост на гнездящата популация се посочва и от Костадинова и Граматиков (2007). Същата численост на гнездящите двойки е дадена и от Матеева и др. 2013 г. В платформата eBird има 2 наблюдения от 2 локации с максимум до 2 птици. Оскъдните данни не дават основание за предложение за промяна числеността на вида.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 22 дв.	Целевата стойност е определена на база на данните в стандартния формуляр.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 22 гнездящи двойки чрез поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 8376 ha	Може да бъде намерено в покрайнините на редки горски участъци, из сечища, поляни и просеки, върху хълмисти терени, край реки, в полезащитни пояси, паркове, овощни градини, селски дворове и др. Определена на база на % участие на местообитание: N16, N09, N23, N08, N21, N19. Тяхната обща площ е 8376 ha. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малка площ, тъй като обитава покрайнини на гори, а тук са взети целите площи на горските местообитания.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 8376 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	% проективно покритие на храстовата растителност в храстовите формации	Най-малко 50%	Видът обитава най-вече храсталаци на места с умерен климат, а също и сухолюбиви храсталаци, покрайнини на редки горски участъци, сечища и поляни с храсталаци, крайпътни храсталаци и др. Избягва гъсти горски местообитания, открити места и такива в близост до вода. В този контекст, от решаващо значение е поддържане на процента на храстите в храстовите местообитания, основна част от гнездовото и хранителното местообитание на вида. Целевата стойност по	Поддържане и/или подобряване на качеството на подходящите местообитания на вида в зоната, до достигане на целева стойност от най-малко 50% проективно покритие на храстовата растителност в храстовите формации от това местообитание.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			този параметър, релевантна на това изискване е предвидена и при параметрите за негорските местообитания.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

Степента на опазване не е определена в СФД, но може да се посочи оценка „В“ – добро съхранение.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A307	<i>Sylvia nisoria</i>			w	22	48	i		G	C	B	C	B

Специфични цели за A004 *Tachybaptus ruficollis* (малък гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 23-29 cm, размах на крилата: 40-45 cm. В брачно оперение темето, гърбът и вратът са черно-кафяви. Бузите, шията и горната част на гърдите са кестеняво-рижи. Тялото отстрани е черно-кафяво. В зимно оперение общата окраска е по-светла и размита. Бузите, шията и гърдите бежово-кафяви. Подбрадието и коремът – бели. Гърбът е тъмен. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия (Svensson, 2009; Симеонов и др., 1990; Cramp and Simmons eds., 1977).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по не замръзналите водоеми в границите на гнездовия ареал. Птици от Северна и Средна Европа зимуват по Черноморието. Миграцията е от началото на септември до март. В средата на зимата по водоемите на страната се задържат няколко стотин. По-големи струпвания са установени във Варненското езеро, залива при Бургас и яз. Искър. Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася в края на април, началото на май 4 до 10 бели яйца. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

През размножителния период, миграция и зимуване обитава както равнинните, така и планински водоеми. Среща се в малки и големи сладководни или бракични водоеми, като езера, реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 m н. в. При миграция и зимуване се концентрира предимно по морските заливи, крайморските езера и блата и язовирите (Симеонов и др., 1990). Гнезди в обраствания с папур с гъстота 30–40 стъбла/m². Яйцата (средно 6) снася през втората и третата десетдневка на май и първата на юни. Смъртността достига 86% и често е свързана с числеността на водния плъх (Николов, 2015 в Червена книга на България). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водорасли (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е разпространен в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков *отг. ред.*, 2007). В Тунджанската равнина гнездови находища има по р. Тунджа, в редица рибарници, язовири и микроязовири. През зимния период малките гмурци се концентрират в речните вирове по р. Тунджа, карьерите покрай реката и язовирите (Даскалова и др., 2020). По дунавското крайбрежие видът е разпространен в почти всички подходящи местообитания, но не е многочислен. Регистриран е във влажни зони, покрити с гъсти тръстикови масиви. Броят варира между 24 и 50 двойки, но предвид характера на местообитанието и ниската откриваемост, вероятно числеността е по-висока (Shurulinkov *et al.*, 2019).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в приложенията на директивата за птиците. Според IUCN видът е слабо засегнат LC (Least Concern) в света (2019) и в континентална Европа (2021). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“ (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013–2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 500–1500 двойки. **Зимуващата** популация е оценена на 400–1500 индивида. **Мигриращата** национална популация е оценена на 500–1000 индивида. При предходното докладване, за периода 2007-2012 г., за гнездящата и зимуващата популации са посочени същите числености и тенденции.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Unknown (UNK)
Passage	-	-
Wintering	Increasing (I)	Fluctuating (F)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Николов, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени: намаляване площта на сладководните рибовъдни стопанства, поради смяна на предназначението им; унищожаване на обрастванията от тръстика и папур (G25, A01, K02, F26); преднамерено избиване от арендатори на водоеми (G10, G05).

При докладването по чл.12 от 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: G05, G06, J02, F02. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, G12. За зимуващата популация са посочени две заплахи: G01, J02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 61 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата популация - BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в 33 BG0002077 Бакърлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1-9 двойки, което представлява 0,2-0,6% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Бакърлъка“ вида не е посочен (в Костадинова и Граматиков, 2007). Данни за вида в платформата eBird 2015-2022 показват, че индивиди не са наблюдавани в зоната по време на гнездовия период. Няма друга информация за гнезденето на вида в зоната, но той води скрит начин на живот и неговото установяване е по-трудно.

Малкият гмурец е отчетен като зимуващ в зоната в три локации – плаж Росенец, плаж Атия и залива Вромос с численост 2-5 инд. (eBird 2015-2022). Вида е отчетен като зимуващ и по време на средно зимните преброявания по крайбрежието между кв. Крайморе и кв. Дюни през 2013 г. – 1 инд., 2018 – 1 инд. и 2019 г. – 3 инд. (данни на ИАОС). **Поради това предлагаме вида да бъде включен в зоната и като зимуващ с численост 1-5 инд.**

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена на базата СФД. Няма данни за гнездене на вида в зоната, но той води скрит начин на живот и неговото установяване е по-трудно.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за средно зимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС и на данни за вида посочени в платформата eBird. Количеството на спираците по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер от най-малко 1 индивид чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за гнездене и хранене през гнездовия период в зоната	ha	неизвестна	Вида гнезди във водоеми обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност. Площта на този тип местообитания в зоната не е известна, ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване на подходящите местообитания за гнездене на вида в зоната – водоеми обрасли с тръстика и друга водна растителност.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за хранене в зоната по време на зимуване	ha	Най-малко 21110	Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N01-морски територии и морски заливи. Тяхната обща площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Риби.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни			<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На базата на данните посочени в т. 5 предлагаме вида да бъде включен в СФД и като зимуващ с численост 1-5 инд. Оценката на популацията е „С“, тъй като 1-5 инд. са 0,25-0,3% от националната зимуваща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			r	1	9	p		G	C	B	C	C
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			w	1	9	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A048 *Tadorna tadorna* (бял ангъч)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-67 cm, тегло 562 -1650 g, размах на крилата: 110 – 133 cm. (Cramp and Simmons eds., 1977; Svensson, 2013). Главата е черна със зеленикав отблясък. Шията, гърдите и страните на тялото са бели. В долната част на гърдите има ръждива препаска. Гърбът в средата е бял, а отстрани черен. Черни са и първостепенните махови пера, а крилното огледало е тъмнозелено. Клюнът е червен, при мъжките с изразен израстък през пролетта. Краката са оранжеви.

Характер на пребиваване в страната

Белият ангъч у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. Пролетната миграция е от началото на март до края на април. Есенната миграция е от края на август до края на ноември. През прелета и зимата обикновено се среща на ята, често самостоятелни, а понякога смесени с патици от род *Anas*, червени ангъчи, неми лебеди или гъски. За гнездене използва стари дупки на лисица, язовец, заек подземник и др. или ги изкопава сам в мекия пясък или льосов бряг, а така също и по-големи хралупи на дървета. Рядко в тръстикови масиви. (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава морски крайбрежия с пясъчни дюни или отвесни льосови и скалисти брегове, солени и бракични езера, рядко острови със стари върбови гори в по-големите

реки и сладководни езера. По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони - в р. Дунав, в по-големите вътрешни реки, в сладководни езера, блата, рибарници, големи язовири, в лагуни, в бракични и свръхсолени езера /солници/. Редовно мигрира и над морето, но не предпочита да каца там. Най-големи концентрации се наблюдават в крайморските солени и бракични езера по време на миграцията. Тогава ятата бели ангъчи достигат до няколкостотин птици, а в някои езера общата численост на вида надхвърля 1000 -1500 индивиди (Нанкинов и др., 1997; Michev and Profirov, 2003).

Хранене

Белият ангъч се храни главно с водни безгръбначни – мекотели, ларви на насекоми и ракообразни. У нас в солените езера яде и солнични рачета – *Artemia salina*. Намира храната си най-вече в тинята на водоемите. В по-малки количества се случва да яде и дребни рибки, червеи и растителна храна – главно водорасли, както и зелени части и семена на водни растения. Понякога яде и ларви на хириномиди (Cramp and Simmons eds, 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид има доста ограничен ареал у нас и е доста малоброен. Гнездови находища има главно в крайните източни райони на страната - в езерата Атанасовско, Поморийско и Шабленско, Шабленската тузла, езеро Вая, язовир Гънково, язовир Церковски (Янков ред. 2007; Daskalova and Shurulinkov, 2010; Профиров, 2015 в Червена книга на България). В миналото–до 70-те години на 20-ти век е гнездил и по р. Дунав (Нанкинов и др., 1997), но няма по-нови данни доказващи гнезденето му там. Във Централна и Западна България гнездовите находища са на единични двойки и са нередовни. Според докладването по чл.12 от 2019 г. (2013-2018) **гнездовата** популация се оценява на **30-60 двойки**. При предходното докладване, за периода 2008-2012 г., за гнездящата популация са посочени същата численост и тенденции.

Белият ангъч зимува в цялата страна, но главно по южното Черноморско крайбрежие, където формира значителни концентрации в крайморските езера. Във вътрешните водоеми зимуват малки групи птици или отделни индивиди. Числеността на **зимуващите** у нас бели ангъчи според Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013-2018) е между **750 и 9000 индивиди**. При предходното докладване, за периода 2008-2012 г., за зимуващата популация са посочени числености от 1300-4600 индивиди. В по-топли зими остават да зимуват по-голям брой бели ангъчи и в по-голям брой водоеми. С глобалното затопляне на климата тенденцията за увеличаване на зимуващите у нас бели ангъчи е лесно обяснима.

По време на **миграция** белите ангъчи преминават през цялата страна като спират в удобни плитководни язовири, разливи, рибарници и други водоеми. Според докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013-2018) миграционната численост на вида е в рамките на **1000 – 6300 индивиди**. Специални проучвания по този въпрос не са публикувани.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Unknown (UNK)	Unknown (UNK)
Passage	-	-

Защитен вид по ЗБР - Приложения 3. Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Профиров, 2015) като заплахи за белия ангъч са посочени загубата на хабитати заради застрояване на Черноморското крайбрежие (F01, F02, F26, K02), еутрофикацията и осушаването на водоеми (L01), увеличаването на числеността на чакала (L06). Други установени от нас заплахи са браконьерския отстрел (G10), включително през гнездовия период, безпокойството от страна на рибари и ловци (H08).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, H06, E01, J02, K02, K03. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: E01, J02, K02, K03, а за зимуващата популация - E01, K02, K03.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Natura 2000

Видът се среща в 36 зони от мрежата Natura 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ, мигриращ и зимуващ**. Гнездящата популация се оценява на 6 двойки, което представлява 10-20% от националната гнездяща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на до 35 индивида, което представлява 0.6-3.5% от националната мигрираща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

Зимуващата популация се оценява на до 2 индивида, което представлява 0.02-0.3% от максималната национална зимуваща популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Традиционно белият ангъч гнезди в зоната. През 1978 година на остров „Св. Иван“ срещу Созопол са отчетени 6 дв. За периода 2015-2022 минимум 3 дв. гнездят в същото гнездово находище (Димчев, И. непубл. инф).

Мигрираща популация

Данните от eBird 2015-2022г. не отбелязват вида по време на миграция. Няма актуална публикувана или непубликувана информация за миграцията на белия ангъч в зоната за последните 15 г.

Зимуваща популация

Установен веднъж по време на среднозимните преброявания за последните години с 16 индивида на 17.01.2021 г. (по данни на ИАОС 2012-2021). Няма други публикувани данни или непубликувана информация за зимуването на вида в зоната.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 дв.	Целевата стойност е определена на базата на СФД и данни на И. Димчев за	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 3 дв. чрез поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			редовно гнездене на 3 дв. в зоната.	площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	до 35 инд.	Целевата стойност е определена от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 35 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-16 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните за среднозимните преброявания в страната за периода 2012-2021 г. предоставени от ИАОС. Количеството на спиращите по време на зимуване индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на зимуващите индивиди в зоната в размер до 16 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за гнездене и хранене по време на гнездене в зоната	ha	неизвестна	Обикновено гнезди в мек пясък на отвесни брегове или льосови брегове подходящи за дълбаене на дупки. Необходими са допълнителни изследвания, които да установят площта на подходящите местообитания за вида в зоната. Ето защо е формулирана междинна цел.	Междинна цел: установяване площта на наличните подходящи гнездови местообитания на вида в зоната – голи брегове с наличие на земни откоси.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за хранене в зоната по време на миграция и зимуване	ha	Най-малко 21110	Вида се храни в Бургаския залив. Определена на база на % участие на местообитание N01-Морски територии и морски заливи. Тяхната площ е 21110 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни и макрофити (Aquatic Macroinvertebrates; Macrophytes)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни и макрофитите са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос и Макрофити. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос и Макрофити се оценява чрез 5 степенна скала:	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			<p>Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>година в определени точки за мониторинг.</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

По отношение на мигриращата популация предлагаме да се добави максимална численост 16 индивида, на база на наличните данни на ИАОС 2012-2021.

По отношение на гнездящата популация предлагаме да се промени минималната численост на 3 дв. на база на данни посочени в т. 5. Необходимо е също да се промени оценката на популацията в зоната, тъй като до 3-6 дв. са 10% от националната гнездяща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A048	<i>Tadorna tadorna</i>			c		35	i		G	C	A	C	C
B	A048	<i>Tadorna tadorna</i>			r	3	6	p		G	B	A	C	C
B	A048	<i>Tadorna tadorna</i>			w		16	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A164 *Tringa nebularia* (голям зеленоног водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 17,5-19,5 cm. Размах на крилата 61,5-63,5 cm. Сравнително едър водобегач. Темето, тилът, вратът, страните на главата, шията и гушата бели с кафявочерни резки. Перата по горната част на гърба и плещите черни с кафявосиви кантове. Долната част на гърба и кръстът бели. Надопашието бяло със сивокафяви точици и напетнени пъстрини. Първостепенните махови пера чернокафяви. Средните опашни пера кафявосиви, останалите бели, всичките покрити с черни напречни препаски, намаляващи към страните на опашката. Средата на гърдите, коремът и подопашието бели. Клюнът леко извит нагоре, в основата зелен, към върха черен. Краката зелени. Ирисът кафяв. Възрасти и птици в зимно оперение - чернокафявите участъци на брачното оперение стават сиви или сивокафеникави, така че птиците отгоре изглеждат много по-светли. Тъмните шрихи и петна по главата и шията по-тесни. Долната част на тялото бяла, само по страните на гушата с бледи шрихи (Beaman and Madge 1998; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигрираща, летуваща и зимуваща птица. Пролетен прелет от началото на март до май, есенен - от август до ноември. Негнездящи индивиди редовно летуват у нас. По време на миграция се среща край водоемите из цялата страна, на малки ята и поединично. По-често е отбелязван на

Черноморското крайбрежие, в Софийско, край р. Дунав, в Северна България, Горнотракийската низина, по долините на реките в Южна България (Нанкинов и др. 1997). Сибирски вид. Гнезди от Британските острови на изток до полуостров Камчатка. Този вид се размножава в бореалната горска зона в блатисти горски сечища, тресавища, открити блата и еутрофни езера с мъртва и разлагаща се растителност по бреговете (BirdLife International, 2015).

Характерно местообитание

Различни типове блата, плитки езера и крайбрежия на реки, обрасли с трева и редки храсти, залети разредени гори и сечища, пясъчливи, каменисти и заблатени морски брегове, влажни ливади и пасища. При миграция този вид се среща на наводнени вътрешни ливади, пресъхнали езера, пясъчни ивици и блата (BirdLife International, 2016; Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полустествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Предимно край брега и в плитчините. Събира рачета, дребни миди, охлюви, най-вече различни видове насекоми и техните ларви: бръмбари (бегачи, плавачи, водолюбчета, листоноги, листояди), ципокрили (мравки), полутвърдокрили, водни кончета; по-рядко рибки и попови лъжички и понякога гризачи (BirdLife International 2016; Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция главно по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al. 2005; Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложение 3 и 4а на ЗБР и Приложение 2Б на Директива за птиците. Според IUCN видът е Незастрашен LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2021) и за света (2016). Няма SPEC категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 50 – 200 индивида.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	-	-

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

При докладването през 2019 г. за мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F26, F05, K02, J02. Може да се добави F27.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 28 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в ЗЗ ВГ 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **зимуващ**. Зимуващата популация се оценява на до 1 индивид (оценка „С“), като в случая не може да се изчисли процент от националната зимуваща популация, тъй като на национално ниво не е докладвана такава. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал

(оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

За периода 2010-2022 г. видът не е установяван в зоната според информацията в Ebird. Видът не е установен по време на средно зимните преброявания за последните години (по данни на ИАОС 2012-2021). Няма актуална публикувана или непубликувана информация за състоянието на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер до 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания за вида	ha	Най-малко 21110	Видът се среща около пясъчни и каменисти морски крайбрежия, устия на реки, плитчи езера и блата, богати на храна. През зимата се наблюдава по каменисти и чакълести брегове, вълноломи, пясъчни плажове с водорасли, солници с ниски треви, заслонени заливи, естуари. Площта е определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малка площ и включват само крайбрежната част.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос.	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в определени точки за мониторинг.</p>	

7. Необходимост от промени в СФД на ЗЗ BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A162 *Tringa totanus* (малък червеноног водобегач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27–31 cm. Размах на крилата: 51–60 cm. Перата по темето, тила, врата, горната част на гърба и надкрилията са сивокафяви с тъмнокафяви петна и светли кантове. Долната част на гърба е бяла. Кръстът и надопашиято са бели, понякога с дребни петна и напречни кафеникави препаски. Опашните пера са бели с черни напречни ивици. Перата на плещите са кафяви с тесни напречни черни петна. Страните на главата, гърлото, шията, гушата, гърдите и коремът са бели, изпъстрени с многобройни кафяво сиви петна и резки. Клюнът е червен, към върха черен. Краката са оранжево червени. Ирисът е кафяв (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Една от най-многочислените дъждосвирцови птици, мигриращи през цялата година през страната, особено по Черноморието, а също в долините на големите реки. Още през юни количеството на птиците в Атанасовското езеро силно нараства за сметка на индивиди, долетели от други места. Есенната миграция е добре изразена почти до средата на декември, макар че през зимата стотици и хиляди птици зимуват на езерата по Черноморието. Интензивна пролетна миграция се наблюдава от началото на февруари до май. Гнезди в трапчинки сред туфи от тревиста растителност, поединично, или в близост или в колониите на други дъждосвирцови птици (Нанкинов и др., 1997; Димитров и Далакчиева, 2015 в Червена книга на България).

Характерно местообитание

Крайбрежни бракични, солени и сладководни лагуни, морски заливи, пясъчни коси и плитководия, блата, мочурища, влажни ливади и сезонно заливаеми селскостопански земи, утайници, рибарници, поливни площи и канали, речни брегове (Димитров и Далакчиева, 2015 в Червена книга на България). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; Сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и Естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се основно с дребни водни безгръбначни (*Hydrobia*, *Corophium* и др.), различни видове насекоми и техните ларви и сухоземни червеи; рачета, дребни миди и охлюви (Димитров и Далакчиева, 2015 в Червена книга на България; Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция и по-рядко по време на зимуване по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро. По-многобройни зимуващи концентрации на вида се срещат предимно по Южното Черноморие: средно 15 инд. и максимално 65 инд. през 1978 г. По Северното Черноморие видът е регистриран 3 пъти с 1 до 5 птици. Влажната зона, в която видът е най-многоброен през зимата, е Атанасовското езеро със средно 4 инд. и максимум от 28 инд. през 1978 г. (Dimitrov et al. 2005; Michev and Profirov 2003; Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения 3 и 4а на ЗБР и в Приложения 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN видът е LC (Least Concern) за света (2016), но за територията на континентална Европа е Vulnerable (VU) (2021). Има SPEC 2 категория (Staneva and Burfield comp., 2017). Включен в Червената книга на България в категория критично застрашен (CR).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 1000–3000 индивида. Националната гнездяща популация на вида се оценява на 20–45 двойки. Националната зимуваща популация на вида се оценява на 5–25 индивида. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. за гнездящата популация са посочени същите числености и тенденции, но за зимуващата популация са посочени по-високи числености – 10-120 индивида. Michev and Profirov (2003) посочват увеличение на зимуващите индивиди след 1996 г.

Table of Article 12 report

	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	Decreasing (D)	Decreasing (D)
Passage	-	-
Wintering	Decreasing (D)	Decreasing (D)

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

В Червената книга на България (Димитров и Далакчиева, 2015) като отрицателно действащи фактори за вида са посочени: загуба и деградация на хабитатите (F26, K02), несъгласувани ремонтни дейности на дигите в Атанасовското и Поморийското езеро (H08); наземни хищници, смъртност от заболявания (L06), отстрел (G10).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. са посочени следните заплахи и влияния: за мигрираща популация – K02, F05, F26; за гнездяща популация – J02, K03, J03; и за зимуваща популация – K03, J03. Според нас заплахата J03 няма отношение към вида.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 38 зони от мрежата Натура 2000 и във всички тях е с оценка на популацията различна от „D“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **мигриращ**. Мигриращата популация се оценява на 1-6 индивида, което представлява 0.03-0.6% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

За периода 2010-2022 г. видът не е установяван в зоната според информацията в Ebird. Видът не е установен по време на средно зимните преброявания за последните години (по данни на ИАОС 2012-2021). Няма актуална публикувана или непубликувана информация за състоянието на вида в зоната за последните 15 г.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Целевата стойност е определена на база на данните от СФД. Количеството на преминаващите по време на миграция индивиди силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в до 1 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания за вида	ha	Най-малко 21110	Видът се среща около пясъчни и каменисти морски крайбрежия, устия на реки, плитчи езера и блата, богати на храна. През зимата се наблюдава по каменисти и чакълести брегове, вълноломи, пясъчни плажове с водорасли, солници с ниски треви, заслонени заливи, естуари. Площта е определена на база на % участие на местообитание N01-морски територии и морски заливи. Най-вероятно подходящите местообитания са с по-малка площ и включват само крайбрежната част.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 21110 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1-Отлично/2-Добро	Водните безгръбначни са обхванати от проучвания по Рамковата директива за водите – като Биологичен елемент за качество (БЕК) Макрозообентос. Екологичното състояние на водните тела по БЕК Макрозообентос се оценява чрез 5 степенна скала: Мониторинга на вътрешните	Поддържане и/или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			Екологично състояние	
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			и крайбрежни води се извършва от Басейнова дирекция „Черноморски район“ всяка година в	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			определени точки за мониторинг.	

7. Необходимост от промени в СФД на 33 BG0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Специфични цели за A142 *Vanellus vanellus* (обикновена калугерица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 28 – 31 cm. Размах на крилата: 82 – 76 cm. Възрастните имат на главата дълга качулка, която при младите е по-къса; тялото отгоре е зеленикаво с метален блясък; опашката в основата е бяла, а на върха – черна; отдолу са бели с широка черна огърлица и червена подопашка. При всички възрасти краката при полет не се подават зад опашката. В полет прави впечатление контрастът между белите подкрилия и корем и черните махови пера (Нанкинов и др., 1997; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящ, преминаващ и зимуващ вид. Предпочита влажни ливади и заблатени участъци, но обитава също поляни, пасища, острови, диги, селскостопански площи и други открити биотопи, разположени до водоеми. Плътноста на популацията у нас се определя от броя на тези местообитания. Моногамни птици. Заемане на гнездови участъци, брачни игри и оформяне на двойки се наблюдава през март-април, но даже и през май могат да се срещнат токуващи и птици в ята. Първите гнезда се появяват в началото на април. Гнездото е трапчинка, построена на открито или сред ниска трева. Снася 3 – 4 яйца, има едно поколение годишно през периода април-юни. Мигриращи ята се наблюдават през цялата година, но прелетът е по-интензивен от началото на февруари до края на април и от началото на юли до декември. Тогава се среща из равнините и край речните долини из цялата страна, като по реките прониква и във вътрешността на планините (Нанкинов и др., 1997, BWPI, 2006).

Характерно местообитание

Гнезди в тревни съобщества по влажни терени, по-рядко мезофилни тревни съобщества, често в близост до стоящи пресни води, стоящи бракични води или течащи води, както и около блата, растителност по периферията на водоеми, крайречни и приизворни мочурища. Много често и в селскостопански площи и изкуствени ландшафти, предпочита периферии на сезонно заливани терени, както и обработваеми площи с редки посеви и други (едногодишни) тревни култури, особено оризища или временно заливани житни ниви (Янков отг. ред., 2007). Растителността в гнездовите местообитания през пролетта трябва да е ниска (под 15 cm). Поддържането на местообитанията може да става чрез опазване от домашни животни. Предпочита влажни почви с наличие на повърхността и под повърхността на почвата на различни видове насекоми и техните ларви (BirdLife International, 2021). Според Berg et al. (2002) в смесени земеделски земи в Швеция е установена гнездова плътност от 2,7-5,3 двойки/km², в зависимост от местообитанието. Подходящите местообитания включват богат набор от влажни зони: 1110, 1140, 2110, 2120, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Диетата му се състои от възрастни и ларви на насекоми (напр. бръмбари, мравки, шурци, скакалци, водни кончета, цикади и др.), паяци, охлюви, дъждовни червеи, жаби, дребни риби и семена или други части на растения (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в низинните и равнинни части на страната, най-плътно – в Тракийската низина, Софийското поле, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, Дунавското крайбрежие и понижения с влажни зони в Дунавската равнина. С по-малко групирани находища и в някои по-влажни части на Лудогорието, Добруджа, Предбалкана и дори около яз. Батак, където има традиционно гнездовище, известно от XIX в. Разпространението се мени през годините, поради гнезденето на редица места във временни пролетни разливи в нивите в рамките на 0 – 1110 м н.в. Най-висока е числеността в районите с по-големи и постоянно съществуващи влажни зони, особено оризища, микроязовири, рибарници, мочурища на мястото на бивши влажни зони и др. (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна - Приложение 3 и 4а на ЗБР. Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. В Червената книга на Р България е включен в категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern). Според IUCN 2021 видът е с категория „уязвим“ - VU (Vulnerable) за територията на континентална Европа, а за света е NT (Near threatened). Включен в SPEC 1 категория (Staneva and Burfield comp., 2017).

Съгласно Докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** популация на вида се оценява на 250 – 1000 двойки. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията е оценена на 800 – 1500 двойки. Краткосрочната и дългосрочната тенденции в развитието на популацията са били намаляващи.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **мигриращата** популация се оценява на 250 – 1000 индивида.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **зимуваща** популация на вида е оценена на 5 – 320 индивида. Според докладването за периода 2008-2012 г. популацията е оценена на 5 – 600 индивида. Краткосрочната и дългосрочната тенденции в развитието на популацията на вида са били флукуиращи.

Table of Article 12 report

Season	Short-term population trend 2000-2018	Long-term population trend 1980-2018
Breeding	no information	no information
Passage	no information	no information
Winter	Fluctuating	Fluctuating

Анализ на натиска и заплахите на национално равнище

На национално ниво натиска и заплахите не са анализирани подробно, те са свързани основно с интензификация на земеделието (A03, A07, A09, A11, A25, F27, J01, K04, K05), култивиране на пасищата, безпокойство през периода на размножаване от стада селскостопански животни, механизирана обработка на почвата, хищници, скитащи кучета и котки (H08), късните пролетни студове и продължителните летни застудявания (N01).

При докладването по чл. 12 от Директивата за птиците са посочени следните заплахи и влияния : J03, F03, G05, A02, K03, F05, F26, K01, K02.

3. Срещаемост на вида в зоните от мрежата Натура 2000

Видът се среща в 59 зони от мрежата Натура 2000. В една зона видът е с оценка D на мигриращата популацията - BG0002058 „Сините камъни-Гребенец“.

4. Състояние в 33 BG 0002077 Бакарлъка

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**. Гнездящата популация се оценява на 1-9 двойки, което представлява 0.1-3.6 % от националната гнездяща популация (оценка

„С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

За периода 2010-2022 г. видът не е установяван в зоната като гнездящ според информацията в Ebird. Няма актуална публикувана или непубликувана информация за гнезденето на калугерицата в зоната за последните 15 г. Необходимо е специализирано проучване за регистриране на актуалното състояние на вида.

6. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Целевата стойност е определена на базата на СФД.	Поддържане на популацията в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за гнездене и търсене на храна	ha	Най-малко 3686	Гнезди в тревни съобщества по влажни терени в близост до стоящи пресни води, както и около блата, много често и в селскостопански площи. Предпочита периферии на сезонно заливани терени, както и обработваеми площи с редки посеви и други тревни култури. Определена на база на % участие на следните местообитания в зоната: N15-други обработваеми земи и N09-сухи ливади и степи и N12-обширни зърнени култури. Тяхната обща площ е 3686 ha. Най-вероятно площта на подходящите местообитания всяка година е различна и със сигурност е по-малка от 4038 ha.	Запазване и поддържане на посочените типове местообитания в защитената зона в размер най-малко 3686 ha.
Местообитание на вида: качество на подходящи местообитания за гнездене и търсене на храна	% екстензивно управляван и пасища и ливади, като част от хранително то местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранително то местообитание на вида се управляват екстензивно	Растителността в гнездовите местообитания през пролетта трябва да е ниска (под 15 cm). Предпочита влажни ливади и заблатени участъци, но обитава също поляни, пасища, острови, диги, селскостопански площи и други открити биотопи, разположени до водоеми. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за	Подобряване на състоянието на гнездовото и хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида.

Специфични и подробни цели на опазване на ЗЗ ВГ0002077 „Бакърлъка“, съгласно Протокол № 30 от заседание на НСБР, проведено на 27.06.2023 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (0,3-1 ЖЕ/ha), с по-малко използване на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на пляката на вида.	

7. Необходимост от промени в СФД на ЗЗ ВГ0002077 „Бакърлъка“

На този етап не са необходими промени в стандартния формуляр на зоната за вида.

Цитирана литература

- Боев З., Г. Стоянов. 2015. Малък ястреб, *Accipiter nisus*. В: Големански и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН-МОСВ, София, 170 с.
- Боев, З. (2015). Малък воден бик, *Ixobrychus minutus*. В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Боев З., Н. Петков. 2015. Сив жерав, *Grus grus*. В: Големански, В. (гл. ред.). 2015. Червена книга на Република България. Том. 2. Животни. ИБЕИ-БАН & МОСВ, София. 44 с.
- Боев З., Мичев Т., Камбурова Н. 2015. Червена чапла, *Ardea purpurea*. В: Големански В. и др. /ред./ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ. 162.
- Бородин, О. В., С.Л.Смирнова, 2004. Первый факт гнездования европейского тювика *Accipiter brevipes* в Ульяновской области. Русский орнитологический журнал 2014, Том 23, Экспресс-выпуск 999: 1485-1486.
- Бъров, Б., Марин, С., Ивамов, И. (2015). Белошипа ветрушка, *Falco naumanni* В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Ватев И., И. Ангелов, Д. Домусчиев, Л. Профиров 2015. Белоопашат мишелов, *Buteo rufinus*. В: Големански В. и др. (ред.). Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН-МОСВ, София, 263 с.
- Ватев, И. Ж. Спиридонов, П. Симеонов. Голям маслинов присмехульник, *Hippolais olivetorum*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 284.
- Градев, Г. 2003. Видов състав на орнитофауната на Поморийско езеро, консервационен статус и възстановяване на хабитати. Аграрен университет – Пловдив, дипломна работа, 53 с.
- Градев Г., К. Бедев, М. Димитров, Х. Николов, П. Симеонов. 2015. Гривеста рибарка, *Sterna sandvicensis*. В: Големански В. (гл. ред.). Червена книга на Република България, Том 2, Животни. 186 с.
- Градинаров, Д. (2015). Орел рибар, *Pandion haliaetus* В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Далакчиева С., И. Ватев. 2015. Речен дъждосвирец, *Charadrius dubius*. В: Големански В. и др. (ред.). Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН-МОСВ, София, 270 с.
- Данилов, Н. Н. 2016. Материали по храненето на наземните птици Полярного Урала. Русский орнитологический журнал, 25(1332), 3273-3275.
- Даскалова Г., Шуруликов П., Ангелов И., Петров П. 2020. Птиците на Тунджанската хълмиста низина. Globe Edit, 408 стр.
- Делов В., Н. Петков. 2002. Национален план за действие за опазване на ливадния дърдавец (*Crex crex*) в България, 2002-2006. В: Янков П. (отг. ред.). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП-ПДСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 183-203.
- Делов В. 2015. Ливаден дърдавец, *Crex crex*. В: Големански В. и др. (Ред.) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 268 с.
- Делов В. 2015. Средна пъструшка, *Porzana parva*. В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 178 с.
- Делов В. 2015. Голяма пъструшка, *Porzana porzana*. В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 177 с.
- Дементьев, Г. П., Н. А. Гладков. 1952. Птицы Советского Союза, т. IV, Москва, 640 с.
- Демерджиев, Д. 2000. Видов състав, сезонна и годишна динамика на орнитофауната във влажните зони между с. Партизанин и с. Оризово, Старозагорско. – Дипл. работа, ПУ, катедра „Зоология на гръбначните животни“.
- Демерджиев, Д. 2004. Опазване на световно застрашеният малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в защитената местност Злато поле. – Доклад по проект, БДЗП, 7 с.
- Дерелиев С., П. Симеонов 2015. Червеногуша гъска, *Branta ruficollis*. В: Големански В. и др. /ред./ 2015. Червена книга на Република България .т.2, Животни, БАН, МОСВ. 252.
- Дерелиев С., Б. Иванов 2015. Няма лебед, *Cygnus olor*. В: Големански В. и др. /ред./ 2015. Червена книга на Република България.т.2, Животни, БАН, МОСВ. 251 с.

- Димитров, М. Малка черноглава чайка, *Larus melanocephalus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София, 271.
- Димитров М. (2015). Саблеклон, *Recurvirostra avosetta* В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Димитров, М., К. Бедев. Речна рибарка, *Sterna hirundo*. В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Домусчиев Д., Д. Ръгъов, Т. Мичев, Г. Стоянов, И. Ватев, Ц. Петров, К. Русков. 2015. Ловен сокол, *Falco cherrug*. В: Големански Г. (ред.). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, 82.
- Домусчиев Д., П. Шуруликов. 2015. Малък орел, *Hieraaetus pennatus*. В: Големански, В. и др. (Eds). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 266 с.
- Домусчиев Д., Ж. Спиридонов. Осояд, *Pernis apivorus*. В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Енев, М. 1996. Влияние на изкуствените острови в Атанасовското езеро върху популациите на редки водолюбиви птици. СУ „Климент Охридски“, Биол. фак., дипломна работа, 94 с.
- Зехтинджиев П., М. Богданова, К. Бедев. 2015. Червен ангъч, *Tadorna ferruginea*. В: Големански В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 73 с.
- Иванов, Б. 2011. Фауна на България. Том 30. Aves, част III. София, академично издателство „проф. Марин Дринов“.
- Иванов, Б., Ю. Муравеев. 2002. Национален план за действие за опазването на малкият корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в България, 2002–2006 г. – В: Янков, П. (отг. редактор). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП – МОСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 13–37.
- Иванов Б., Георгиев, Д., Димитров, М., Бъров, Б. Морски орел, *Haliaeetus albicilla*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 259.
- Иванов, Б., Петков, Н., Василев, В. (2015). Черноврат гмурец, *Podiceps nigricollis* В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Иванов Б., С. Дерелиев 2015. Сива гъска, *Anser anser*. В: Големански В. и др. /ред./ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ. 164.
- Иванов И., Г. Стоянов. 2015. Сокол орко, *Falco subbuteo*. Големански В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 267 с.
- Игнатов А. Червена каня, *Milvus milvus*. В: Големански, В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Кавръкова, В., Димова, Д., Димитров, М., Цонев, Р., Белев, Т., Раковска, К. /ред./ 2009. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България. Второ, преработено и допълнено издание. София, Световен фонд за дивата природа, Дунавско – Карпатска програма и федерация “Зелени Балкани“.
- Костадинова, И., Граматиков, М. (ред.) 2007. Орнитологично важните места в България и Натура 2000. БДЗП, София.
- Костадинова, И., С. Дерелиев. (2001). Резултати от Средно зимното преброяване на водолюбивите птици в България за периода 1997-2001 година. БДЗП. Природозащитна поредица. Книга 3. БДЗП. София, с. 96.
- Марин С., Б. Иванов, И. Иванов, Спасов С. 2015. Ливаден блатар, *Circus pygargus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 261.
- Марин С., Г. Градев, Е. Кметова-Биро. 2020. План за действие за опазването на белошипата ветрушка (*Falco naumanni*) в България (2021 – 2030), Зелени Балкани, МОСВ, София, 82 стр.
- Марин, С., Иванов, И., Петров, Ц., Стойчев, С. Черна каня, *Milvus migrans*. В: Големански, В. и др. (ред.) (2015). Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 258.
- Матеева, И., Стойчев, С., Василев, В., Плачийски Д., Янков, П., Сиердсема, Х. 2013. Проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Натура 2000. Доклад. Обединение ЕКОНЕКТ.
- Матеева, И., П. Янков. (2013). Характер на миграцията на 42 вида птици от българската орнитофауна според нивото на съвременните познания - доклад в рамките на обособена позиция 7 „Определяне и

- минимизиране на рисковете за дивите птици”, по дейност 4 от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”, 109-113.
- Мичев, Т., П. Симеонов. 1981. Принос към проучването на есенния прелет на някои водолубиви и грабливи птици при Бургас (13-23. IX. 1978). Екология, 8, с. 43-48.
- Мичев, Т., Ц. Петров. 1985. Разпространение и численост на ловния сокол (*Falco cherrug cherrug* Gray, 1834) в България. – В: Сборник доклади на Международен симпозиум по проект 8 МАБ (ЮНЕСКО) „Опазване на природните територии и съдържащия се в тях генофонд“, Благоевград, 23-28.09.1985, БАН, 314-323.
- Мичев, Т., Симеонов, Д., Профиров, Л. (2012). Птиците на Балканския полуостров. Екотан, София, 296 с.
- Мичев Т. 2015. Синявица, *Coracias garrulus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 275.
- Мичев Т., Л. Профиров. 2015. Розов пеликан, *Pelecanus onocrotalus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София, 36.
- Мичев Т., Петров Ц., Николов Х., Боев З. 2015. Черен щъркел, *Ciconia nigra*. В: Големански В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 250 с.
- Мичев Т., Петров Ц., Николов Х., Боев З. 2015. Сива чапла, *Ardea cinerea*. В: Големански В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София. (ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Arcinere.html)
- Мичев Т., Петров Ц., Николов Х., Боев З. 2015. Бял щъркел, *Ciconia ciconia*. В: Големански В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 250 с.
- Мичев, Т., Ц. Петров, С. Спасов. Тръстиков блатар, *Circus aeruginosus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2011. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 168.
- Мичев Т. 2015. Голям бяла чапла, *Egretta alba*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София, 68.
- Николов, Х., С. Марин, Н. Камбурова, Д. Демерджиев. 2015. Малък корморан *Phalacrocorax pygmeus*. В: Големански, В. (гл. ред.) Червена книга на България – електронно издание. Том II „Животни”, част „Птици”. Българска академия на науките, София.
- Нанкинов, Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов. 1997. Фауна на България. Том 26. Aves, част II. София, издателство „Пенсофт“: 219-222.
- Нанкинов, Д. и колектив. 2004. Численост на националните популации на гнездящите в България птици. Зелени Балкани, Пловдив.
- Нанкинов Д. 2009. Изследвания върху фауната на България. Птици – Aves. „ЕТО ЕООД“ София.
- Нанкинов Д. 2010. Массово отравление птиц и зверей зимой 1988/89 года в Болгарии. Русский орнитологический журнал, 19, 582: 1190-1206.
- Нанкинов, Д. Н. (2012). Сведения о некоторых видах птиц в суровую зиму 1984/85 года в Болгарии (результаты анкетного опроса). Русский орнитологический журнал, 21(811).
- Нанкинов Д., Шурулинков П., Николов Б., Николов И., Христов И., Станчев Р., Далакчиева С., Дуцов А., Саров М., Рогев А. 2004. Гъскоподобните птици (Anseriformes) във влажните зони край град София. Българска орнитологическа централа- ИЗ- БАН, София, 135 с.
- Недялков 2014. Състав на храната на ловния сокол (*Falco cherrug* Gray, 1834) в зависимост от изобилието на жертвите. Хабил. труд. НПНМ-БАН, 100 с.
- Нанкинов Д. 2009. Изследвания върху Фауната на България. Птици-Aves. София ЕТО.
- Николов Х. 2015. Малък гмурец, *Tachybaptus ruficollis*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София, 243.
- Петков, Н., М. Илиев. 2014. План за действие за опазване на червеногушата гъска (*Branta ruficollis*) в България за периода 2015 – 2024 г. Българско дружество за защита на птиците. София.
- Петков Н. 2015. Кафявоглава потапница, *Athya ferina*. В: Големански В. и др. /ред./ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ. 255.
- Петков Н. 2015. Червеноклюна потапница, *Netta rufina*. В: Големански В. и др. /ред./ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ. 37.

- Петров Ц., П. Янков, Т. Мичев, Б. Милчев, Л. Профиров. 1991. Разпространение, численост и мерки за опазване на черния щъркел, *Ciconia nigra* (L.) в България. Известия на музеите от Южна България, 17: 25-32.
- Петров, Ц., Ж. Спиридонов, Д. Домусчиев, М. Куртев. Скален орел, *Aquila chrysaetos*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 265.
- Плачийски Д., В. Рътарова, Д. Демерджиев, С. Чешмеджиев, В. Фердинандова, В. Аркумарев, Д. Баталов, Н. Василев. 2018. План за действие за малкия креслив орел (*Clanga pomarina*) в България за периода 2019–2028 г. София, БДЗП, ИАГ и МОСВ: 88 с.
- Плачийски, Д., Д. Демерджиев, Г. Попгеоргиев, Н. Петков, Ю. Корнилев (2014): План за действие за опазване на малкия корморан (*Phalacrocorax rugosus*) в България (2014–2023 г.). София, БДЗП-МОСВ: 98 с.
- Профиров Л., С. Стойчев 2015. Малък креслив орел, *Aquila pomarina*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София 264 с.
- Профиров Л., Д. Киров, Х. Николов, Т. Мичев, Г. Стоянов. 2010. Орнитофауна на Поморийско езеро. В: Сборник доклади за Интегрирания план за управление на Защитена зона „Поморийско езеро“ BG0000152 и Защитена зона „Поморие“ BG0000620. Зелени Балкани, 117-134.
- Профиров Л. 2015. Поен лебед, *Cygnus cygnus*. В: Големански В. /ред/ (2015) Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ. 163 с.
- Симеонов, С., Т. Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20. Aves, част I. София, Издателство на БАН: 350 с.
- Симеонов, С., Т. Мичев. 1991. Птиците на Балканския полуостров, издателство „Петър Берон“, 130.
- Спасов С., С. Николов. Полски блатар, *Circus cyaneus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 76.
- Спасов С. Степен блатар, *Circus macrourus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 40.
- Стойчев С., Б. Николов. 2015. Късопръст ястреб, *Accipiter brevipes*. В: Големански В. и др. (ред.) Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН-МОСВ, София, 262 с.
- Стойчев, Ст., Д. Домусчиев, И. Ватев. Орел змияр, *Circaetus gallicus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2011. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 260.
- Стоянов, Г., Боев, З. (2015). Голям ястреб, *Accipiter gentilis* В: Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Стоянов Г., Б. Борисов, А. Антонов, Д. Домусчиев, Ц. Петров. 2015. Сокол скитник, *Falco peregrinus*. В: Големански, В. и др. (Eds.) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 173 с.
- Христов Й., Г. Попгеоргиев. 2021. Състояние на широко разпространените видове птици в България 2021 г., БДЗП, 28 с.
- Чешмеджиев Св., Г. Попгеоргиев, Ц. Петров, Ю. Корнилев, Св. Спасов, Ст. Стойчев (ред.). 2016. Белият щъркел в България през 2014-2015 г. БДЗП, Природозащитна поредица, книга 31, София, 60 с.
- Шурулинков П., Цонев Р., Николов Б., Стоянов Г.П., Асенов Л. 2005. Птиците на Средна Дунавска равнина. Федерация Зелени Балкани, София, 120 стр.
- Шурулинков П. 2015. Горски водобегач, *Tringa ochropus*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни, с. 183. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София.
- Янков, П. (отг. ред.) 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, книга 10. БДЗП, София, 152-153.
- Янков, П., Г. Стоянов, Д. Рагъов. 2013. План за действие за опазването на ловния сокол (*Falco cherrug* Gray, 1834) в България, МОСВ, София, 91 с.
- Янков П., Георгиев Д. 2015. Средиземноморски буревестник, *Puffinus yelkouan*. В: Големански, В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 194 с.
- Янков П. 2019. Състояние на целевите видове птици; в Атанасовското езеро през 2019 година. Годишен доклад за резултатите от мониторинга на птиците. По проект „Поддържане на симбиозата човек-езеро в полза на европейско значими видове и местообитания“ („Лагуна на живота“ – LIFE17 NAT/BG/000558). БДЗП.

- Федосов В.Н. 2013. Синантропизация и урбанизация европейского тювика – пример успешной адаптации вида // Птицы Кавказа: история изучения, жизнь в урбанизированной среде. Ставрополь: 183-186.
- Aghababayan K., H. Stepanyan 2020. Booted Eagle *Hieraaetus pennatus* (J. F. Gmelin, 1788) in Armenia: Update on Conservation Status. Journal of Life Sciences 14 (2020) 14-21. doi: 10.17265/1934-7391/2020.01.003
- Alexander, I. & Cresswell, B. 1990. Foraging by Nightjars, *Caprimulgus europaeus* away from their nesting areas. Ibis 132: 568–574.
- Alves, M., J. Ferreira, I. Torres, C. Fonseca. 2014. Habitat Use and Selection of the Marsh Harrier *Circus aeruginosus* in an Agricultural-Wetland Mosaic. Ardeola: International Journal of Ornithology 61(2): 351-366.
- Antczak M., S. Konwerski, S. Grobelny, P. Tryjanowski 2002. The Food Composition of Immature and Non-breeding White Storks in Poland, Waterbirds 25(4): 424-428.
- Bakaloudis, D., C. Vlachos, G. J. Holloway. 1998. Habitat use by Short-toed Eagle *Circaetus gallicus* and their reptilian prey during the breeding season in Dadia Forest (north-eastern Greece). Journal of Applied Ecology 35(6): 821 – 828.
- Bakaloudis D. E., C. Vlachos, N. Papageorgiou, G. J. Holloway. 2001. Nest-site habitat selected by Short-toed Eagles, *Circaetus gallicus* in Dadia Forest (Northeastern Greece). Ibis, 143: 391-401.
- Bakaloudis D. 2009. Implications for conservation of foraging sites selected by Short-toed Eagles (*Circaetus gallicus*) in Greece. Ornis Fennica 86(3):89-96.
- Báldi A., P. Batáry, S. Erdős. 2005. Effects of grazing intensity on bird assemblages and populations of Hungarian grasslands. Agriculture, Ecosystems and Environment, 108: 251–263.
- Barrientos R., B. Arroyo. 2014. Nesting habitat selection of Mediterranean raptors in managed pinewoods: searching for common patterns to derive conservation recommendations. Bird Conservation International, 24:138–151.
- Banaś J., S. Zięba, M. Bujoczek, L. Bujoczek. 2019. The Impact of Dierent Management Scenarios on the Availability of Potential Forest Habitats for Wildlife on a Landscape Level: The Case of the Black Stork *Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758). Forests, 10 (362): 1-21; doi:10.3390/f10050362
- Bastian H-V., A. Bastian, T. Tietze. 2018. Die Habitatwahl des Bienenfressers (*Merops apiaster*) in der Brut- und Nachbrutzeit: Äcker mit unerwartet hohem Wert als Nahrungslebensraum. Fauna Flora Rheinland, 13 (4): 1209-1226.
- Bauer, K.M. and Glutz von Blotzheim, U.N. 1969. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 3/II. Anseriformes. – AULA Verlag, Wiesbaden.
- Beaman, M., S. Madge. 1998. The Handbook of Bird Identification For Europe and the Western Palearctic.
- Berg, A., Jonsson, M., Lindberg, T., Kallebrink, K.G. (2002). Population dynamics and reproduction of Northern Lapwings *Vanellus vanellus* in a meadow restoration area in central Sweden. Ibis, 144, E131– E140.
- BirdLife O`sterreich. 1994. Atlas of Breeding Birds in Austria: A Summary of Species Accounts. BirdLife, Vienna.
- BirdLife International (2016) *Tringa totanus*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T22693211A86687799. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T22693211A86687799.en>. Downloaded on 11 October 2021.
- BirdLife International (2016) *Tringa nebularia*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T22693220A60038852. Downloaded on 12 October 2021.
- BirdLife International (2016) *Calidris pugnax*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T22693468A86591264. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T22693468A86591264.en>. Downloaded on 08 October 2021.
- BirdLife International 2017. European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities Cambridge, UK: BirdLife International, 179 p.
- BirdLife International (2019) *Calidris alpina* (amended version of 2017 assessment). The IUCN Red List of Threatened Species 2019: e.T22693427A155480296. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2017-1.RLTS.T22693427A155480296.en>. Downloaded on 08 October 2021.
- BirdLife International (2021) IUCN Red List for birds. Downloaded from <http://www.birdlife.org> on 01/10/2021.
- Bogdanova, M. I., P. H. Zehindjiev. 2000a. On the biology of the Ruddy Shelduck in Bulgaria. Casarca, 6: 243–252.
- Bogdanova, M. I., P. H. Zehindjiev. 2000b. Experimental release of Ruddy Shelduck in the nature (preliminary results). Casarca, 6: 253–257.

- Bokotey A., Strus Iu., Dzubenko N. 2017. Nesting habitats of Black Stork (*Ciconia nigra* L.) in Ukrainian Forest Zone (Polissia) revealed by an overlay analysis in GIS. Наукові Записки Державного Природознавчого Музею, 33: 23-32.
- Božič L., D. Denac. 2017. Population dynamics of five riverbed breeding bird species on the lower Drava River, NE Slovenia. *Acrocephalus*, 38(174/175): 85–126.
- Brackney A. W., T. A. Bookhout. 1982. Population Ecology of Common Gallinules in Southwestern Lake Erie Marshes. *Ohio J. Sci.*, 82(5): 229-237.
- BUNARCO. 2015. Каспийска чайка (*Larus cachinnans*) - първо гнездене за страната 19.12.2015. <http://www.bunarco.org/bg/news-view/16.html>
- Burger, J., Gochfeld, M. (1991). The Common Tern. New York, NY: Columbia University Press.
- BWPi, 2006. The birds of the western Palearctic interactive, 2006 Upgra. ed. DVD Birdguides, Shrewsbury.
- Cama, A., Josa, P., Ferrer-Obiol, J. et al. (2011). Mediterranean Gulls *Larus melanocephalus* wintering along the Mediterranean Iberian coast: numbers and activity rhythms in the species' main winter quarters. *J Ornithol* 152, 897–907 (2011). <https://doi.org/10.1007/s10336-011-0673-6>
- Cardador L., S Mañosa. 2011. Foraging Habitat Use and Selection of Western Marsh-Harriers (*Circus aeruginosus*) in Intensive Agricultural Landscapes. *J.Raptor Res.* 45: 168-173.
- Cardador, L., E. Planas, A. Varea, S. Mañosa. 2012. Feeding behaviour and diet composition of Marsh Harriers *Circus aeruginosus* in agricultural landscapes. *Bird Study* 59(2):228-235
- Cauli F., P. Audisio, F. Petretti, G. Chiatante. 2021. Habitat suitability and nest-site selection of short-toed eagle *Circaetus gallicus* in Tolfa Mountains (Central Italy). *Journal of Vertebrate Biology*, 70(2): 21014.1-14.
- Cempulik P. 1993. Breeding ecology of the Moorhen *Gallinula chloropus* in Upper Silesia (Poland). *Acta Ornithologica*, 28 (2): 75-89.
- Channing K. 2006. "European Kestrel - *Falco tinnunculus*" (On-line). The Hawk Conservancy Trust. Accessed October 07, 2006 at <http://www.hawk-conservancy.org/priors/kestrel.shtml>.
- Chernichko, I. I., van der Winden, J., Gorlov, P. I., de Nobel, W. T., van Roomen, M. W. J., Siokhin, V. D. (2001). Numbers of waterbirds in the Sivash, August 1998. In: Van der Winden, J., Diadicheva, E. A., de Nobel, W.T., van Roomen, M. W. J., eds. Counts and ecology of waterbirds in the Sivash, Ukraine, August 1998: WIWO-report 71. Zeist, 17-38.
- Cheshmedzhiev S., Shurulinkov P., Daskalova G. (2019) Status and distribution of diurnal birds of prey and the Black Stork along the Bulgarian section of the Danube River. In: Shurulinkov P. et al. (eds.) Biodiversity of the Bulgarian-Romanian section of the Lower Danube. Nova Publishers, New York, 375-398 p.
- Ciach, M. (2004). Moorhen and Little Crake Feeding on Carrion. *Berkut*, 13 (2): 300–301.
- Clements R. J., Сл М. Everett. 2012. Densities and dispersion of breeding Eurasian Hobbies *Falco subbuteo* in southeast England, *Bird Study*, 59:1, 74-82.
- Cramp S., Simmons K.E.L. (eds.) 1977. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. vol.1 Ostrich to Ducks. Oxford University Press.
- Cramp, S. and Simmons, K.E.L. 1983. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and Africa. The birds of the western Palearctic vol. III: waders to gulls. Oxford University Press, Oxford.
- Cramp, S, Simmons, K. E. L. 2004. Birds of the Western Palearctic on interactive DVD-ROM. Birdguides. Oxford University Press, Oxford.
- Crivelli, A. J., T. Nazirides, H. Jerrentrup. 1996. Action plan for the Pygmy Cormorant (*Phalacrocorax pygmeus*) in Europe. In: B. Heredia et al. 1996. Globally Threatened Birds in Europe. Action Plans. Council of Europe Strasbourg, France.
- Crivelli, A. J., T. Nazirides, G. Catsadorakis, D. Hulea, M. Malakou, M. Marinov, I. Shogolev. 2000. Status and population development of Pygmy Cormorant *Phalacrocorax pygmaeus* breeding in the Palearctic. In: P. Yeosu, J. Sultana (ed.), Monitoring and conservation of birds, mammals and sea turtles in the Mediterranean and Black Seas: Proceedings of the 5th Medmaravis Symposium, Gozo, Malta, 29 September – 3 October 1998, pp. 49–60. Environment Protection Department, Valetta.
- del Hoyo et al., 1996 J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal. Hoatzin to Auks, vol. 3, Lynx Edicions, Barcelona, Spain.
- Daskalova G., Shurulinkov P. 2010. Neues zur Brutvogelfauna des Tserkovski Reservoirs in Sudost- Bulgarien. *Ornithologische Mitteilungen* 62(12): 408-412

- Delov V. 1995. Investigation of the Corncrake (*Crex crex* L.) in the Region of Sofia. *Annuaire de l'Universite de Sofia*, Vol. 88, livre 4, 25-31.
- Delov V. 1998. National Corncrake Survey in Bulgaria' 96 (Final report). Sofia, BSPB/BirdLife Bulgaria, 28 p.
- Delov V. 1999. The Corncrake (*Crex crex*) in Bulgaria. In: Schäffer, N., U. Mammen (eds). *Proceedings of the International Corncrake Workshop 1998*, Hipolstein/Germany, 17-24 p.
- Delov V., P. Jankov and N. Petkov 1995. Pilot National Survey on the Corncrake (*Crex crex*) in Bulgaria (Final report), Sofia, BSPB/BirdLife Bulgaria, 16 p.
- Delov V., P. Jankov. 1997. National survey of the Corncrake, *Crex crex* in Bulgaria in 1995. *Die Vogelwelt*, 118: 239-241.
- del Hoyo, J.; Elliott, A.; Sargatal, J. 1996. *Handbook of the Birds of the World*, vol. 3: Hoatzin to Auks. Lynx Edicions, Barcelona, Spain. N., Bogoev, V. (eds.). *Biodiversity, Ecosystems, GlobalChanges.*, Sofia, Petekstone, 211-218.
- Demerdzhiev D. 2022. Breeding parameters and factors influencing the reproduction of an expanding Long-legged Buzzard (*Buteo rufinus*) population under high breeding density conditions. *Journal of Ornithology* (<https://doi.org/10.1007/s10336-022-01967-4>).
- Dereliev, S., D. Hulea, B. Ivanov, W. J. Sutherlands & R. Summers. 2000. The numbers and distribution of the Red-breasted Goose *Branta ruficollis* at wintering roosts in Romania and Bulgaria. – *Acta Ornithologica*, 35, 63-66 p.
- Diez, F. & Peris, S. J. 2001. Habitat selection by the Common Sandpiper (*Actitis hypoleucos*) in west-central Spain. *Ornis Fennica* 78(3):127-134.
- Dimitrov, M., Michev, T., Profirov, L., Nyagolov, K. 2005. *Waterbirds of Bourgas Wetlands: Results and Evaluation of the Monthly Waterbird Monitoring 1996 – 2002*. Bulgarian Biodiversity Foundation and Pensoft Publishers, Sofia–Moscow.
- Ehrlich, P., Dobkin, D., Wheye, D. (1988). *The Birder's Handbook: A Field Guide to the Natural History of North American Birds*. New York: Simon and Schuster.
- European Communities, 2007. *Management Plan for Red-crested Pochard (Netta rufina) 2007–2009*. 62 p.
- European Union Management Plan 2009-2011 Common Gull *Larus canus* <https://ec.europa.eu>
- Ferguson-Lees, J., Christie. D. 2001. *Raptors of the World*. Boston, New York: Houghton Mifflin Company.
- Fielding Alan H., David Anderson, Stuart Benn, Roy Dennis, Matthew Geary, Ewan Weston, D. Philip Whitfield. (2021) Non-territorial GPS-tagged golden eagles *Aquila chrysaetos* at two Scottish wind farms: Avoidance influenced by preferred habitat distribution, wind speed and blade motion status. *PLOS ONE*.
- Figarski, T., L. Kajtoch. 2018. Differences in Habitat Requirements between Two Sister *Dendrocopos* Woodpeckers in Urban Environments: Implication for the Conservation of Syrian Woodpecker. *Acta Ornithologica* 53(1):23-36
- Finch T.M. 2016. *Conservation ecology of the European Roller*. A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy, School of Biological Sciences, University of East Anglia, UK, 183 p.
- Fiuczynski, D. 1991. Feinddruck und nistplatz-angebot als limitierende faktoren fu'r siedlungsdichte und bruterfolg beim Baumfalken *Falco subbuteo*. *Birds Prey Bull* 4: 63–71 (in German with English abstract).
- Fränzi Korner-Nievergelt, Lukas Jenni, Anders P. Tøttrup, Gilberto Pasinelli. 2012. Departure directions, migratory timing and non-breeding distribution of the Red-backed Shrike *Lanius collurio*: do ring re-encounters and light-based geolocator data tell the same story? *Ringing & Migration*, 27:2, 83-93.
- Georgiev D. 2009. Diet of the Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*) (Aves: Accipitridae) in Sarnena Sredna Gora mountains (Bulgaria). *Ecologia Balkanica*, Vol. 1, 95-98.
- Gilbert G. 2002. The status and habitat of Spotted Crakes *Porzana porzana* in the UK in 1999. *Bird Study* 49: 79-86.
- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. (1975) *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*. Vol. VI. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- Graszynski K., B. Komischke, B. Meyburg. On the biology of Greater Spotted Eagle (*Aquila clanga* Pallas, 1811). *Raptors in the new Millennium*, 62-75.
- Gregory R. D., S. P. Carter, S. R. Baillie 1997. Abundance, distribution and habitat use of breeding Goosanders *Mergus merganser* and Red-breasted Mergansers *Mergus serrator* on British rivers. *Bird Study*, 44: 1-12.

- Gryz J., D. Krauze-Gryz. 2018. Density dynamics, diet composition and productivity of sparrowhawk *Accipiter nisus* L. population in central Poland / *Leśne Prace Badawcze* Vol. 79 (3): 245–251.
- Gryz J., D. Krauze-Gryz, 2019. The Common Buzzard *Buteo buteo* Population in a Changing Environment, Central Poland as a Case Study. *Diversity*, 11 (35): 2-17.
- Grzybek, J., Michalak, I., Osiejuk, T. S., Tryjanowski, P. (2008). Densities and habitats of the Tawny Pipit *Anthus campestris* in the Wielkopolska region (W Poland). *Acta Ornithol.* 43: 221–225.
- Ganusevich, S. A., Maechtle, T. L., Seegar, W. S., Yates, M. A., McGrady, M. J., Fuller, M., Schueck, L., Dayton, J. and Henny, C. J. (2004). Autumn migration and wintering areas of peregrine falcons *Falco peregrinus* nesting on the Kola Peninsula, northern Russia. - *Ibis* 146: 291
- Golawski, A., S. Golawska. 2008. Habitat preference in territories of the Red-Backed Shrike *Lanius collurio* and their food richness in an extensive agriculture landscape. *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 54 (1), pp. 89–97.
- Hammer T., A. Liker, I. Szentirmai 2013. Habitat preference of Common Sandpipers (*Actitis hypoleucos*) along the River Rába, Hungary. *Ornis Hungarica* 21(1): 26–35.
- Heneberg, P., Šimeček, K. 2004 Nesting of European bee-eaters (*Merops apiaster*) in Central Europe depends on the soil characteristics of nest sites. *Biologia, Bratislava*, 59: 205-211.
- Hayman, P., Marchant, J. Prater, T. 1986. Shorebirds: An identification guide to the waders of the world. Helm, London.
- Heneberg P. 2004. Soil particle composition of eurasian kingfishers' (*Alcedo atthis*) nest sites. *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 50 (3): 185–193.
- Heredia, B., L. Rose, M. Painter. 1996. Globally threatened birds in Europe. Action Plans. Council of Europe Publishing, 408 p.
- Hockey, P.A.R.; Dean, W.R.J.; Ryan, P.G. 2005. *Roberts Birds of Southern Africa*. Trustees of the John Voelcker Bird Book Fund, Cape Town, South Africa.
- Hawkes R.W., J. Smart, A. Brown, R.E. Green, H. Jones, P.M. Dolman 2021. Effects of experimental land management on habitat use by Eurasian Stone-curlews. *Animal Conservation*. Open access article.
- Hudec K. (ed.). (1994) Fauna CR a SR. Ptaci- Aves. Academia ved Ceske Republiky, Praha.
- Hulea, D., 2002. Winter feeding ecology of the Red-breasted Goose (*Branta ruficollis*) – PhD Thesis, University of East Anglia, Norwich, UK, 154 p.
- Iankov, P., D. Gradinarov 2010. Conservation strategy for the Saker Falcon (*Falco cherrug*) in Bulgaria. – Proceedings of the Saker Conference, September 2010, Eger, Hungary.
- Ivanov, B. Iankov, P. Voev, Z. Georgiev, D. Profirov, L. Dimitrov, M. (2014) "Списък на видовете птици в България към 31.12. 2014 г. List of the birds recorded in Bulgaria (Bulgarian List)."
- Jakubas D. 2005. Factor affecting the breeding success of the Grey Heron (*Ardea cinerea*) in northern Poland. *Journal of Ornithology*, 146: 27-33.
- Jedlikowski, J., Brambilla, M., Suska-Malawska, M. (2014). Finescale selection of nesting habitat in Little Crake *Porzana parva* and Water Rail *Rallus aquaticus* in small ponds, *Bird Study*, 61:2, 171-181, DOI: 10.1080/00063657.2014.904271.
- Jiguet F., S. Villarubias 2004. Satellite tracking of breeding black storks *Ciconia nigra*: new incomes for spatial conservation issues. *Biological Conservation*, 120: 157-164.
- Johnsgard, P. A. 1981. The plovers, sandpipers and snipes of the world. University of Nebraska Press, Lincoln, U.S.A. and London.
- Johst K., R. Brandl, R. Pfeifer. 2001. Foraging in a patchy and dynamic landscape: human land use and the White Stork. *Ecological Applications*, 11 (1): 60-69.
- Johnson, A., H. Hafner. 1970. Winter Wildfowl Counts in Southeast Europe and Western Turkey. *Wildfowl*, 21, 22-36.
- Kambourova N. 2005. The recent status of breeding bird communities of Srebarna Biosphere Reserve (NE Bulgaria). *Acrocephalus* 26 (125): 81–97.
- Karlionova, N., Remisiewicz, M. & Pinchuk, P. 2006. Biometrics and breeding phenology of Terek Sandpipers in the Pripyat' Valley, S Belarus. *Wader Study Group Bull.* 110: 54–58.

- Karlsson, S. 2004. Season-dependent diet composition and habitat use of Red-backed Shrikes *Lanius collurio* in SW Finland. *Ornis Fennica* 81: 97-108.
- Kawaji N., S. Shiraiishi 1979. Birds on the North Coast of the Sea of Ariake II. The Relation between Food Habits of Sandpipers and Invertebrates in the Substrate. *J. Fat. Agr., Kyushu Univ.*, 23, 163-175.
- Kerényi Z., E. Ivók 2013. Nestsite characteristics of the European Bee-eater (*Merops apiaster* L.) in the Gödöllő Hills. – *Ornis Hungarica* 21(2): 23–32.
- Kiss O., I. Catry, J. M. Avilése, S. Barišić, T. Kuzmenkog, S. Cheshmedzhiev, A. T. Marques, A. Meschinil, T. Schwartz, B. Tokody, Z. Végvári. 2020. Past and future climate-driven shifts in the distribution of a warm-adapted bird species, the European Roller *Coracias garrulus*. *Bird Study*, 1-17.
- Kiss O., Z. Elek, C. Moskát. 2014. High breeding performance of European Rollers *Coracias garrulus* in heterogeneous farmland habitat in southern Hungary. *Bird Study*, 61: 496–505.
- Kiss O., B. Tokody, B. Deák, C. Moskát. 2016. Increased landscape heterogeneity supports the conservation of European rollers (*Coracias garrulus*) in southern Hungary. *Journal for Nature Conservation*, 29: 97-104.
- Koks, B. (1998). The Little Gull *Larus minutus* as breeding bird in the Netherlands. *Sula*, 12(4), 139–148.
- Koskimies, P. (1994). Broad-billed Sandpiper, *Limicola falcinellus*. *Birds in Europe: Their Conservation Status*, 264-265.
- Kostadinova I., S. Dereliev. 2001. Results from the Mid-Winter Counts of Waterbirds in Bulgaria for the period 1997-2001. *BSPB Conservation Series. Book 3, BSPB, Sofia, BG*, 96 pp.
- Kouzmanov G., G. Stoyanov, R. Todorov, 1996. Sur la biologie et la Protection de l'Aigle royal *Aquila chrysaetos* en Bulgarie. In: Meyburg B., R. Chancellor (Eds.), *Eagle studies*, World Working Group on Birds of Prey, Berlin, London & Paris, 505-516.
- Kovacs A., Barov B., Orhun C., Gallo-Orsi U. (2008) *International Species Action Plan for the European Roller Coracias garrulus garrulus*. 52 p.
- Krone, O., Treu, G. (2018). Movement patterns of white-tailed sea eagles near wind turbines. *The Journal of Wildlife Management*, 82:1367–1375.
- Kübler S., S. Kupko, U. Zeller. 2005. The kestrel (*Falco tinnunculus* L.) in Berlin: investigation of breeding biology and feeding ecology. *Journal of Ornithology*, 146: 271–278.
- Laine L. 1978. Autumn migration on the western coast of the Black Sea. - *Lintumies*, 13, 68-73.
- Larsen T., J. Moldsvor 1992. Antipredator Behavior and Breeding Associations of Bar-Tailed Godwits and Whimbrels. *The Auk*, 109 (3): 601-608.
- Lengyel, Sz. 1998. Distribution and status of the Common Sandpiper (*Actitis hypoleucos*) and Little Ringed Plover (*Charadrius dubius*) along two rivers in North-Eastern Hungary. *Aquila* 103-104, p. 47-57.
- Limíñana, R., Arroyo, B., Terraube, J., McGrady, M., (2015) Using satellite telemetry and environmental niche modelling to inform conservation targets for a long-distance migratory raptor in its wintering grounds - cambridge.org
- López-López, P., de La Puente, J., Mellone, U., Bermejo, A. and Urios, V. 2016. Spatial ecology and habitat use of adult Booted eagles (*Aquila pennata*) during the breeding season: implications for conservation. *Journal of Ornithology*, 157(4): 981-993.
- Lovászi P., Bártol I., Moskát C. 2000. Nest-site selection and breeding success of the Lesser Grey Shrike (*Lanius minor*) in Hungary. *Ring* 22, 1: 157-164.
- Madders M. 2003. Hen Harrier, *Circus cyaneus* foraging activity in relation to habitat and prey. *Bird Study*, 50 (1) 55-60, DOI: 10.1080/00063650309461290
- Macierowski, G., Zduniak, P., Bocheński, M., Urbańska, M., Kryl, P., Polakowski. M. (2021). Breeding habitats and long-term population numbers of two sympatric raptors—Red Kite *Milvus milvus* and Black Kite *M. migrans*—in the mosaic-like landscape of western Poland. *Journal of Ornithology*, 162:125–134.
- Maclean I.M.D., M.M. Rehfisch, S. Delany, R.A. Robinson. 2007. *The Effects of Climate Change on Migratory Waterbirds within the African-Eurasian Flyway*. British Trust for Ornithology, 100 p.
- Meissner, W. 2005. Autumn migration of the Broad-billed Sandpiper *Limicola falcinellus* on the southern Baltic Coast. *Ringing & Migration*, 22(3), 171-176.
- Malher F., Lesaffre G., Zucca M., Coatmeur, J. 2010. [The breeding birds of Paris. An urban atlas] *Oiseaux nicheurs de Paris. Un atlas urbain*. Paris: Corif. Delachauxet Niestlé.

- Månsson, J., Nilsson, L., Hake, M. 2013. Territory size and habitat selection of breeding Common Cranes (*Grus grus*) in a boreal landscape.
- Manikowska-Ślepowrońska B., M. Lazarus, K. Żółkoś, A. Zbyryt, I. Kitowski, D. Jakubas 2016. Influence of landscape features on the location of grey heron *Ardea cinerea* colonies in Poland. *Comptes Rendus Biologies*, 339, 11–12: 507-516.
- Martí'nez JE, Paga' n I, Palazo' n JA, Calvo JF (2007) Habitat use of booted eagles (*Hieraetus pennatus*) in a special protection area: implications for conservation. *Biodivers Conserv* 16:3481–3488.
- Message, S., Taylor, D. 2005. *Waders of Europe, Asia and North America: Helm Field Guide*. Helm, London.
- Meyburg, B., Haraszthy, L., Strazds, M., Schdffer N. 1997. European Union Action Plans for 8 Priority Birds Species – Lesser Spotted Eagle (*Aquila pomarina*). 30 p.
- Meyburg B., C. Meyburg, J. Kowalski. 2005. Family break up, departure, and autumn migration in Europe of a family of Greater Spotted Eagles (*Aquila clanga*) as reported by satellite telemetry. *J. Raptor Res.*, 39 (4): 462-466.
- Meyburg, B., L. Haraszthy, M. Strazds, N. Schäffer. 2015. European Species Action Plan for Greater Spotted Eagle (*Aquila clanga*).
- Michalczuk, J., M. Michalczuk. 2017. Diet variability of Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* nestlings in the rural landscape of SE Poland. *North-Western Journal of Zoology* 13(2): 278-284.
- Michalczuk, J., M. Michalczuk 2016. Habitat preferences of Picidae woodpeckers in the agricultural landscape of SE Poland: Is the Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* colonizing a vacant ecological niche? *North-Western Journal of Zoology*, 12 (1): 14-21.
- Michalczuk, J., M. Michalczuk. 2020. Nest-site selection of the Syrian Woodpecker (*Dendrocopos syriacus*) in the agricultural landscape of SE Poland. *Acta zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 66(2):189-202.
- Michev T., L. Profirov 2003. Mid-winter numbers of waterbirds in Bulgaria (1977-2001). Results from 25 years of mid-winter counts carried out at the most important Bulgarian wetlands.
- Michev T., L. Profirov, M. Dimitrov, K. Nyagolov. 2004. *The Birds of Lake Atanasovsko. Status and Checklist*. Second Edition. Bourgas Wetlands publication series No 5, 44 p.
- Michev T., L. Profirov, K. Nyagolov, M. Dimitrov (2011) *The Autumn migration of Soaring Birds at Bourgas Bay, Bulgaria*. *British Birds* 104, January 2011. 16-37.
- Michev T.M., L.A. Profirov, B.T. Michev, L.A. Hristov, A.L. Ignatov, E.H. Stoynov, N.H. Chipev. 2018. Long-term Changes in Autumn Migration of Selected Soaring Bird Species at Burgas Bay, Bulgaria. *Acta zool. bulg.*, 70 (1): 57-68.
- Milchev B., D. Chobanov, N. Simov. 2013. Diet and foraging habitats of non-breeding White Storks (*Ciconia ciconia*) in Bulgaria. *Arch. Biol. Sci., Belgrade*, 65 (3): 1007-1013.
- Milchev, B., Kodjabashev, N., Sivkov, Y., Chobanov, D. (2004) Post breeding season diet of the Mediterranean gull *Larus melanocephalus* at the Bulgarian Black Sea coast – Atlantic, 2004 - natuurtijdschriften.nl
- Mitchell, P. I.; Newton, S. F.; Ratcliffe, N.; Dunn, T.E. 2004. *Seabird populations of Britain and Ireland*. Christopher Helm, London.
- Moga, C., T. Hartel, K. Öllerer, Á. Szapanyos. 2010. Habitat use by the endangered Lesser Grey Shrike *Lanius minor* in Central Romania. *Belgian Journal of Zoology* 140(2).
- Morelli, F., 2012. Plasticity of Habitat Selection By Red-Backed Shrikes (*Lanius collurio*) Breeding In Different Landscapes. *The Wilson Journal of Ornithology* 124(1):51–56.
- Mougeot, F. 2000. Territorial intrusions and copulation patterns in red kites, *Milvus milvus*, in relation to breeding density. *Animal Behaviour*, 59: 633-642.
- Moss E. 2015. *Habitat Selection and breeding ecology of Golden Eagles in Sweden*. Doctoral Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Umeå, 40 p.
- Nikolov I. 2004. Shoveler (*Anas clypeata*). *Acrocephalus*. 25(122): 173.
- Nowakowski J. J. 2003. Habitat structure and breeding parameters of the White Stork *Ciconia ciconia* in the Kolno Upland (NE Poland). *Acta Ornithologica*, 38 (1): 39-46.
- Olsen, K. M.; Larsson, H. 2003. *Gulls of Europe, Asia and North America*. Christopher Helm, London.
- Oro D., (2002). Breeding Biology and Population Dynamics of Slender-billed Gulls at the Ebro Delta (Northwestern Mediterranean) *Waterbirds* 25(1): 67-77, 2002

- Papp S. 2011. Breeding of Euroasian Sparrowhawks (*Accipiter nisus*) in two Hungarian towns. *Aquila* 118: 49–54.
- Penteriani, V., Faivre, B. (1997). Breeding density and nest site selection in a Goshawk *Accipiter gentilis* population of the Central Apennines (Abruzzo, Italy). *Bird Study*, 44 (2): 136-145. DOI: 10.1080/00063659709461049.
- Penteriani, V. 2002 Goshawk nesting habitat in Europe and North America: a review. *Ornis Fennica*, 79, 149– 163.
- Penteriani V. 1997. Breeding density and landscape-level habitat selection of Common Buzzards (*Buteo buteo*) in a mountain area (Abruzzo Apennines, Italy). *J. Raptor Res.*, 31 (3): 208-212.
- Péter L. (comp.) 2012. White Stork (*Ciconia ciconia*) Joint Transnational Action Plan. Nimfea – Environment and Nature Conservation Association.
- Petkov N. 2012. Habitat characteristics assessment of the wetlands with breeding Ferruginous Duck *Aythya nyroca* and Pochard *A. ferina* in Bulgaria. *Acrocephalus*, 32 (150/151): 127–134.
- Petkov N., P. Iankov, D. Georgiev. 2006. Recent status and changes in the breeding population of the Black Stork *Ciconia nigra* in Bulgaria. *Biota*, 7(1-2): 77-82.
- Pierluissi S., King S. L., Kaller M. D., 2010. Waterbird nest density and nest survival in rice fields of Southwestern Louisiana. *Waterbirds*, 33 (3): 323-330
- Pöysä, H. 1984. Temporal and spatial dynamics of waterfowl populations in a wetland area – a community ecological approach. *Ornis Fennica* 61: 99-108.
- Poole, A., Bierregaard, R., Martell, M. (2002). Osprey (*Pandion haliaetus*). A Poole, F Gill, eds. *The Birds of North America*, Vol. 683. Philadelphia, PA: The Birds of North America, Inc.
- Popov, D., Meshkova, G. 2021. “Birds of Pomorie Lake – baseline field survey report”, LIFE19.
- Poprach K., Machar I., Vrbkova J. 2013. Population trend, distribution and habitat requirements of the Montagu's Harrier (*Circus pygargus*) in central Moravia (Czech Republic). *Sylvia*, 49: 111–134.
- Prommer M., J. Bagyura, M. Váczi, P. Fehérvári 2018. Home Range Size and Habitat Use of Adult Saker Falcons *Falco cherrug* in the Breeding Season in Hungary.
- Ragyov D., V. Shishkova. 2006. Saker falcon in Bulgaria: past, present and future. *Falco* 27: 4-8
- Ragyov D., E. Kmetova, A. Dixon, K. Franz, Y. Koshev, N. Nedialkov (comp.). 2009. Saker Falcon, *Falco cherrug* reintroduction in Bulgaria: Feasibility Study. SESN, Sofia.
- Ragyov, D., Demerdzhiev D, Angelov, I. 2008. Peregrine in Bulgaria – general overview. In: Sielicki J, Mizera T, editors. *Peregrine Falcon populations – status and perspectives in the 21st century*. Turul, Warsaw: European Peregrine Falcon Working Group, Society for the Protection of Wild Animals “Falcon”; 2008. p. 345–60.
- Rebollo, S., García-Salgadoa, G., Pérez-Camacho, L., Martínez-Hestekamp, S., Navarro, A., Fernández-Pereira, J. M. (2017). Prey preferences and recent changes in diet of a breeding population of the Northern Goshawk *Accipiter gentilis* in Southwestern Europe. *Bird Study*, 64, 464–475.
- Richards, A. 1990. *Seabirds of the northern hemisphere*. Dragon's World Ltd, Limpsfield, U.K.
- Sandgren C., T. Hipkissq H. Dettki, F. Ecke, B. Hörnfeldt, 2013. Habitat use and ranging behaviour of juvenile Golden Eagles *Aquila chrysaetos* within natal home ranges in boreal Sweden, *Bird Study* Vol. 61(1): 9-16.
- Sándor, A.D., Alexe, V., Marinov, M., Doroşencu, A., Domşa, C. B., Kiss, J. (2014). Nest-site selection, breeding success, and diet of white-tailed eagles (*Haliaeetus albicilla*) in the Danube Delta, Romania. *Turkish Journal of Zoology*, 38: 1-9.
- Sergio F. 2002. Density, nest sites, diet, and productivity of Common Buzzards (*Buteo buteo*) in the Italian Pre-Alps. *J. Raptor Res.*, 36(1): 24-32.
- Sergio, F., Bogliani, G. 1999. Eurasian hobby density, nest area occupancy, diet, and productivity in relation to intensive agriculture. *Condor* 101: 806–817.
- Sergio F., Bijlsma R.G., Bogliani G., Wyllie I. 2001. *Falco subbuteo* Hobby // BWP Update. №3. P.133-156.
- Schäffer N. 1999. Habitat use and mating systems of the Corncrake and Spotted Crake. *Ökol. Vögel*, 21: 1–267.
- Sharps, K., Henderson, I., Conway, G., Armour-Chelu, N., Dolman, P.M. 2015. Home-range size and habitat use of European Nightjars, *Caprimulgus europaeus* nesting in a complex plantation-forest landscape. *Ibis* Volume: 157(2): 260-272.
- Shrubb M. 1993. *The Kestrel*. London: Hamlyn.
- Shurulinkov P., R. Tsonev. 2009. Die Wasservogel der unteren Donau-Niederungen während der Sommerflutten 2005 und 2006. *Ornithologische Mitteilungen*, 61 (10): 317-324.

- Shurulinkov P., I.Hristov, K.Hristov, I.Nikolov, B.Nikolov, S.Velkov, H.Dinkov, A.Ralev, N.Chakarov, D.Ragyov, R.Stanchev, L.Spasoov, I.Hristova 2007. Birds of Dragoman marsh and Chepun hills, W-Bulgaria – checklist, status and recent development of water birds populations. J. Balkan Ecology, 10(3): 251-264.
- Shurulinkov P., G. Daskalova, R. Tzonev. 2013. Breeding Waterbirds in Temporally Flooded Wetlands in Northern Bulgaria. Acta Zool.Bulgarica 65(2): 207-215.
- Shurulinkov P., G. Daskalova, S. Michov, V. Koev 2016. The distribution, numbers, and breeding of terns and waders on the sand islands along the Bulgarian-Romanian section of the Danube. North-Western Journal of Zoology 12 (1): 65-77.
- Shurulinkov P., Cheshmedzhiev S., Daskalova G., Dinkov H., Kirov K., Hristov I., Kutsarov Y., Koev V., Mihov S. 2019. Recent data on the distribution and numbers of the water birds in the wetlands along the Bulgarian-Romanian section of the Danube River. In: Shurulinkov P. et al. (eds.) Biodiversity of the Bulgarian-Romanian section of the Lower Danube. Nova Publishers, New York, 341-374 p.
- Shurulinkov P., Daskalova G., Popov K, Dalakchieva S., Tsonev R., Dimchev I., Ralev A. 2020. Recent changes in the presence status and numbers of ruddy shelduck (*Tadorna ferruginea*) in the Eastern Balkans. Historia Naturalis Bulgarica, 41: 41-49.
- Sim I.M.W., A.V. Cross, D.L. Lamacraft, D.J. Pain. 2001. Correlates of Common Buzzard *Buteo buteo* density and breeding success in the West Midlands. Bird Study, 48: 317–329.
- Skorka, P., Martyka, R., Wojcik, J., Babiarz, T., Skorka, J. (2006). Habitat and nest site selection in the Common Gull *Larus canus* in southern Poland: Significance of man-made habitats for conservation of an endangered species. December 2006 Acta Ornithologica 41:137-144
- Squires, J., Reynolds, R. (1997). Northern Goshawk. The Birds of North America, 298: 2-27.
- Snow, D.W., Perrins, C.M. 1998. The Birds of the Western Palearctic, Volume 1: Non-Passerines. Oxford University Press, Oxford.
- Staneva A., I. Burfield (comp.). 2017. European Birds of Conservation Concern. BirdLife International, 171 p.
- Štastný K., Hudec K. 2016. Fauna CR. Ptáci –Aves. 3, Academia, Praha.
- Stermin, A., David, D., Holte, D., Schmitz-Ornith, A. (2019): Nesting habitat and nest features of Water Rails *Rallus aquaticus* and Little Crakes *Zapornia parva* on large wetlands, Bird Study, DOI: 10.1080/00063657.2019.1693962
- Svensson, L., Mullarney, K., Zetterström, D. (2009). Bird guide. Collins.
- Svensson L. 2013. Полеви определител на птиците на Европа, Северна Африка и Близкия Изток. БДЗП.
- Swan G. 2011. Spatial Variation in the Breeding Success of the Common Buzzard *Buteo buteo* in relation to Habitat Type and Diet. Ph-D in Imperial College, London, 2011, 66 p.
- Tanferna, A., López-Jiménez, L., Blas, J., Hiraldo, F., Sergio, F. (2013). Habitat selection by Black Kite breeders and floaters: Implications for conservation management of raptor floaters. Biological Conservation, 160: 1-9.
- Tapia L. J. Domínguez, Luis Rodríguez. 2007. Modelling habitat use and distribution of golden eagles *Aquila chrysaetos* in a low-density area of the Iberian Peninsula. Biodivers Conserv., 16: 3559–3574. DOI 10.1007/s10531-006-9093-y
- Taylor B., B. van Perlo. 2000. Rails. A Guide to the Rails, Crakes, Gallinules and Coots of the World. Robertsbridge, Sussex: Pica. ISBN 978-1-873403-59-4.
- Todorov, E., Daskalova, G., Shurulinkov, P. (2015). Current Breeding Distribution and Conservation of White-tailed Eagle, *Haliaeetus albicilla* (L.) in Bulgaria. Acta zool. bulg., 67 (1): 3-10.
- Tomialojc, L., & Stawarczyk, T. (2003). Avifauna of Poland. Distribution, numbers and trends. II. PTPP ‘proNatura’, Wrocław.
- Treinsys R., D. Stončius, D. Augutis, S. Skuja. 2009. Breeding habitat of the Black Stork, *Ciconia nigra* in Lithuania: implications for conservation planning. Baltic Forestry, 15 (1): 33-40.
- Turcokova L., M. Meliskova, M. Balazova. 2016. Nest site location and breeding success of Common kingfisher (*Alcedo atthis*) in the Danube river system. Folia Oecologica, 43: 74-82.
- Velevski M., Grubač, B. 2008. Distribution and estimation of the population size of the Short-toed Snake-eagle, *Circaetus gallicus* in Macedonia. Proceedings of the III Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation, 06-09.10.2007, Struga. Special issues of Macedonian Ecological Society, Vol. 8, Skopje.

- Verstraeten G., L. Baeten, K. Verheyen. 2011. Habitat preferences of European Nightjars, *Caprimulgus europaeus* in forests on sandy soils. *Bird Study* 58, 120–129.
- Yalden, D. W. 1986. The habitat and activity of Common Sandpipers *Actitis hypoleucos* breeding by upland rivers. *Bird Study* 33(3):214-222
- Verkuil, Y., Dekinga, A., Koolhaas, A., van der Winden, J., van der Have, T.M. & Chernichko, I.I. 2006. Migrating Broad-billed Sandpipers achieve high fuelling rates by taking a multi-course meal. *Wader Study Group Bull.* 110: 15–20.
- Vickery, J. A.; Gill, J. A. 1999. Managing grassland for wild geese in Britain: a review. *Biological Conservation* 89: 93-106.
- Vilches A., R. Miranda, J. Arizaga, D. Galicia. 2012. Habitat selection by breeding Common Kingfishers (*Alcedo atthis* L.) in rivers from Northern Iberia. *Ann. Limnol. - Int. J. Lim.* 48: 289–294.
- Urban, E.K.; Fry, C.H.; Keith, S. 1986. *The Birds of Africa, Volume II*. Academic Press, London.
- White G., J. Purps, S. Alsbury (2006) *The Bittern in Europe: A guide to species and habitat management*. The RSPB, Sandy.
- Watsen Jeff, 2010. *The Golden Eagle, Second Edition*, T & AD Poyser, London, 106-124.
- Watson J., S.R. Rae, R. Stillman. 1992. Nesting density and breeding success of Golden Eagle in relation to food supply in Scotland. *Journal of Animal Ecology*, 61: 543-550. <https://www.jstor.org/stable/5609>
- White, C. M., N. J. Clum, T. J. Cade, W. G. Hunt. 2002. Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*). In *The Birds of North America*, no. 660 (Poole A. and F. Gill, Eds.). *Birds of North America*, Philadelphia.
- William, S. Clark. 1999. *Guide de terrain aux Raptors de l'Europe, au Moyen-Orient et Afrique du Nord*. Oxford University Press. ISBN 01-98546-61-0.
- Wilson M. W., D. Fernández-Bellon, S. Irwin, J. O'Halloran 2017. Hen Harrier *Circus cyaneus* population trends in relation to wind farms. *Bird Study*, 64 (1): 20–29. <http://dx.doi.org/10.1080/00063657.2016.1262815>
- Wichmann, G., Dvorak, M., Teufelbauer, N., & Berg, H.-M. 2009. *Die Vogelwelt Wiens– Atlas der Brutvögel*. [The Avifauna of Vienna – Atlas of Breeding Birds]. Wien: Verlag Naturhistorisches Museum Wien.
- Zalles, J. I., And K. L. Bildstein, Eds. 2000. *Raptor watch: a global directory of raptor migration sites*. Birdlife International, Cambridge, England; and Hawk Mountain Sanctuary, Kempton, Pennsylvania.
- Zawadzka D., Zawadzki J. 2001. Breeding populations and diets of the Sparrowhawk *Accipiter nisus* and the Hobby *Falco subbuteo* in Wigry National Park (NE Poland). *Acta Ornithol.* 36: 25-31.
- Zielińska, M., Zieliński, P., Kołodziejczyk, P. Szewczyk, J. Betleja (2007). Expansion of the Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* in Poland. *J. Ornithol.* 148, 543–548. <https://doi.org/10.1007/s10336-007-0167-8>
- Ziesemer, F. Meyburg, B.U. (2015). Home range, habitat use and diet of Honey buzzards during the breeding season. *British Birds* 108: 467-481.
- https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=bg/eu/art12/envxbcg9q/BG_birds_reports_20191026-085458.xml&conv=612&source=remote#A028_W
- <https://www.iucnredlist.org/>